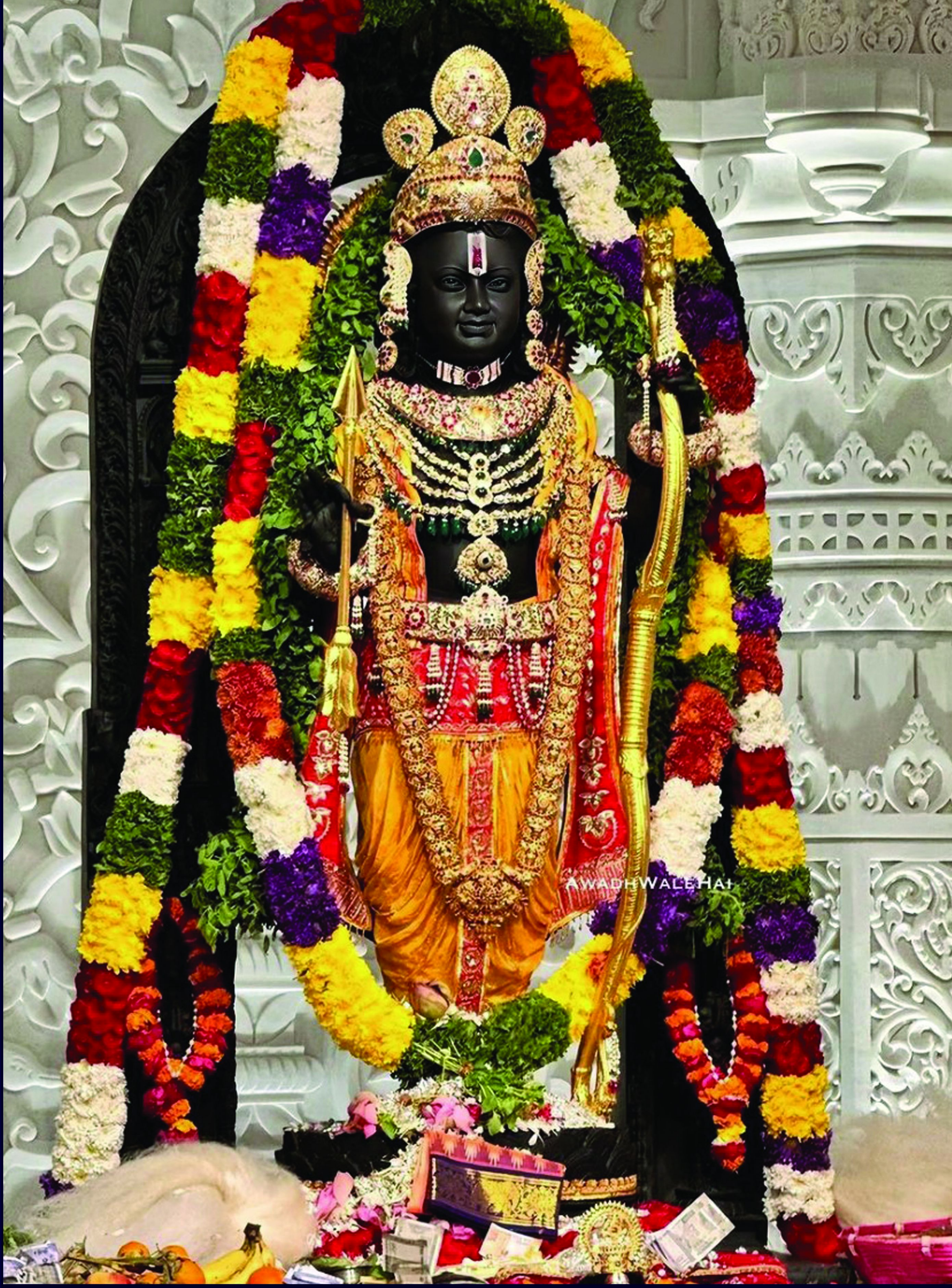
శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణం
ఉత్తరకాండము

సంకల్పము, సమర్పణ, సమీకరణము

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ

శ్రీమద్వాల్మీకి రామయణాంతర్గత

ఉత్తరకాండము

మూలపాఠము - పారాయణ విధులతో

సంకల్పము - సమర్పణ - సమీకరణము

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ

శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత

ఉత్తరకాండము

మూలపాఠము, పారాయణ విధులతో...

సంకల్పము,సమర్పణ,సమీకరణము

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ

శ్రీగాయత్రీభవన్ ప్రచురణలు

ప్రచురణ : జనవరి 2024

వెల : అమూల్యం

బొమ్మలు : శ్రీ బాపు (శ్రీ సత్తిరాజు లక్ష్మీనారాయణగారు)

విలాసము : ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభ శర్మ
ఫ్లాట్ నం. 101, శిరిడీహిల్స్,గాజులరామారం
హైదరాబాద్ - 500055
సెల్ : 9642744413
email: guruji@live.com

అయోధ్యారాముని ప్రాణప్రతిష్ఠాక్రతువు - జగత్కల్యాణహేతువు
ప్రతి ఇంటా రామాయణ పారాయణం - లోకకల్యాణదాయకం
ప్రతి ఒక్కరూ రామనామంతో పునీతులవ్వాలి.
ప్రతి ఇల్లూ రామమందిరం కావాలి.
జగమంతా రామమయం కావాలి.
జై శ్రీరామ్ జయజయ రామ్

శ్రీమద్రామాయణం సర్వశక్త్యాత్మకం
పర్యంతే సర్వపాపనాశకరం

శ్రీమద్రామాయణం పరమపవిత్రమైనది. మంగళకరమైనది. మహితమైనది. దైవహితకరమైనది. దైవమైనది. పావనమైనది. సర్వహితకరమైనది. సంపూర్ణమైనది. ఈ ఉత్తరకాండముతో కలిసి ఏడుకాండలు, 24 వేల శ్లోకములు వాల్మీకి మహర్షులవారు లోకానికి అందించిన రమణీయ సీతారాములకథ – శ్రీమద్రామాయణం. వాల్మీకి మహర్షులవారు ప్రజలు చదివి తరించాలని రచించి జనులంతా శ్రీరామచంద్రుని కృపాకటాక్షములకు పాత్రులగునట్లు చేశారు. ఈ కావ్యము విన్నచో భీకర రోగములు నశిస్తాయి. భయంకరమైన భూతగ్రహములు పారిపోతాయి. మనసు ప్రశాంతమై ప్రకాశవంతమవుతుంది. రాజులు సవ్యముగా పరిపాలిస్తారు. దేశం సుభిక్షంగా ఉంటుంది. గర్భవతులు విన్నచో సద్గుణములతో కూడిన సుసంతానమును పొందుతారు. ఈ గాథను ఎవరు భక్తిపూర్వకముగా పారాయణ చేయునో వారి సకలపాపములు నశించి ధన్యులవుతారు. వారి పితృదేవతలు సంతోషించి స్వర్గలోక ప్రాప్తిని పొందడమే కాక వారి వంశజులను నిత్యము ఆశీర్వదిస్తారు.

భవాన్ నారాయణో దేవః శ్రీమాన్ చక్రాయుధో విభుః।
ఏకశృంగో వారహస్త్వం భూవభవ్యసపత్నజిత్॥

రామచంద్రప్రభూ! నువ్వే నారాయణుడివి. నువ్వే పరమాత్మవు.... అన్నీను.

“అంతఃర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణస్థితః.....”

వెలుపలా, లోపలా అన్ని చోట్లా ఉండేవాడివీ నువ్వే!
నిత్యమూ నా తల్లి లక్ష్మీదేవితో ఉండేవాడివీ నువ్వే!
చక్రాయుధము ధరించిన సర్వవ్యాపక మూర్తివీ నువ్వే!
ఒక్క కొమ్ముతోఉన్న వరాహరూపాన్ని ధరించిన వాడివీ నువ్వే!
ఎందరో రాక్షసులను జయించిన వాడివి, జయించబోయేవాడివి నువ్వే!

ధర్మానుష్ఠానమునందు ఉత్తముడైన నిన్ను తలుచుకున్న వెంటనే అనుగ్రహం చూపి నీ సమక్షమును, అందుండే సుఖాన్ని ఇస్తావు. హనుమకిచ్చిన ఆలింగన సౌఖ్యం మేముకూడా అనుక్షణం అనుభవిస్తున్నాము. ఇది పరమసత్యము.

మూడు రకములయిన ఋణములు మనకుంటాయని పెద్దలు చెప్తారు. అవి

1. పితృ ఋణము 2. దేవ ఋణము 3. ఋషి ఋణము.

పెద్దలందించిన శ్రీమద్రామాయణ పారాయణమనే మహోత్కృష్ట వారసత్వాన్ని అందుకొని కొనసాగించడం ద్వారా **పితృ ఋణము**నకు,

శ్రీరామ రామేతి రమేరామే మనోరమే
సహస్రనామ తత్తుల్యం రామనామ వరాననే

నిరంతర సీతారాముల పాదసేవనము వలననూ,

భజే లక్ష్మణ ప్రాణ రక్షాతి దక్షం
భజే తోషితానేక గౌర్వాణ పక్షం
భజే ఘోర సంగ్రామ సీమా హతాక్షం
భజే రామనామాతి సంప్రాప్తరక్షం।

పురాకృత సుకృతంగా లభించిన ఈసంపదను నిత్యానుష్ఠానముగా అవధరించుట వలన **దేవ ఋణము** నకు సార్థకత కలుగుతుందని భావన చేస్తున్నాను.

పెద్దలద్వారా, గురువుల ద్వారా తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ ఈ రామాయణ గాథను పదిమందికీ ఇలా ఇవ్వడం వలన శ్రీవాల్మీకి మహర్షుల **ఋషి ఋణం** కొంతయినా తీర్చుకునే అవకాశం కలిగిందని భావన చేస్తున్నాను.

హనూమంతం మహావీరం వాయుతుల్య పరాక్రమమ్
మమాభీష్టార్థ సిద్ధర్థ్యం ప్రణమామి ముహుర్ముహుః

గొప్పపనులు చేయగలగడం మహావీరుడయిన హనుమకే సాధ్యం. ఆయన వలననే ఆదికావ్యమయిన శ్రీమద్రామాయణం ఇలా అందివ్వడం సాధ్యమైంది. ఆ స్వామి అనుగ్రహానికి సాకారం ఈ మహాకార్యం. అటువంటి స్వామికి అనేకానేక నమస్సుల నర్పిస్తున్నాను. తులసీదాసు అవధిభాషలో రచించి లోకానికి అందించిన మహాద్భుత స్తోత్రం 'హనుమాన్ చాలీసా'కు తెలుగులో చక్కటి ప్రసంగం చేసి హనుమకు పూజా కుసుమంగా సమర్పించడానికి ప్రయత్నం మొదలయింది.

అయోధ్యలో రామ్‌లల్లా విగ్రహప్రతిష్ఠ జరిగిన 22 జనవరి 2024 నాడు బ్రహ్మాండమంతా పులకరించిపోయింది. వాడవాడలా వేడుకలు జరిగాయి. ప్రకృతి పరవశించింది. దేవతాగణములు నాట్యం చేశాయి. గంధర్వులు దివ్యగానం చేశారు. భరతమాత పులకరించిపోయింది. బృందావనం తరువాత మరొకధామం 'అయోధ్య' అత్యద్భుతంగా మనకోసం తయారయింది. 500 ఏళ్ల తరువాత వివాదాలన్నీ సమసిపోయి మనకు దివ్యభవ్య రామమందిరాన్ని నిర్మించి ఇచ్చిన శ్రీనరేంద్రమోడీ, యోగీ ఆదిత్యనాథ్‌లతో పాటుగా దీని వెనుకనున్న పోరాటయోధులు ఎందరో. ఎన్నో వేలమంది అసువులు బాసారు. లాల్‌కృష్ణ అద్వాణీ, అటల్‌బిహారీ బాజ్‌పేయిలాంటి నాయకుల సారథ్యంలో రామజన్మభూమి కోసం ఎంతోమంది తమ ప్రాణాలు సైతం లెక్కచేయక యుద్ధం చేశారు. చిన్నతనానే తన నేత్రాలు కోల్పోయిన పరమపూజ్యులు మహర్షి రామభద్రాచార్యగారు కోర్టులో రాముడు జన్మస్థానం అయోధ్యనే అని వాదించి జడ్జీలను ఆశ్చర్యచకితులను చేసిన వైనం, 92 ఏళ్ల వయసులో వాదించిన సుప్రీంకోర్టు లాయర్ పరాశరన్ గారి వాక్పటిమ తలుచుకుంటే కళ్లు చెమ్మగిలతాయి.

దశావతారాలు తోరణంగా కర్ణాటకు చెందిన యోగి అరుణ్‌రాజ్ మలచిన బాలరాముడి మూర్తి విరాజమయిన నాటి నుంచి లక్షలలో దర్శనం చేస్తున్నారు. రామతీర్థ ట్రస్టువారు భక్తులకు అసౌకర్యం కలుగకుండా రేయింబవళ్లు కృషి చేస్తున్నారు. రామ రాజ్యం మనచూడలేదు. ఇపుడు చూసే భాగ్యం కలిగింది. రాముడు అయోధ్యలో తన స్థానానికి రావడం వలన....

పృథ్వీ సస్యశ్యామలంగా ఉంటుంది. వర్షాలు సకాలంలో పండుతాయి. పంటలు చక్కగా పండుతాయి. పంచభూతాలు వాటివాటి నిర్వహణ చక్కగా జరుపుతాయి. సూర్యచంద్రులతో పాటు, నక్షత్రమండలమున గతి సావధానంగా ఉంటుంది. అయోధ్యారాముని దర్శనం కోసం భూలోకమునుంచే గాక, ఇతర దివ్యలోకముల నుంచి వచ్చిపోయే దేవతల రాకపోకలు పెరుగుతాయి. ప్రజలంతా సుఖశాంతులతో అలరారుతారు. రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః – ధర్మం లోకంలో ప్రతిష్ఠితమవుతుంది. ధర్మస్థానాలకు రక్షణ, ఆదరణ పెరుగుతుంది. మానవులయందు దుష్టప్రవృత్తి తగ్గుతుంది. సాధుసంతులు,మునిపుంగవుల పట్ల భక్తిభావనలు పెరుగుతాయి.

రామ రామా రామయోః!

శ్రీమద్రామాయణంలో ఆరుకాండలు తరువాత సప్తమకాండ అయిన 'ఉత్తరకాండము' ప్రస్తుత ప్రచురణ. యుద్ధకాండ పారాయణ ముగించుకుని పట్టాభిషేకంతో మంగళాశాసనం పలకడం సాధారణంగా మనం చూస్తుంటాం. ఉత్తరకాండను పారాయణ చేయడం గాని, ప్రచురణ చేయడం గాని బహు స్వల్పం. దీనికి లౌకికంగా చాలా కారణాలు చెప్తుంటారు. ఉత్తరకాండ రచనను వాల్మీకి మహర్షుల వారు చేయలేదని, తరువాతి కాలంలో ఎవరో వ్రాసి రామాయణానికి చేర్చారన్న మాట కూడా వ్యాప్తిలో ఉంది. దురదృష్టం ఏంటంటే మేధావులు, పండితులు, రామాయణ గ్రంథకర్తలెందరో సహితము ఉత్తరకాండ వాల్మీకి కృతము కాదని నిర్ధారించారు. శ్రీమద్రామాయణం మాట దేవుడెరుగు, ఇలా అన్న వాళ్లంతా కనీసం రామాయణమందలి మొదటికాండ అయిన బాలకాండలోని మొదటి ఐదు సర్గలు కూడా చదవని వారే అని స్పష్టంగా చెప్పాలి. బాలకాండలోని నాల్గవసర్గ యందలి రెండవ శ్లోకం

చతుర్వింశత్సహస్రాణి శ్లోకానాముక్తవాన్ ఋషిః
తథా సర్గశతాన్ పంచ షట్కాండాని తథోత్తరమ్

24 వేల శ్లోకాలతో 500 సర్గలుగా విభజన జేసి సప్తకాండలతో శ్రీమద్రామాయణాన్ని వాల్మీకి మహర్షులవారు రచన చేశారని స్పష్టంగా ఈ శ్లోకం నిరూపిస్తోంది. ఈ శ్లోకం రామాయణంలో 184వ శ్లోకం కాబట్టి పై నిర్ణయం చేసిన వారు మొదటి 200 శ్లోకాలు కూడా చదవలేదని తెలుస్తోంది.

వ్యాఖ్యాన చతుష్టయంలో కూడా గోవిందరాజులు..

"...పంచాశత్ షష్టిసప్తత్యశీతినవతి శతమితిసూత్రే శతమితి
బహుత్వే ని నిపాతనాత్సాధు - షట్కాండాని ఉత్తరం చ
షడ్భ్య ఉత్తరం సప్తమకాణ్డన్చ కృతవాన్"

అంటూ వాల్మీకి మహర్షి రాసిన రామాయణం ఉత్తరకాండతో కలిపి సప్తకాండలని స్పష్టంగా చెప్పారు. మహేశ్వర తీర్థులు కూడా ...

"చతుర్వింశత్సహస్రాణీ"తి శ్లోకము పరిగణం
శ్రీమద్బాలకాండే ద్విసహస్రాదుపరిద్విశతం చాశీతిర్గ్రంథాః
శ్రీమదయోధ్యాకాండే చతుస్సహస్రాణి చతుశ్శతాని పంచదశగ్రంథాః
శ్రీమదరణ్యకాండే ద్విసహస్రాదుపరి సప్తశతాని ద్వాత్రింశద్గ్రంథాః
శ్రీమత్కిష్కింధాకాండే ద్విసహస్రాదుపరి షట్ఛతాని వింశతిగ్రంథాః
శ్రీమత్సుందరకాండే త్రిసహస్రాదుపరి షడ్గ్రంథాః
శ్రీమద్యుద్ధకాండే పంచసహస్రాణి నవశతానినవతిశ్చ గ్రంథాః
శ్రీమదుత్తరకాండే త్రిసహస్రాణి ద్విశతం సప్తసప్తతిశ్చగ్రంథాః
అత్ర యదేతదధికం సప్తసప్తత్యురశతం త్రిష్టుబ్జగత్యాది
ఛందోవృత్తానామక్షరాధిక్యేన జనితం'' అంటూ వాల్మీకి మహర్షులు సప్తకాండములతో రామాయణమును రచన చేశారని చాలా స్పష్టంగా చెప్పారు.

అయితే వాల్మీకి మహర్షి శ్రీమద్రామయణాన్ని ఎప్పుడు వ్రాశారు. రామాయణం జరుగకముందు వ్రాశారా? జరుగుతూన్నపుడు వ్రాశారా? లేక జరిగిన తరువాత వ్రాశారా? అన్నపుడు

ప్రాప్తరాజ్యస్య రామస్య వాల్మీకిః భగవాన్ ఋషిః
చకార చరితం కృత్స్నం విచిత్రపదమర్థవత్

రావణవధ జరిగిన తరువాత శ్రీరామచంద్రునికి రాజ్యపట్టాభిషేకం జరిగిన తరువాత వాల్మీకి మహర్షి రామాయణ రచన చేశారని సమాధానం.

తే వయం భవతా రక్ష్యా భవద్విషవాసినః, నీ రాజ్యములో నున్న మా అందరినీ నువ్వే రక్షించాలని అని రామునితో ఋషులు చెప్తున్నారు. వాల్మీకి మహర్షి కూడా రామరాజ్యమునందే నివసిస్తూ సీతారాముల దివ్యచరతమును వ్రాయాలని అనుకున్నాడు. వాల్మీకి మహర్షిద్వారా రామకథను లోకంలో శాశ్వతం చేయడానికి శ్రీమహావిష్ణువు చేసిన ఏర్పాటు ఇది.

మరొక విధంగా చూస్తే గాయత్రీ మంత్రమునందలి ఇరవైనాలుగు అక్షరాలకు ఒక్కొక్క బీజాక్షరమునకు వెయ్యిశ్లోకాలు చొప్పున మొత్తం 24 వేల శ్లోకాలతో రామాయణ రచన చేశారు మహర్షులవారు. రామాయణం యుద్ధకాండ వరకే అయి ఉంటే గాయత్రీ

మంత్రంలోని ఒక్కొక్క అక్షరమునకు వెయ్యి శ్లోకముల చొప్పున 24 అక్షరములకు 24 వేల శ్లోకములు కాబట్టి యుద్ధకాండ వరకూ 20 బీజాక్షరాలే వాడబడి మిగిలిన నాలుగు బీజాక్షరాలకు స్థానం లేకుండా పోయేది. ఉత్తరకాండ కలిపితేనే 24 బీజాక్షరాలూ సరిపోతున్నాయి. గాయత్రీమంత్రము నందలి చివరి నాలుగక్షరాలూ ఉత్తరకాండలో ఉన్నాయి.

ఉత్తరకాండలోనే శ్రీమద్రామాయణాన్ని లోకంలో వ్యాప్తి చేయడానికి వచ్చిన కుశలవులు కనిపించేది...

ఉత్తరకాండలోనే కుశలవుల పట్టాభిషేకం జరిగింది...

ఉత్తరకాండలోనే తమ అవతార ప్రయోజనం పూర్తయిందని

సీతారాములుగా వచ్చిన శ్రీమహాలక్ష్మీ, శ్రీమహావిష్ణువులు

యథాస్థానమయిన వైకుంఠానికి పయనమైనది....

రామస్య చరితం సర్వం కురు త్వమ్ – వాల్మీకి మహర్షులకు బ్రహ్మగారి ఆదేశం.రాముని చరితం సంపూర్ణంగా వ్రాయమని.

యుద్ధకాండ వరకూ జరిగిన అంశాలను వ్రాయగలిగాడు వాల్మీకి. జరుగనివి కూడా దర్శించగల జ్ఞానం నీకు లభిస్తుంది.శుభమ్! బ్రహ్మగారు భవిష్యద్దర్శనం అవుతుందంటూ వరమిచ్చాడు వాల్మీకి మహర్షికి.

శ్రీమద్రామాయణంలో కుండలినీ శక్తి మూలాధారం నుంచి సహస్రారం వరకూ నిరూపితమై వస్తోంది కాబట్టి కుండలినికి ప్రధానమైన చక్రాలు ఏడు కాబట్టి అందులో చివరదైన సహస్రార చక్రం శరీరానికి ఉత్తరభాగంలోనే (తలలో మాడు భాగం) ఉంటుంది కాబట్టి అదే పేరుతో ఉత్తరకాండమని వాల్మీకి వ్రాసి ఉంటాడని నిశ్చయించడం. రావణవధ అనే ముఖ్యకార్యం వరకూ ఉన్న కథ పూర్వకాండం అయితే, ఆ తరువాత జరిగిన కథ 'ఉత్తరకాండ'. యుద్ధంలో మరణించిన వారి ఉత్తరక్రియలన్నీ జరిగాయి కాబట్టి ఉత్తరకాండ. రావణుడు, ఇంద్రజిత్తు మొదలైన రాక్షసులను ఎలా చంపాలన్న ప్రశ్నలకు సమాధానాలు (ఉత్తరాలు) వచ్చాయి కాబట్టి ఉత్తరకాండ. ఇలా చెప్పాంటే మహర్షులవారు ఈ కాండమును 'ఉత్తరకాండ' అని ఎందుకన్నారో చెప్పడానికి చాలా విశేషాలే ఉన్నాయి.

గాయత్రీ బీజాక్షర సహిత రామాయణ శ్లోకపాదములు

ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా గాయత్రీ మంత్రములో ఉండే ఇరవైనాలుగు బీజాక్షరాలను, ప్రతి వెయ్యి శ్లోకాలకు ఒక్కో అక్షరం చొప్పున ఉంచుతూ వాల్మీకి మహర్షి రామకథను వ్రాసేందుకు వీలుగా, గాయత్రీమాతను పిలిచి ప్రతి వేయిశ్లోకాల మొదటి అక్షరమూ "నీ బీజాక్షరము ఉండే లాగున చూసుకోవలసినదని" బ్రహ్మదేవుడు గాయత్రీమాతను ఆదేశించాడు. దానికామె అంగీకరించింది.

అందుకే రామాయణంలోని శ్లోకాలు మొత్తం ఇరవైనాలుగువేలు అయ్యాయి. కాలగమనంలో కొన్ని ప్రక్షిప్తాలు కలవడం, అధికపాఠములు వచ్చి చేరడం వలన మూలము నందలి శ్లోకముల సంఖ్య విషయంలో దక్షిణాది పాఠానికి, ఉత్తరాదుల పాఠానికి కొంత బేధం కనబడుతోంది.

గాయత్రీ మంత్రాన్ని **"షట్కుక్షిః, త్రిపదా గాయత్రీ"** అని చెప్పుకుంటాం.

షట్కుక్షిః – ఆరుగురు దేవతలను తనలో ఇముడ్చుకున్న మంత్రరాజం గాయతీ మంత్రం, అలాగే సీతా, రామ, లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్న, హనుమలను తనలో ఇముడ్చుకున్న ఘన గ్రంథరాజం శ్రీమద్రామాయణం. త్రిపద అంటే మూడు పాదముల కలిగిన మంత్రము, శ్రీగాయత్రీ మంత్రము.

ప్రథమ పాదము : తత్సవితుర్వరేణ్యం
ద్వితీయ పాదము : భర్గోదేవస్య ధీమహి
తృతీయ పాదము : ధియోయోనః ప్రచోదయాత్

పరిశీలిస్తే రామాయాణం కూడా అయోధ్య,దండక,లంక అనే త్రి పదాలలోనే (ప్రదేశాలలోనే) జరిగింది. అందుకే రామాయణం త్రిపద.

గాయత్రీ మంత్రమునందలి 24 అక్షరములు శ్రీమద్రామయణము నందు ఏయే కాండల యందు, ఎక్కడెక్కడ గోప్యంగా రహస్యనిధిలా ఎలా నిబిడీకృత మయ్యాయో చూడండి. 24 బీజాక్షరములు ఉన్న శ్లోకపాదాలను రోజుకు ఒక్కసారి చదివినా గాయత్రీ మంత్రమును పఠించినట్లే.

సంఖ్య	బీజాక్షరం	పాదము	కాండ వివరము
1.	త	**త**పస్స్వాధ్యాయ నిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరమ్	బాల 1-1
2.	స	**స**తేన పరమాస్త్రేణ మానవేవ సమాహితః	బాల 30-6
3	వి	**వి**శ్వామిత్రో మహాతేజాః భూయస్తేపే మహత్తపః	బాల 63-3
4.	తు	చ**తు**రశ్వో రథః శ్రీమాన్ నిస్త్రింశో ధనురుత్తమమ్	అయోధ్య14-36
5.	వ	**వ**ర్తతో చోత్తమాం వృత్తిం లక్ష్మణోస్మిన్ సదానఘ	అయోధ్య 44-5
6.	రే	ద్వా**రే** వైజయంతేన ప్రావిశచ్చాంత్ర వాహనః	అయోధ్య71-33
7.	ణ	ఉటజే రామమాసీనం జటామండలధారి**ణ**మ్	అయోధ్య99-25
8.	య	తే వ**య**ం వనమత్యుగ్రం ప్రవిష్టాః పితృశాసనాత్	అరణ్య 12-13
9.	భ	మమ **భ**ర్తా మహాతేజాః వయసా పంచవిం శకః	అరణ్య 47-10
10.	గ	తతః పరమ సంతుష్టో హనుమాన్ ప్లవ**గ**ర్షభః	కిష్కింధ 4-3
11.	దే	నరేంద్ర సూనున్నర **దే**వ పుత్రం రామానుజః పూర్వజమిత్యువాచ	కిష్కింధ 31-3
12.	వ	తతో రా**వ**ణ నీతాయాః సీతాయాః శత్రుకర్శనః	సుందర 1-1

13.	స్య	తతస్తస్య నగ స్యాగ్రే హ్యాకాశస్థస్య దన్తినః	సుందర 27-14
14	ధీ	నావమాన్యో భవద్భిశ్చ హరిః ధీర పరాక్రమః	సుందర 46-9
15.	మ	శ్రుత్వా హనుమతో వాక్యం యథావదభి భాషితమ్	యుద్ధ 1-1
16.	హి	రక్షోగణపరిక్షిప్తో రాజా హ్యేష విభీషణః	యుద్ధ 28-27
17.	ధి	ప్రదర్శనం చ బుద్ధిశ్చ స్మృతిశ్చ ద్విగుణా తయోః	యుద్ధ 50-40
18.	యో	రాక్షసా రాక్షసేంద్రాయ రాక్షసాయ న్యవేదయన్	యుద్ధ 66-1
19.	యో	విజ్ఞాయ తు మనస్తస్య రాఘవస్య మహాత్మనః	యుద్ధ 81-1
20.	నః	మరణాన్తాని వైరాణి నివృత్తం నః ప్రయోజనమ్	యుద్ధ112-26
21.	ప్ర	ప్రాప్తరాజస్య రామస్య రాక్షసానాం వధే కృతే	ఉత్తర 1-1
22.	చో	తతః ప్ర చోదయస్సూతః తానశ్వాన్ రుధిర ప్రభాన్	ఉత్తర 2-28
23.	ద	తత్రైనాం విజనేదేశే విస్సృజ్య రఘునందన	ఉత్తర 45-18
24.	యా(త్)	బ్రాహ్మణస్య తు ధర్మేణ త్వయా జీవాపితః సుతః	ఉత్తర 76-27

శ్రీమద్రామాయణ రహస్యమ్!

శ్రీమద్రామాయణ కథకే రహస్యార్థము ఉన్నదని దర్శనం చేసిన అనేక మంది పెద్దలు చెప్పి ఉన్నారు. ఇదొక రహస్య రత్న కోశము. రామాయణ రచన చేయుమని వాల్మీకికి చెప్తూ..బాలకాండ రెండవసర్గలో..

రహస్యం చ ప్రకాశం చ యద్వృత్తం తస్య ధీమతః
రామస్య సహసౌమిత్రేః రాక్షసానాం చ సర్వశః. బాల 2 - 33

వైదేహ్యాశ్చైవ యద్వృత్తం ప్రకాశం యది వా రహః
తచ్చాప్యవిదితం సర్వం విదితం తే భవిష్యతి. బాల 2 - 34

సీతారామలక్ష్మణులకు, రాక్షసులకు రహస్యచరిత్ర, ప్రకాశ చరిత్ర అని రెండు న్నాయని మహర్షుల వారే ఇక్కడ చెప్పారు. కాబట్టి రామాయణానికి కూడా రహస్య చరిత్ర, ప్రకాశ చరిత్ర అని రెండున్నమాట నిజమే కదా! రహస్యార్థము గోప్యంగా ఉంటుంది ఎపుడూ. మనకు అంతరార్థములను వివరిస్తూ రచనలు వచ్చాయి. శ్రీమద్రామాయణం ఒక దర్శనం. ఎవరి దర్శనం వారిది.

సుందరకాండలో సీతను జగన్మాతగానే దర్శించాడు హనుమ. కనుకనే "తథాపి నూనం తద్వర్ణం తథా శ్రీమ ద్యథేతరత్" (15-47) సీతమ్మ కట్టిన వస్త్రము వర్ణమును బట్టి గుర్తించానంటాడు. ఇక్కడ ఉపాసకుడైన హనుమ జగన్మాత అయిన సీతమ్మను 'శ్రీం' అనే బీజాక్షరంతో అభిన్నమని తెలుసుకున్నాడని భావము. హనుమ ఉపాసించిన పరాశక్తి అయిన సీతమ్మను వాల్మీకి యుద్ధకాండలో ఎలా స్తుతించాడో చూడండి.

తరుణాఽ ఽ దిత్యసంకాశాం తప్తకాంచనభూషణామ్
రక్తాంబరధరాం బాలాం నీలకుంచితమూర్ధజామ్॥ *యుద్ధ 121-3*

అంటే ఆమె బాలా త్రిపురసుందరి అనేగదా మహర్షి చెప్తున్నది. సీతమ్మ తల్లియే గాయత్రీమాత అని శ్రీదేవీభాగవతము ప్రతిపాదన చేసిన అంశము తెలిసినదే. శ్రీమద్రామయణ కావ్యము మొత్తము మంత్రశాస్త్రగుంభిత గ్రంథమని, అందునా

సుందరకాండ యందు మంత్రతంత్రయంత్రములనేకం నిగూఢంగా నిక్షిప్తమై ఉన్నాయని గురుదేవులు బ్రహ్మశ్రీ వేదమూర్తులు నిడుగొంది రమణారావు గారి ద్వారా లోకానికి హనుమ తెలియజేస్తున్నాడు. సుందరకాండలోని విశేషమైన శ్లోకములకు మంత్రమును, యంత్రమును హనుమ చెప్తుండగా రమణులు గ్రంథస్తం చేశారు. ఇదొక మహత్కార్యము. గోప్యమైన వాటిని అనుగ్రహ రూపంగా స్వామి మనందరికీ అందజేయడం విశేషము. ఉత్తరకాండకు

ఈ ఆప్తవాక్యం రాస్తున్న సమయానికి ఒకరోజు ముందు (19 జూన్ 2020)...

"ఒక్కమాటలో సుందరకాండ విశేషాన్ని చెప్పాడయ్యా ఇవాళ స్వామి!" అన్నారు గురుదేవులు రమణులు. సహజంగా ఆశ్చర్యపోవడం నా వంతు...

"సుందరకాండ" పదమున ఉన్నవి పంచాక్షరములు(5 అక్షరములు)

ఇవి పంచభూతములకు ప్రతీకలు.

స కారము జలతత్త్వము

ద కారము పృథివీ తత్త్వము

ర కారము అగ్ని తత్త్వము

క కారము వాయుతత్త్వము

డ కారము ఆకాశ తత్త్వము

ఇదీ హనుమ గురుదేవుల ద్వారా అందించిన పరమ రహస్యార్థము.

దీని వాచ్యార్థము ఏమై ఉంటుందా అని ఆలోచిస్తే నాకు తోచినమాట మీ ముందు ఉంచుతాను. ఉత్తరకాండలో రాముడు అడుగగా అగస్త్యులవారు హనుమ యొక్క గొప్పదనాన్ని, ఆతని బాల్యం నుంచీ చెప్తున్నారు. అది విన్న రాముడు కూడా హనుమంతుణ్ణి హనుమంతుని సమక్షంలోనే ఎంతగానో ప్రశంసించాడు. ఋషుల సమక్షంలోనే రామచంద్రమూర్తికే ఉపదేశం చేసిన అగస్త్యుడంతడి వాడు ప్రశంసించినా, ఆఖరికి శ్రీరాముడే ఎంతగానో అతణ్ణి స్తుతించినా ఎలాంటి మార్పు లేకుండా నిగ్రహంగా నిలబడిన వాడే ఆంజనేయుడు. అదీ జితేంద్రియుడి లక్షణం. తాను చేసిన మహోప కారాన్ని కూడా పరమాత్మ అనుగ్రహంతోనే జరిగిందని వినయంగా చెప్పుకునే పరమ భాగవతోత్తముడు,బుద్ధిమతాం వరిష్ఠుడు. ఆయన్నుంచి ఇదీ మనం నేర్చు కోవలసినది.

స్వామి చెప్పిన 'పంచాక్షరములే పంచభూతము' లన్న వాక్యం గురించి ఆలోచిస్తే.. సుందరకాండ దగ్గరికి వెళ్దామొకసారి....

సముద్రోల్లంఘనం చేయబోతున్నాడు హనుమ. సూర్య, ఇంద్ర, వాయు, బ్రహ్మాది దేవతలకు నమస్కరించాడు. కారణం తాను సూర్యుణ్ణి మ్రింగబోతే, ఇంద్రుడు వజ్రాయుధం వేస్తే, వాయువు బిగదీస్తే, బ్రహ్మ వరాలనిచ్చాడు. స్పృహ వచ్చి చూద్దుడు గదా! ఎదురుగా ఈ నలుగురూ ఉన్నారు.

వాయువు సంచరించడం ఆగిపోతే ఎలాంటి నష్టం కలుగుతుందో చాలా వివరంగా చెప్పింది ఉత్తరకాండ. ప్రపంచమే (బ్రహ్మాండం) గాక శరీరంలో (పిండాండం) కూడా వాయుసంచారం ఆగిపోతే శరీరం చల్లబడిపోవడం సహజం.

ఆకాశాద్వాయుః, వాయోర్వరగ్నిః, అగ్నేరాపః,
అద్భ్యః పృథివీ, పృథివ్యా ఓషధయ, ఓషధీభ్యోఽ న్నమ్,
అన్నాద్భవంతిభూతాని.. ఇదీ క్రమం.

ఆకాశం నుంచి ప్రథమంగా పుట్టింది **వాయువు**.
వాయువు నుంచే **అగ్ని**, అగ్ని నుంచి **నీరు**

నీటి నుంచి **భూమి**, భూమి నుంచి ఓషధులు, ఓషధుల నుంచి అన్నము, అన్నము నుంచి భూతాల యిన మనమూ వస్తున్నాము.పంచభూతాత్మకమైన విశ్వమంతా "సుందరకాండ" యందు నిక్షిప్తమై యున్నదనియు, ఈ రహస్యములను తెలుసుకున్న వానికి ఆ జగజ్జనని, జగద్ధాత్రి ఆదిపరాశక్తి దర్శనం తప్పక జరుగుతుందనే రహస్యాన్ని స్వామి లోకానికి మరోసారి తెలియజేశారు. "సుందర" మంటే ఆదిశంకరాచార్యులు సౌందర్యలహరిలో చెప్పిన ఆ లలితాపరమేశ్వరియే. సుందరకాండ అంటే సౌందర్య కాండే.

రాముని పరంగా ఒకసారి, రామా (సీత) పరంగా ఒకసారి, రామయోః (సీతారాముల అన్యోన్యత) పరంగా ఒకసారి రామాయణాన్ని చదివి పునీతులగుదురు గాక! అనే మంగళవాక్యంతో...... స్వస్తి!

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభశర్మ

విషయానుక్రమణిక

ప్రార్థనా శ్లోకములు

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ ।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ॥

వాగీశాద్యాః సుమనసః సర్వార్థానాముపక్రమే ।
యం నత్వా కృతకృత్యాస్స్యుః తం నమామి గజాననమ్ ॥

శారదా శారదాంభోజవదనా వదనాంబుజే ।
సర్వదా సర్వదాస్మాకం సన్నిధిః సన్నిధిం క్రియాత్ ॥

దోర్భిర్యుక్తా చతుర్భిః స్ఫటిక మణిమయీమక్షమాలం దధానా
హస్తేనైకేన పద్మం సితమపిచ శుకం పుస్తకం చాపరేణ ।
భాసా కుందేందు శంఖ స్ఫటిక మణి నిభా భాసమానా సమానా
సా మే వాగ్దేవతేయం నివసతు వదనే సర్వదా సుప్రసన్నా ॥

వాల్మీకి నమస్క్రియా

కూజంతం రామరామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్యకవితాశాఖాం వందే వాల్మీకికోకిలమ్ ॥

వాల్మీకేర్మునిసింహస్య కవితావనచారిణః ।
శృణ్వన్ రామకథానాదం కో న యాతి పరాంగతిమ్ ॥

యః పిబన్ సతతం రామచరితామృతసాగరమ్ ।
అతృప్తస్తం మునిం వందే ప్రాచేతసమకల్మషమ్ ॥

ఆంజనేయ నమస్క్రియా

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృత రాక్షసమ్ ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥

అంజనానందనం వీరం జానకీశోకనాశనమ్ ।
కపీశమక్షహంతారం వందే లంకాభయంకరమ్ ॥

అమిషీకృతమార్తాండం గోష్పదీకృతసాగరమ్ ।
తృణీకృతదశగ్రీవ మాంజనేయం నమామ్యహమ్ ॥

మనోజవం మారుత తుల్యవేగం, జితేంద్రియం బుద్ధిమతాం వరిష్ఠమ్ ।
వాతాత్మజం వానరయూథముఖ్యం, శ్రీరామదూతం శిరసానమామి ॥

ఉల్లంఘ్యసింధోస్సలీలం యశ్శోకవహ్నిం జనకాత్మజాయాః ।
ఆదాయతేనైవ దదాహలంకాం నమామి తం ప్రాంజలిరాంజనేయమ్ ॥

ఆంజనేయమతిపాటలాననం కాంచనాద్రి కమనీయవిగ్రహమ్ ।
పారిజాతతరుమూలవాసినం భావయామి పవమాన నందనమ్ ॥

యత్ర యత్ర రఘునాథకీర్తనం తత్ర తత్ర కృతమస్తకాంజలిమ్ ।
బాష్పవారిపరిపూర్ణలోచనమ్ మారుతిమ్ నమత రాక్షసాంతకమ్ ॥

శ్రీరామాయణ ప్రార్థనా

వాల్మీకిస్మృతిమందరేణ మథిత స్సీతారమాసంభవ
స్సుగ్రీవామరభూరుహోంగదగజ స్సౌమిత్రిచంద్రోదయః ।
వాతోత్పన్నమణిర్విభీషణసుధః పౌలస్త్యహాలాహలః
శ్రీరామాయణ దుగ్ధసింధు రమలో భూయాత్సన శ్రేయసే ॥

యః కర్ణాంజలిసంపుటైః అహరహ స్సమ్యక్ పిబత్యాదరాత్
వాల్మీకేర్వదనారవిందగళితం రామాయణాఖ్యం మధు ।
జన్మవ్యాధిజరావిపత్తిమరణైః అత్యంతసోపద్రవమ్
సంసారం స విహాయ గచ్ఛతి పుమాన్ విష్ణోః పదం శాశ్వతమ్ ॥

తదుపగత సమాస సంధియోగం సమమధురోపనతార్థ వాక్యబద్ధమ్ ।
రఘువరచరితం మునిప్రణీతం దశశిరసశ్చ వధం నిశామయధ్వమ్ ॥

వాల్మీకిగిరిసంభూతా రామసాగరగామినీ ।
పునాతిభువనం పుణ్యా రామాయణమహానదీ ॥

శ్లోకసారసమాకీర్ణం సర్గ కల్లోల సంకులమ్ ।
కాండగ్రాహమహామీనం వందే రామాయణార్ణవమ్ ॥

వేదవేద్యే పరే పుంసి జాతే దశరథాత్మజే ।
వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్ సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥

శ్రీరామధ్యానమ్

శ్రీరాఘవం దశరథాత్మజమప్రమేయం
సీతాపతిం రఘుకులాన్వయరత్నదీపమ్ ।
ఆజానుబాహుమ్ అరవిందదళాయతాక్షం
రామం నిశాచరవినాశకరం నమామి ॥

వైదేహీ సహితం సురద్రుమతలే హైమే మహామంటపే
మధ్యే పుష్పకమాసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితమ్ ।
అగ్రే వాచయతి ప్రభంజనసుతే తత్త్వం మునిభ్య పరం
వ్యాఖ్యాంతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజే శ్యామలమ్ ॥

వామే భూమిసుతా పురశ్చ హనుమాన్ పశ్చాత్ సుమిత్రాసుతః
శత్రుఘ్నో భరతశ్చ పార్శ్వదళయోః వాయ్వాదికోణేషు చ ।
సుగ్రీవశ్చ విభీషణశ్చ యువరాట్ తారాసుతో జాంబవాన్
మధ్యే నీలసరోజకోమలరుచిం, రామం భజే శ్యామలమ్ ॥

మాతా రామో మత్పితా రామభద్రో భ్రాతా రామో మత్సఖా రాఘవేశః ।
సర్వస్వం మే రామచంద్రో దయాళుర్నాన్యం దైవం నైవ జానే న జానే ॥

నమోఽస్తు రామాయణ సలక్ష్మణాయ దేవ్యై చ తస్యై జనకాత్మజాయై ।
నమోఽస్తు రుద్రేంద్రయమానిలేభ్యో నమోఽస్తు చంద్రార్కమరుద్గణేభ్యః ॥

సాకేతే శరదిందుకుందధవళే సౌధే మహామండపే
పర్యస్తాగరుధూపదీపలలితే కర్పూరదీపోజ్జ్వలే ।
సుగ్రీవాంగద జాంబవత్పరివృతం సౌమిత్రిణా సేవితం
లీలామానుషవిగ్రహం రఘువరం రామం భజే శ్యామలం ॥

రామం రామానుజం సీతాం భరతం భరతానుజమ్ ।
సుగ్రీవం వాయుసూనుం చ ప్రణమామి పునః పునః ॥

పారాయణానంతరం పునఃపూజా కర్తవ్యా
పారాయణానంతరం పఠించు శ్లోకములు

స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేన మార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాః సుఖినో భవంతు ॥

కాలేవర్షతు పర్జన్యః పృథివీ సస్యశాలినీ ।
దేశోఽయం క్షోభరహితో బ్రాహ్మణాస్సంతు నిర్భయాః ॥

అపుత్రాః పుత్రిణస్సంతు పుత్రిణస్సంతు పౌత్రిణః ।
అధనాస్సధనాస్సంతు జీవంతు శరదాం శతమ్ ॥

చరితం రఘునాథస్య శతకోటి ప్రవిస్తరమ్ ।
ఏకైక మక్షరం ప్రోక్తం మహాపాతకనాశనమ్ ॥

శృణ్వన్ రామాయణం భక్త్యా యః పాదం పదమేవ వా ।
స యాతి బ్రహ్మణః స్థానం బ్రహ్మణా పూజ్యతే సదా ॥

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవ ।
యేషామిందీవరశ్యామో హృదయస్థో జనార్దనః ॥

మంగళం కోసలేంద్రాయ మహనీయ గుణాబ్ధయే ।
చక్రవర్తి తనూజాయ సార్వభౌమాయ మంగళమ్ ॥

అమృతోత్పాదనే దైత్యాన్ ఘ్నతో వజ్రధరస్య యత్ ।
అదితిర్మంగళం ప్రాదాత్ తత్తే భవతు మంగళమ్ ॥

త్రీన్ విక్రమాన్ ప్రక్రమతో విష్ణోరమిత తేజసః ।
యదాసీన్మంగళం రామ తత్తే భవతు మంగళమ్ ॥

ఋతవస్సాగరా ద్వీపాః వేదా లోకా దిశశ్చ తే ।
మంగళాని మహాబాహో దిశంతు తవ సర్వదా ॥

వేదవేదాంత వేద్యాయ మేఘశ్యామలమూర్తయే ।
పుంసాం మోహనరూపాయ పుణ్యశ్లోకాయ మంగళమ్ ॥

విశ్వామిత్రాంతరంగాయ మిథిలానగరీపతేః ।
భాగ్యానాం పరిపాకాయ భవ్యరూపాయ మంగళమ్ ॥

పితృభక్తాయ సతతం భ్రాతృభిస్సహ సీతయా ।
నందితాఖిలలోకాయ రామభద్రాయ మంగళమ్ ॥

త్యక్తసాకేతవాసాయ చిత్రకూట విహారిణే ।
సేవ్యాయ సర్వయమినాం ధీరోదాత్తాయ మంగళమ్ ॥

సౌమిత్రిణా చ జానక్యా చాపబాణాసిధారిణే ।
సంసేవ్యాయ సదా భక్త్యా స్వామినే మమ మంగళమ్ ॥

దండకారణ్యవాసాయ ఖండితామరశత్రవే ।
గృధ్రరాజాయ భక్తాయ ముక్తిదాయాస్తు మంగళమ్ ॥

సాదరం శబరీదత్తఫలమూలాభిలాషిణే ।
సౌలభ్యపరిపూర్ణాయ సత్త్వోద్రిక్తాయ మంగళమ్ ॥

హనుమత్సమవేతాయ హరీశాభీష్టదాయినే ।
వాలిప్రమథనాయాస్తు మహాధీరాయ మంగళమ్ ॥

శ్రీమతే రఘువీరాయ సేతూల్లంఘితసింధవే ।
జితరాక్షసరాజాయ రణధీరాయ మంగళమ్ ॥

విభీషణకృతే ప్రీత్యా లంకాభీష్టప్రదాయినే ।
సర్వలోకశరణ్యాయ రామచంద్రాయ మంగళమ్ ॥

బ్రహ్మాదిదేవసేవ్యాయ బ్రహ్మణ్యాయ మహాత్మనే ।
జానకీప్రాణనాథాయ రఘునాథాయ మంగళమ్ ॥

యన్మంగళం సహస్రసాక్షే సర్వదేవ నమస్కృతే ।
వృత్రనాశే సమభవత్ తత్తే భవతు మంగళమ్ ॥

యన్మంగళం సుపర్ణస్య వినతాకల్పయత్ పురా ।
అమృతం ప్రార్థయానస్య తత్తే భవతు మంగళమ్ ॥

ఆసాద్య నగరీం దివ్యామ్ అభిషిక్తాయ సీతయా ।
రాజాధిరాజరాజాయ రామభద్రాయ మంగళమ్ ॥

మంగళాశాసనపరైః మదాచార్యపురోగమైః
సర్వైశ్చ పూర్వైరాచార్యై సత్కృతాయాస్తు మంగళమ్ ॥

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాఽఽత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్
కరోమి యద్యత్ సకలం పరస్మై
నారాయణేతి సమర్పయామి ॥

శ్రీపారాశర్య పురాణోక్త శ్రీమద్రామాయణ మాహాత్మ్యమ్

త్రివర్గఫలకామేన విసదుద్ధరణేచ్ఛునా ।
శ్రీమత్సురకాండస్య పాఠః కార్యో విజానతా ॥

శాంతికర్మణి సర్వత్ర తథా దుస్స్వప్న దర్శనే ।
గ్రహపీడాసు చోగ్రాసు రోగేషు విషమేషుచ ॥

అరణ్యే ప్రాంతరే వాపి శస్త్రచోరాగ్ని పీడాని ।
సర్వా స్వాపత్సు ఘోరాసు నైతస్మా త్తారకం పరమ్ ॥

శ్రీమత్సుందరకాండస్య సప్తసర్గస్యభిపాఠతః ।
మహారాజ్యాదిసంపత్తి ర్లభ్యతే దుర్ల భాపి వా ॥

ఆయుష్కామో లభే దాయు ర్ధనకామో ధనాన్యపి ।
శ్రీకామః శ్రియమాప్నోపి క్షితికామస్తథా క్షితిమ్ ॥

విద్యాకామస్తథా విద్యాం స్త్రీకామశ్చ తథా స్త్రియమ్ ।
ఆరోగ్యకామ స్త్వారోగ్యం సప్తసర్గ్యభిపాఠనాత్ ॥

యదాయదాహి రామస్య వృత్తం పిపఠిషేద్బుధః ।
తదా తదా తు “ధర్మాత్మ” త్యేత న్మాల మనుంజపేత్ ॥

శ్రీరామ చరణాంబోజ ద్వంద్వం ధ్యాయన్ ప్రసన్నధీః ।
సకృదేవేతి చరమశ్లోకం చ శుభదం జపేత్ ॥

ఉమాసంహితాయామ్
శ్రీమద్రామాయణ మాహాత్మ్యమ్

శ్రీరామ ప్రాతిపదిక మవశేనాపి సంగృణన్ ।
ముక్తిం ప్రాప్నోతి మనుజః కింపున ర్బుద్ధిపూర్వకమ్ ॥

రాశబ్దోచ్చారణాదేవ పాతకా దేహపంజరాత్ ।
నిర్యాం త్యాయాంతి పాపాని మవర్ణదర్శనాత్ పునః ॥

రాశబ్దోచ్చారణే జాతే వక్త్రాత్ పాపం విగచ్ఛతి ।
మకార శ్రవణే జాతే భస్మీభావం గమిష్యతి ॥

రామేతి రామచంద్రేతి రామభద్రేతి వా మనుమ్ ।
యావజ్జీవం జపన్ మర్త్యో జీవన్ముక్తో న సంశయః ॥

రామాయణస్య మాహాత్మ్యం వక్తుం వర్షశతైరపి ।
అశక్యం విస్తరా ద్వక్తుం సంక్షేపా ద్వచ్మి సాంప్రతమ్ ॥

రామాయణస్య వాక్యం వా పాదం వా పదమేవ వా ।
భుక్త్యంతే తు ప్రయుంజానో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥

రామాయణ కథా మేవ యే శృణ్వంతి నరోత్తమా ।
విధూతపాపాస్తే యాంతి బ్రహ్మలోక మనామయమ్ ॥

తత్త్వసంగ్రహే రామాయణే

సంసార తాపయుక్తానాం జంతూనాం హతచేతసామ్ ।
శ్రీమద్రామాయణాఖ్యా పీయూషం భేషజం స్మృతమ్ ॥

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ప్రథమస్సర్గః (1)

శ్రీరాముని వద్దకు అగస్త్యాది మహామునుల రాక

ప్రాప్తరాజ్యస్య రామస్య
రాక్షసానాం వధే కృతే
ఆజగ్ముః ఋషయః సర్వే
రాఘవం ప్రతినందితుమ్. 1

కౌశికోఽథ యవక్రీతో
గార్గ్యో గాలవ ఏవ చ
కణ్వో మేధాతిథేః పుత్రః
పూర్వస్యాం దిశి యే శ్రితాః. 2

స్వస్త్యాత్రేయోఽథ భగవాన్
నముచిః ప్రముచిస్తథా
అగస్త్యోఽత్రిశ్చ భగవాన్
సుముఖో విముఖస్తథా
ఆజగ్ముస్తే సహాఽగస్త్యా
యే స్థితా దక్షిణాం దిశమ్. 3

నృషద్గుః కవషో ధౌమ్యో
రౌద్రేయశ్చ మహాన్ ఋషిః
తేఽప్యాజగ్ముః సశిష్యా వై
యే శ్రితాః పశ్చిమాం దిశమ్. 4

వసిష్ఠః కశ్యపోఽథాఽత్రిః
విశ్వామిత్రః సగౌతమః
జమదగ్నిర్భరద్వాజః
తేఽపి సప్తర్షయస్తథా. 5

ఉదీచ్యాం దిశి సప్తైతే
నిత్యమేవ నివాసినః. 6

సంప్రాప్య తే మహాత్మానో
రాఘవస్య నివేశనమ్
విష్ఠితాః ప్రతిహారార్థం
హుతాశనసమప్రభాః
వేదవేదాంగ విదుషో
నానాశాస్త్రవిశారదాః. 7

ద్వాఃస్థం ప్రోవాచ ధర్మాత్మాః
అగస్త్యో మునిసత్తమః
నివేద్యతాం దాశరథేః
ఋషయో వయమాగతాః. 8

ప్రతిహారస్తతస్తూర్ణమ్
అగస్త్యవచనాద్ద్రుతమ్
సమీపం రాఘవస్యాఽఽశు
ప్రవివేశ మహాత్మనః. 9

నయేంగితజ్ఞః సద్వృత్తో
దక్షో ధైర్యసమన్వితః

స రామం దృశ్య సహసా
పూర్ణచంద్రసమప్రభమ్. 10

అగస్త్యం కథయామాస
సంప్రాప్తమ్ ఋషిభిః సహ. 11

శ్రుత్వా ప్రాప్తాన్ మునీంస్తాంస్తు
బాలసూర్యసమప్రభాన్
ప్రత్యువాచ తతో ద్వాఃస్థం
ప్రవేశయ యథాసుఖమ్. 12

తాన్ సంప్రాప్తాన్ మునీన్ దృష్ట్వా
ప్రత్యుత్థాయ కృతాంజలిః
పాద్యార్ఘ్యాదిభిరానర్చ్య
గాం నివేద్య చ సాదరమ్
రామోఽభివాద్య ప్రయత
ఆసనాన్యాదిదేశ హ. 13

తేషు కాంచనచిత్రేషు
మహత్సు చ వరేషు చ. 14

కుశాంతర్ధానదత్తేషు
మృగచర్మ యుతేషు చ
యథార్హమ్ ఉపవిష్టాస్తే
ఆసనేష్వృషిపుంగవాః. 15

రామేణ కుశలం పృష్టాః
సశిష్యాః సపురోగమాః
మహర్షయో వేదవిదో
రామం వచనమబ్రువన్. 16

కుశలం నో మహాబాహో
సర్వత్ర రఘునందన
త్వాం తు దిష్ట్యా కుశలినం
పశ్యామో హతశాత్రవమ్. 17

దిష్ట్యా త్వయా హతో రాజన్
రావణో లోకరావణః
న హి భారః స తే రామ
రావణః పుత్రపౌత్రవాన్. 18

సధనుస్త్వం హి లోకాంస్త్రీన్
విజయేథా న సంశయః
దిష్ట్యా త్వయా హతో రామ
రావణో రాక్షసేశ్వరః. 19

దిష్ట్యా విజయినం త్వాఽద్య
పశ్యామః సహ సీతయా
లక్ష్మణేన చ ధర్మాత్మన్
భ్రాత్రా త్వద్ధితకారిణా
మాతృభిర్భ్రాతృసహితం
పశ్యామోఽద్య వయం నృప. 20

దిష్ట్యా ప్రహస్తో వికటో
విరూపాక్షో మహోదరః
అకంపనశ్చ దుర్ధర్షో
నిహతాస్తే నిశాచరాః. 21

యస్య ప్రమాణాద్విపులం
ప్రమాణం నేహ విద్యతే

దిష్ట్యా తే సమరే రామ
కుంభకర్ణో నిపాతితః. 22

త్రిశిరాశ్చాఽతికాయశ్చ
దేవాంతకనరాంతకౌ
దిష్ట్యా తే నిహతా రామ
మహావీర్యా నిశాచరాః. 23

కుంభశ్చైవ నికుంభశ్చ
రాక్షసౌ భీమదర్శనౌ
దిష్ట్యా తౌ నిహతౌ రామ
కుంభకర్ణసుతౌ మృధే. 24

యుద్ధోన్మత్తశ్చ మత్తశ్చ
కాలాంతకయమోపమౌ
యజ్ఞకోపశ్చ బలవాన్
ధూమ్రాక్షో నామ రాక్షసః. 25

కుర్వంతః కదనం ఘోరం
ఏతే శస్త్రాస్త్రపారగాః
అంతకప్రతిమైర్బాణైః
దిష్ట్యా వినిహతాస్త్వయా. 26

దిష్ట్యా త్వం రాక్షసేంద్రేణ
ద్వంద్వయుద్ధముపాగతః
దేవతానామ్ అవధ్యేన
విజయం ప్రాప్తవానసి. 27

సంఖ్యే తస్య న కించిత్తు
రావణస్య పరాభవః
ద్వంద్వయుద్ధమ్ అనుప్రాప్తో
దిష్ట్యా తే రావణిర్హతః. 28

దిష్ట్యా తస్య మహాబాహో
కాలస్యేవాఽభిధావతః
ముక్తః సురరిపోర్వీర
ప్రాప్తశ్చ విజయస్త్వయా. 29

అభినందామ తే సర్వే
సంశ్రుత్యేంద్రజితో వధమ్
సోఽవధ్యః సర్వభూతానాం
మహామాయాధరో యుధి. 30

విస్మయస్త్వేష చాఽస్మాకం
తచ్ఛ్రుత్వేంద్రజితం హతమ్. 31

ఏతే చాఽన్యే చ బహవో
రాక్షసాః కామరూపిణః
దిష్ట్యా త్వయా హతా వీరా
రఘూణాం కులవర్ధన. 32

దత్వా పుణ్యామిమాం వీర
సౌమ్యామ్ అభయదక్షిణామ్
దిష్ట్యా వర్ధసి కాకుత్స్థ
జయేనాఽమిత్రకర్శన. 33

శ్రుత్వా తు తేషాం వచనమ్
ఋషీణాం భావితాత్మనామ్
విస్మయం పరమం గత్వా
రామః ప్రాంజలిరబ్రవీత్. 34

భగవంతః కుంభకర్ణం
రావణం చ నిశాచరమ్
అతిక్రమ్య మహావీర్యౌ
కిం ప్రశంసథ రావణిమ్. 35

మహోదరం ప్రహస్తం చ
విరూపాక్షం చ రాక్షసమ్
మత్తోన్మత్తౌ చ దుర్ధర్షౌ
దేవాంతకనరాంతకౌ
అతిక్రమ్య మహావీర్యాన్
కిం ప్రశంసథ రావణిమ్. 36

అతికాయం త్రిశిరసం
ధూమ్రాక్షం చ నిశాచరమ్
అతిక్రమ్య మహావీర్యాన్
కిం ప్రశంసథ రావణిమ్. 37

కీదృశో వై ప్రభావోఽస్య
కిం బలం కః పరాక్రమః
కేన వా కారణేనైష
రావణాదతిరిచ్యతే. 38

శక్యం యది మయా శ్రోతుం
న ఖల్వాజ్ఞాపయామి వః
యది గుహ్యం న చేద్వక్తుం
శ్రోతుమిచ్ఛామి కథ్యతామ్. 39

శక్రోపి విజితస్తేన
కథం లబ్ధవరశ్చ సః
కథం చ బలవాన్ పుత్రో
న పితా తస్య రావణః. 40

కథం పితుశ్చాఽభ్యధికో మహాహవే
శక్రస్య జేతా హి కథం సరాక్షసః
వరాశ్చ లబ్ధాః కథయస్య మేఽద్య
తత్పృచ్ఛతశ్చాస్య మునీంద్ర సర్వమ్. 41

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ప్రథమస్సర్గః *(1)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్వితీయస్సర్గః (2)

పులస్త్య, విశ్రవసుల జన్మవృత్తాంతమును శ్రీరామునికి తెలిపిన అగస్త్యుడు

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
రాఘవస్య మహాత్మనః
కుంభయోనిర్మహాతేజా
రామమేతదువాచ హ. 1

శ్రుణు రామ కథావృత్తం
తస్య తేజోబలం మహత్
జఘాన శత్రూన్ యేనాఽసౌ
న చ వధ్యః స శత్రుభిః. 2

తావత్ తే రావణస్యేదం
కులం జన్మ చ రాఘవ
వరప్రదానం చ తథా
తస్మై దత్తం బ్రవీమి తే. 3

పురా కృతయుగే రామ
ప్రజాపతిసుతః ప్రభుః
పులస్త్యో నామ బ్రహ్మర్షిః
సాక్షాదివ పితామహః. 4

నానుకీర్త్యా గుణాస్తస్య
ధర్మతః శీలతస్తథా
ప్రజాపతేః పుత్ర ఇతి
వక్తుం శక్యం హి నామతః. 5

ప్రజాపతిసుతత్వేన
దేవానాం వల్లభో హి సః
ఇష్టః సర్వస్య లోకస్య
గుణైః శుభ్రైర్మహామతిః. 6

స తు ధర్మప్రసంగేన
మేరోః పార్శ్వే మహాగిరేః
తృణబింద్వాశ్రమం గత్వా
న్యవసన్మునిపుంగవః. 7

తపస్తేపే స ధర్మాత్మా
స్వాధ్యాయనియతేంద్రియః
గత్వాఽఽశ్రమపదం తస్య
విఘ్నం కుర్వంతి కన్యకాః. 8

దేవపన్నగకన్యాశ్చ
రాజర్షితనయాశ్చ యాః
క్రీడంత్యోఽప్సరసశ్చైవ
తం దేశముపపేదిరే. 9

సర్వర్తుషూపభోగ్యత్వాత్
రమ్యత్వాత్ కాననస్య చ
నిత్యశస్తాస్తు తం దేశం
గత్వా క్రీడంతి కన్యకాః. 10

దేశస్య రమణీయత్వాత్
పులస్త్యో యత్ర స ద్విజః
గాయంత్యో వాదయంత్యశ్చ
లాసయంత్యస్తథైవ చ
మునేస్తపస్వినస్తస్య
విఘ్నం చక్రురనిందితాః. 11

అథ క్రుద్ధో మహాతేజా
వ్యాజహార మహామునిః
యా మే దర్శనమాగచ్ఛేత్
సా గర్భం ధారయిష్యతి. 12

తాస్తు సర్వాః ప్రతిశుత్య
తస్య వాక్యం మహాత్మనః
బ్రహ్మశాపభయాద్భీతాః
తం దేశం నోపచక్రముః. 13

తృణం బిందోస్తురాజర్షేః
తనయా న శృణోతి తత్. 14

గత్వాఽఽశ్రమపదం తత్ర
విచచార సునిర్భయా
న సాఽపశ్యత్ స్థితా తత్ర
కాంచిదభ్యాగతం సఖీమ్. 15

తస్మిన్ కాలే మహాతేజాః
ప్రాజాపత్యో మహాన్ ఋషిః
స్వాధ్యాయమ్ అకరోత్ తత్ర
తపసా భావితః స్వయమ్. 16

సా తు వేదశ్రుతిం శ్రుత్వా
దృష్ట్వా వై తపసో నిధిమ్
అభవత్ పాండుదేహా సా
సువ్యంజితశరీరజా. 17

బభూవ చ సముద్విగ్నా
దృష్ట్వా తద్దోషమాత్మనః
ఇదం మే కింత్వితి జ్ఞాత్వా
పితుః గత్వాఽఽశ్రమే స్థితా. 18

తాం తు దృష్ట్వా తథా భూతాం
తృణబిందురథాఽబ్రవీత్
కిం త్వమేతత్త్వసదృశం
ధారయస్యాత్మనో వపుః. 19

సా తు కృత్వాఽంజలిం దీనా
కన్యోవాచ తపోధనమ్
న జానే కారణం తాత
యేన మే రూపమీదృశమ్. 20

కింతు పూర్వం గతాస్మ్యేకా
మహర్షేర్భావితాత్మనః
పులస్త్యస్యాఽఽశ్రమం దివ్యమ్
అన్వేష్టుం స్వసఖీజనమ్. 21

న చ పశ్యామ్యహం తత్ర
కాంచిదభ్యాగతాం సఖీమ్
రూపస్య తు విపర్యాసం
దృష్ట్వా త్రాసాదిహాఽఽగతా. 22

తృణబిందుస్తు రాజర్షిః
తపసా ద్యోతితప్రభః
ధ్యానం వివేశ తచ్చాపి
హ్యపశ్యదృషికర్మజమ్. 23

స తు విజ్ఞాయ తం శాపం
మహర్షేర్భావితాత్మనః
గృహీత్వా తనయాం గత్వా
పులస్త్యమ్ ఇదమబ్రవీత్. 24

భగవంస్తనయాం మే త్వం
గుణైః స్వైరేవ భూషితామ్
భిక్షాం ప్రతిగృహాణేమాం
మహర్షే స్వయముద్యతామ్. 25

తపశ్చరణయుక్తస్య
శ్రామ్యమాణేంద్రియస్య తే
శుశ్రూషణపరా నిత్యం
భవిష్యతి న సంశయః. 26

తం బ్రువాణం తు తద్వాక్యం
రాజర్షిం ధార్మికం తదా
జిఘృక్షురబ్రవీత్ కన్యాం
బాఢమిత్యేవ స ద్విజః. 27

దత్త్వా స తు యథాన్యాయం
స్వమాశ్రమపదం గతః
సాఽపి తత్రాఽవసత్ కన్యా
తోషయంతీ పతిం గుణైః. 28

తస్యాస్తు శీలవృత్తాభ్యాం
తుతోష మునిపుంగవః
ప్రీతః స తు మహాతేజా
వాక్యమేతదువాచ హ. 29

పరితుష్టోఽస్మి సుశ్రోణి
గుణానాం సంపదా భృశమ్
తస్మాద్దేవి దదామ్యద్య
పుత్రమ్ ఆత్మసమం తవ. 30

ఉభయోర్వంశకర్తారం
పౌలస్త్య ఇతి విశ్రుతమ్
యస్మాత్తు విశ్రుతో వేదః
త్వయైషోఽధ్యయతో మమ. 31

తస్మాత్ స విశ్రవా నామ
భవిష్యతి న సంశయః
ఏవముక్తా తు సా దేవీ
ప్రహృష్టేనాంతరాత్మనా. 32

అచిరేణైవ కాలేనాఽసూతా
విశ్రవసం సుతమ్
త్రిలోకేషు చ విఖ్యాతం
యశోధర్మసమన్వితమ్. 33

శ్రుతిమాన్ సమదర్శీ చ
వ్రతాచారరతస్తథా
పితేవ తపసా యుక్తో
హ్యభవద్విశ్రవా మునిః. 34

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే ద్వితీయస్సర్గః (2)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - తృతీయస్సర్గః (3)

లంకలో పుష్పకవిమానముతో నివసించిన వైశ్రవణుడు (కుబేరుడు)

అథ పుత్రః పులస్త్యస్య
విశ్రవా మునిపుంగవః
అచిరేణైవ కాలేన
పితేవ తపసి స్థితః. 1

సత్యవాన్ శీలవాన్ శాంతః
స్వాధ్యాయనిరతః శుచిః
సర్వభోగేష్వసంసక్తో
నిత్యం ధర్మపరాయణః. 2

జ్ఞాత్వా తస్య తు తద్వృత్తం
భరద్వాజో మహామునిః
దదౌ విశ్రవసే భార్యాం
స్వసుతాం దేవవర్ణినీమ్. 3

ప్రతిగృహ్య తు ధర్మేణ
భరద్వాజసుతాం తదా
ప్రజాఽన్వేషికయా బుధ్యా
శ్రేయోహ్యస్య విచింతయన్. 4

ముదా పరమయా యుక్తో
విశ్రవా మునిపుంగవః
స తస్యాం వీర్యసంపన్నమ్
అపత్యం పరమాద్భుతమ్. 5

జనయామాస ధర్మజ్ఞః
సర్వైర్బ్రహ్మగుణైర్యుతమ్
తస్మిన్ జాతే తు సంహృష్టః
సంబభూవ పితామహః. 6

దృష్ట్వా శ్రేయస్కరీం బుద్ధిం
ధనాధ్యక్షో భవిష్యతి
నామ తస్యాఽకరోత్ ప్రీతః
సార్ధం దేవర్షిభిస్తదా. 7

యస్మాద్విశ్రవసోఽపత్యం
సాదృశ్యాద్విశ్రవా ఇవ
తస్మాద్వైశ్రవణో నామ
భవిష్యత్యేష విశ్రుతః. 8

స తు వైశ్రవణస్తత్ర
తపోవనగతస్తదా
అవర్ధతాహుతిహుతో
మహాతేజా యథాఽనలః. 9

తస్యాఽఽశ్రమపదస్థస్య
బుద్ధిర్జజ్ఞే మహాత్మనః
చరిష్యే పరమం ధర్మం
ధర్మో హి పరమా గతిః. 10

స తు వర్షసహస్రాణి
తపస్తప్త్వా మహావనే
యంత్రితో నియమైరుగ్రైః
చకార సుమహత్తపః. 11

పూర్ణే వర్షసహస్రాంతే
తం తం విధిమకల్పయత్
జలాశీ మారుతాహారో
నిరాహారస్తథైవ చ
ఏవం వర్షసహస్రాణి
జగ్ముస్తాన్యేక వర్షవత్. 12

అథ ప్రీతో మహాతేజాః
సేంద్రైః సురగణైః సహ
గత్వా తస్యాఽఽశ్రమపదం
బ్రహ్మేదం వాక్యమబ్రవీత్. 13

పరితుష్టోఽస్మి తే వత్స
కర్మణానేన సువ్రత
వరం వృణీష్వ భద్రం తే
వరార్హస్త్వ మహామతే. 14

అథాబ్రవీద్వైశ్రవణః
పితామహముపస్థితమ్
భగవన్ లోకపాలత్వమ్
ఇచ్ఛేయం విత్తరక్షణమ్. 15

అథాబ్రవీద్వైశ్రవణం
పరితుష్టేన చేతసా
బ్రహ్మా సురగణైః సార్ధం
బాఢమిత్యేవ హృష్టవత్. 16

అహం హి లోకపాలానాం
చతుర్థం స్రష్టుముద్యతః. 17

యమేంద్రవరుణానాం చ
పదం యత్తవ చేప్సితమ్
తద్గచ్ఛ త్వం హి ధర్మజ్ఞ
నిధీశత్వమ్ అవాప్నుహి
శక్రాంబుపయమానాం చ
చతుర్థస్త్వం భవిష్యసి. 18

ఏతచ్చ పుష్పకం నామ
విమానం సూర్యసన్నిభమ్
ప్రతిగృహ్ణీష్వ యానార్థం
త్రిదశైః సమతాం వ్రజ. 19

స్వస్తి తేఽస్తు గమిష్యామః
సర్వ ఏవ యథాగతమ్
కృతకృత్యా వయం తాత
దత్త్వా తవ మహావరమ్. 20

ఇత్యుక్త్వా స గతో బ్రహ్మా
స్వస్థానం త్రిదశైః సహ. 21

గతేషు బ్రహ్మపూర్వేషు
దేవేష్వథ నభఃస్తలమ్
వనే స పితరం ప్రాహ
ప్రాంజలిః ప్రయతాత్మవాన్. 22

నివాసనం న మే దేవో
విదధే స ప్రజాపతిః
భగవన్ లబ్ధవానస్మి
వరమిష్టం పితామహాత్. 23

తం పశ్య భగవన్ కంచి
న్నివాసం సాధు మేప్రభో
న చ పీడా భవేద్యత్ర
ప్రాణినో యస్య కస్యచిత్. 24

ఏవముక్తస్తు పుత్రేణ
విశ్రవా మునిపుంగవః
వచనం ప్రాహ ధర్మజ్ఞః
శ్రూయతామితి సత్తమః. 25

దక్షిణస్యోదధేస్తీరే
త్రికూటో నామ పర్వతః
తస్యాఽగ్రే తు విశాలా సా
మహేంద్రస్య పురీ యథా
లంకా నామ పురీ రమ్యా
నిర్మితా విశ్వకర్మణా. 26

రాక్షసానాం నివాసార్థం
యథేంద్రస్యామరావతీ
తత్ర త్వం వస భద్రం తే
లంకాయాంనాఽత్రసంశయః. 27

హేమప్రాకారపరిఘా
యంత్రశస్త్రసమావృతా
రమణీయా పురీ సా హి
రుక్మవైడూర్యతోరణా. 28

రాక్షసైః సా పరిత్యక్తా
పురా విష్ణుభయార్దితైః
శూన్యా రక్షోగణైః సర్వై
రసాతలతలం గతైః. 29

శూన్యా సంప్రతి లంకా సా
ప్రభుస్తస్యా న విద్యతే
స త్వం తత్ర నివాసాయ
గచ్ఛ పుత్ర యథాసుఖమ్. 30

నిర్దోషస్తత్ర తే వాసో
న బాధా తత్ర కస్యచిత్. 31

ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు ధర్మాత్మా
ధర్మిష్ఠం వచనం పితుః
నివేశయామాస తదా
లంకాం పర్వతమూర్ధని
నైరృతానాం సహస్రైస్తు
హృష్టైః ప్రముదితైః సహ. 32

అచిరేణైక కాలేన
సంపూర్ణా తస్య శాసనాత్. 33

స తు తత్రాఽవసత్ ప్రీతో
ధర్మాత్మా నైరృతర్షభః
సముద్రపరిఘాయాం తు
లంకాయాం విశ్రవాత్మజ. 34

కాలే కాలే తు ధర్మాత్మా
పుష్పకేణ ధనేశ్వరః
అభ్యగచ్ఛద్వినీతాత్మా
పితరం మాతరం చ హి. 35

స దేవగంధర్వగణైరభిష్టుతః
తథాఽప్సరోనృత్యవిభూషితాలయః
గభస్తిభి స్సూర్య ఇవావభాసయన్
పితుః సమీపం ప్రయయౌ స విత్తపః36

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే తృతీయస్సర్గః (3)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుర్థస్సర్గః (4)

సుకేశునకు పార్వతీపరమేశ్వరుల వరములు

శ్రుత్వాఽగస్త్యేరితం వాక్యం
రామో విస్మయమాగతః
కథమాసీత్ తు లంకాయాం
సంభవో రక్షసాం పురా. 1

తతః శిరః కంపయిత్వా
త్రేతాగ్నిసమవిగ్రహమ్
తమగస్త్యం ముహుర్దృష్ట్వా వి
స్మయమానోఽభ్యభాషత. 2

భగవన్ పూర్వమప్యేషా
లంకాఽఽసీత్ పిశితాశినామ్
శ్రుత్వేదం భగవద్వాక్యం
జాతో మే విస్మయః పరః. 3

పులస్త్యవంశాదుద్భూతా
రాక్షసా ఇతి నః శ్రుతమ్
ఇదానీమ్ అన్యతశ్చాఽపి
సంభవః కీర్తితస్త్వయా. 4

రావణాత్ కుంభకర్ణాచ్చ
ప్రహస్తాద్వికటాదపి
రావణస్య చ పుత్రేభ్యః
కిన్ను తే బలవత్తరాః. 5

క ఏషాం పూర్వకో బ్రహ్మన్
కిన్నామా చ బలోత్కటః
అపరాధం చ కం ప్రాప్య
విష్ణునా ద్రావితాః కథమ్. 6

ఏతద్విస్తరతః సర్వం
కథయస్వ మమాఽనఘ
కౌతూహలమిదం మహ్యం
నుద భానుర్యథా తమః. 7

రాఘవస్య వచః శ్రుత్వా
సంస్కారాలంకృతం శుభమ్
ఈషద్విస్మయమానస్తమ్
అగస్త్యః ప్రాహ రాఘవమ్. 8

ప్రజాపతిః పురా సృష్ట్వా
హ్యపః సలిలసంభవః
తాసాం గోపాయనే సత్త్వాన్
అసృజత్ పద్మసంభవః. 9

తే సత్త్వాః సత్త్వకర్తారం
వినీతవదుపస్థితాః
కిం కుర్మ ఇతి భాషంతః
క్షుత్పిపాసాభయార్దితాః. 10

ప్రజాపతిస్తు తాన్యాహ
సత్త్వాని ప్రహసన్నివ
ఆభాష్య వాచా యత్నేన
రక్షధ్వమితి మానదః. 11

రక్షామేతి చ తత్రాఽన్యే
జక్షామ ఇతి చాఽపరే
భుక్షితాఽభుక్షితైరుక్తః
తతస్తానాహ భూతకృత్. 12

రక్షామేతి చ యైరుక్తం
రాక్షసాస్తే భవంతు వః
జక్షామ ఇతి యైరుక్తం
యక్షా ఏవ భవంతు వః. 13

తత్ర హేతిః ప్రహేతిశ్చ
భ్రాతరౌ రాక్షసాధిపౌ
మధుకైటభసంకాశౌ
బభూవతురరిందమౌ. 14

ప్రహేతిర్ధార్మికస్తత్ర
తపోవనగతస్తదా
హేతిర్దారక్రియార్థే తు
పరం యత్నమథాఽకరోత్. 15

స కాలభగినీం కన్యాం
భయాం నామ మహాభయామ్
ఉదావహదమేయాత్మా
స్వయమేవ మహామతిః. 16

స తస్యాం జనయామాస
హేతీ రాక్షసపుంగవః
పుత్రం పుత్రవతాం శ్రేష్ఠో
విద్యుత్కేశ ఇతి శ్రుతమ్. 17

విద్యుత్కేశో హేతిపుత్రః
స దీప్తార్కసమప్రభః
వ్యవర్ధత మహాతేజాః
తోయమధ్య ఇవాఽంబుజః. 18

స యదా యౌవనం భద్రమ్
అనుప్రాప్తో నిశాచరః
తతో దారక్రియాం తస్య
కర్తుం వ్యవసితః పితా. 19

సంధ్యాయాస్తనయాం సోఽథ
సంధ్యాతుల్యాం ప్రభావతః
వరయామాస పుత్రార్థం
హేతీ రాక్షసపుంగవః. 20

అవశ్యమేవ దాతవ్యా
పరస్మై సేతి సంధ్యయా
చింతయిత్వా సుతా దత్తా
విద్యుత్కేశాయ రాఘవ. 21

సంధ్యాయాస్తనయాం లబ్ధ్వా
విద్యుత్కేశో నిశాచరః
రమతే స్మ తయా సార్ధం
పౌలోమ్యా మఘవానివ. 22

కేనచిత్త్వథ కాలేన
రామ సాలకటంకటా
విద్యుత్కేశాద్గర్భమాప
ఘనరాజిరివార్ణవాత్. 23

తతః సా రాక్షసీ గర్భం
ఘనగర్భసమప్రభమ్
ప్రసూతా మందరం గత్వా
గంగాగర్భమివాగ్నిజమ్. 24

తముత్సృజ్య తు సా గర్భం
విద్యుత్కేశరతార్థినీ
రేమే తు సార్ధం పతినా
విస్మృత్య సుతమాత్మజమ్. 25

ఉత్సృష్టస్తు తదా గర్భో
ఘనశబ్దసమస్వనః
తయోత్సృష్టః స తు శిశుః
శరదర్కసమద్యుతిః
నిధాయాస్యే స్వయం ముష్టిం
రురోద శనకై స్తదా. 26

తతో వృషభమాస్థాయ
పార్వత్యా సహితః శివః
వాయుమార్గేణ గచ్ఛన్ వై
శుశ్రావ రుదితస్వనమ్. 27

అపశ్య దుమయా సార్ధం
రుదంతం రాక్షసాత్మజమ్
కారుణ్యభావాత్ పార్వత్యా
భవస్త్రిపురసూదనః. 28

తం రాక్షసాత్మజం చక్రే
మాతురేవ వయః సమమ్
అమరంచైవ తం కృత్వా
మహాదేవోఽక్షరోఽవ్యయః. 29

పుర మాకాశగం ప్రాదాత్
పార్వత్యా ప్రియకామ్యయా
ఉమయాఽపి వరో దత్తో
రాక్షసానాం నృపాత్మజ. 30

సద్యోపలబ్ధిర్గర్భస్య
ప్రసూతిః సద్య ఏవ చ
సద్య ఏవ వయఃప్రాప్తిః
మాతురేవ వయః సమమ్. 31

తతః సుకేశో వరదానగర్వితః
శ్రియం ప్రభోః ప్రాప్య హరస్య పార్శ్వతః
చచార సర్వత్ర మహాన్ మహామతిః
ఖగం పురం ప్రాప్య పురందరో యథా
32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుర్థస్సర్గః (4)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచమస్సర్గః (5)

బ్రహ్మవరములను పొందిన మాల్యవంతుడు, సుమాలి, మాలి

సుకేశం ధార్మికం దృష్ట్వా
వరలబ్ధం చ రాక్షసమ్
గ్రామణీర్నామ గంధర్వో
విశ్వావసుసమప్రభః. 1

తస్య దేవవతీ నామ
ద్వితీయా శ్రీరివాత్మజా
త్రిషు లోకేషు విఖ్యాతా
రూపయౌవనశాలినీ
తాం సుకేశాయ ధర్మాత్మా
దదౌ రక్షః శ్రియం యథా. 2

వరదానకృతైశ్వర్యం సా
తం ప్రాప్య పతిం ప్రియమ్
ఆసీద్దేవవతీ తుష్టా
ధనం ప్రాప్యేవ నిర్ధనః. 3

స తయా సహ సంయుక్తో
రరాజ రజనీచరః
అంజనాదభినిష్క్రాంతః
కరేణ్వేవ మహాగజః. 4

దేవవత్యాం సుకేశస్తు
జనయామాస రాఘవ. 5

త్రీన్ పుత్రాన్ జనయామాస
త్రేతాగ్నిసమవిగ్రహాన్
మాల్యవంతం సుమాలిం చ
మాలిం చ బలినాం వరమ్
త్రీన్ త్రినేత్రసమాన్ పుత్రాన్
రాక్షసాన్ రాక్షసాధిపః. 6

త్రయో లోకా ఇవాఽవ్యగ్రాః
స్థితాస్త్రయ ఇవాగ్నయః
త్రయో మంత్రా ఇవాత్యుగ్రాః
త్రయో ఘోరా ఇవామయాః. 7

త్రయః సుకేశస్య సుతాః
త్రేతాగ్నిసమతేజసః
వివృద్ధిమ్ అగమంస్తత్ర
వ్యాధయోపేక్షితా ఇవ. 8

వరప్రాప్తిం పితుస్తే తు
జ్ఞాత్వైశ్వర్యం తపోబలాత్
తపస్తప్తుం గతా మేరుం
భ్రాతరః కృతనిశ్చయాః. 9

ప్రగృహ్య నియమాన్ ఘోరాన్
రాక్షసా నృపసత్తమ

విచేరుస్తే తపో ఘోరం
సర్వభూతభయావహమ్. 10

సత్యార్జవశమోపేతైః
తపోభి రతిదుష్కరైః
సంతాపయంతస్త్రీన్ లోకాన్
సదేవాసురమానుషాన్. 11

తతో విభుశ్చతుర్వక్త్రో
విమానవరమాస్థితః
సుకేశపుత్రాన్ ఆమంత్ర్య
వరదోఽస్మీత్యభాషత. 12

బ్రహ్మాణం వరదం జ్ఞాత్వా
సేంద్రైర్దేవగణైర్వృతమ్
ఊచుః ప్రాంజలయః సర్వే
వేపమానా ఇవ ద్రుమాః. 13

తపసాఽఽరాధితో దేవ
యది నో దిశసే వరమ్
అజేయాః శత్రుహంతారః
తథైవ చిరజీవినః. 14

ప్రభవిష్ణో భవామేతి
పరస్పరమనువ్రతాః. 15

ఏవం భవిష్యతీత్యుక్త్వా
సుకేశతనయాన్ విభుః
స యయౌ బ్రహ్మలోకాయ
బ్రహ్మా బ్రాహ్మణవత్సలః. 16

వరం లబ్ధ్వా తు తే సర్వే
రామ రాత్రించరాస్తదా
సురాసురాన్ ప్రబాధంతే
వరదాన సునిర్భయాః. 17

తైర్వధ్యమానాస్త్రిదశాః
సర్షిసంఘాః సచారణాః
త్రాతారం నాఽధిగచ్ఛంతి
నిరయస్థా యథా నరాః. 18

అథ తే విశ్వకర్మాణం
శిల్పినాం వరమవ్యయమ్
ఊచుః సమేత్య సంహృష్టా
రాక్షసా రఘుసత్తమ. 19

ఓజస్తేజో బలవతాం
మహతామాత్మతేజసా
గృహకర్తా భవానేవ
దేవానాం హృదయేప్సితమ్. 20

అస్మాకమపి తావత్ త్వం
గృహం కురు మహామతే
హిమవంతమ్ ఉపాశ్రిత్య
మేరుం మందరమేవ వా
మహేశ్వరగృహప్రఖ్యం
గృహం నః క్రియతాం మహత్21

విశ్వకర్మా తతస్తేషాం
రాక్షసానాం మహాభుజః
నివాసం కథయామాస
శక్రస్యేవామరావతీమ్. 22

దక్షిణస్యోదధేస్తీరే
త్రికూటో నామ పర్వతః
సువేల ఇతి చాఽప్యన్యో
ద్వితీయస్తత్ర సత్తమాః. 23

శిఖరే తస్య శైలస్య
మధ్యమేఽంబుదసన్నిభే
శకునైరపి దుష్ప్రాపే
టంకచ్ఛిన్నచతుర్దిశి. 24

త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణా
శతయోజనమాయతా
స్వర్ణప్రాకారసంవీతా
హేమతోరణసంవృతా. 25

మయా లంకేతి నగరీ
శక్రాజ్ఞప్తేన నిర్మితా
తస్యాం వసత దుర్ధర్షాః
యూయం రాక్షసపుంగవాః. 26

అమరావతీం సమాసాద్య
సేంద్రా ఇవ దివౌకసః
లంకాదుర్గం సమాసాద్య
రాక్షసైర్బహుభిర్వృతాః. 27

భవిష్యథ దురాధర్షాః
శత్రూణాం శత్రుసూదనాః. 28

విశ్వకర్మవచః శ్రుత్వా
తతస్తే రాక్షసోత్తమాః
సహస్రానుచరా భూత్వా
గత్వా తామ్ అవసన్ పురీమ్. 29

దృఢప్రాకారపరిఘాం
హైమైర్గృహశతైర్వృతామ్
లంకామ్ అవాప్య తే హృష్టా
న్యవసన్ రజనీచరాః. 30

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు
యథాకామం చ రాఘవ
నర్మదా నామ గంధర్వీ
బభూవ రఘునందన. 31

తస్యాః కన్యాత్రయం హ్యాసీత్
ధీ శ్రీ కీర్తి సమద్యుతీ
జ్యేష్ఠక్రమేణ సా తేషాం
రాక్షసానామ్ అరాక్షసీ. 32

కన్యాస్తాః ప్రదదౌ హృష్టా
పూర్ణచంద్రనిభాననాః
త్రయాణాం రాక్షసేంద్రాణాం
తిస్రో గంధర్వకన్యకాః. 33

దత్తా మాత్రా మహాభాగా
నక్షత్రే భగదైవతే
కృతదారాస్తు తే రామ
సుకేశతనయాస్తదా. 34

చిక్రీడుః సహ భార్యాభిః
అప్సరోభిరివామరాః
తతో మాల్యవతో భార్యా
సుందరీ నామ సుందరీ. 35

స తస్యాం జనయామాస
యదపత్యం నిబోధ తత్
వజ్రముష్టిర్విరూపాక్షో
దుర్ముఖశ్చైవ రాక్షసః. 36

సుప్తఘ్నో యజ్ఞకోపశ్చ
మత్తోన్మత్తౌ తథైవ చ
అనలా చాఽభవత్ కన్యా
సుందర్యాం రామ సుందరీ. 37

సుమాలినోపి భార్యాసీత్
పూర్ణచంద్రనిభాననా
నామ్నా కేతుమతీ నామ
ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయసీ. 38

సుమాలీ జనయామాస
యదపత్యం నిశాచరః
కేతుమత్యాం మహారాజ
తన్నిబోధాఽనుపూర్వశః. 39

ప్రహస్తోఽకంపనశ్చైవ
వికటః కాలకార్ముకః
ధూమ్రాక్షశ్చైవ దండశ్చ
సుపార్శ్వశ్చ మహాబలః. 40

సంహ్రాదిః ప్రఘసశ్చైవ
భాసకర్ణశ్చ రాక్షసః
రాకా పుష్పోత్కటా చైవ
కైకసీ చ శుచిస్మితాః
కుంభీనసీ చ ఇత్యేతే
సుమాలేః ప్రసవాః స్మృతాః. 41

మాలేస్తు వసుధా నామ
గంధర్వీ రూపశాలినీ
భార్యాసీత్ పద్మపత్రాక్షీ
స్వక్షీ యక్షీవరోపమా. 42

సుమాలేరనుజస్తస్యాం
జనయామాస యత్ప్రభో
అపత్యం కథ్యమానం తు
మయా త్వం శృణు రాఘవ. 43

అనిలశ్చానలశ్చైవ
హరః సంపాతిరేవ చ
ఏతే విభీషణాఽమాత్యా
మాలేయాస్తు నిశాచరాః. 44

తతస్తు తే రాక్షసపుంగవాస్త్రయో
నిశాచరైః పుత్రశతైశ్చ సంవృతాః
సురాన్ సహేంద్రాన్ ఋషినాగయక్షాన్
బబాధిరే తాన్ బలవీర్యదర్పితాః. 45

జగద్భ్రమంతోఽనిలవద్దురాసదా
రణేషు మృత్యుప్రతిమానతేజసః
వరప్రదానాదపి గర్వితా భృశం
క్రతుక్రియాణాం ప్రశమంకరాః సదా. 46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచమస్సర్గః (5)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షష్ఠస్సర్గః (6)

రాక్షససంహారమునకై శ్రీమహావిష్ణువును శరణువేడిన దేవతలు

తైర్వధ్యమానా దేవాశ్చ
ఋషయశ్చ తపోధనాః
భయార్తాః శరణం జగ్ముః
దేవదేవం మహేశ్వరమ్. 1

జగత్సృష్ట్యంతకర్తారమ్
అజమవ్యక్తరూపిణమ్
ఆధారం సర్వలోకానామ్
ఆరాధ్యం పరమం గురుమ్. 2

తే సమేత్య తు కామారిం
త్రిపురారిం త్రిలోచనమ్
ఊచుః ప్రాంజలయో దేవా
భయగద్గదభాషిణః. 3

సుకేశపుత్రైర్భగవన్
పితామహవరోద్ధతైః
ప్రజాధ్యక్ష ప్రజాః సర్వా
బాధ్యంతే రిపుబాధనైః. 4

శరణ్యాన్యశరణ్యాని
హ్యాశ్రమాణి కృతాని నః
స్వర్గాచ్చ దేవాన్ ప్రచ్యావ్య
స్వర్గే క్రీడంతి దేవవత్. 5

అహం విష్ణురహం రుద్రో
బ్రహ్మాఽహం దేవరాడహమ్
అహం యమశ్చ వరుణః
చంద్రోఽహం రవిరప్యహమ్. 6

ఇతి మాలీ సుమాలీ చ
మాల్యవాంశ్చైవ రాక్షసాః
బాధంతే సమరోద్ధర్షా
యే చ తేషాం పురస్సరాః
తన్నో దేవ భయార్తానామ్
అభయం దాతుమర్హసి. 7

అశివం వపురాస్థాయ
జహి వై దేవకంటకాన్. 8

ఇత్యుక్తస్తు సురైః సర్వైః
కపర్దీ నీలలోహితః
సుకేశం ప్రతి సాపేక్షః
ప్రాహ దేవగణాన్ ప్రభుః. 9

అహం తాన్ న హనిష్యామి
మయాఽవధ్యా హి తేఽసురాః
కిం తు మంత్రం ప్రదాస్యామి
యో వై తాన్ నిహనిష్యతి. 10

ఏతమేవ సముద్యోగం
పురస్కృత్య మహర్షయః
గచ్ఛధ్వం శరణం విష్ణుం
హనిష్యతి స తాన్ ప్రభుః. 11

తతస్తు జయశబ్దేన
ప్రతినంద్య మహేశ్వరమ్
విష్ణోః సమీపమాజగ్ముః
నిశాచరభయార్దితాః. 12

శంఖచక్రధరం దేవం
ప్రణమ్య బహుమాన్య చ
ఊచుః సంభ్రాంతవద్వాక్యం
సుకేశతనయాన్ ప్రతి. 13

సుకేశతనయైర్దేవ
త్రిభిస్త్రేతాగ్నిసన్నిభైః
ఆక్రమ్య వరదానేన
స్థానాన్యపహృతాని నః. 14

లంకా నామ పురీ దుర్గా
త్రికూటశిఖరే స్థితా
తత్ర స్థితాః ప్రబాధంతే
సర్వాన్ నః క్షణదాచరాః. 15

స త్వమస్మద్ధితార్థయ
జహి తాన్ మధుసూదన
శరణం త్వాం వయం ప్రాప్తా
గతిర్భవ సురేశ్వర. 16

చక్రకృత్తాస్యకమలాన్
నివేదయ యమాయ వై
భయేష్వభయదోఽస్మాకం
నాన్యోఽస్తి భవతా వినా. 17

రాక్షసాన్ సమరే దుష్టాన్
సానుబంధాన్ మదోద్ధతాన్
నుద త్వన్నో భయం దేవ
నీహారమివ భాస్కరః. 18

ఇత్యేవం దైవతైరుక్తో
దేవదేవో జనార్దనః
అభయం భయదోఽరీణాం
దత్త్వా దేవానువాచ హ. 19

సుకేశం రాక్షసం జానే
ఈశానవరదర్పితమ్
తాంశ్చాస్య తనయాన్ జానే
యేషాం జ్యేష్ఠః స మాల్యవాన్. 20

తానహం సమతిక్రాంత
మర్యాదాన్ రాక్షసాధమాన్
నిహనిష్యామి సంక్రుద్ధః
సురా భవత విజ్వరాః. 21

ఇత్యుక్తాస్తే సురాః సర్వే
విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా
యథా వాసం యయుర్హృష్టాః
ప్రశంసంతో జనార్దనమ్. 22

విబుధానాం సముద్యోగం
మాల్యవాంస్తు నిశాచరః
శ్రుత్వా తౌ భ్రాతరౌ వీరౌ
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 23

అమరా ఋషయశ్చైవ
సంగమ్య కిల శంకరమ్
అస్మద్వధం పరీప్సంత
ఇదం వచనమబ్రువన్. 24

సుకేశతనయా దేవ
వరదానబలోద్ధతాః
బాధంతేఽస్మాన్ సముద్దృప్తా
ఘోరరూపాః పదే పదే. 25

రాక్షసైరభిభూతాః స్మ
న శక్తాః స్మ ప్రజాపతే
స్వేషు సద్మసు సంస్థాతుం
భయాత్ తేషాం దురాత్మనామ్. 26

తదస్మాకం హితార్థాయ
జహి తాంశ్చ త్రిలోచన
రాక్షసాన్ హుంకృతేనైవ
దహ ప్రదహతాం వర. 27

ఇత్యేవం త్రిదశైరుక్తో
నిశమ్యాంధకసూదనః
శిరః కరం చ ధున్వాన
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 28

అవధ్యా మమ తే దేవాః
సుకేశతనయా రణే
మంత్రం తు వః ప్రదాస్యామి
యస్తాన్ వై నిహనిష్యతి. 29

యోఽసౌ చక్రగదాపాణిః
పీతవాసా జనార్దనః
హరిర్నారాయణః శ్రీమాన్
శరణం తం ప్రపద్యథ. 30

హరిదవాప్య తే మంత్రం
కామారిమ్ అభివాద్య చ
నారాయణాలయం ప్రాప్య
తస్మై సర్వం న్యవేదయన్. 31

తతో నారాయణేనోక్తా
దేవా ఇంద్రపురోగమాః
సురారీంస్తాన్ హనిష్యామి
సురా భవత విజ్వరాః. 32

దేవానాం భయభీతానాం
హరిణా రాక్షసర్షభౌ
ప్రతిజ్ఞాతో వధోఽస్మాకం
చింత్యతాం యదిహ క్షమమ్. 33

హిరణ్యకశిపోర్మృత్యుః
అన్యేషాం చ సురద్విషామ్
నముచిః కాలనేమిశ్చ
సంహ్రాదో వీరసత్తమః. 34

రాధేయో బహుమయీ చ
లోకపాలోథ ధార్మికః
యమలార్జునౌ చ హార్దిక్యః
శుంభశ్చైవ నిశుంభకః. 35

అసురా దానవాశ్చైవ
సత్త్వవంతో మహాబలాః
సర్వే సమరమాసాద్య న
శ్రూయంతేఽ పరాజితాః. 36

సర్వైః క్రతుశతైరిష్టం
సర్వే మాయావిదస్తథా
సర్వే సర్వాస్త్రకుశలాః
సర్వే శత్రుభయంకరాః. 37

నారాయణేవ నిహతాః
శతశోఽ థ సహస్రశః
ఏతద్ జ్ఞాత్వా తు సర్వేషాం
క్షమం కర్తుమిహార్హథ. 38

తతః సుమాలీ మాలీ చ
శ్రుత్వా మాల్యవతో వచః
ఊచతుర్భ్రాతరం జ్యేష్ఠం
భగాంశావివ వాసవమ్. 39

స్వధీతం దత్తమిష్టం చాఽ
ప్యైశ్వర్యం పరిపాలితమ్
ఆయుర్నిరామయం ప్రాప్తం
సుధర్మః ప్రాపితః పథి. 40

దేవసాగరమక్షోభ్యం
శస్త్రైః సమవగాహ్య చ
జితా ద్విషో హ్యప్రతిమాః
తన్నో మృత్యుకృతం భయమ్. 41

నారాయణశ్చ రుద్రశ్చ
శక్రశ్చాఽపి యమస్తథా
అస్మాకం ప్రముఖే స్థాతుం
సర్వే బిభ్యతి సర్వదా. 42

విష్ణోర్ద్వేషస్య నాస్త్యేవ
కారణం రాక్షసేశ్వర
దేవానామేవ దోషేణ
విష్ణోః ప్రచలితం మనః. 43

తస్మాదద్య సముద్యుక్తాః
సర్వసైన్యసమావృతాః
దేవానేవ జిఘాంసామ
ఏభ్యో దోషః సముత్థితః. 44

ఏవం సంమంత్ర్య బలినః
సర్వేసైన్యసమావృతాః
ఉద్యోగం ఘోషయిత్వా తు
సర్వే నైరృతపుంగవాః
యుద్ధాయ నిర్యయుః క్రుద్ధా
జంభవృతబలాఇవ. 45

ఇతి తే రామ సంమంత్ర్య
సర్వోద్యోగేన రాక్షసాః

యుద్ధాయ నిర్యయుః సర్వే
మహాకాయా మహాబలాః. 46

స్యందనైర్వారణైశ్చైవ
హయైశ్చ కరిసన్నిభైః
ఖరైర్గోభిరథోష్ట్రైశ్చ
శింశుమారైర్భుజంగమైః. 47

మకరైః కచ్ఛపైర్మీనైః
విహంగైర్గరుడోపమైః
సింహైర్వ్యాఘ్రైర్వరాహైశ్చ
సృమరైశ్చమరైరపి. 48

త్యక్త్వా లంకాం గతాః సర్వే
రాక్షసా బలగర్వితాః
ప్రయాతా దేవలోకాయ
యోద్ధుం దైవతశత్రవః. 49

లంకావిపర్యయం దృష్ట్వా
యాని లంకాలయాన్యథ
భూతాని భయదర్శీని
విమనస్కాని సర్వశః. 50

రథోత్తమైరూహ్యమానాః
శతశోఽథ సహస్రశః. 51

ప్రయాతా రాక్షసాస్తూర్ణం
దేవలోకం ప్రయత్నతః
రక్షసామేవ మార్గేణ
దైవతాన్యపచక్రముః. 52

భౌమా శ్చైవాంతరిక్షాశ్చ
కాలాజ్ఞప్తా భయావహాః
ఉత్పాతా రాక్షసేంద్రాణామ్
అభావాయ సముత్థితా. 53

అస్థీని మేఘా వవృషుః
ఉష్ణం శోణితమేవ చ
వేలాం సముద్రాశ్చోత్క్రాంతాః
చేలుశ్చాప్యథ భూధరాః. 54

అట్టహాసాన్విముంచంతో
ఘననాదసమస్వనాః
వాశ్యంతశ్చ శివాస్తత్ర
దారుణం ఘోరదర్శనాః. 55

సంపతంత్యథ భూతాని
దృశ్యంతే చ యథాక్రమమ్
గృధ్రచక్రం మహచ్చాఽత్ర
ప్రజ్వాలోద్గారిభిర్ముఖైః. 56

రక్షోగణస్యోపరిష్టాత్
పరిభ్రమతి కాలవత్
కపోతా రక్తపాదాశ్చ
శారికా విద్రుతా యయుః
కాకా వాశ్యంతి తత్రైవ
బిడాలా వై ద్విపాదయః. 57

ఉత్పాతాంస్తాన్ అనాదృత్య
రాక్షసా బలగర్వితాః

యాంత్యేవ న నివర్తంతే
మృత్యుపాశావపాశితాః. 58

మాల్యవాంశ్చ సుమాలీ చ
మాలీ చ సుమహాబలాః
ఆసన్ పురస్సరాస్తేషాం
క్రతూనామివ పావకాః. 59

మాల్యవంతం చ తే సర్వే
మాల్యవంతమివాచలమ్
నిశాచరా హ్యాశ్రయంతి
ధాతారమివ దేవతాః. 60

తద్బలం రాక్షసేంద్రాణాం
మహాభ్రఘననాదితమ్
జయేప్సయా దేవలోకం
యయౌ మాలివశే స్థితమ్. 61

రాక్షసానాం సముద్యోగం
తం తు నారాయణః ప్రభుః
దేవదూతాదుపశ్రుత్య
చక్రే యుద్ధే తదా మనః. 62

స సజ్జాయుధతూణీరో
వైనతేయోపరిస్థితః
అసజ్జ్య కవచం దివ్యం
సహస్రాఽర్కసమద్యుతి. 63

ఆబధ్య శరసంపూర్ణే
ఇషుధీ విమలే తదా
శ్రోణిసూత్రం చ ఖడ్గం చ
విమలం కమలేక్షణః
శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గ
ఖడ్గాఖ్యప్రవరాయుధాన్. 64

సుపర్ణం గిరిసంకాశం
వైనతేయమథాస్థితః
రాక్షసానామ్ అభావాయ
యయౌ తూర్ణతరం ప్రభుః. 65

సుపర్ణ పృష్ఠే స బభౌ
శ్యామః పీతాంబరో హరిః
కాంచనస్య గిరేః శృంగే
స తటిత్తోయదో యథా. 66

స సిద్ధదేవర్షిమహోరగైశ్చ
గంధర్వయక్షైరుపగీయమానః
సమాససాదాఽసురశైన్యశత్రుః
చక్రాఽసిశార్ఙ్గాయుధశంఖపాణిః. 67

సుపర్ణపక్షానిలనున్నపక్షం
భ్రమత్పతాకం ప్రవికీర్ణశస్త్రమ్
చచాల తద్రాక్షసరాజసైన్యం
చలోపలం నీలఇవాచలేంద్రః. 68

తతః శరైః శోణితమాంసరూషితైః
యుగాంతవైశ్వానరతుల్యవిగ్రహైః
నిశాచరాః సంపరివార్య మాధవం
వరాయుధైర్నిర్బిభిదుః సహస్రశః. 69

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే షష్ఠస్సర్గః (6)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తమస్సర్గః (7)

రాక్షసులపై శ్రీమహావిష్ణువు విజృంభణ

నారాయణగిరిం తేతు
గర్జంతో రాక్షసాంబుదాః
వవర్షుః శరవర్షేణ
వర్షేణేవాఽద్రిమంబుదాః. 1

శ్యామావదాతస్తైర్విష్ణుః
నీలైః నక్తంచరోత్తమైః
వృతోంజనగిరీవాసీత్
వర్షమాణైః పయోధరైః. 2

శలభా ఇవ కేదారం
మశకా ఇవ పర్వతమ్
యథాఽమృతఘటం దంశా
మకరా ఇవ చార్ణవమ్. 3

తథా రక్షోధనుర్ముక్తా
వజ్రానిలమనోజవాః
హరిం విశంతి స్మ శరా
లోకా ఇవ విపర్యయే. 4

స్యందనైః స్యందనగతా
గజైశ్చ గజపృష్ఠగాః
అశ్వారోహాస్తథాశ్వైశ్చ
పాదాతాశ్చాఽఽంబరే స్థితాః. 5

రాక్షసేంద్రా గిరినిభాః
శరైః శక్త్యృష్టితోమరైః
నిరుచ్ఛ్వాసం హరిం చక్రుః
ప్రాణాయామా ఇవ ద్విజమ్. 6

నిశాచరైస్తాడ్యమానో
మీనైరివ మహోదధిః
శార్ఙ్గమ్ ఆయమ్య దుర్ధర్షో
రాక్షసేభ్యోఽసృజచ్ఛరాన్. 7

శరైః పూర్ణాయతోత్సృష్టైః
వజ్రకల్పైర్మనోజవైః
చిచ్ఛేద విష్ణుర్నిశితైః
శతశోఽథ సహస్రశః. 8

విద్రావ్య శరవర్షేణ
వర్షవాయురివోత్థితమ్
పాంచజన్యం మహాశంఖం
ప్రదధ్మౌ పురుషోత్తమః. 9

సోఽంబుజో హరిణాధ్మాతః
సర్వప్రాణేన శంఖరాట్
రరాస భీమనిర్హ్రాదః
త్రైలోక్యం వ్యథయన్నివ. 10

శంఖరాజరవః సోఽథ
త్రాసయామాస రాక్షసాన్
మృగరాజ ఇవారణ్యే
సమదానివ కుంజరాన్. 11

న శేకురశ్వాః సంస్థాతుం
విమదాః కుంజరాఽభవన్
స్యందనేభ్యశ్చ్యుతా వీరాః
శంఖరావితదుర్బలాః. 12

శార్ఙ్గచాపవినిర్ముక్తా
వజ్రతుల్యాననాః శరాః
విదార్య తాని రక్షాంసి
సుపుంఖా వివిశుః క్షితిమ్. 13

భిద్యమానాః శరైః సంఖ్యే
నారాయణకరచ్యుతైః
ని పేతూ రాక్షసా భూమౌ
శైలా వజ్రహతా ఇవ. 14

వ్రణాని వరగాత్రేభ్యో
విష్ణుచక్రకృతాని వై
అసృక్క్షరంతి దారాభిః
స్వర్ణధారా ఇవాచలా. 15

శంఖరాజరవశ్చాపి
శార్ఙ్గచాపరవస్తథా
రాక్షసానాం రవాంశ్చాపి
గ్రసతే వైష్ణవో రవః. 16

తేషాం శిరోధరాన్ ధూతాన్
శరధ్వజధనూంషి చ
రథాన్ పతాకాస్తూణీరాన్
చిచ్ఛేద స హరిః శరైః. 17

సూర్యాదివ కరా ఘోరా
ఊర్మయః సాగరాదివ
పర్వతాదివ నాగేంద్రా
దారౌఘా ఇవ చాంబుదాత్. 18

తథా శార్ఙ్గవినిర్ముక్తాః
శరా నారాయణేరితాః
నిర్ధావంతీషవస్తూర్ణం
శతశోఽథ సహస్రశః. 19

శరభేణ యథాసింహాః
సింహేన ద్విరదా యథా
ద్విరదేన యథా వ్యాఘ్రా
వ్యాఘ్రేణ ద్వీపినో యథా. 20

ద్వీపినేవ యథాశ్వానః
శునా మార్జారకా యథా
మార్జారేణ యథా సర్పాః
సర్పేణ చ యథాఽఽఖవః. 21

తథా తే రాక్షసా సర్వే
విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా
ద్రవంతి ద్రావితాశ్చాన్యే
శాయితాశ్చ మహీతలే. 22

రాక్షసానాం సహస్రాణి
నిహత్య మధుసూదనః
వారిజం పూరయామాస
తోయదం సురరాడివ. 23

నారాయణశరత్రస్తం
శంఖనాదసువిహ్వలమ్
యయౌ లంకామ్ అభిముఖం
ప్రభగ్నం రాక్షసం బలమ్. 24

ప్రభగ్నే రాక్షసబలే
నారాయణశరాహతే
సుమాలీ శరవర్షేణ
నివవార రణే హరిమ్. 25

స తు తం ఛాదయామాస
నీహారఇవ భాస్కరమ్
రాక్షసాః సత్త్వసంపన్నాః
పునర్ధైర్యం సమాదధుః. 26

అథ సోఽభ్యపతద్రోషాత్
రాక్షసో బలదర్పితః
మహానాదం ప్రకుర్వాణో
రాక్షసాన్ జీవయన్నివ. 27

ఉత్క్షిప్య లంబాభరణం
ధున్వన్ కరమివ ద్విపః
రరాస రాక్షసో హర్షాత్
సతటిత్తోయదో యథా. 28

సుమాలేర్నర్దతస్తస్య
శిరో జ్వలితకుండలమ్
చిచ్ఛేద యంతురశ్వాశ్చ
భ్రాంతాస్తస్య తు రక్షసః. 29

తైరశ్వైర్భ్రామ్యతే భ్రాంతైః
సుమాలీ రాక్షసేశ్వరః
ఇంద్రియాశ్వైః పరిభ్రాంతైః
ధృతిహీనో యథా నరః. 30

తతో విష్ణుం మహాబాహుం
ప్రాపతంతం రణాజిరే
హృతే సుమాలేరశ్వైశ్చ
రథే విష్ణురథం ప్రతి
మాలీచాఽభ్యద్రవద్యుక్తః
ప్రగృహ్య సశరం ధనుః. 31

మాలేర్ధనుశ్చ్యుతా బాణాః
కార్తస్వరవిభూషితాః
వివిశుర్హరిమాసాద్య
క్రౌంచం పత్రరథా ఇవ. 32

అర్ద్యమానః శరైః సోఽథ
మాలిముక్తైః సహస్రశః
చుక్షుభే న రణే విష్ణుః
జితేంద్రియ ఇవాధిభిః. 33

అథ మౌర్వీస్వనం శ్రుత్వా
భగవాన్ భూతభావనః

మాలినం ప్రతి బాణౌఘాన్
ససర్జారినిషూదనః. 34

తే మాలిదేహమ్ ఆసాద్య
వజ్రవిద్యుత్ప్రభాః శరాః
పిబంతి రుధిరం తస్య
నాగా ఇవ సుధారసమ్. 35

మాలినం విముఖం కృత్వా
శంఖచక్రగదాధరః
మాలిమౌళిం ధ్వజం చాపం
వాజినశ్చాప్యపాతయత్. 36

విరథస్తు గదాం గృహ్య
మాలీ నక్తంచరోత్తమః
ఆపుప్లువే గదాపాణిః
గిర్యగ్రాదివ కేసరీ. 37

గదయా గరుడేశానమ్
ఈశానమివచాంతకః
లలాటదేశేఽభ్యహనత్
వజ్రేణేంద్రో యథాఽచలమ్. 38

గదయాఽభిహతస్తేన
మాలినా గరుడో భృశమ్
రణాత్ పరాఙ్ముఖం దేవం
కృతవాన్ వేదనాతురః. 39

పరాఙ్ముఖే కృతే దేవే
మాలినా గరుడేన వై
ఉదతిష్ఠన్మహాన్‌శబ్దో
రక్షసామ్ అభినర్దతామ్. 40

రక్షసాం రవతాం రావం
శ్రుత్వా హరిహయానుజః 41

తిర్యగాస్థాయ సంక్రుద్ధః
పక్షీశే భగవాన్ హరిః
పరాఙ్ముఖోప్యుత్ససర్జ
మాలేశ్చక్రం జిఘాంసయా. 42

తత్సూర్యమండలాభాసం
స్వభాసా భాసయన్ నభః
కాలచక్రనిభం చక్రం
మాలేః శీర్షమపాతయత్. 43

తచ్ఛిరో రాక్షసేంద్రస్య
చక్రకృత్తం విభీషణమ్
పపాత రుధిరోద్గారి
పురా రాహుశిరో యథా. 44

తతః సురైః సుసంప్రహృష్టైః
సర్వప్రాణసమీరితః
సింహనాదరవోన్ముక్తః
సాధు దేవేతి వాదిభిః. 45

మాలినం నిహతం దృష్ట్వా
సుమాలీ మాల్యవానపి
సబలౌ శోకసంతప్తౌ
లంకా మేవ ప్రధావితౌ. 46

గరుడస్తు సమాశ్వస్తః
సనివృత్య యథా పురాః
రాక్షసాన్ ద్రావయామాస
పక్షవాతేన కోపితః. 47

చక్రకృత్తాస్యకమలా
గదా సంచూర్ణితోరసః
లాంగలగ్లపితగ్రీవా
ముసలైర్భిన్నమస్తకాః. 48

కేచిచ్ఛైవాసినాచ్ఛిన్నాః
తథాఽన్యే శరపీడితాః
నిపేతురంబరాత్ తూర్ణం
రాక్షసాః సాగరాంభసి. 49

నారాయణో బాణవరాశనీభిః
విదారయామాస ధనుఃప్రముక్తైః
నక్తంచరాన్ ముక్తవిధూతకేశాన్
యథాఽశనీభిః సతటిన్మహాభ్రాః. 50

భిన్నాతపత్రం పతమానమస్త్రం
శరైరపధ్వస్తవినీతవేషమ్
వినిఃస్రుతాంత్రం భయలోలనేత్రం
బలం తదున్మత్తతరం బభూవ. 51

సింహార్దితానామివ కుంజరాణాం
నిశాచరాణాం సహ కుంజరాణామ్
రవాశ్చ వేగాశ్చ సమం బభూవుః
పురాణసింహేన విమర్దితానామ్. 52

తే వార్యమాణా హరిబాణజాలైః
సబాణజాలాని సముత్సృజంతః
ధావంతి నక్తంచరకాలమేఘా
వాయుప్రభిన్నా ఇవ కాలమేఘాః. 53

చక్రప్రహారైర్వినికృత్తశీర్షాః
సంచూర్ణితాంగాశ్చ గదాప్రహారైః
అసిప్రహారైర్ద్వివిధా విభిన్నాః
పతంతి శైలా ఇవ రాక్షసేంద్రాః. 54

విలంబమానైర్మణిహారకుండలైః
నిశాచరైర్నీలబలాహకోపమైః
నిపాత్యమానైర్దదృశే నిరంతరం
నిపాత్యమానైరివ నీలపర్వతైః. 55

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తమస్సర్గః (7)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టమస్సర్గః (8)

శ్రీమన్నారాయణుని పరాక్రమమునకు నిలువలేని రాక్షసులు

హన్యమానే బలే తస్మిన్
పద్మనాభేన పృష్ఠతః
మాల్యవాన్ తన్నివృత్తోఽథ
వేలామేత్య ఇవార్ణవః. 1

సంరక్తనయనః కోపాత్
చలన్మౌళిర్నిశాచరః
పద్మనాభమిదం ప్రాహ
వచనం పురుషోత్తమమ్. 2

నారాయణ న జానీషే
క్షాత్రధర్మం పురాతనమ్
అయుద్ధమనసో భీతాన్
అస్మాన్ హంసి యథేతరః. 3

పరాఙ్ముఖవధం పాపం
యః కరోతి సురేశ్వర
స హంతా న గతః స్వర్గం
లభతే పుణ్యకర్మణామ్. 4

యుద్ధశ్రద్ధాఽథవా తేఽస్తి
శంఖచక్రగదాధర
అహం స్థితోఽస్మి పశ్యామి
బలం దర్శయ యత్తవ. 5

మాల్యవంతం స్థితం దృష్ట్వా
మాల్యవంతమివాచలమ్
ఉవాచ రాక్షసేంద్రం తం
దేవరాజాఽనుజో బలీ. 6

యుష్మత్తో భయభీతానాం
దేవానాం వై మయాఽభయమ్
రాక్షసోత్సాదనం దత్తం
తదేతదనుపాల్యతే. 7

ప్రాణైరపి ప్రియం కార్యం
దేవానాం హి సదా మయా
సోఽహం వో నిహనిష్యామి
రసాతలగతానపి. 8

దేవదేవం బ్రువాణం తు
రక్తాంఽబురుహలోచనమ్
శక్త్యా బిభేద సంక్రుద్ధో
రాక్షసేంద్రో భుజాంతరే. 9

మాల్యవద్భుజనిర్ముక్తా
శక్తిర్ఘంటాకృతస్వనా
హరేరురసి బభ్రాజ
మేఘస్థేవ శతహ్రదా. 10

తతస్తామేవ చోత్కృష్య
శక్తిం శక్తిధరప్రియః
మాల్యవంతం సముద్దిశ్య
చిక్షేపాఽంబురుహేక్షణః. 11

స్కందోత్సృష్టేవ సా శక్తిః
గోవిందకరనిస్రుతా
కాంక్షంతీ రాక్షసం ప్రాయా
న్మాహేంద్రీవాఽంజనాచలమ్. 12

సా తస్యోరసి విస్తీర్ణే
హారభాసాఽవభాసితే
అపతద్రాక్షసేంద్రస్య
గిరికూట ఇవాఽశనిః. 13

తయా భిన్నతనుత్రాణః
ప్రావిశద్విపులం తమః
మాల్యవాన్ పునరాశ్వస్తః
తస్థౌ గిరిరివాఽచలః. 14

తతః కార్ష్ణాయసం శూలం
కంటకైర్బహుభిర్వృతమ్
ప్రగృహ్యాఽభ్యహనద్దేవం
స్తనయోరంతరే దృఢమ్. 15

తథైవ రణరక్తస్తు
ముష్టినా వాసవాఽనుజమ్
తాడయిత్వా ధనుర్మాత్రమ్
అపక్రాంతో నిశాచరః. 16

తతోఽంబరే మహాన్ శబ్దః
సాధు సాధ్వితి చోదితః
ఆహత్య రాక్షసో విష్ణుం
గరుడం చాఽప్యతాడయత్. 17

వైనతేయస్తతః క్రుద్ధః
పక్షవాతేన రాక్షసమ్
వ్యపోహద్బలవాన్ వాయుః
శుష్కపర్ణచయం యథా. 18

ద్విజేంద్రపక్షవాతేన
ద్రావితం దృశ్య పూర్వజమ్
సుమాలీ స్వబలైః సార్ధం
లంకామ్ అభిముఖో యయౌ. 19

పక్షవాతబలోద్ధూతో
మాల్యవానపి రాక్షసః
స్వబలేన సమాగమ్య
యయౌ లంకాం హ్రియావృతః20

ఏవం తే రాక్షసాస్తేన
హరిణా కమలేక్షణ
బహుశః సంయుగే భగ్నా
హతప్రవరనాయకాః. 21

అశక్నువంతస్తే విష్ణుం
ప్రతియోద్ధుం భయార్దితాః
త్యక్త్వా లంకాం గతా వస్తుం
పాతాళం సహపత్నయః. 22

సుమాలినం సమాసాద్య
రాక్షసం రఘుసత్తమ
స్థితాః ప్రఖ్యాతవీర్యాస్తే
వంశే సాలకటంకటే. 23

యే త్వయా నిహతా స్తే తు
పౌలస్త్యా నామ రాక్షసాః
సుమాలీ మాల్యవాన్ మాలీ
యే చ తేషాం పురస్సరాః
సర్వే తేభ్యో మహాభాగా
రావణాద్బలవత్తరాః. 24

న చాఽన్యో రాక్షసాన్ హంతా
సురారీన్ దేవకంటకాన్
ఋతే నారాయణం దేవం
శంఖచక్రగదాధరమ్. 25

భవాన్నారాయణో దేవః
చతుర్బాహుః సనాతనః
రాక్షసాన్ హంతుముత్పన్నో
హ్యజేయః ప్రభురవ్యయః. 26

నష్టధర్మవ్యవస్థాతా
కాలే కాలే ప్రజాకరః
ఉత్పద్యతే దస్యువధే
శరణాగతవత్సలః. 27

ఏషా మయా తవ నరాధిప రాక్షసానామ్
ఉత్పత్తిరద్య కథితా సకలా యథావత్
భూయో నిబోధ రఘుసత్తమ రావణస్య
జన్మప్రభావమతులం ససుతస్య సర్వమ్.
28

చిరాత్ సుమాలీ వ్యచరద్రసాతలం
సరాక్షసో విష్ణుభయార్దితస్తదా
పుత్రైశ్చ పౌత్రైశ్చ సమన్వితో బలీ
తతస్తు లంకామవసద్ధనేశ్వరః. 29

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టమస్సర్గః (8)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - నవమస్సర్గః (9)

రావణకుంభకర్ణులు, విభీషణుల జననము

కస్యచిత్త్వథ కాలస్య
సుమాలీ నామ రాక్షసః
రసాతలాన్మర్త్యలోకం
సర్వం వై విచచార హ. 1

నీలజీమూతసంకాశః
తప్తకాంచనకుండలః
కన్యాం దుహితరం గృహ్యా
వినా పద్మమివ శ్రియమ్. 2

రాక్షసేంద్రః స తు తదా
విచరన్ వై మహీతలే
తదాఽపశ్యత్ స గచ్ఛంతం
పుష్పకేణ ధనేశ్వరమ్. 3

గచ్ఛంతం పితరం ద్రష్టుం
పులస్త్యతనయం విభుమ్
తం దృష్ట్వాఽమరసంకాశం
స్వచ్ఛందం తపనోపమమ్. 4

రసాతలం ప్రవిష్టః సన్
మర్త్యలోకాత్ సవిస్మయః
ఇత్యేవం చింతయామాస
రాక్షసానాం మహామతిః. 5

కిం కృతం శ్రేయ ఇత్యేవం
వర్ధేమహి కథం వయమ్
అథాఽబ్రవీత్ సుతాం రక్షః
కైకసీం నామ నామతః. 6

పుత్రి ప్రదానకాలోఽయం
యౌవనం తేఽతివర్తతే
ప్రత్యాఖ్యానాచ్చ భీతైః స్త్వం
న వరైః ప్రతిగృహ్యసే. 7

త్వత్కృతే చ వయం సర్వే
యంత్రితా ధర్మబుద్ధయః
త్వం హి సర్వగుణోపేతా
శ్రీస్సాక్షాదివ పుత్రికే. 8

కన్యాపితృత్వం దుఃఖం హి
సర్వేషాం మానకాంక్షిణామ్
న జ్ఞాయతే చ కః కన్యాం
వరయేదితి కన్యకే. 9

మాతుః కులం పితృకులం
యత్ర చైవ ప్రదీయతే
కులత్రయం సదా కన్యా
సంశయే స్థాప్య తిష్ఠతి. 10

సా త్వం మునివరం శ్రేష్ఠం
ప్రజాపతికులోద్భవమ్
భజ విశ్రవసం పుత్రి
పౌలస్త్యం వరయ స్వయమ్. 11

ఈదృశాస్తే భవిష్యంతి
పుత్రాః పుత్రి న సంశయః
తేజసా భాస్కరసమో
యాదృశోఽయం ధనేశ్వరః. 12

సా తు తద్వచనం శ్రుత్వా
కన్యకా పితృగౌరవాత్
తత్ర గత్వా చ సా తస్థౌ
విశ్రవా యత్ర తప్యతే. 13

ఏతస్మిన్నంతరే రామ
పులస్త్యతనయో ద్విజః
అగ్నిహోత్రమ్ ఉపాతిష్ఠః
చతుర్థ ఇవ పావకః. 14

అవిచింత్య తు తాం వేళాం
దారుణాం పితృగౌరవాత్
ఉపసృత్యాఽగ్రతస్తస్య
చరణాఽధోముఖీ స్థితా
విలిఖంతీ ముహుర్భూమిమ్
అంగుష్ఠాగ్రేణ భామినీ. 15

స తు తాం ప్రేక్ష్య సుశ్రోణీం
పూర్ణచంద్రనిభాననామ్
అబ్రవీత్ పరమోదారో
దీప్యమానాం స్వతేజసా. 16

భద్రే కస్యాఽసి దుహితా
కుతో వా త్వమిహాగతా
కిం కార్యం కస్య వా హేతోః
తత్త్వతో బ్రూహి శోభనే. 17

ఏవముక్తా తు సా కన్యా
కృతాంజలిరథాఽబ్రవీత్
ఆత్మప్రభావేన మునే
జ్ఞాతుమర్హసి మే మతమ్. 18

కింతు మాం విద్ధి బ్రహ్మర్షే
శాసనాత్ పితురాగతామ్
కైకసీ నామ నామ్నాఽహం
శేషం త్వం జ్ఞాతుమర్హసి. 19

స తు గత్వా మునిర్ధ్యానం
వాక్యమేతదువాచ హ
విజ్ఞాతం తే మయా భద్రే
కారణం యన్మనోగతమ్. 20

సుతాభిలాషో మత్తస్తే
మత్తమాతంగగామిని
దారుణాయాం తు వేళాయాం
యస్మాత్ త్వం మాముపస్థితా. 21

శృణు తస్మాత్ సుతాన్ భద్రే
యాదృశాన్ జనయిష్యసి

దారుణాన్ దారుణాకారాన్
దారుణాఽభిజనప్రియాన్
ప్రసవిష్యసి సుశ్రోణి
రాక్షసాన్ క్రూరకర్మణః. 22

సా తు తద్వచనం శ్రుత్వా
ప్రణిపత్యాబ్రవీద్వచః. 23
భగవన్నీదృశాన్ పుత్రాన్
త్వత్తోహం బ్రహ్మవాదినః
నేచ్ఛామి సుదురాచారాన్
ప్రసాదం కర్తుమర్హసి. 24

కన్యయా త్వేవ ముక్తస్తు
విశ్రవా మునిపుంగవః
ఉవాచ కైకసీం భూయః
పూర్ణేందురివ రోహిణీమ్. 25

పశ్చిమో యస్తవ సుతో
భవిష్యతి శుభాననే
మమ వంశానురూపః స
ధర్మాత్మా చ న సంశయః. 26

ఏవముక్తా తు సా కన్యా
రామ కాలేన కేనచిత్
జనయామాస బీభత్సం
రక్షోరూపం సుదారుణమ్. 27

దశగ్రీవం మహాదంష్ట్రం
నీలాంజనచయోపమమ్
తామ్రోష్ఠం వింశతిభుజం
మహాఽస్యం దీప్తమూర్ధజమ్. 28

తస్మిన్ జాతే తు తత్కాలే
సజ్వాలకబళాః శివాః
క్రవ్యాదాశ్చాఽపసవ్యాని
మండలాని ప్రచక్రముః. 29

వవర్ష రుధిరం దేవో
మేఘాశ్చ ఖరనిస్వనాః
ప్రబభౌ న చ సూర్యో వై
మహోల్కాశ్చాఽపతన్ భువి. 30

చకంపే జగతీ చైవ
వవుర్వాతాః సుదారుణాః
అక్షోభ్యః క్షుభితశ్చైవ
సముద్రః సరితాం పతిః. 31

అథ నామాఽకరోత్ తస్య
పితామహసమః పితా
దశగ్రీవః ప్రసూతోఽయం
దశగ్రీవో భవిష్యతి. 32

తస్య త్వనంతరం జాతః
కుంభకర్ణో మహాబలః
ప్రమాణాద్యస్య విపులం
ప్రమాణం నేహ విద్యతే. 33

తతః శూర్పణఖా నామ
సంజజ్ఞే వికృతాననా

విభీషణశ్చ ధర్మాత్మా
కైకస్యాః పశ్చిమః సుతః. 34

తస్మిన్ జాతే మహాసత్త్వే
పుష్పవర్షం పపాత హ. 35

నభఃస్థానే దుందుభయో
దేవానాం ప్రాణదంస్తదా
వాక్యం చైవాఽఽన్తరిక్షే చ
సాధు సాధ్వితి తత్తథా. 36

తౌ తు తత్ర మహారణ్యే
వవృధాతే మహౌజసౌ
కుంభకర్ణదశగ్రీవౌ
లోకోద్వేగకరౌ తదా. 37

కుంభకర్ణః ప్రమత్తస్తు
మహర్షీన్ ధర్మవత్సలాన్
త్రైలోక్యం భక్షయన్ నిత్యాఽ
సంతుష్టో విచచార హ. 38

విభీషణస్తు ధర్మాత్మా
నిత్యం ధర్మే వ్యవస్థితః
స్వాధ్యాయనియతాఽఽహార
ఉవాస విజితేంద్రియః. 39

అథ వైశ్రవణో దేవః
తత్ర కాలేన కేనచిత్
ఆగతః పితరం ద్రష్టుం
పుష్పకేన ధనేశ్వరః. 40

తం దృష్ట్వా కైకసీ తత్ర
జ్వలంతమివ తేజసా
ఆగమ్య రాక్షసీ తత్ర
దశగ్రీవమువాచ హ. 41

పుత్ర వైశ్రవణం పశ్య
భ్రాతరం తేజసాఽఽవృతమ్
భ్రాతృభావే సమే చాపి
పశ్యాఽత్మానం త్వమీదృశమ్. 42

దశగ్రీవ తథా యత్నం
కురుష్వాఽమితవిక్రమ
యథా త్వమసి మే పుత్ర
భవ వైశ్రవణోపమః. 43

మాతుస్తద్వచనం శ్రుత్వా
దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్
అమర్షమతులం లేభే
ప్రతిజ్ఞాం చాఽకరోత్ తదా. 44

సత్యం తే ప్రతిజానామి
భ్రాతృతుల్యోధికోఽపి వా
భవిష్యామ్యోజసా చైవ
సంతాపం త్యజ హృద్గతమ్. 45

తతస్తేనైవ కోపేన
దశగ్రీవః సహానుజః
చికీర్షుర్దుష్కరం కర్మ
తపసే ధృతమానసః. 46

ప్రాప్స్యామి తపసా కామమ్
ఇతి కృత్వాఽధ్యవస్య చ
ఆగచ్ఛదాత్మసిద్ధ్యర్థం
గోకర్ణస్యాఽఽశ్రమం శుభమ్. 47

స రాక్షసస్తత్ర సహానుజస్తదా
తపశ్చకారాఽతులముగ్రవిక్రమః
అతోషచ్చాపి పితామహం విభుం
దదౌ స తుష్టశ్చ వరాన్ జయావహాన్48

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే నవమస్సర్గః (9)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - దశమస్సర్గః (10)

తపస్సుతో వరములు పొందిన రావణుడు, కుంభకర్ణుడు

అథాఽబ్రవీన్మునిం రామః
కథం తే భ్రాతరో వనే
కీదృశం తు తదా బ్రహ్మన్
తపస్తే పుర్మహాబలాః. 1

అగస్త్యస్త్వబ్రవీత్ తత్ర
రామం సుప్రీత మానసమ్
తాంస్తాన్ ధర్మవిధీం స్తత్ర
భ్రాతరస్తే సమావిశన్. 2

కుంభకర్ణస్తతో యత్తో
నిత్యం ధర్మపథే స్థితః
తతాప గ్రీష్మకాలే తు
పంచాగ్నీన్ పరితః స్థితః. 3

మేఘాంబుసిక్తో వర్షాసు
వీరాసనమసేవత
నిత్యం చ శైశిరే కాలే
జలమధ్యప్రతిశ్రయః. 4

ఏవం వర్షసహస్రాణి
దశ తస్యాఽతిచక్రముః
ధర్మే ప్రయతమానస్య
సత్పథే నిష్ఠితస్య చ. 5

విభీషణస్తు ధర్మాత్మా
నిత్యం ధర్మపరః శుచిః
పంచ వర్షసహస్రాణి
పాదేనైకేన తస్థివాన్. 6

సమాప్తే నియమే తస్య
ననృతుశ్చాఽప్సరోగణాః
పపాత పుష్పవర్షం చ
క్షుభితాశ్చాఽపి దేవతాః. 7

పంచవర్షసహస్రాణి
సూర్యం చైవాఽన్వవర్తత
తస్థౌ చోర్ధ్వశిరోబాహుః
స్వాధ్యాయధృతమానసః. 8

ఏవం విభీషణస్యాఽపి
స్వర్గస్థస్యేవ నందనే
దశవర్షసహస్రాణి
గతాని నియతాత్మనః. 9

దశవర్షసహస్రాణి
నిరాహారో దశాననః
పూర్ణే వర్షసహస్రే తు
శిరశ్చాఽగ్నౌ జుహావ సః. 10

ఏవం వర్షసహస్రాణి
నవ తస్యాఽతిచక్రముః
శిరాంసి నవ చాఽప్యస్య
ప్రవిష్టాని హుతాశనమ్. 11

అథ వర్షసహస్రే తు
దశమే దశమం శిరః
ఛేత్తుకామే దశగ్రీవే
ప్రాప్తస్తత్ర పితామహః. 12

పితామహస్తు సుప్రీతః
సార్ధం దేవైరుపస్థితః
తం తే కామం కరోమ్యద్య
ప్రీతోఽస్మీత్యభ్యభాషత. 13

శీఘ్రం వరయ ధర్మజ్ఞ
వరో యస్తేఽభికాంక్షితః
తం తే కామం కరోమ్యద్య
న వృథా తే పరిశ్రమః. 14

అథాఽబ్రవీద్దశగ్రీవః
ప్రహృష్టేనాఽంతరాత్మనా
ప్రణమ్య శిరసా దేవం
హర్షగద్గదయా గిరా. 15

భగవన్ ప్రాణినాం నిత్యం
నాఽన్యత్ర మరణాద్భయమ్
నాస్తి మృత్యుసమః శత్రుః
అమరత్వమ్ అహం వృణే. 16

ఏవముక్తస్తదా బ్రహ్మా
దశగ్రీవమువాచ హ
నాస్తి సర్వాఽమరత్వం తే
వరమన్యం వృణీష్వ మే. 17

ఏవముక్తే తదా రామ
బ్రహ్మణా లోకకర్తృణా
దశగ్రీవ ఉవాచేదం
కృతాంజలిరథాఽగ్రతః. 18

సుపర్ణనాగయక్షాణాం
దైత్యదానవరక్షసామ్
అవధ్యోఽహం ప్రజాధ్యక్ష
దేవతానాం చ శాశ్వత. 19

న హి చింతా మమాఽన్యేషు
ప్రాణిష్వమరపూజిత
తృణభూతా హి తే మన్యే
ప్రాణినో మానుషాదయః. 20

ఏవముక్తస్తు ధర్మాత్మా
దశగ్రీవేణ రక్షసా
ఉవాచ వచనం దేవః
సహ దేవైః పితామహః. 21

భవిష్యత్యేవమేతత్ తే
వచో రాక్షసపుంగవ
ఏవముక్త్వా తు తం రామ
దశగ్రీవం పితామహః. 22

శృణు చాపి వరో భూయః
ప్రీతస్యేహ శుభో మమ
హుతాని యాని శీర్షాణి
పూర్వమగ్నౌ త్వయాऽనఘ. 23

పునస్తాని భవిష్యంతి
తథైవ తవ రాక్షస
వితరామీహ తే సౌమ్య
వరం చాऽన్యం దురాసదమ్. 24

ఛందతస్తవ రూపం చ
మనసా యద్యథేప్సితమ్
భవిష్యతి న సందేహో
మద్వరాత్ తవ రాక్షస. 25

ఏవం పితామహోక్తస్య
దశగ్రీవస్య రక్షసః
అగ్నౌ హుతాని శీర్షాణి
పునస్తాన్యుదితాని వై. 26

ఏవముక్త్వా తు తం రామ
దశగ్రీవం పితామహః
విభీషణమథోవాచ
వాక్యం లోకపితామహః. 27

విభీషణ త్వయా వత్స
ధర్మసంహితబుద్ధినా
పరితుష్టోऽస్మి ధర్మాత్మన్
వరం వరయ సువ్రత. 28

విభీషణస్తు ధర్మాత్మా
వచనం ప్రాహ సాऽంజలిః
వృతః సర్వగుణైర్నిత్యం
చంద్రమా రశ్మిభిర్యథా. 29

భగవన్ కృతకృత్యోऽహం
యన్మే లోకగురుః స్వయమ్
ప్రీతేన యది దాతవ్యో
వరో మే శృణు సువ్రత. 30

పరమాపద్గతస్యాపి
ధర్మే మమ మతిర్భవేత్
అశిక్షితం చ బ్రహ్మాస్త్రం
భగవన్ ప్రతిభాతు మే. 31

యా యా మే జాయతే బుద్ధిః
యేషు యేష్వాశ్రమేషు చ
సా సా భవతు ధర్మిష్ఠా
తం తు ధర్మం చ పాలయే. 32

ఏష మే పరమోదార
వరః పరమకో మతః
న హి ధర్మాభిరక్తానాం
లోకే కించన దుర్లభమ్. 33

పునః ప్రజాపతిః ప్రీతో
విభీషణమువాచ హ
ధర్మిష్ఠ స్త్వం యథా వత్స
తథా చైతద్భవిష్యతి. 34

యస్మాద్రాక్షసయోనౌ తే
జాతస్యాఽమిత్రనాశన
నాఽధర్మే జాయతే బుద్ధిః
అమరత్వం దదామి తే. 35

ఇత్యుక్త్వా కుంభకర్ణాయ
వరం దాతుముపస్థితమ్
ప్రజాపతిం సురాః సర్వే
వాక్యం ప్రాంజలయోఽబ్రువన్36

న తావత్ కుంభకర్ణాయ
ప్రదాతవ్యో వరస్త్వయా
జానీషే హి యథా లోకాన్
త్రాసయత్యేష దుర్మతిః. 37

నందనేఽప్సరసః సప్త
మహేంద్రానుచరా దశ
అనేన భక్షితా బ్రహ్మన్
ఋషయో మానుషాస్తథా. 38

అలబ్ధవరపూర్వేణ
యత్కృతం రాక్షసేన తు
తదేష వరలబ్ధః స్యాత్
భక్షయేద్భువనత్రయమ్. 39

వరవ్యాజేన మోహోఽస్మై
దీయతామ్ అమితప్రభ
లోకానాం స్వస్తిచైవం స్యాత్
భవేదస్య చ సన్నతిః. 40

ఏవముక్తః సురైర్బ్రహ్మాఽ
చింతయత్ పద్మసంభవః
చింతితా చోపతస్థేఽస్య
పార్శ్వం దేవీ సరస్వతీ. 41

ప్రాంజలిః సా తు పార్శ్వస్థా
ప్రాహ వాక్యం సరస్వతీ
ఇయమస్మ్యాగతా దేవ కిం
కార్యం కరవాణ్యహమ్. 42

ప్రజాపతిస్తుతాం ప్రాప్తాం
ప్రాహ వాక్యం సరస్వతీ
వాణి త్వం రాక్షసేంద్రాఽఽస్యే
భవ యా దేవతేప్సితా. 43

తథేత్యుక్త్వా ప్రవిష్టా సా
ప్రజాపతిరథాఽబ్రవీత్
కుంభకర్ణ మహాబాహో
వరం వరయ యో మతః. 44

కుంభకర్ణస్తు తద్వాక్యం
శ్రుత్వా వచనమబ్రవీత్
స్వప్తుం వర్షాణ్యనేకాని
దేవదేవ మమేప్సితమ్. 45

ఏవమస్త్వితి తం చోక్త్వా
ప్రాయాద్బ్రహ్మా సురైః సమమ్
దేవీ సరస్వతీ చైవ
రాక్షసం తం జహౌ పునః. 46

బ్రహ్మణా సహ దేవేషు
గతేషు చ నభఃస్థలమ్
విముక్తోఽసౌ సరస్వత్యా
స్వాం సంజ్ఞాం చ తతో గతః. 47

కుంభకర్ణస్తు దుష్టాత్మా
చింతయామాస దుఃఖితః
ఈదృశం కిమిదం వాక్యం
మమాఽద్య వదనాత్ చ్యుతమ్48

అహం వ్యామోహితో దేవైః
ఇతి మన్యే తదాఽఽగతైః
ఏవం లబ్ధవరాః సర్వే
భ్రాతరో దీప్తతేజసః
శ్లేష్మాతకవనం గత్వా
తత్ర తే న్యవసన్ సుఖమ్. 49

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే దశమస్సర్గః (10)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకాదశస్సర్గః (11)

లంకను ఆక్రమించుకుని రాజయిన రావణుడు

సుమాలీ వరలబ్ధాం స్తు
జ్ఞాత్వా చైతాన్ నిశాచరాన్
ఉదతిష్ఠద్భయం త్యక్త్వా
సానుగః స రసాతలాత్. 1

మారీచశ్చ ప్రహస్తశ్చ
విరూపాక్షో మహోదరః
ఉదతిష్ఠన్ సుసంరబ్ధాః
సచివాస్తస్య రక్షసః. 2

సుమాలీ సచివైః సార్థం
వృతో రాక్షసపుంగవైః
అభిగమ్య దశగ్రీవం
పరిష్వజ్యేదమబ్రవీత్. 3

దిష్ట్యా తే వత్స సంప్రాప్తః
చింతితోఽయం మనోరథః
యస్త్వం త్రిభువనశ్రేష్ఠా
ల్లబ్ధవాన్ వరముత్తమమ్. 4

యత్కృతే చ వయం లంకాం
త్యక్త్వా యాతా రసాతలమ్
తద్గతం నో మహాబాహో
మహద్విష్ణుకృతం భయమ్. 5

అసకృత్ తద్భయాద్భీతాః
పరిత్యజ్య స్వమాలయమ్
విద్రుతాః సహితాః సర్వే
ప్రవిష్టాః స్మ రసాతలమ్. 6

అస్మదీయా చ లంకేయం
నగరీ రాక్షసోచితా
నివేశితా తవ భ్రాత్రా
ధనాధ్యక్షేణ ధీమతా. 7

యది నాఽమాత్ర శక్యం స్యాత్
సామ్నా దానేన వాఽనఘ
తరసా వా మహాబాహో
ప్రత్యానేతుం కృతం భవేత్. 8

త్వం తు లంకేశ్వరస్తాత
భవిష్యసి న సంశయః
త్వయా రాక్షసవంశోఽయం
నిమగ్నోఽపి సముద్ధృతః
సర్వేషాం నః ప్రభుశ్చైవ
భవిష్యసి మహాబల. 9

అథాఽబ్రవీద్దశగ్రీవో
మాతామహముపస్థితమ్

విత్తేశో గురురస్మాకం
నాఽర్హసే వక్తుమీదృశమ్. 10

సామ్నాఽపి రాక్షసేంద్రేణ
ప్రత్యాఖ్యాతో గరీయసా
కించిన్నాఽఽహ తదా రక్షో
జ్ఞాత్వా తస్య చికీర్షితమ్. 11

కస్యచిత్త్వథ కాలస్య
వసంతం రావణం తతః
ఉక్తవంతం తథా వాక్యం
దశగ్రీవం నిశాచరః. 12

ప్రహస్తః ప్రశ్రితం వాక్యమ్
ఇదమాహ సకారణమ్. 13

దశగ్రీవ మహాబాహో
నాఽర్హస్త్వం వక్తుమీదృశమ్
సౌభ్రాత్రం నాస్తి శూరాణాం
శ్రుణుచేదం వచో మమ. 14

అదితిశ్చ దితిశ్చైవ
భగిన్యౌ సహితే హితే
భార్యే పరమరూపిణ్యౌ
కశ్యపస్య ప్రజాపతేః. 15

అదితిర్జనయామాస
దేవాంస్త్రిభువనేశ్వరాన్
దితిస్త్వజనయత్ పుత్రాన్
కశ్యపస్యాఽఽత్మసంభవాన్. 16

దైత్యానాం కిల ధర్మజ్ఞ
పురీయం సవనాఽర్ణవా
సపర్వతా మహీ వీర
తేఽభవన్ ప్రభవిష్ణవః. 17

నిహత్య తాంస్తు సమరే
విష్ణునా ప్రభవిష్ణువా
దేవానాం వశమానీతం
త్రైలోక్యమిదమవ్యయమ్. 18

నైతదేకో భవానేవ
కరిష్యతి విపర్యయమ్
సురాసురైరాచరితం
తత్ కురుష్వ వచో మమ. 19

ఏవముక్తో దశగ్రీవః
ప్రహృష్టేనాఽంతరాత్మనా
చింతయిత్వా ముహూర్తం వై
బాఢమిత్యేవ సోఽబ్రవీత్. 20

స తు తేనైవ హర్షేణ
తస్మిన్నహని వీర్యవాన్
వనం గతో దశగ్రీవః
సహ తైః క్షణదాచరైః. 21

త్రికూటస్థః స తు తదా
దశగ్రీవో నిశాచరః
ప్రేషయామాస దూత్యేన
ప్రహస్తం వాక్యకోవిదమ్. 22

ప్రహస్త శీఘ్రం గచ్ఛ త్వం
బ్రూహి నైరృతపుంగవమ్
వచసా మమ విత్తేశం
సామపూర్వమిదం వచః. 23

ఇయం లంకాపురీ రాజన్
రాక్షసానాం మహాత్మనామ్
త్వయా నివేశితా సౌమ్య
నైతద్యుక్తం తవాఽనఘ. 24

తద్భవాన్ యది నో హ్యద్య
దద్యాదతులవిక్రమ
కృతా భవేన్మమ ప్రీతిః
ధర్మశ్చైవాఽనుపాలితః. 25

స తు గత్వా పురీం లంకాం
ధనదేన సురక్షితామ్
అబ్రవీత్ పరమోదారం
విత్తపాలమిదం వచః. 26

ప్రేషితోఽహం తవ భ్రాత్రా
దశగ్రీవేణ సువ్రత
త్వత్సమీపం మహాబాహో
సర్వశస్త్రభృతాం వర. 27

త్వచ్ఛ్రూయతాం మహాప్రాజ్ఞ
సర్వశాస్త్రవిశారద
వచనం మమ విత్తేశ
యద్బ్రవీతి దశాననః. 28

ఇయం కిల పురీ రమ్యా
సుమాలిప్రముఖైః పురా
భుక్తపూర్వా విశాలాక్ష
రాక్షసైర్భీమవిక్రమైః. 29

తేన విజ్ఞాప్యతే సోఽయం
సాంప్రతం విశ్రవాత్మజ
తదేషా దీయతాం తాత
యాచతస్తస్య సామతః. 30

ప్రహస్తాదభిసంశ్రుత్య
దేవో వైశ్రవణో వచః
ప్రత్యువాచ ప్రహస్తం తం
వాక్యం వాక్యవిశారదః. 31

దత్తా మమేయం పిత్రా తు
లంకా శూన్యా నిశాచరైః
నివేశితా చ మే యక్షైః
దానమానాదిభిర్గుణైః. 32

బ్రూహి గచ్ఛ దశగ్రీవం
పురీ రాజ్యం చ యన్మమ
తవాప్యేతన్మహాబాహో
భుంక్ష్వ రాజ్యమకంటకమ్
అవిభక్తం త్వయా సార్ధం
రాజ్యం యచ్చాపి మే వసు. 33

ఏవముక్త్వా ధనాధ్యక్షో
జగామ పితురంతికమ్. 34

అభివాద్య గురుం ప్రాహ
రావణస్య యదీప్సితమ్
ఏష తాత దశగ్రీవో
దూతం ప్రేషితవాన్ మమ. 35

దీయతాం నగరీ లంకా
పూర్వం రక్షోగణోషితా
మయాఽత్ర యదనుష్ఠేయం
తన్మమాచక్ష్వ సువ్రత. 36

బ్రహ్మర్షిస్త్వేవ ముక్తోఽసౌ
విశ్రవా మునిపుంగవః
ఉవాచ ధనదం ప్రాహ
శృణు పుత్ర వచో మమ. 37

దశగ్రీవో మహాబాహుః
ఉక్తవాన్ మమ సన్నిధౌ
మయా నిర్భర్త్సితశ్చాసీత్
బహుశోక్తః సుదుర్మతిః. 38

స క్రోధేన మయా చోక్తో
ధ్వంసతే చ పునః పునః
శ్రేయోఽభియుక్తం ధర్మ్యం చ
శ్రుణు పుత్ర వచో మమ. 39

వరప్రదానాత్ సమ్మూఢో
మాన్యాఽమాన్యాన్ సుదుర్మతిః
న వేత్తి మమ శాపాచ్చ
ప్రకృతిం దారుణాం గతః. 40

తస్మాద్గచ్ఛ మహాబాహో
కైలాసం ధరణీధరమ్
నివేశయ నివాసార్థం
త్యక్త్వా లంకాం సహానుగః. 41

తత్ర మందాకినీ రమ్యా
నదీనామ్ ఉత్తమా నదీ
కాంచనైః సూర్యసంకాశైః
పంకజైః సంవృతోదకా. 42

కుముదైరుత్పలైశ్చైవ
తథాఽన్యైశ్చ సుగంధిభిః. 43

తత్ర దేవాః సగంధర్వాః
సాప్సరోరగకిన్నరాః
విహారశీలాః సతతం
రమంతే సర్వదాశ్రితాః. 44

న హి క్షమం తవాఽనేన
వైరం ధనద రక్షసా
జానీషే హి యథాఽనేన
లబ్ధః పరమకో వరః. 45

ఏవముక్తో గృహీత్వాఽఽశు
తద్వచః పితృగౌరవాత్
సదారపుత్రః సామాత్యః
సవాహనధనో గతః. 46

ప్రహస్తోఽథ దశగ్రీవం
గత్వా వచనమబ్రవీత్

ప్రహృష్టాత్మా మహాత్మానం
సహాఽమాత్యంసహానుజనమ్. 47

శూన్యా సా నగరీ లంకా
త్యక్త్వైనాం ధనదో గతః
ప్రవిశ్య తాం సహాస్మాభిః
స్వధర్మం తత్ర పాలయ. 48

ఏవముక్తో దశగ్రీవః
ప్రహస్తేన మహాబలః
వివేశ నగరీం లంకాం
భ్రాతృభిః సబలాఽనుగైః . 49

ధనదేన పరిత్యక్తాం
సువిభక్తమహాపథామ్
ఆరురోహ స దేవారిః
స్వర్గం దేవాధిపో యథా. 50

స చాభిషిక్తః క్షణదాచరైస్తదా
నివేశయామాస పురీం దశాననః
నికామపూర్ణా చ బభూవ సా పురీ
నిశాచరైర్నీలబలాహకోపమైః. 51

ధనేశ్వరస్త్వథ పితృవాక్యగౌరవాత్
న్యవేశయచ్ఛశివిమలే గిరౌ పురీమ్
స్వలంకృతైర్భవనవరైర్విభూషితాం
పురందరస్యేవ తదాఽమరావతీమ్. 52

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకాదశస్సర్గః *(11)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్వాదశస్సర్గః (12)

రావణ,కుంభకర్ణ, విభీషణాదులకు వివాహములు

రాక్షసేంద్రోఽభిషిక్తస్తు
భ్రాతృభ్యాం సహితస్తదా
తతః ప్రదానం రాక్షస్యా
భగిన్యాః సమచింతయత్. 1

స్వసారం కాలకేయాయ
దానవేంద్రాయ రాక్షసీమ్
దదౌ శూర్పణఖాం నామ
విద్యుజ్జిహ్వాయ నామతః. 2

అథ దత్వా స్వయం రక్షో
మృగయామ్ అటతే స్మ తత్
తత్రాఽపశ్యత్ తతో రామ
మయం నామ దితేః సుతమ్. 3

కన్యాసహాయం తం దృష్ట్వా
దశగ్రీవో నిశాచరః
అపృచ్ఛత్ కో భవానేకో
నిర్మానుష్య మృగే వనే
అనయా మృగశాబాక్ష్యా
కిమర్థం సహ తిష్ఠసి. 4

మయస్త్వథాఽబ్రవవీద్రామ
పృచ్ఛంతం తం నిశాచరమ్. 5

శ్రూయతాం సర్వమాఖ్యాస్యే
యథావృత్తమిదం మమ
హేమా నామాఽప్సరా తాత
శ్రుతపూర్వా యది త్వయా. 6

దైవతైర్మమ సా దత్తా
పౌలోమీవ శతక్రతోః
తస్యాం సక్తమనాస్తాత
పంచవర్షశతాన్యహమ్. 7

సా చ దైవత కార్యేణ
త్రయోదశ సమాగతాః
వర్షం చతుర్దశం చైవ
తతో హేమమయం పురమ్
వజ్రవైదూర్య చిత్రం చ
మాయయా నిర్మితం మయా. 8

తత్రాహమవసం దీనః
తయా హీనః సుదుఃఖితః. 9

తస్మాత్ పురాద్దుహితరం
గృహీత్వా వనమాగతః
ఇయం మమాత్మజా రాజన్
తస్యాః కుక్షౌ వివర్ధితా. 10

భర్తారమనయా సార్ధమ్
అస్యాః ప్రాప్తోఽస్మి మార్గితుమ్
కన్యాపితృత్వం దుఃఖం హి
సర్వేషాం మానకాంక్షిణామ్. 11

కన్యా హి ద్వే కులే నిత్యం
సంశయే స్థాప్య తిష్ఠతి
పుత్రద్వయం మమాప్యస్యాం
భార్యాయాం సంబభూవ హః. 12

మాయావీ ప్రథమస్తాత
దుందుభిస్తదనంతరమ్
ఏవం తే సర్వమాఖ్యాతం
యథాతత్త్వేన పృచ్ఛతః. 13

త్వామిదానీం కథం తాత
జానీయాం కో భవానితి
ఏవముక్తస్తు తద్రక్షో
వినీతమ్ ఇదమబ్రవీత్. 14

అహం పౌలస్త్యతనయో
దశగ్రీవశ్చ నామతః
మునేర్విశ్రవసో యస్తు
తృతీయో బ్రహ్మణోఽభవత్. 15

ఏవముక్తస్తదా రామ
రాక్షసేంద్రేణ దానవః
మహర్షేస్తనయం జ్ఞాత్వా
మయో హర్షముపాగతః

దాతుం దుహితరం తస్మై
రోచయామాస యత్ర వై. 16

కరేణ తు కరం తస్యా
గ్రాహయిత్వా మయ స్తదా
ప్రహసన్ ప్రాహ దైత్యేంద్రో
రాక్షసేంద్రమిదం వచః. 17

ఇయం మమాత్మజా రాజన్
హేమయాఽప్సరసా ధృతా
కన్యా మందోదరీ నామ
పత్న్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. 18

బాఢమిత్యేవ తం రామ
దశగ్రీవోఽభ్యభాషత
ప్రజ్వాల్య తత్ర చైవాగ్నిమ్
అకరోత్ పాణిసంగ్రహమ్. 19

స హి తస్య మయో రామ
శాపాభిజ్ఞస్తపోధనాత్
విదిత్వా తేన సా దత్తా
తస్య పైతామహం కులమ్. 20

అమోఘాం తస్య శక్తిం చ
ప్రదదౌ పరమాద్భుతామ్
పరేణ తపసా లబ్ధాం
జఘ్నివాన్ లక్ష్మణం యయా. 21

ఏవం స్వీకృతదారో వై
లంకాయా ఈశ్వరః ప్రభుః

గత్వా తు నగరీం భార్యే
భ్రాతృభ్యాం సముపాహరత్. 22

వైరోచనస్య దౌహిత్రీం
వజ్రజ్వాలేతి నామతః
తాం భార్యాం కుంభకర్ణస్య
రావణః సమకల్పయత్. 23

గంధర్వరాజస్య సుతాం
శైలూషస్య మహాత్మనః
సరమాం నామ ధర్మజ్ఞాం
లేభే భార్యాం విభీషణః. 24

తీరే తు సరసో వై తు
సంజజ్ఞే మానసస్య హి
సరస్తదా మానసం తు
వవృధే జలదాగమే. 25

మాత్రా తు తస్యాః కన్యాయాః
స్నేహేనాఽఽక్రందితం వచః
సరో మా వర్ధయస్వేతి
తతః సా సరమాఽభవత్. 26

ఏవం తే కృతదారా వై
రేమిరే తత్ర రాక్షసాః
స్వాం స్వాం భార్యామ్ ఉపాగమ్య
గంధర్వా ఇవ నందనే. 27

తతో మందోదరీ పుత్రం
మేఘనాదమ్ అజీజనత్
స ఏష ఇంద్రజిన్నామ
యుష్మాభిరభిధీయతే. 28

జాతమాత్రేణ హి పురా
తేన రావణసూనునా
రుదతా సుమహాన్ముక్తో
నాదో జలధరోపమః. 29

జడీకృతా చ సా లంకా
తస్య నాదేన రాఘవ
పితా తస్యాఽకరోన్నామ
మేఘనాద ఇతి స్వయమ్. 30

సోఽవర్ధత తదా రామ
రావణాంతఃపురే శుభే
రక్ష్యమాణో వరస్త్రీభిః
ఛన్నః కాష్ఠైరివానలః. 31

మాతాపిత్రోర్మహా హర్షం
జనయన్ రావణాత్మజః. 32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్వాదశస్సర్గః (12)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రయోదశస్సర్గః (13)

మునుల ఆశ్రమములను ధ్వంసం చేసిన రావణుడు

అథ లోకేశ్వరోత్సృష్టా
తత్ర కాలేన కేనచిత్
నిద్రా సమభవత్ తీవ్రా
కుంభకర్ణస్య రూపిణీ. 1

తతో భ్రాతరమాసీనం
కుంభకర్ణోఽబ్రవీద్వచః
నిద్రా మాం బాధతే రాజన్
కారయస్వ మమాఽఽలయమ్. 2

వినియుక్తాస్తతో రాజ్ఞా
శిల్పినో విశ్వకర్మవత్
విస్తీర్ణం యోజనం శుభ్రం
తతో ద్విగుణమాయతమ్
దర్శనీయం నిరాబాధం
కుంభకర్ణస్య చక్రిరే. 3

స్ఫాటికైః కాంచనైశ్చిత్రైః
స్తంభైః సర్వత్ర శోభితమ్. 4

వైడూర్యకృతసోపానం
కింకిణీజాలకం తథా
దాంతతోరణవిన్యస్తం
వజ్రస్ఫటికవేదికమ్. 5

మనోహరం సర్వసుఖం
కారయామాస రాక్షసః
సర్వత్ర సుఖదం నిత్యం
మేరోః పుణ్యాం గుహామివ. 6

తత్ర నిద్రాసమావిష్టః
కుంభకర్ణో మహాబలః
బహూన్యబ్దసహస్రాణి
శయానో న ప్రబుధ్యతే. 7

నిద్రాఽభిభూతే తు తదా
కుంభకర్ణే దశాననః
దేవర్షియక్షగంధర్వాన్
సంజఘ్నే హి నిరంకుశః. 8

ఉద్యానాని చ చిత్రాణి
నందనాదీని యాని చ
తాని గత్వా సుసంక్రుద్ధో
భినత్తి స్మ దశాననః. 9

నదీం గజ ఇవ క్రీడన్
వృక్షాన్వాయురివ క్షిపన్
నగాన్ వజ్ర ఇవోత్సృష్టో
విధ్వంసయతి రాక్షసః. 10

తథా వృత్తం తు విజ్ఞాయ
దశగ్రీవం ధనేశ్వరః
కులానురూపం ధర్మజ్ఞో
వృత్తం సంస్మృత్య చాత్మనః. 11

సౌభ్రాత్రదర్శనార్థం తు
దూతం వైశ్రవణస్తదా
లంకాం సంప్రేషయామాస
దశగ్రీవస్య వై హితమ్. 12

స గత్వా నగరీం లంకామ్
ఆససాద విభీషణమ్
మానితస్తేన ధర్మేణ
పృష్టశ్చాగమనం ప్రతి. 13

పృష్ట్వా చ కుశలం రాజ్ఞో
జ్ఞాతీనాం చ విభీషణః
సభాయాం దర్శయామాస
తమాసీనం దశాననమ్. 14

స దృష్ట్వా తత్ర రాజానం
దీప్యమానం స్వతేజసా
జయేతి వాచా సంపూజ్య
తూష్ణీం సమభివర్తత. 15

తం తత్రోత్తమపర్యంకే
వరాస్తరణశోభితే
ఉపవిష్టం దశగ్రీవం
దూతో వాక్యమథాఽబ్రవీత్. 16

రాజన్ వదామి తే సర్వం
భ్రాతా తవ యదబ్రవీత్
ఉభయోః సదృశం వీర
వృత్తస్య చ కులస్య చ. 17

సాధు పర్యాప్తమేతావత్
కృతశ్చారిత్రసంగ్రహః
సాధు ధర్మే వ్యవస్థానం
క్రియతాం యది శక్యతే. 18

దృష్టం మే నందనం భగ్నమ్
ఋషయో నిహతాః శ్రుతాః
దేవతానాం సముద్యోగః
త్వత్తో రాజన్ మమ శ్రుతః. 19

నిరాకృతశ్చ బహుశః
త్వయాఽహం రాక్షసాధిప
అపరాద్ధా హి బాల్యాచ్చ
రమణీయాః స్వబాంధవా. 20

అహం తు హిమవత్పృష్ఠం
గతో ధర్మముపాసితుమ్
రౌద్రం వ్రతం సమాస్థాయ
నియతో నియతేంద్రియః. 21

తత్ర దేవో మయా దృష్టః
సహ దేవ్యామయా ప్రభుః
సవ్యం చక్షుర్మయా దైవాత్
తత్ర దేవ్యాం నిపాతితమ్. 22

కాన్వియం స్యాదితి శుభా
న ఖల్వన్యేన హేతునా
రూపం హ్యనుపమం కృత్వా
రుద్రాణీ తత్ర తిష్ఠతి. 23

దేవ్యా దివ్య ప్రభావేన
దగ్ధం సవ్యం మమేక్షణమ్
రేణుధ్వస్తమివ జ్యోతిః
పింగళత్వముపాగతమ్. 24

తతోఽహ మన్యద్విస్తీర్ణం
గత్వా తస్య గిరేస్తటమ్
తూష్ణీం వర్షశతాన్యష్టౌ
సమాధారం మహావ్రతమ్. 25

సమాప్తే నియమే తస్మిన్
తత్ర దేవో మహేశ్వరః
ప్రీతః ప్రీతేన మనసా
ప్రాహ వాక్యమిదం ప్రభుః. 26

పైంగళ్యం యదవాప్తం హి
దేవ్యా రూపనిరీక్షణాత్
ప్రీతోఽస్మి తవ ధర్మజ్ఞ
తపసా తేన సువ్రత. 27

మయా చైతద్వ్రతం చీర్ణం
త్వయా చైవ ధనాధిప
తృతీయః పురుషో నాస్తి
యశ్చరేద్వ్రతమీదృశమ్. 28

వ్రతం సునిశ్చయం హ్యేత
న్మయా హ్యుత్పాదితం పురా
తత్సఖిత్వం మయా సౌమ్య
రోచయస్వ ధనేశ్వర. 29

తపసా నిర్జితశ్చైవ
సఖా మమ భవానఘ
దేవ్యా దగ్ధం ప్రభావేన
యచ్చ సవ్యం తవేక్షణమ్
ఏకాక్షి పింగళేత్యేవం
నామ స్థాస్యతి శాశ్వతమ్. 30

ఏవం తేన సఖిత్వం చ
ప్రాప్యాఽనుజ్ఞాం చ శంకరాత్31

ఆగత్య చ శ్రుతోఽయం మే
తవ పాపవినిశ్చయః. 32

తదధర్మిష్ఠసంయోగాన్
నివర్త కులదూషణాత్
చింత్యతే హి వధోపాయః
సర్షిసంఘైః సురైస్తవ. 33

ఏవముక్తో దశగ్రీవః
క్రుద్ధః సంరక్తలోచనః
హస్తౌ దంతాంశ్చ సంపీడ్య
వాక్యమేతదువాచ హ. 34

విజ్ఞాతం తే మయా దూత
వాక్యం యస్య ప్రభాషసే

నైతత్ త్వమసి నైవాఽసౌ
భ్రాత్రా యేనా సి చోదితః. 35

హితం నైష మమైతద్ధి
బ్రవీతి ధనరక్షకః
మహేశ్వరసఖిత్వం తు
మూఢ శ్రావయసే కిల. 36

న చేదం క్షమణీయం మే
యదేతద్భాషితం త్వయా
యదేతావన్మయా కాలం
దూత తస్య తు మర్షితమ్. 37

న హంతవ్యో గురుర్జ్యేష్ఠో
మయాఽయమితి మన్యతే
తస్యత్విదానీం శ్రుత్వా మే
వాక్యమేషా కృతా మతిః. 38

త్రీన్ లోకానపి జేష్యామి
బాహువీర్యమ్ ఉపాశ్రితః. 39

ఏతన్ముహూర్తమేవాహం
తస్యైకస్య తు వైకృతే
చతురో లోకపాలాంస్తాన్
నయిష్యామి యమక్షయమ్. 40

ఏవముక్త్వా తు లంకేశో
దూతం ఖడ్గేన జఘ్నివాన్
దదౌ భక్షయితుం హ్యేనం
రాక్షసానాం దురాత్మనామ్. 41

తతః కృతస్వస్త్యయనో
రథమారుహ్య రావణః
త్రైలోక్యవిజయాకాంక్షీ
యయౌ తత్ర ధనేశ్వరః. 42

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రయోదశస్సర్గః (13)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుర్దశస్సర్గః (14)

యక్షరాక్షసుల మధ్య ఘోరయుద్ధము. యక్షసైనికులను వధించిన రావణుడు

తతస్తు సచివైః సార్ధం
షడ్భిర్నిత్యం బలోద్ధతైః
మహోదరప్రహస్తాభ్యాం
మారీచశుకసారణైః. 1

ధూమ్రాక్షేణ చ వీరేణ
నిత్యం సమరగృధ్నునా
సంవృతః ప్రయయౌ శ్రీమాన్
క్రోధాల్లోకాన్ దహన్నివ. 2

పురాణి స నదీః శైలాన్
వనాన్యుపవనాని చ
అతిక్రమ్య ముహూర్తేన
కైలాసం గిరిమాగమత్. 3

సన్నివిష్టం గిరౌ తస్మిన్
రాక్షసేంద్రం నిశమ్య తు
యుద్ధేఽ త్యర్థకృతోత్సాహం
దురాత్మానం సమంత్రిణమ్. 4

యక్షా న శేకుః సంస్థాతుం
ప్రముఖే తస్య రక్షసః
రాజ్ఞో భ్రాతేతి విజ్ఞాయ
గతా యత్ర ధనేశ్వరః. 5

తే గత్వా సర్వమాచఖ్యుః
భ్రాతుస్తస్య చికీర్షితమ్
అనుజ్ఞాతా యయుర్హృష్టా
యుద్ధాయ ధనదేన తే. 6

తతో బలానాం సంక్షోభో
వ్యవర్ధత మహోదధేః
తస్య నైరృతరాజస్య
శైలం సంచాలయన్నివ. 7

తతో యుద్ధం సమభవత్
యక్షరాక్షససంకులమ్
వ్యథితాశ్చాఽ భవంస్తత్ర
సచివా రాక్షసస్య తే. 8

స దృష్ట్వా తాదృశం సైన్యం
దశగ్రీవో నిశాచరః
హర్షనాదాన్ బహూన్ కృత్వా
స క్రోధాదభ్యధావత. 9

యే తు తే రాక్షసేంద్రస్య
సచివా ఘోరవిక్రమాః
తేషాం సహస్రమేకైకం
యక్షాణాం సమయోధయన్. 10

తతో గదాభిర్ముసలైః
అసిభిః శక్తితోమరైః
హన్యమానో దశగ్రీవః
తత్సైన్యం సమగాహత. 11

స నిరుచ్ఛ్వాసవత్ తత్ర
వధ్యమానో దశాననః
వర్షద్భిరివ జీమూతైః
ధారాభిరవరుధ్యత. 12

న చకార వ్యథాం చైవ
యక్షశస్త్రైః సమాహతః
మహీధర ఇవాంబోధైః
ధారాశతసముత్క్షితః. 13

స దురాత్మా సముద్యమ్య
కాలదండోపమాం గదామ్
ప్రవివేశ తతః సైన్యం
నయన్ యక్షాన్ యమక్షయమ్ 14

స కక్షమివ విస్తీర్ణం
శుష్కేంధనమివాకులమ్
వాతేనాఽగ్నిరివాయత్తో
యక్షసైన్యం దదాహ తత్. 15

తైస్తు తత్ర మహామాత్యైః
మహోదరశుకాదిభిః
అల్పావశేషాస్తే యక్షాః
కృతా వాతైరివాంబుదాః. 16

కేచిత్ సమాహతా భగ్నాః
పతితాః సమరక్షితౌ
ఓష్ఠాంశ్చ దశనై స్తీక్ష్ణైః
అదశన్ కుపితా రణే. 17

శ్రాంతాశ్చాఽన్యోన్య మాలింగ్య
భ్రష్టశస్త్రా రణాజిరే
సీదంతి చ తదా యక్షాః
కూలా ఇవ జలేన హ. 18

హతానాం గచ్ఛతాం స్వర్గం
యుధ్యతాం పృథివీతలే
ప్రేక్షతామ్ ఋషిసంఘానాం
న బభూవాంతరం దివి. 19

భగ్నాంస్తు తాన్ సమాలక్ష్య
యక్షేంద్రాంస్తు మహాబలాన్
ధనాధ్యక్షో మహాబాహుః
ప్రేషయామాస యక్షకాన్. 20

ఏతస్మిన్నంతరే రామ
విస్తీర్ణబలవాహనః
ప్రేషితో నృపతద్యక్షో
నామ్నా సంయోధకంటకః. 21

తేన చక్రేణ మారీచో
విష్ణునేవ రణే హతః
పతితో భూతలే శైలాత్
క్షీణపుణ్యాఇవ గ్రహాః. 22

స సంజ్ఞస్తు ముహూర్తేన
స విశ్రమ్య నిశాచరః
తం యక్షం యోధయామాస
స చ భగ్నః ప్రదుద్రువే. 23

తతః కాంచనచిత్రాంగం
వైదూర్యరజసోక్షితమ్
మర్యాదాం ప్రతిహారాణాం
తోరణాంతరమావిశత్. 24

తం తు రాజన్ దశగ్రీవం
ప్రవిశంతం నిశాచరమ్
సూర్యభానురితి ఖ్యాతో
ద్వారపాలో న్యవారయత్. 25

స వార్యమాణో యక్షేణ
ప్రవివేశ నిశాచరః
యదా తు వారితో రామ
న వ్యతిష్ఠత్ స రాక్షసః. 26

తతస్తోరణముత్పాట్య
తేన యక్షేణ తాడితః
రుధిరం ప్రస్రవన్ భాతి
శైలో ధాతుస్రవైరివ. 27

స శైల శిఖరాభేణ
తోరణేన సమాహతః
జగామ న క్షతిం వీరో
వరదానాత్ స్వయంభువః. 28

తేనైవ తోరణేనాఽథ
యక్షస్తేనాఽభితాడితః
నాఽదృశ్యత తదా యక్షో
భస్మీకృతతనుస్తదా. 29

తతః ప్రదుద్రువుః సర్వే
దృష్ట్వా రక్షఃపరాక్రమమ్
తతో నదీర్గుహాశ్చైవ
వివిశుర్భయపీడితాః
త్యక్త ప్రహరణాః శాంతా
వివర్ణవదనాస్తదా. 30

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుర్దశస్సర్గః (14)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచదశసర్గః (15)

కుబేరుని మూర్ఛగావించి పుష్పకవిమానముతో కైలాసము నుంచి దిగిన రావణుడు

తత స్తాన్ లక్ష్యవిత్రస్తాన్
యక్షేంద్రాంశ్చసహస్రశః
ధనాధ్యక్షో మహాయక్షం
మాణిచారమ్ అథాఽబ్రవీత్. 1

రావణం జహి యక్షేంద్ర
దుర్వృత్తం పాపచేతసమ్
శరణం భవ వీరాణాం
యక్షాణాం యుద్ధశాలినామ్. 2

ఏవముక్తో మహాబాహుః
మాణిభద్రః సుదుర్జయః
వృతో యక్షసహస్రైస్తు
చతుర్భిః సమయోధయత్. 3

తే గదాముసలప్రాసైః
శక్తితోమరముద్గరైః
అభిఘ్నంతస్తదా యక్షా
రాక్షసాన్ సముపాద్రవన్. 4

కుర్వంతస్తుములం యుద్ధం
చరంతః శ్యేనవల్లఘు
బాఢం ప్రయచ్ఛన్ నేచ్ఛామి
దీయతామితి భాషిణః. 5

తతో దేవాః సగంధర్వా
ఋషయో బ్రహ్మవాదినః
దృష్ట్వా తత్ తుములం యుద్ధం
పరం విస్మయమాగమన్. 6

యక్షాణాం తు ప్రహస్తేన
సహస్రం నిహతం రణే
మహోదరేణ చాఽనింద్యమ్
సహస్రమ్ అపరం హతమ్. 7

క్రుద్ధేన చ తదా రాజన్
మారీచేన యుయుత్సునా
నిమేషాంతరమాత్రేణ
ద్వే సహస్రే నిపాతితే. 8

క్వచ యక్షార్జవం యుద్ధం
క్వ చ మాయాబలాశ్రయమ్
రక్షసాం పురుషవ్యాఘ్ర
తేన తేఽభ్యధికా యుధి. 9

ధూమ్రాక్షేణ సమాగమ్య
మాణిభద్రో మహారణే
ముసలేనోరసి క్రోధాత్
తాడితో న చ కంపితః. 10

తతో గదాం సమావిధ్య
మాణిభద్రేణ రాక్షసః
ధూమ్రాక్షస్తాడితో మూర్ధ్ని
విహ్వలః స పపాత హ. 11

ధూమ్రాక్షం తాడితం దృష్ట్వా
పతితం శోణితోక్షితమ్
అభ్యధావత సంగ్రామే
మాణిభద్రం దశాననః. 12

తం క్రుద్ధమ్ అభిధావంతం
మాణిభద్రో దశాననమ్
శక్తిభిస్తాడయామాస
తిసృభిర్యక్షపుంగవః. 13

తాడితో మాణిభద్రస్య
ముకుటే ప్రాహరద్రణే
తస్య తేన ప్రహారేణ
ముకుటం పార్శ్వమాగతమ్
తదా ప్రభృతి యక్షోఽసౌ
పార్శ్వమౌళిరితి స్మృతః. 14

తతః సంయుధ్యమానేన
విష్టబ్ధో న వ్యకంపత
తస్మింస్తు విముఖే యక్షే
మాణిభద్రే మహాత్మని
సన్నాదః సుమహాన్ రాజన్
తస్మిన్ శైలేఽభ్యవర్తత. 15

తతో దూరాత్ ప్రదదృశే
ధనాధ్యక్షో గదాధరః
శుక్రప్రోష్ఠపదాభ్యాం చ
పద్మశంఖసమావృతః. 16

స దృష్ట్వా భ్రాతరం సంఖ్యే
శాపాద్విభ్రష్టగౌరవమ్
ఉవాచ వచనం ధీమాన్
యుక్తం పైతామహే కులే. 17

యన్మయా వార్యమాణస్త్వం
నాఽవగచ్ఛసి దుర్మతే
పశ్చాదస్య ఫలం ప్రాప్య
జ్ఞాస్యసే నిరయం గతః. 18

యో హి మోహాద్విషం
పీత్వా నాఽవగచ్ఛసి దుర్మతిః
స తస్య పరిణామాంతే
జానీతే కర్మణః ఫలమ్. 19

దేవతా నాఽభినందంతి
ధర్మయుక్తేన కేనచిత్
యేన త్వమీదృశం భావం
నీతః సన్నావబుధ్యసే. 20

మాతరం పితరం యో హి
ఆచార్యం చాఽవమన్యతే
స పశ్యతి ఫలం తస్య
ప్రేతరాజవశంగతః. 21

అధ్రువే హి శరీరే యో
న కరోతి తపోర్జనమ్
స పశ్చాత్తప్యతే మూఢో
మృతో దృష్ట్వాऽऽత్మనో గతిమ్. 22

ధర్మాద్రాజ్యం ధనం సౌఖ్యం
అధర్మాద్దుఃఖమేవ చః
తస్మాద్ధర్మం సుఖార్థాయ
కుర్యాత్ పాపం విసర్జయేత్. 23

పాపస్య హి ఫలం దుఃఖం
తద్భోక్తవ్యమిహాత్మనా
తస్మాదాత్మాపఘాతార్థం
మూఢః పాపం కరిష్యతి. 24

కస్యచి న్న హి దుర్బుద్ధే
శ్ఛందతో జాయతే మతిః
యాదృశం కురుతే కర్మ
తాదృశం ఫలమశ్నుతే. 25

బుద్ధి రూపం ఫలం పుత్రాన్
శౌర్యం ధీరత్వమేవ చ
ప్రాప్నువంతి నరా లోకే
నిర్జితం పుణ్యకర్మభిః. 26

ఏవం నిరయగామీ త్వం
యస్య తే మతిరీదృశీ
న త్వాం సమభిభాషిష్యే
సద్వృత్తేష్వేష నిర్ణయః. 27

ఏవముక్తాస్తతస్తేన
తస్యామాత్యాః సమాహతాః
మారీచప్రముఖాః సర్వే
విముఖా విప్రదుద్రువుః. 28

తతస్తేన దశగ్రీవో
యక్షేంద్రేణ మహాత్మనా
గదయాऽభిహతో మూర్ధ్ని
న చ స్థానాత్ ప్రకంపితః. 29

తతస్తౌ రామ నిఘ్నంతౌ
తదాऽన్యోన్యం మహామృధే
న విహ్వలౌ న చ శ్రాంతౌ
బభూవతురమర్షణౌ. 30

ఆగ్నేయమస్త్రం తస్మై స
ముమోచ ధనదస్తదా
రాక్షసేంద్రో వారుణేన
తదస్త్రం ప్రత్యవారయత్. 31

తతో మాయాం ప్రవిష్టోऽసౌ
రాక్షసీం రాక్షసేశ్వరః
రూపాణాం శతసాహస్రం
వినాశాయ చకార చ. 32

వ్యాఘ్రో వరాహో జీమూతః
పర్వతః సాగరక్ష ద్రుమః
యక్షో దైత్యస్వరూపీ చ
సోऽదృశ్యత దశాననః. 33

బహూని చ కరోతి స్మ
దృశ్యంతే న త్వసౌ తతః
ప్రతిగృహ్య తతో రామ
మహదస్త్రం దశాననః. 34

జఘాన మూర్ధ్ని ధనదం
వ్యావిధ్య మహతీం గదామ్
ఏవం స తేనాఽభిహతో
విహ్వలః శోణితోక్షితః. 35

కృత్తమూల ఇవాఽశోకో
నిపపాత ధనాధిపః. 36

తతః పద్మాదిభిస్తత్ర
నిధిభిః స తదా వృతః
ధనదోచ్ఛ్వాసితస్తైస్తు
వనమ్ ఆనీయ నందనమ్. 37

నిర్జిత్య రాక్షసేంద్రస్తం
ధనదం హృష్టమానసః
పుష్పకం తస్య జగ్రాహ
విమానం జయలక్షణమ్. 38

కాంచనస్తంభసంవీతం
వైడూర్యమణితోరణమ్
ముక్తాజాలప్రతిచ్ఛన్నం
సర్వకామఫలప్రదమ్. 39

మనోజవం కామగమం
కామరూపం విహంగమమ్
మణికాంచనసోపానం
తప్తకాంచనవేదికమ్. 40

దేవోపవాహ్యమక్షయ్యం
సదా దృష్టిమనః సుఖమ్
బహ్వాశ్చర్యం భక్తిచిత్రం
బ్రహ్మణా పరినిర్మితమ్. 41

నిర్మితం సర్వకామైస్తు
మనోహరమనుత్తమమ్
న తు శీతం నచోష్ణం చ
సర్వస్తుసుఖదం శుభమ్. 42

స తం రాజా సమారుహ్య
కామగం వీర్యనిర్జితమ్
జితం త్రిభువనం మేనే
దర్పోత్సేకాత్ సుదుర్మతిః. 43

జిత్వా వైశ్రవణం దేవం
కైలాసాత్ సమవాతరత్. 44

స్వతేజసా విపుల మవాప్య తం జయం
ప్రతాపవాన్ విమలకిరీటహారవాన్
రరాజ వై పరమవిమానమాస్థితో
నిశాచరః సదసి గతో యథాఽనలః. 45

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచదశసర్గః (15)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షోడశస్సర్గః (16)

రావణుని శపించిన నందీశ్వరుడు

స జిత్వా ధనదం రామ
భ్రాతరం రాక్షసాధిపః
మహాసేనప్రసూతిం తత్
యయౌ శరవణం మహత్. 1

అథాఽపశ్యద్దశగ్రీవో
రౌక్మం శరవణం మహత్
గభస్తిజాలసంవీతం
ద్వితీయమివ భాస్కరమ్. 2

స పర్వతం సమారుహ్య
కంచిద్రమ్యవనాంతరమ్
అపశ్యత్ పుష్పకం తత్ర
రామ విష్టంభితం తదా. 3

విష్టబ్ధం పుష్పకం దృష్ట్వా
హ్యగమం కామగంకృతమ్
అచింతయద్రాక్షసేంద్రః
సచివైస్తైః సమావృతః. 4

కిన్నిమిత్తం చేచ్ఛయా మే
నేదం గచ్ఛతి పుష్పకమ్
పర్వతస్యోపరిష్ఠస్య
కర్మేదం కస్యచిద్భవేత్. 5

తతోఽబ్రవీత్ తదా రామ
మారీచో బుద్ధికోవిదః
నేదం నిష్కారణం రాజన్
పుష్పకం యన్న గచ్ఛతి. 6

అథవా పుష్పకమిదం
ధనదాన్నాఽన్యవాహనమ్
అతో నిష్పందమభవత్
ధనాధ్యక్షవినాకృతమ్. 7

ఇతి వాక్యాంతరే తస్య
కరాళః కృష్ణపింగళః
వామనో వికటో ముండీ
నందీ హ్రస్వభుజో బలీ. 8

తతః పార్శ్వమ్ ఉపాగమ్య
భవస్యాఽనుచరోఽబ్రవీత్
నందీశ్వరో వచశ్చేదం
రాక్షసేంద్రమ్ అశంకితః. 9

నివర్తస్వ దశగ్రీవ
శైలే క్రీడతి శంకరః
సుపర్ణనాగయక్షాణాం
దేవగంధర్వరక్షసామ్. 10

సర్వేషామేవ భూతానామ్
అగమ్యః పర్వతః కృతః
తన్నివర్తస్వ దుర్బుద్ధే
మా వినాశం అవాప్స్యసి. 11

ఇతి నందివచః శ్రుత్వా
క్రోధాత్ కంపితకుండలః
రోషాత్తు తామ్రనయనః
పుష్పకాదవరుహ్య సః
కోఽయం శంకర ఇత్యుక్త్వా
శైలమూలమ్ ఉపాగతః. 12

సోఽపశ్యన్నందినం తత్ర
దేవస్యాఽదూరతః స్థితమ్
దీప్తం శూలమ్ అవష్టభ్య
ద్వితీయమివ శంకరమ్. 13

తం దృష్ట్వా వానరముఖమ్
అవజ్ఞాయ స రాక్షసః
ప్రహాసం ముముచే తత్ర
సతోయ ఇవ తోయదః. 14

తం క్రుద్ధో భగవాన్ నందీ
శంకరస్యాఽపరా తనుః
అబ్రవీత్ తత్ర తద్రక్షో
దశాననముపస్థితమ్. 15

యస్మాద్వానరరూపం
మామ్ అవజ్ఞాయ దశానన
అశనీపాతసంకాశమ్
అపహాసం ప్రముక్తవాన్. 16

తస్మాన్మద్రూపసంపన్నా
మద్వీర్యసమతేజసః
ఉత్పత్స్యంతి వధార్థం హి
కులస్య తవ వానరాః. 17

నఖదంష్ట్రాయుధాః క్రూరా
మనఃసంపాతరంహసః
యుద్ధోన్మత్తా బలోద్రిక్తాః
శైలా ఇవ విసర్పిణః. 18

తే తవ ప్రబలం దర్పమ్
ఉత్సేధం చ పృథగ్విధమ్
వ్యపనేష్యంతి సంభూయ
సహామాత్యసుతస్య చ. 19

కింత్విదానీం మయా శక్యం
హంతుం త్వాం హే నిశాచర
న హంతవ్యో హతస్త్వం హి
పూర్వమేవ స్వకర్మభిః. 20

ఇత్యుదీరితవాక్యే తు
దేవే తస్మిన్ మహాత్మని
దేవదుందుభయో నేదుః
పుష్పవృష్టిశ్చ ఖాచ్చ్యుతా. 21

అచింతయిత్వా స తదా
నందివాక్యం మహాబలః

పర్వతం తు సమాసాద్య
వాక్యమాహ దశాననః. 22

పుష్పకస్య గతిశ్ఛిన్నా
యత్కృతే మమ గచ్ఛతః
తమిమం శైలమున్మూలం
కరోమి తవ గోపతే. 23

కేన ప్రభావేన భవో
నిత్యం క్రీడతి రాజవత్
విజ్ఞాతవ్యం న జానీతే
భయస్థానముపస్థితమ్. 24

ఏవముక్త్వా తతో రామ
భుజాన్ విక్షిప్య పర్వతే
తోలయామాస తం శైలం
స శైలః సమకంపత. 25

చాలనాత్ పర్వతస్యైవ
గణా దేవస్య కంపితాః
చచాల పార్వతీ చాపి
తదాఽఽశ్లిష్టా మహేశ్వరమ్. 26

తతో రామ మహాదేవో
దేవానాం ప్రవరో హరః
పాదాంగుష్ఠేన తం శైలం
పీడయామాస లీలయా. 27

పీడితాస్తు తతస్తస్య
శైలస్యాఽధోగతా భుజాః
విస్మితాశ్చాభవంస్తత్ర
సచివాస్తస్య రక్షసః. 28

రక్షసా తేన రోషాచ్చ
భుజానాం పీడనాత్ తదా
ముక్తో విరావః సహసా
త్రైలోక్యం యేన కంపితమ్. 29

మేనిరే వజ్రనిష్పేషం
తస్యాఽమాత్యా యుగక్షయే
తదా వర్త్మస్థచలితా
దేవా ఇంద్రపురోగమాః. 30

సముద్రాఽశ్చాపి సంక్షుబ్ధాః
చలితాశ్చాపి పర్వతాః
యక్షా విద్యాధరాః సిద్ధాః
కిమేతదితి చాఽబ్రువన్. 31

అథ తే మంత్రిణస్తస్య
విక్రోశంతమ్ అథాఽబ్రువన్
తోషయస్వ మహాదేవం
నీలకంఠమ్ ఉమాపతిమ్. 32

తమృతే శరణం నాఽన్యం
పశ్యామోఽత్ర దశానన
స్తుతిభిః ప్రణతో భూత్వా
తమేవ శరణం వ్రజ. 33

కృపాళుః శంకరస్తుష్టః
ప్రసాదం తే విధాస్యతి

ఏవముక్తస్తదాఽ మాత్యైః
తుష్టావ వృషభధ్వజమ్. 34

సామభిర్వివిధైః స్తోత్రైః
ప్రణమ్య స దశాననః
సంవత్సరసహస్రం తు
రుదతో రక్షసో గతమ్. 35

తతః ప్రీతో మహాదేవః
శైలాగ్రే విష్ఠితః ప్రభుః
ముక్త్వాచాఽ స్య భుజాన్ రామ
ప్రాహ వాక్యం దశాననమ్. 36

ప్రీతోఽ స్మి తవ వీర్యస్య
శౌండీర్యాచ్చ దశానన
శైలాక్రాంతేన యో ముక్తః
త్వయా రావః సుదారుణః. 37

యస్మాల్లోకత్రయం చైతత్
రావితం భయమాగతమ్
తస్మాత్ త్వం రావణో నామ
నామ్నా రాజన్ భవిష్యసి. 38

దేవతా మానుషా యక్షా
యే చాఽ న్యే జగతీతలే
ఏవం త్వామ్ అభిధాస్యంతి
రావణం లోకరావణమ్. 39

గచ్ఛ పౌలస్త్య విస్రబ్ధం
పథా యేన త్వమిచ్ఛసి
మయా చైవాఽ భ్యనుజ్ఞాతో
రాక్షసాధిప గమ్యతామ్. 40

ఏవముక్తస్తు లంకేశః
శంభునా స్వయమబ్రవీత్
ప్రీతో యది మహాదేవ
వరం మే దేహి యాచతః. 41

అవధ్యత్వం మయా ప్రాప్తం
దేవగంధర్వదానవైః
రాక్షసైర్గుహ్యకైర్నాగైః
యేచాఽ న్యే బలవత్తరాః. 42

మానుషాన్న గణే దేవ
స్వల్పాస్తే మమ సంమతాః
దీర్ఘమాయుశ్చ మే ప్రాప్తం
బ్రహ్మణః త్రిపురాంతక
వాంఛితం చాయుషః శేషం
శస్త్రం త్వం చ ప్రయచ్ఛ మే. 43

ఏవముక్తస్తతస్తేన
రావణేన స శంకరః. 44

దదౌ ఖడ్గం మహద్దీప్తం
చంద్రహాసమితి శ్రుతమ్
ఆయుషశ్చాఽ వశేషం చ
స్థిత్వా భూతపతిస్తదా. 45

దత్త్వోవాచ తతః శంభుః
నాఽ వజ్ఞేయమిదం త్వయా

అవజ్ఞాతం యది హి తే
మామేవైష్యత్యసంశయః. 46
ఏవం మహేశ్వరేణైవ
కృతనామా స రావణః
అభివాద్య మహాదేవమ్
ఆరురోహాऽథ పుష్పకమ్. 47
తతో మహీతలే రామ
పరిచక్రామ రావణః
క్షత్రియాన్ సుమహావీర్యాన్
బాధమాన ఇతస్తతః. 48
కేచిత్ తేజస్వినః శూరాః
క్షత్రియా యుద్ధదుర్మదాః
తచ్ఛాసనమ్ అకుర్వంతో
వినేశుః సపరిచ్ఛదాః. 49
అపరే దుర్జయం రక్షో
జానంతః ప్రాజ్ఞసమ్మతాః
జితాః స్మ ఇత్యభాషంత
రాక్షసం బలదర్పితమ్. 50

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షోడశస్సర్గః (16)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తదశస్సర్గః (17)

కామాతురుడైన రావణునికి వేదవతి శాపము, అగ్నికి ఆహుతగుట

అథ రాజన్ మహాబాహుః
విచరన్ స మహీతలే
హిమవత్నానుమాసాద్య
పరిచక్రామ రావణః. 1

తత్రాపశ్యత్ స వై కన్యాం
కృష్ణాఽజినజటాధరామ్
ఆర్షేణ విధినా చైనాం
దీప్యంతీం దేవతామివ. 2

స దృష్ట్వా రూపసంపన్నాం
కన్యాం తాం సుమహావ్రతామ్
కామమోహపరీతాత్మా
పప్రచ్ఛ ప్రహసన్నివ. 3

కిమిదం వర్తసే భద్రే
విరుద్ధం యౌవనస్య తే
న హి యుక్తా తవైతస్య
రూపస్యైవం ప్రతిక్రియా. 4

రూపం తేఽనుపమం భీరు
కామోన్మాదకరం నృణామ్
న యుక్తం తపసి స్థాతుం
నిర్గతోహ్యేష నిర్ణయః. 5

కస్యాఽసి కిమితం భద్రే
కశ్చ భర్తా వరాననే
యేన సంభుజ్యసే భీరు
స నరః పుణ్యభాగ్భువి
పృచ్ఛతః శంస మే సర్వం
కస్య హేతోః పరిశ్రమః. 6

ఏవముక్తా తు సా కన్యా
రావణేన యశస్వినీ
అబ్రవీద్విధివత్ కృత్వా
తస్యాఽఽతిథ్యం తపోధనా. 7

కుశధ్వజో నామ పితా
బ్రహ్మర్షిరమితప్రభః
బృహస్పతిసుతః శ్రీమాన్
బుద్ధ్యా తుల్యో బృహస్పతేః. 8

తస్యాఽహం కుర్వతో నిత్యం
వేదాభ్యాసం మహాత్మనః
సంభూతా వాఙ్మయా కన్యా
నామ్నా వేదవతీ స్మృతా. 9

తతో దేవాః సగంధర్వా
యక్షరాక్షసపన్నగాః

తేఽపి గత్వా హి పితరం
వరణం రోచయంతి మే. 10

న చ మాం స పితా తేభ్యో
దత్తవాన్ రాక్షసర్షభ
కారణం తద్వదిష్యామి
నిశాచర నిశామయ. 11

పితుస్తు మమ జామాతా
విష్ణుః కిల సురేశ్వరః
అభిప్రేతస్త్రిలోకేశః
తస్మాన్నాఽన్యస్య మే పితాః. 12

దాతుమిచ్ఛతి తస్మై తు
తచ్ఛ్రుత్వా బలదర్పితః
దంభుర్నామ తతో రాజా
దైత్యానాం కుపితోఽభవత్. 13

తేన రాత్రౌ శయానో మే
పితా పాపేన హింసితః. 14

తతో మే జననీ దీనా
తచ్ఛరీరం పితుర్మమ
పరిష్వజ్య మహాభాగా
ప్రవిష్టా హవ్యవాహనమ్. 15

తతో మనోరథం సత్యం
పితుర్నారాయణం ప్రతి
కరోమీతి తమేవాహం
హృదయేన సముద్వహే. 16

ఇతి ప్రతిజ్ఞామ్ ఆరుహ్య
చరామి విపులం తపః
ఏతత్ తే సర్వమాఖ్యాతం
మయా రాక్షసపుంగవ. 17

నారాయణో మమ పతిః
నత్వన్యః పురుషోత్తమాత్
ఆశ్రయే నియమం ఘోరం
నారాయణపరీప్సయా
విజ్ఞాతస్త్వం హి మే రాజన్
గచ్ఛ పౌలస్త్యనందన. 18

జానామి తపసా సర్వం
త్రైలోక్యే యద్ధి వర్తతే. 19

సోఽబ్రవీద్రావణో భూయః
తాం కన్యాం సుమహావ్రతామ్
అవరుహ్య విమానాగ్రాత్
కందర్పశరపీడితః. 20

అవలిప్తాఽసి సుశ్రోణి
యస్యాస్తే మతిరీదృశీ
వృద్ధానాం మృగశాబాక్షి
భ్రాజతే పుణ్యసంచయః. 21

త్వం సర్వగుణసంపన్నా
నాఽర్హసే వక్తుమీదృశమ్
త్రైలోక్యసుందరీ భీరు
యౌవనం తేనివర్తతే. 22

అహం లంకాధిపతిర్భద్రే
దశగ్రీవ ఇతి శ్రుతః
తస్య మే భవ భార్యా త్వం
భుంక్ష్వ భోగాన్ యథాసుఖమ్23

కశ్చ తావదసౌ యం
త్వం విష్ణురిత్యభిభాషసే
వీర్యేణ తపసా చైవ
భోగేన చ బలేన చ
న మయా స సమో భద్రే
యం త్వం కామయసేఽఙ్గనే24

ఇత్యుక్తవతి తస్మింస్తు
వేదవత్యథ సాఽబ్రవీత్. 25

మామైవమితి సా కన్యా
తమువాచ నిశాచరమ్
త్రైలోక్యాధిపతిం విష్ణుం
సర్వలోకనమస్కృతమ్
త్వదృతే రాక్షసేంద్రాఽన్యః
కోఽవమన్యేత బుద్ధిమాన్. 26

ఏవముక్తస్తయా తత్ర
వేదవత్యా నిశాచరః
మూర్ధజేషు తదా కన్యాం
కరాగ్రేణ పరామృశత్. 27

తతో వేదవతీ క్రుద్ధా
కేశాన్ హస్తేన సాఽచ్ఛినత్
అసిర్భూత్వా కర స్తస్యాః
కేశాంశ్ఛిన్నాం స్తదాఽకరోత్. 28

సా జ్వలంతీవ రోషేణ
దహంతీవ నిశాచరమ్
ఉవాచాఽగ్నిం సమాధాయ
మరణాయ కృతత్వరా. 29

ధర్షితాయాస్త్వయాఽనార్య
న మే జీవితమిష్యతే
రక్షస్తస్మాత్ ప్రవేక్ష్యామి
పశ్యతస్తే హుతాశనమ్. 30

యస్మాత్తు ధర్షితా చాఽహం
త్వయా పాపాత్మనా వనే
తస్మాత్ తవ వధార్థం హి
సముత్పత్స్యే హ్యహం పునః. 31

న హి శక్యం స్త్రియా హంతుం
పురుషః పాపనిశ్చయః
శాపే త్వయి మయోత్సృష్టే
తపసశ్చ వ్యయో భవేత్. 32

యదిత్వస్తి మయా కించిత్
కృతం దత్తం హుతం తథా
తస్మాత్త్వయోనిజా సాధ్వీ
భవేయం ధర్మిణః సుతా. 33

ఏవముక్త్వా ప్రవిష్టా సా
జ్వలితం జాతవేదసమ్

పపాత చ దివో దివ్యా
పుష్పవృష్టిః సమంతతః. 34

పునరేవ సముద్భూతా
పద్మే పద్మసమప్రభా
తస్మాదపి పునః ప్రాప్తా
పూర్వవత్ తేన రక్షసా. 35

కన్యాం కమలగర్భాభాం
ప్రగృహ్య స్వగృహం యయౌ
ప్రగృహ్య రావణస్త్వేతాం
దర్శయామాస మంత్రిణే. 36

లక్షణజ్ఞో నిరీక్ష్యైవ
రావణం చైవమబ్రవీత్
గృహస్థైషా హి సుశ్రోణీ
త్వద్వధాయైవ దృశ్యతే. 37

ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽర్ణవే రామ
తాం ప్రచిక్షేప రావణః
సా చైవ క్షితిమాసాద్య
యజ్ఞాయతనమధ్యగా. 38

రాజ్ఞో హలముఖోత్కృష్టా
పునరప్యుత్థితా సతీ
సైషా జనకరాజస్య
ప్రసూతా తనయా ప్రభో
తవ భార్యా మహాబాహో
విష్ణుస్త్వం హి సనాతనః. 39

పూర్వం క్రోధాఽహితః శత్రుః
యయాఽసౌ నిహతస్తథా
ఉపాశ్రయిత్వా శైలాభః
తవ వీర్యమ్ అమానుషమ్. 40

ఏవమేషా మహాభాగా
మర్త్యేష్వుత్పత్స్యతే పునః
క్షేత్రే హలముఖోత్కృష్టే
వేద్యామ్ అగ్నిశిఖోపమా. 41

ఏషా వేదవతీ నామ
పూర్వమాసీత్ కృతేయుగే
త్రేతాయుగమ్ అనుప్రాప్య
వధార్థం తస్య రక్షసః. 42

ఉత్పన్నా మైథిలకులే
జనకస్య మహాత్మనః
సీతోత్పన్నా తు సీతేతి
మానుషైః పునరుచ్యతే. 43

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తదశస్సర్గః (17)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టాదశస్సర్గః (18)

మరుత్తభూపతిని యుద్ధమునకు ఆహ్వానించిన రావణుడు

ప్రవిష్టాయాం హుతాశం తు
వేదవత్యాం స రావణః
పుష్పకం తు సమారుహ్య
పరిచక్రామ మేదినీమ్. 1

తతో మరుత్తం నృపతిం
యజంతం సహ దైవతైః
ఉశీరబీజమ్ ఆసాద్య
దదర్శ స తు రావణః. 2

సంవర్తో నామ బ్రహ్మర్షిః
సాక్షాద్భ్రాతా బృహస్పతేః
యాజయామాస ధర్మజ్ఞః
సర్వైర్దేవగణైర్వృతః. 3

దృష్ట్వా దేవాస్తు తద్రక్షో
వరదానేన దుర్జయమ్
తిర్యగ్యోనిం సమావిష్టాః
తస్య దర్శనభీరవః. 4

ఇంద్రో మయూరః సంవృత్తో
ధర్మరాజస్తు వాయసః
కృకలాసో ధనాధ్యక్షో
హంసశ్చ వరుణోఽభవత్. 5

అన్యేష్వపి గతేష్వేవం
దేవేష్వరినిషూదన
రావణః ప్రావిశద్యజ్ఞం
సారమేయ ఇవాఽశుచిః. 6

తం చ రాజానమాసాద్య
రావణో రాక్షసాధిపః
ప్రాహ యుద్ధం ప్రయచ్ఛేతి
నిర్జితోఽస్మీతి వా వద. 7

తతో మరుత్తో నృపతిః
కో భవానిత్యువాచ తమ్
అపహాసం తతో ముక్త్వా
రావణో వాక్యమబ్రవీత్. 8

అకుతూహలభావేన
ప్రీతోఽస్మి తవ పార్థివ
ధనదస్యాఽనుజం యో మాం
నాఽవగచ్ఛసి రావణమ్. 9

త్రిషు లోకేషు కోఽన్యోఽస్తి
యో న జానాతి మే బలమ్
భ్రాతరం యేన నిర్జిత్య
విమానమ్ ఇదమాహృతమ్. 10

తతో మరుత్తః స నృపః
తం రావణమథాబ్రవీత్
ధన్యః ఖలు భవాన్ యేన
జ్యేష్ఠో భ్రాతా రణే జితః
న త్వయా సదృశః శ్లాఘ్యః
త్రిషు లోకేషు విద్యతే. 11

నాఽధర్మసహితం శ్లాఘ్యం
తల్లోకం ప్రతిసంహితమ్
కర్మ దౌరాత్మ్యకం కృత్వా
శ్లాఘ్యసే భ్రాతృనిర్జయాత్. 12

కం త్వం ప్రాక్కేవలం ధర్మం
చరిత్వా లబ్ధవాన్ వరమ్
శ్రుతపూర్వం హి న మయా
భాషసే యాదృశం స్వయమ్. 13

తిష్ఠేదానీం న మే జీవన్
ప్రతియాస్యసి దుర్మతే
అద్య త్వాం నిశితైర్బాణైః
ప్రేషయామి యమక్షయమ్. 14

తతః శరాసనం గృహ్య
సాయకాంశ్చ నరాధిపః
రణాయ నిర్యయౌ క్రుద్ధః
సంవర్తో మార్గమావృణోత్. 15

సోఽబ్రవీత్ స్నేహసంయుక్తం
మరుత్తం తం మహాన్ ఋషిః
శ్రోతవ్యం యది మద్వాక్యం
సంప్రహారో న తే క్షమః. 16

మహేశ్వరమిదం సత్రమ్
అసమాప్తం కులం దహేత్. 17

దీక్షితస్య కుతో యుద్ధం
క్రోధిత్వం దీక్షితే కుతః
సంశయశ్చ జయే నిత్యం
రాక్షసశ్చ సు దుర్జయః. 18

స నివృత్తో గురోర్వాక్యా
న్మరుత్తః పృథివీపతిః
విసృజ్య స శరం చాపం
స్వస్థో మఖముఖోఽభవత్. 19

తతస్తం నిర్జితం మత్వా
ఘోషయామాస వై శుకః
రావణో జయతీత్యుచ్చైః
హర్షాన్నాదం విముక్తవాన్. 20

తాన్ భక్షయిత్వా తత్రస్థాన్
మహర్షీన్ యజ్ఞమాగతాన్
వితృప్తో రుధిరైస్తేషాం
పునః సంప్రయయౌ మహీమ్. 21

రావణే తు గతే దేవాః
సేంద్రాశ్చైవ దివౌకసః
తతః స్వాం యోనిమాసాద్య
తాని సత్త్వాని చాఽబ్రువన్. 22

హర్షాత్ తదాఽబ్రవీదింద్రో
మయూరం నీలబర్హిణమ్
ప్రీతోఽస్మి తవ ధర్మజ్ఞ
భుజంగాద్ధి న తే భయమ్. 23

ఇదం నేత్ర సహస్రం తు
యత్త్వద్బర్హే భవిష్యతి
వర్షమాణే మయి ముదం
ప్రాప్స్యసే ప్రీతిలక్షణామ్
ఏవమింద్రో వరం ప్రాదాన్
మయూరస్య సురేశ్వరః. 24

నీలాః కిల పురా బర్హా
మయూరాణాం నరాధిప
సురాధిపాద్వరం ప్రాప్య
గతాః సర్వేఽపి బర్హిణః. 25

ధర్మరాజోఽబ్రవీ ద్రామ
ప్రాగ్వంశే వాయసం స్థితమ్
పక్షింస్తవాస్తి సుప్రీతః
ప్రీతస్య వచనం శ్రుణు. 26

యథాన్యైర్వివిధై రోగైః
పీడ్యంతే ప్రాణినో మయా
తే న తే ప్రభవిష్యంతి
మయి ప్రీతే న సంశయః. 27

మృత్యుతస్తే భయం నాస్తి
వరాన్మమ విహంగమ
యావత్ త్వాం న వధిష్యంతి
నరాస్తావద్భవిష్యసి. 28

ఏతే మద్విషయస్థా వై
మానవాః క్షుద్భయార్దితాః
త్వయి భుక్తే తు తృప్తాస్తే
భవిష్యంతి సబాంధవాః. 29

వరుణస్త్వబ్రవీద్ధంసం
గంగాతోయవిహారిణమ్
శ్రూయతాం ప్రీతిసంయుక్తం
వచః పత్రరథేశ్వర. 30

వర్ణో మనోహరః సౌమ్య
చంద్రమండలసన్నిభః
భవిష్యతి తవోదగ్రః
శుద్ధఫేనసమప్రభః. 31

మచ్ఛరీరం సమాసాద్య
కాంతో నిత్యం భవిష్యసి
ప్రాప్స్యసే చాఽతులాం ప్రీతిమ్
ఏతన్మే ప్రీతిలక్షణమ్. 32

హంసానాం హి పురా రామ
నీలవర్ణః సపాండురః
పక్షా నీలాగ్రసంవీతాః
క్రోడాః శష్పాగ్రనిర్మలాః. 33

అథాబ్రవీద్వైశ్రవణః
కృకలాసం గిరౌ స్థితమ్

హైరణ్యం సంప్రయచ్ఛామి
వర్ణం ప్రీతస్తవాప్యహమ్. 34
సద్రవ్యం చ శిరో నిత్యం
భవిష్యతి తవాఽక్షయమ్
ఏష కాంచనకో వర్ణో
మత్ప్రీత్యా తే భవిష్యతి. 35
ఏవం దత్త్వా వరాంస్తేభ్యః
తస్మిన్ యజ్ఞోత్సవే సురాః
నివృత్తాః సహ రాజ్ఞా తే
పునః స్వభవనం గతాః. 36

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టాదశస్సర్గః (18)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోనవింశస్సర్గః (19)

యుద్ధకాంక్షతో పలువురు రాజులపై రావణుని దాడి

అథ జిత్వా మరుత్తం స
ప్రయయౌ రాక్షసాధిపః
నగరాణి నరేంద్రాణాం
యుద్ధకాంక్షీ దశాననః. 1

సమాసాద్య తు రాజేంద్రాన్
మహేంద్రవరుణోపమాన్
అబ్రవీద్రాక్షసేంద్రస్తు
యుద్ధం మే దీయతామితి. 2

నిర్జితాస్మేతి వా బ్రూత
ఏష మే హి నిశ్చయః
అన్యథా కుర్వతామేవం
మోక్షో నైవోపపద్యతే. 3

తతస్త్వభీరవః ప్రాజ్ఞాః
పార్థివా ధర్మనిశ్చయాః
మంత్రయిత్వా తతోఽన్యోన్యం
రాజానః సుమహాబలాః
నిర్జితాస్మేత్యభాషంత
జ్ఞాత్వా వరబలం రిపోః. 4

దుష్యంత స్సురథో గాధిః
గయో రాజా పురూరవాః
ఏతే సర్వేఽబ్రువంస్తాత
నిర్జితాస్మేతి పార్థివాః. 5

అథాఽయోధ్యాం సమాసాద్య
రావణో రాక్షసాధిపః. 6

సుగుప్తామ్ అనరణ్యేన
శక్రేణేవాఽమరావతీమ్
స తం పురుషశార్దూలం
పురందరసమం బలే. 7

ప్రాహ రాజానమాసాద్య
యుద్ధం దేహీతి రావణః
నిర్జితోఽస్మీతి వా బ్రూహి
త్వ మేవం మమ శాసనమ్. 8

అయోధ్యాధిపతిస్తస్య
శ్రుత్వా పాపాత్మనో వచః
అనరణ్యస్తు సంక్రుద్ధో
రాక్షసేంద్రమ్ అథాఽబ్రవీత్. 9

దీయతే ద్వంద్వయుద్ధం తే
రాక్షసాధిపతే మయా
సంతిష్ఠ క్షిప్రమాయత్తో
భవ చైవం భవామ్యహమ్. 10

అథ పూర్వం శ్రుతార్థేన
నిర్జితం సుమహద్బలమ్
నిష్క్రామత్ తన్నరేంద్రస్య
బలం రక్షోవధోద్యతమ్. 11

నాగానాం దశసాహస్రం
వాజినాం నియుతం తథా
రథానాం బహుసాహస్రం
పత్తీనాం చ నరోత్తమ
మహీం సంఛాద్య నిష్క్రాంతం
సపదాతిరథం రణే. 12

తతః ప్రవృత్తం సుమహత్
యుద్ధం యుద్ధవిశారద
అనరణ్యస్య నృపతే
రాక్షసేంద్రస్య చాఽద్భుతమ్. 13

తద్రావణబలం ప్రాప్య
బలం తస్య మహీపతేః
ప్రాణశ్యత తదా సర్వం
హవ్యం హుతమివాఽనలే. 14

యుధ్వా చ సుచిరం కాలం
కృత్వా విక్రమముత్తమమ్. 15

ప్రజ్వలంతం సమాసాద్య
క్షిప్రమేవాఽవశేషితమ్
ప్రావిశత్ సంకులం తత్ర
శలభా ఇవ పావకమ్

నశ్యతి స్మ బలం తత్ర
హవ్యం హుతామివాఽనలే. 16

సోఽపశ్యత్ తన్నరేంద్రస్తు
నశ్యమానం మహాబలమ్
మహార్ణవం సమాసాద్య
వనాపగశతం యథా. 17

తతః శక్రధనుః ప్రఖ్యం
ధనుర్విస్ఫారయంత్స్వయమ్
ఆసదాద నరేంద్రస్తం
రావణం క్రోధమూర్ఛితః. 18

అనరణ్యేన తేఽమాత్యా
మారీచశుకసారణాః
ప్రహస్తసహితా భగ్నా
వ్యద్రవంత మృగా ఇవ. 19

తతో బాణశతాన్యష్టౌ
పాతయామాస మూర్ధని
తస్య రాక్షసరాజస్య
ఇక్ష్వాకుకులనందనః. 20

తస్య బాణాః పతంతస్తే
చక్రిరే న క్షతిం క్వచిత్
వారిధారా ఇవాఽభ్రేభ్యః
పతంతో గిరిమూర్ధని. 21

తతో రాక్షసరాజేన
క్రుద్ధేన నృపతిస్తదా

తలేనాఽభిహతో మూర్ధ్ని
స రథాన్నిపపాత హ. 22

స రాజా పతితో భూమౌ
విహ్వలాంగః ప్రవేపితః
వజ్రదగ్ధ ఇవారణ్యే
సాలో నిపతితో యథా. 23

తం ప్రహస్యాఽబ్రవీద్రక్షః
ఇక్ష్వాకుం పృథివీపతిమ్
కిమిదానీం ఫలం ప్రాప్తం
త్వయా మాం ప్రతి యుధ్యతా. 24

త్రైలోక్యే నాస్తి యో ద్వంద్వం
మమ దద్యాన్నరాధిప
శంకే ప్రసక్తో భోగేషు న
శ్రుణోషి బలం మమ. 25

తస్యైవం బ్రువతో రాజా
మందాసుర్వాక్యమబ్రవీత్
కిం శక్యమిహ కర్తుం వై
కాలో హి దురతిక్రమః. 26

న హ్యహం నిర్జితో రక్షః
త్వయా చాత్మప్రశంసినా
కాలేనైవ విపన్నోఽహం
హేతుభూతస్తు మే భవాన్. 27

కిం త్విదానీం మయా శక్యం
కర్తుం ప్రాణపరిక్షయే
నహ్యహం విముఖో రక్షో
యుధ్యమానస్త్వయా హతః. 28

ఇక్ష్వాకుపరిభావిత్వాత్
వచో వక్ష్యామి రాక్షస
యది దత్తం యది హుతం
యది మే సుకృతం తపః
యది గుప్తాః ప్రజాః సమ్యక్
తదా సత్యం వచోఽస్తు మే. 29

ఉత్పత్స్యతే కులే హ్యస్మిన్
ఇక్ష్వాకూణాం మహాత్మనామ్
రామో దాశరథిర్నామ
యస్తే ప్రాణాన్ హరిష్యతి. 30

తతో జలధరోదగ్రః
తాడితో దేవదుందుభిః
తస్మిన్నుదాహృతే శాపే
పుష్పవృష్టిశ్చ ఖాచ్చ్యుతా. 31

తతః స రాజా రాజేంద్ర
గతఃస్థానం త్రివిష్టపమ్
స్వర్గతే చ నృపే తస్మిన్
రాక్షసః సోఽపసర్పత. 32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోనవింశస్సర్గః (19)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - వింశస్సర్గః (20)

నారదుని సూచనతో యమలోకముపై దాడిచేసిన రావణుడు

తతో విత్రాసయన్ మర్త్యాన్
పృథివ్యాం రాక్షసాధిపః
ఆససాద ఘనే తస్మిన్
నారదం మునిపుంగవమ్. 1

తస్యాఽభివాదనం కృత్వా
దశగ్రీవో నిశాచరః
అబ్రవీత్ కుశలం పృష్ట్వా
హేతుమ్ ఆగమనస్య చ. 2

నారదస్తు మహాతేజా
దేవర్షిరమితప్రభః
అబ్రవీన్మేఘపృష్ఠస్థో
రావణం పుష్పకే స్థితమ్. 3

రాక్షసాధిపతే సౌమ్య
తిష్ఠ విశ్రవసః సుత
ప్రీతోఽస్మ్యభిజనోపేత
విక్రమైరూర్జితైస్తవ. 4

విష్ణునా దైత్యఘాతైశ్చ
గంధర్వోరగధర్షణైః
త్వయా సమం విమర్దైశ్చ
భృశం హి పరితోషితః. 5

కించిద్వక్ష్యామి తావత్ తే
శ్రోతవ్యం శ్రోష్యసే యది
శ్రుత్వా చాఽనంతరం కార్యం
త్వయా రాక్షససత్తమ
తన్మే నిగదతస్తాత
సమాధిం శ్రవణే కురు. 6

కిమయం వధ్యతే తాత
త్వయాఽవధ్యేన దైవతైః
హత ఏవ హ్యయం లోకో
యదా మృత్యువశం గతః. 7

దేవదానవదైత్యానాం
యక్షగంధర్వరక్షసామ్
అవధ్యేన త్వయా లోకః
క్లేష్టుం యుక్తో మానుషః. 8

నిత్యంశ్రేయసి సంమూఢం
మహద్భిర్వ్యసనైర్వృతమ్
హన్యాత్ కస్తాదృశం లోకం
జరావ్యాధిశతైర్యుతమ్. 9

తైస్తైరనిష్టోపగమైః
అజస్రం యత్ర కుత్ర కః

మతిమాన్ మానుషే లోకే
యుద్ధేన ప్రణయీ భవేత్. 10

క్షీయమాణం దైవహతం
క్షుత్పిపాసాజరాదిభిః
విషాదశోకసంమూఢం
లోకం త్వం క్షపయస్వ మా. 11

పశ్య తావన్మహాబాహో
రాక్షసేశ్వర మానుషమ్
మూఢమేవం విచిత్రార్థం
యస్య న జ్ఞాయతే గతిః. 12

క్వచిద్వాదిత్రనృత్యాది
సేవ్యతే ముదితైర్జనైః
రుద్యతే చాపరైరార్తైః
ధారాఽశ్రునయనాననైః. 13

మాతా పితృసుతస్నేహైః
భార్యా బంధుమనోరమైః
మోహితోఽయం జనో ధ్వస్తః
క్లేశం స్వం నాఽవబుధ్యతే. 14

అలమేనం పరిక్లిశ్య
లోకం మోహనిరాకృతమ్
జిత ఏవ త్వయా సౌమ్య
మర్త్యలోకో న సంశయః. 15

అవశ్యమేభిః సర్వైశ్చ
గంతవ్యం యమసాదనమ్
తన్నిగృహ్ణీష్వ పౌలస్త్య
యమమం పరపురంజయ. 16

తస్మిన్ జితే జితం సర్వం
భవత్యేవ న సంశయః
ఏవముక్తస్తు లంకేశో
దీప్యమానం స్వతేజసా
అబ్రవీన్నారదం తత్ర
సంప్రహస్యాఽభివాద్య చ. 17

మహర్షే దేవగంధర్వ
విహార సమరప్రియ
అహం సముద్యతో గంతుం
విజయార్థం రసాతలమ్. 18

తతో లోకత్రయం జిత్వా
స్థాప్య నాగాన్ సురాన్ వశే
సముద్రమ్ అమృతార్థం చ
మథిష్యామి రసాలయమ్. 19

అథాబ్రవీద్దశగ్రీవం
నారదో భగవాన్ ఋషిః
క్వ ఖల్విదానీం మార్గేణ
త్వయా హ్యన్యేన గమ్యతే. 20

అయం ఖలు సుదుర్గమ్యః
ప్రేతరాజపురం ప్రతి
మార్గో గచ్ఛతి దుర్ధర్షో
యమస్యాఽమిత్రకర్శన. 21

స తు శారదమేఘాభం
హాసం ముక్త్వా దశాననః
ఉవాచ కృతమిత్యేవం
వచనం చేదమబ్రవీత్. 22

తస్మాదేవం అహం బ్రహ్మన్
వైవస్వతవధోద్యతః
గచ్ఛామి దక్షిణామ్ ఆశాం
యత్ర సూర్యాత్మజో నృపః. 23

మయా హి భగవన్ క్రోధాత్
ప్రతిజ్ఞాతం రణార్థినా
అవజేష్యామి చతురో
లోకపాలానితి ప్రభో. 24

తదిహ ప్రస్థితోఽహం వై
ప్రేతరాజపురం ప్రతి
ప్రాణిసంక్లేశకర్తారం
యోజయిష్యామి మృత్యునా. 25

ఏవముక్త్వా దశగ్రీవో
మునిం తమ్ అభివాద్య చ
ప్రయయౌ దక్షిణామ్ ఆశాం
ప్రహృష్టః సహ మంత్రిభిః. 26

నారదస్తు మహాతేజా
ముహూర్తం ధ్యానమాస్థితః
చింతయామాస విప్రేంద్రో
విధూమ ఇవ పావకః. 27

యేన లోకాస్త్రయః సేంద్రాః
క్లిశ్యంతే సచరాచరాః
క్షీణే చాఽఽయుషి ధర్మేణ
స కాలో జేష్యతే కథమ్. 28

స్వదత్తకృతసాక్షీ యో
ద్వితీయ ఇవ పావకః
లబ్ధసంజ్ఞా విజేష్యంతే
లోకా యస్య మహాత్మనః. 29

యస్య నిత్యం త్రయో లోకా
విద్రవంతి భయార్దితాః
తం కథం రాక్షసేంద్రోఽసౌ
స్వయమేవ గమిష్యతి. 30

యో విధాతా చ ధాతా చ
సుకృతం దుష్కృతం తథా
త్రైలోక్యం విజితం యేవ
తం కథం ను విజయిష్యతే. 31

అపరం కిం తు కృత్వాఽయం
విధానం సంవిధాస్యతి
కౌతూహలసముత్పన్నో
యాస్యామి యమసాదనమ్. 32

విమర్ధం ద్రష్టుమవయోః
యమరాక్షసయోః స్వయమ్. 33

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే వింశస్సర్గః (20)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకవింశస్సర్గః (21)

యమపురిపై రావణుని యుద్ధము

ఏవం సంచింత్య విప్రేంద్రో
జగామ లఘువిక్రమః
ఆఖ్యాతుం తద్యథావృత్తం
యమస్య సదనం ప్రతి. 1

అపశ్యత్ సమయం తత్ర
దేవమ్ అగ్నిపురస్కృతమ్
విధానమ్ అనుతిష్ఠంతం
ప్రాణినో యస్య యాదృశమ్. 2

స తు దృష్ట్వా యమః ప్రాప్తం
మహర్షిం తత్ర నారదమ్
అబ్రవీత్ సుఖమాసీనమ్
అర్ఘ్యమ్ ఆవేద్య ధర్మతః. 3

కచ్చిత్ క్షేమం ను దేవర్షే
కచ్చిద్ధర్మో న నశ్యతి
కిమాగమనకృత్యం తే
దేవగంధర్వసేవిత. 4

అబ్రవీత్తు తదా వాక్యం
నారదో భగవాన్ ఋషిః
శ్రూయతామ్ అభిధాస్యామి
విధానం చ విధీయతామ్. 5

ఏష నామ్నా దశగ్రీవః
పితృరాజ నిశాచరః
ఉపయాతి వశం నేతుం
విక్రమైస్త్వాం సుదుర్జయమ్. 6

ఏతేన కారణేనాఽహం
త్వరితో హ్యాగతః ప్రభో
దండప్రహరణస్యాఽద్య
తవ కిన్ను భవిష్యతి. 7

ఏతస్మిన్నంతరే దూరాత్
అంశుమంతమివోదితమ్
దదర్శ దీప్తమాయాంతం
విమానం తస్య రక్షసః. 8

తం దేశం ప్రభయా తస్య
పుష్పకస్య మహాబలః
కృత్వా వితిమిరం సర్వం
సమీపం సోఽభ్యవర్తత. 9

సోఽపశ్యత్ సుమహాబాహుః
దశగ్రీవస్తతస్తతః
ప్రాణినః సుకృతం కర్మ
భుంజానాంశ్చైవ దుష్కృతమ్. 10

అపశ్యత్ సైనికాం శ్చాస్య
యమస్యాఽనుచరైః సహ
యమస్య పురుషైరుగ్రైః
ఘోరరూపైర్భయానకైః. 11

దదర్శ వధ్యమానాంశ్చ
క్లిశ్యమానాంశ్చ దేహినః
క్రోశతశ్చ మహానాదం
తీవ్రనిష్టనతత్పరాన్. 12

క్రిమిభిర్భక్ష్యమాణాంశ్చ
సారమేయైశ్చ దారుణైః. 13

శ్రోత్రాయాసకరా వాచో
వదతశ్చ భయావహాః
సంతార్యమాణాన్ వైతరణీం
బహుశః శోణితోదకామ్. 14

వాలుకాసు చ తప్తాసు
తప్యమానాన్ ముహుర్ముహుః
అసిపత్రవనే చైవ
భిద్యమానాన్ అధార్మికాన్
రౌరవే క్షారనద్యాం చ
క్షురధారాసు చైవ హి. 15

పానీయం యాచమానాంశ్చ
తృషితాన్ క్షుధితానపి
శవభూతాన్ కృశాన్ దీనాన్
వివర్ణాన్ ముక్తమూర్ధజాన్. 16

మలపంకధరాన్ దీనాన్
రూక్షాంశ్చ పరిధావతః
దదర్శ రావణో మార్గే
శతశోఽథ సహస్రశః. 17

కాంశ్చిచ్చ గృహముఖ్యేషు
గీతవాదిత్రనిస్వనైః
ప్రమోదమానాన్ అద్రాక్షీత్
రావణః సుకృతైః స్వకైః. 18

గోరసం గోప్రదాతారో
హ్యన్నం చైవాఽన్నదాయినః
గృహాంశ్చ గృహదాతారః
స్వకర్మఫలమశ్నతః. 19

సువర్ణమణిముక్తాభిః
ప్రమదాభిరలంకృతాన్. 20

ధార్మికాన్ అపరాంస్తత్ర
దీప్యమానాన్ స్వతేజసా
దదర్శ స మహాబాహూ
రావణో రాక్షసాధిపః. 21

తతస్తాన్ భిద్యమానాంశ్చ
కర్మభిర్దుష్కృతైః స్వకైః
రావణో మోచయామాస
విక్రమేణ బలాద్బలీ. 22

ప్రాణినో మోచితాస్తేన
దశగ్రీవేణ రక్షసా

సుఖమాపుర్ముహూర్తం తే
హ్యతర్కితమచింతితమ్. 23

ప్రేతేషు ముచ్యమానేషు
రాక్షసేన మహీయసా
ప్రేతగోపాః సుసంక్రుద్ధా
రాక్షసేంద్రమ్ అభిద్రవన్. 24

తతో హలహలాశబ్దః
సర్వదిగ్భ్యః సముత్థితః
ధర్మరాజస్య యోధానాం
శూరాణాం సంప్రధావతామ్. 25

తే ప్రాసైః పరిఘైః శూలైః
ముసలైః శక్తితోమరైః
పుష్పకం సమవర్షంత
శూరాః శతసహస్రశః. 26

తస్యాఽఽసనాని ప్రాసాదాన్
వేదికాఽఽస్తరణాని చ
పుష్పకస్య బభంజుస్తే
శీఘ్రం మధుకరా ఇవ. 27

దేవనిష్ఠానభూతం తత్
విమానం పుష్పకం మృధే
భజ్యమానం తథైవాఽఽసీత్
అక్షయం బ్రహ్మతేజసా. 28

అసంఖ్యా సుమహత్యాసీత్
తస్య సేనా మహాత్మనః
శూరాణామ్ ఉగ్రయాతౄణాం
సహస్రాణి శతానిచ. 29

తతో వృక్షైశ్చ శైలైశ్చ
ప్రాసాదానం శతైస్తథా
తతస్తే సచివాస్తస్య
యథాకామం యథాబలమ్
అయుధ్యంత మహావీరాః
స చ రాజా దశాననః. 30

తే తు శోణితదిగ్ధాంగాః
సర్వశస్త్రసమాహతాః
అమాత్యా రాక్షసేంద్రస్య
చక్రురాయోధనం మహత్. 31

అన్యోన్యం తే మహాభాగా
జఘ్నుః ప్రహరణైర్భృశమ్
యమస్య చ మహబాహో
రావణస్య చ మంత్రిణః. 32

అమాత్యాంస్తాంస్తు సంత్యజ్య
యమయోధా మహాబలాః
తమేవ చాఽభ్యధావంత
శూలవర్షై ర్దశాననమ్. 33

తతః శోణితదిగ్ధాంగః
ప్రహారైర్జర్జరీకృతః
ఫుల్లాఽశోక ఇవాఽఽభాతి
పుష్పకే రాక్షసాధిప. 34

సతు శూలగదాప్రాసాన్
శక్తితోమరసాయకాన్
ముసలాని శిలావృక్షాన్
ముమోచాఽస్త్రబలాద్బలీ. 35

తరూణాం చ శిలానాం చ
శస్త్రాణాం చాఽతిదారుణమ్
యమసైన్యేషు తద్వర్షం
పపాత ధరణీతలే. 36

తాం స్తు సర్వాన్ వినిర్భిద్య
తదస్త్రమ్ అపహత్య చ
జఘ్నుస్తే రాక్షసం ఘోరమ్
ఏకం శతసహస్రశః. 37

పరివార్య చ తం సర్వే
శైలం మేఘోత్కరా ఇవ
భిండివాలైశ్చ శూలైశ్చ
నిరుచ్ఛ్వాసమ్ అపోథయన్. 38

విముక్తకవచః క్రుద్ధః
సిక్తః శోణితవిస్రవైః
తతః స పుష్పకం త్యక్త్వా
పృథివ్యామ్ అవతిష్ఠత. 39

తతః స కార్ముకీ బాణీ
సమరే చాఽభివర్తత
లబ్ధసంజ్ఞో ముహూర్తేన
క్రుద్ధస్తస్థౌ యథాఽంతకః. 40

తతః పాశుపతం దివ్యమ్
అస్త్రం సంధాయ కార్ముకే
తిష్ఠ తిష్ఠేతి తానుక్త్వా
తచ్చాపం విచకర్ష సః. 41

ఆకర్ణాత్ స వికృష్యాథ
చాపమ్ ఇంద్రారిరాహవే
ముమోచ తం శరం క్రుద్ధః
త్రిపురే శంకరో యథా. 42

తస్య రూపం శరస్యాఽఽసీత్
విధూమజ్వాలమండలమ్
వనం దహిష్యతో ఘర్మే
దావాఽగ్నేరివమూర్ఛతః. 43

జ్వాలామాలీ స తు శరః
క్రవ్యాదాఽనుగతో రణే
ముక్తో గుల్మాన్ ద్రుమాం శ్చాఽపి
భస్మ కృత్వా ప్రధావతి. 44

తే తస్య తేజసా దగ్ధాః
సైన్యా వైవస్వతస్య తు
రణే తస్మిన్ నిపతితా
దావదగ్ధా నగా ఇవ. 45

తతస్తు సచివైః సార్ధం
రాక్షసో భీమవిక్రమః
ననాద సుమహానాదం
కంపయన్నివ మేదినీమ్. 46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే ఏకవింశస్సర్గః (21)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్వావింశస్సర్గః (22)

యుద్ధమునకు వలదని యమధర్మరాజును వారించిన బ్రహ్మదేవుడు

స తస్య తు మహానాదం
శ్రుత్వా వైవస్వతః ప్రభుః
శత్రుం విజయినం మేనే
స్వబలస్య చ సంక్షయమ్. 1

స హి యోధాన్ హతాన్
మత్వా క్రోధసంరక్తలోచనః
అబ్రవీత్ త్వరితం సూతం
రథోఽయమ్ ఉపనీయతామ్. 2

తస్య సూతస్తదా దివ్యమ్
ఉపస్థాప్యమహారథమ్
స్థితః స చ మహాతేజా
హ్యధ్యారోహత తం రథమ్. 3

పాశముద్గరహస్తశ్చ
మృత్యుస్తస్యాగ్రతః స్థితః
యేన సంక్షిప్యతే సర్వం
త్రైలోక్యమ్ ఇదమవ్యయమ్. 4

కాలదండస్తు పార్శ్వస్థో
మూర్తిమానస్య చాఽభవత్
యమప్రహరణం దివ్యం
తేజసా జ్వలదగ్నిమత్. 5

తస్య పార్శ్వేషు నిశ్ఛిద్రాః
కాలపాశాః ప్రతిష్ఠితాః
పావకస్పర్శసంకాశః
స్థితో మూర్తశ్చ ముద్గరః. 6

తతో లోకత్రయం క్షుబ్ధమ్
అకంపత దివౌకసః
కాలం దృష్ట్వా తథా క్రుద్ధం
సర్వలోకభయావహమ్. 7

తతఃప్రచోదయన్ సూతః
తానశ్వాన్ రుధిరప్రభాన్
ప్రయయౌ భీమసన్నాదో
యత్ర రక్షఃపతిః స్థితః. 8

ముహూర్తేన యమం తే తు
హయా హరిహయోపమాః
ప్రాపయన్ మనసస్తుల్యా
యత్ర తత్ప్రస్తుతం రణమ్. 9

దృష్ట్వా తథైవ వికృతం
రథం మృత్యుసమన్వితమ్
సచివా రాక్షసేంద్రస్య
సహసా విప్రదుద్రువుః. 10

లఘుసత్త్వతయా తే హి
నష్టసంజ్ఞా భయార్దితాః
నేహ యోద్ధుం సమర్థాః స్మ
ఇత్యుక్త్వా ప్రయయుర్దిశః. 11

స తు తం తాదృశం దృష్ట్వా
రథం లోకభయాఽవహమ్
నాఽక్షుభ్యత దశగ్రీవో న
చాఽపి భయమావిశత్. 12

స తు రావణమాసాద్య
వ్యసృజచ్ఛక్తితోమరాన్
యమో మర్మాణి సంక్రుద్ధో
రావణస్యోపకృంతత. 13

రావణస్తు తతః స్వస్థః
శరవర్షం ముమోచ హ
తస్మిన్ వైవస్వతరథే
తోయవర్షమివాంబుదః. 14

తతో మహాశక్తిశరైః
పాత్యమానో మహోరసి
నాఽశక్నోత్ ప్రతికర్తుం స
రాక్షసః శల్యపీడితః. 15

ఏవం నానాప్రహరణైః
యమేనాఽమిత్రకర్శినా
సప్తరాత్రం కృతః సంఖ్యే
విసంజ్ఞో విముఖో రిపుః. 16

తదాసీత్ తుములం యుద్ధం
యమరాక్షసయోర్ద్వయోః
జయమ్ ఆకాంక్షతోర్వీర
సమరేష్వనివర్తినోః. 17

తతో దేవాః సగంధర్వాః
సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః
ప్రజాపతిం పురస్కృత్య
సమేతాస్తద్రణాజిరమ్. 18

సంవర్త ఇవ లోకానాం
క్రుధ్యతోరభవత్ తదా
రాక్షసానాం చ ముఖ్యస్య
ప్రేతానామ్ ఈశ్వరస్య చ. 19

రాక్షసేంద్రోఽపి విస్ఫార్య
చాపమ్ ఇంద్రాశనిప్రభమ్
నిరంతర మివాకాశం
కుర్వన్ బాణాం స్తతోఽసృజత్20

మృత్యుం చతుర్భిర్విశిఖైః
సూతం సప్తభిరర్దయత్
యమం శతసహస్రేణ
శీఘ్రం మర్మస్వతాడయత్. 21

తతః క్రుద్ధస్య వదనాత్
యమస్య సమజాయత
జ్వాలామాలీ సనిశ్వాసః
సధూమః కోపపావకః. 22

తదాఽఽశ్చర్యమ్ అథో దృష్ట్వా
దేవదానవసన్నిధౌ
ప్రహర్షితౌ సుసంరబ్ధౌ
మృత్యుకాలౌ బభూవతుః. 23

తతో మృత్యుః క్రుద్ధతరో
వైవస్వతమభాషత
ముంచ మాం సమరే యావత్
హన్మీమం పాపరాక్షసమ్
నైషా రక్షో భవేదద్య
మర్యాదా హి నిసర్గతః. 24

హిరణ్యకశిపుః శ్రీమాన్
నముచిః శంబరస్తథా
విసంధిర్ధూమకేతుశ్చ
బలిర్వైరోచనోఽపి చ. 25

దంభుర్దైత్యమహారాజో
వృత్రో బాణస్తథైవ చ. 26

రాజర్షయః శాస్త్రవిదో
గంధర్వా సమహోరగాః
ఋషయః పన్నగా దైత్యా
యక్షాశ్చాప్యప్సరో గణాః. 27

యుగాంతపరివర్తే చ
పృథివీ సమహార్ణవా
క్షయం నీతా మహారాజ
సపర్వతసరిద్ద్రుమా. 28

ఏతే చాఽన్యే చ బహవో
బలవంతో దురాసదాః
వినిపన్నా మయా దృష్టాః
కిముతాఽయం నిశాచరః. 29

ముంచ మాం సాధు ధర్మజ్ఞ
యావదేనం నిహన్మ్యహమ్
న హి కశ్చిన్మయా దృష్టో
బలవానపి జీవతి. 30

బలం మమ న ఖల్వేతన్
మర్యాదైషా నిసర్గతః
స దృష్టో న మయా కాలం
ముహూర్తమపి జీవతి. 31

తస్యైవం వచనం శ్రుత్వా
ధర్మరాజః ప్రతాపవాన్
అబ్రవీత్ తత్ర తం మృత్యుం
త్వం తిష్ఠైనం నిహన్మ్యహమ్. 32

తతః సంరక్తనయనః
క్రుద్ధో వైవస్వతః ప్రభుః
కాలదండమ్ అమోఘం తు
తోలయామాస పాణినా. 33

యస్య పార్శ్వేషు నిఖిలాః
కాలాపాశాః ప్రతిష్ఠితాః
పావకాఽశనిసంకాశో
ముద్గరో మూర్తిమాన్ స్థితః. 34

దర్శనాదేవ యః ప్రాణాన్
ప్రాణినామ్ అపకర్షతి
కిం పునః స్పృశ్యమానస్య
పాత్యమానస్య వా పునః. 35

స జ్వాలాపరివారస్తు
నిర్దహన్నివ రాక్షసమ్
తేన స్పృష్టో బలవతా
మహాప్రహరణోఽస్ఫురత్. 36

తతో విదుద్రువుః సర్వే
తస్మాత్ త్రస్తా రణాజిరే
సురాశ్చ క్షుభితాః సర్వే
దృష్ట్వా దండోద్యతం యమమ్. 37

తస్మిన్ ప్రహర్తుకామే తు
యమే దండేన రావణమ్
యమం పితామహః సాక్షాత్
దర్శయిత్వేదమబ్రవీత్. 38

వైవస్వత మహాబాహో
న ఖల్వమితవిక్రమ
నహంతవ్యస్త్వయా తేన
దండేనైష నిశాచరః. 39

వరః ఖలు మయైతస్మై
దత్తస్త్రిదశపుంగవ
స త్వయా నాఽనృతః కార్యో
యన్మయా వ్యాహృతం వచః. 40

యో హి మామ్ అనృతం కుర్యాత్
దేవో వా మానుషోఽపి వా
త్రైలోక్యమ్ అనృతం తేన
కృతం స్యాన్నాత్రసంశయః. 41

క్రుద్ధేన విప్రముక్తోఽయం
నిర్విశేషం ప్రియాప్రియే
ప్రజాః సంహరతే రౌద్రో
లోకత్రయభయావహః. 42

అమోఘో హ్యేష సర్వేషాం
ప్రాణినామ్ అమితప్రభః
కాలదండో మయా సృష్టః
పూర్వం మృత్యుపురస్కృతః. 43

తన్న ఖల్వేష తే సౌమ్య
పాత్యో రావణమూర్ధని
నహ్యస్మిన్ పతితే కశ్చిన్
ముహూర్తమపి జీవతి. 44

యది హ్యస్మిన్ నిపతితే
న మ్రియేతైష రాక్షసః
మ్రియేత వా దశగ్రీవః
తదా హ్యుభయతోఽనృతమ్. 45

తన్నివర్తయ లంకేశం
దండమేతం సముద్యతమ్
సత్యం చ మాం కురుష్వాఽద్య
లోకాంస్త్వం యద్యవేక్ష్య సే. 46

ఏవముక్తస్తు ధర్మాత్మా
ప్రత్యువాచ యమస్తదా
ఏష వ్యావర్తితో దండః
ప్రభవిష్ణుర్హి నో భవాన్. 47

కిన్విదానీం మయా శక్యం
కర్తుం రణగతేన హి
న మయా యద్యయం శక్యో
హంతుం వరపురస్కృతః. 48

ఏష తస్మాత్ ప్రణశ్యామి
దర్శనాదస్య రక్షసః
ఇత్యుక్త్వా సరథః సాఽశ్వః
తత్రైవాఽంతరధీయత. 49

దశగ్రీవస్తు తం జిత్వా
నామ విశ్రావ్య చాత్మనః
ఆరుహ్య పుష్పకం భూయో
నిష్క్రాంతో యమసాదనాత్. 50

స తు వైవస్వతో దేవైః
సహ బ్రహ్మపురోగమైః
జగామ త్రిదివం హృష్టో
నారదశ్చ మహామునిః. 51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్వావింశస్సర్గః (22)

శ్రీరామ నామం
మరువాం
మరువాం

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రయోవింశస్సర్గః (23)

కాలకేయులను వధించిన రావణుడు

తతో జిత్వా దశగ్రీవో
యమం త్రిదశపుంగవమ్
రావణస్తు రణశ్లాఘీ
స్వసహాయాన్ దదర్శ హ. 1

తతో రుధిరసిక్తాంగం
ప్రహారైర్జర్జరీకృతమ్
రావణం రాక్షసా దృష్ట్వా
హృష్టవత్ సముపాగమన్. 2

జయేన వర్ధయిత్వా చ
మారీచప్రముఖాస్తతః
పుష్పకం భేజిరే సర్వే
సాంత్వితా రావణేన తు. 3

తతో రసాతలం గచ్ఛన్
ప్రవిష్టః పయసాం నిధిమ్
దైత్యోరగగణాధ్యుష్టం
వరుణేన సురక్షితమ్. 4

స తు భోగవతీం గత్వా
పురీం వాసుకిపాలితామ్
కృత్వా నాగాన్ వశే హృష్టో
యయౌ మణిమయీం పురీమ్. 5

నివాతకవచాస్తత్ర
దైత్యా లబ్ధవరా వసన్
రాక్షసాంస్తాన్ సమాగమ్య
యుద్ధాయ సముపాహ్వయత్. 6

తే తు సర్వే సువిక్రాంతా
దైతేయా బలశాలినః
నానాప్రహరణాస్తత్ర
ప్రహృష్టా యుద్ధదుర్మదాః. 7

శూలైస్త్రిశూలైః కులిశైః
పట్టిసాఽసిపరశ్వధైః
అన్యోన్యం బిభిదుః క్రుద్ధా
రాక్షసా దానవాస్తథా. 8

తేషాం తు యుధ్యమానానాం
సాగ్రః సంవత్సరో గతః
న చాన్యతరయోస్తత్ర
విజయో వా క్షయోఽపి వా. 9

తతః పితామహస్తత్ర
త్రైలోక్యగతిరవ్యయః
ఆజగామ ద్రుతం దేవో
విమానవరమాస్థితః. 10

నివాతకవచానాం తు
నివార్య రణకర్మ తత్
వృద్ధః పితామహో వాక్యమ్
ఉవాచ విదితార్థవత్. 11

న హ్యయం రావణో యుద్ధే
శక్యో జేతుం సురాసురైః
న భవంతః క్షయం నేతుమ్
అపి సామరదానవైః. 12

రాక్షసస్య సఖిత్వం చ
భవద్భిః సహ రోచతే
అవిభక్తాశ్చ సర్వార్థాః
సుహృదాం నాఽత్ర సంశయః13

తతోఽగ్నిసాక్షికం సఖ్యం
కృతవాం స్తత్ర రావణః
నివాతకవచైః సార్ధం
ప్రీతిమాన్ అభవత్ తదా. 14

అర్థతస్తైర్యథాన్యాయం
సంవత్సరమథోషితః
స్వపురాన్నిర్విశేషం చ
ప్రియం ప్రాప్తో దశాననః. 15

తతోపధార్య మాయానాం
శతమేకం సమాప్తవాన్
సలిలేంద్రపురాఽన్వేషీ
భ్రమతి స్మ రసాతలమ్. 16

తతోఽశ్మనగరం నామ
కాలకేయైరధిష్ఠితమ్
గత్వా తు కాలకేయాంశ్చ
హత్వా తత్ర బలోత్కటాన్. 17

శూర్పణఖ్యాశ్చ భర్తారమ్
అసినా ప్రాచ్ఛినత్ తదా
శ్యాలం చ బలవంతం చ
విద్యుజ్జిహ్వం బలోత్కటమ్
జిహ్వయా సంలిహంతం చ
రాక్షసం సమరే తథా. 18

తం విజిత్య ముహూర్తేన
జఘ్నే దైత్యాం శ్చతుఃశతమ్. 19

తతః పాండురమేఘాభం
కైలాసమివ భాస్వరమ్
వరుణస్యాఽఽలయం దివ్యమ్
అపశ్యద్రాక్షసాధిపః. 20

క్షరంతీం చ పయస్తత్ర
సురభిం గామ్ అవస్థితామ్
యస్యాః పయోఽభినిష్యందాత్
క్షీరోదో నామ సాగరః. 21

దదర్శ రావణస్తత్ర
గోవృషేంద్రవరారణిమ్
యస్మాచ్చంద్ర ప్రభవతి
శీతరశ్మిర్నిశాకరః. 22

యం సమాశ్రిత్య జీవంతి
ఫేనపాః పరమర్షయః
అమృతం యత్ర చోత్పన్నం
స్వధా స్వధభోజినామ్. 23

యాం బ్రువంతి నరా లోకే
సురభిం నామ నామతః
ప్రదక్షిణం తు తాం కృత్వా
రావణః పరమాద్భుతామ్. 24

ప్రవివేశ మహాఘోరం
గుప్తం బహువిధైర్బలైః
తతో ధారాశతాకీర్ణం
శారదాఽభ్రనిభం తదా
నిత్యప్రహృష్టం దదృశే
వరుణస్య గృహోత్తమమ్. 25

తతో హత్వా బలాధ్యక్షాన్
సమరే తైశ్చ తాడితః
అబ్రవీచ్చ తతో యోధాన్
రాజా శీఘ్రం నివేద్యతామ్. 26

యుద్ధార్థీ రావణః ప్రాప్తః
తస్య యుద్ధం ప్రదీయతామ్
వద వా న భయం తేఽస్తి
నిర్జితోఽస్మీతి సాంజలిః. 27

ఏతస్మినంతరే క్రుద్ధా
వరుణస్య మహాత్మనః
పుత్రాః పౌత్రాశ్చ నిష్క్రామన్
గౌశ్చ పుష్కర ఏవ చ. 28

తే తు వీర్యగుణోపేతా
బలైః పరివృతాః స్వకైః
యుంక్త్వా రథాన్ కామగమాన్
ఉద్యద్భాస్వరవర్చసః. 29

తతో యుద్ధం సమభవత్
దారుణం రోమహర్షణమ్
సలిలేంద్రస్య పుత్రాణాం
రావణస్య చ ధీమతః. 30

అమాత్యైశ్చ మహావీర్యైః
దశగ్రీవస్య రక్షసః
వారుణం తద్బలం కృత్స్నం
క్షణేన వినిపాతితమ్. 31

సమీక్ష్య స్వబలం సంఖ్యే
వరుణస్యా సుతాస్తదా
అర్దితాః శరజాలేన
నివృత్తా రణకర్మణః. 32

మహీతలగతాస్తే తు
రావణం దృశ్య పుష్పకే
ఆకాశమ్ ఆశు వివిశుః
స్యందనైః శీఘ్రగామిభిః. 33

మహదాసీత్ తతస్తేషాం
తుల్యస్థానమ్ అవాప్య తత్

ఆకాశయుద్ధం తుములం
దేవదానవయోరివ. 34

తతస్తే రావణం యుద్ధే
శరైః పావకసన్నిభైః
విముఖీకృత్య సంతుష్టా
వినేదుర్వివిధాన్ రవాన్. 35

తతో మహోదరః క్రుద్ధో
రాజానం దృశ్య ధర్షితమ్
త్యక్త్వా మృత్యుభయం వీరో
యుద్ధకాంక్షీ వ్యలోకయత్. 36

తేన తే దారుణా యుద్ధే
కామగాః పవనోపమాః
మహోదరేణ గదయా
హతా వై ప్రయయుః క్షితిమ్. 37

తేషాం వరుణపుత్రాణాం
హత్వా యోధాన్ హయాన్ శతాన్
ముమోచాఽఽశు మహానాదం
విరథాన్ ప్రేక్ష్య తాన్ స్థితాన్. 38

తే తు తేషాం రథాః సాశ్వాః
సహ సారథిభిర్వ్రతైః
మహోదరేణ నిహతాః
పతితాః పృథివీతలే. 39

తే తు త్యక్త్వా రథాన్ పుత్రా
వరుణస్య మహాత్మనః
ఆకాశే విష్ఠితాః శూరాః
స్వప్రభావాన్న వివ్యథుః. 40

ధనూంషి కృత్వా సజ్జాని
వినిర్భిద్య మహోదరమ్
రావణం సమరే క్రుద్ధాః
సహితాః సమభిద్రవన్. 41

సాయకైశ్చాపవిభ్రష్టైః
వజ్రకల్పైః సుదారుణైః
దారయంతి స్మ సంక్రుద్ధా
మేఘా ఇవ మహాగిరిమ్. 42

తతః క్రుద్ధో దశగ్రీవః
కాలాగ్నిరివ నిర్గతః
శరవర్షైర్మహాఘోరైః
తేషాం మర్మస్వతాడయత్. 43

తతస్తేనైవ సహసా
సీదంతి స్మ పదాతయః
ముసలాని విచిత్రాణి
తతో భల్లశతాని చ. 44

పట్టిసాంశ్చైవ శక్తీశ్చ
శతఘ్నీం స్తోమరాం స్తథా
పాతయామాస దుర్ధర్షః
తేషామ్ ఉపరి విష్ఠితః. 45

అపవిద్ధాస్తు తే వీరా
వినిష్పేతుః పదాతయః

మహాపంకమివాసాద్య
కుంజరాః షష్టిహాయనాః. 46

సీదమానాన్ సుతాన్ దృష్ట్వా
విహ్వలాన్ సుమహౌజసః
ననాద రావణో హర్షాన్
మహాన్ అంబుధరో యథా. 47

తతో రక్షో మహానాదాన్
ముక్త్వా హంతి స్మ వారుణాన్
నానాప్రహరణోపేతైః
ధారాపాతైరివాంబుదః. 48

తతస్తే విముఖాః సర్వే
పతితా ధరణీతలే
రణాత్ స్వపురుషైః శీఘ్రం
గృహాణ్యేవ ప్రవేశితాః. 49

తాన్ అబ్రవీత్ తతో రక్షో
వరుణాయ నివేద్యతామ్. 50

రావణం త్వబ్రవీన్మంత్రీ
ప్రహాసో నామ వారుణః
గతః ఖలు మహారాజో
బ్రహ్మలోకం జలేశ్వరః
గాంధర్వం వరుణః శ్రోతుం
యం త్వమ్ ఆహ్వాయసే యుధి. 51

తత్ కిం తవ వృథా వీర
పరిశ్రమ్య గతే నృపే
యే తు సన్నిహితా వీరాః
కుమారాస్తే పరాజితాః. 52

రాక్షసేంద్రస్తు తచ్ఛ్రుత్వా
నామ విశ్రావ్య చాత్మనః
హర్షాన్నాదం విముంచన్ వై
నిష్క్రాంతో వరుణాలయాత్. 53

ఆగత స్తు పథా యేన
తేనైవ వినివృత్య సః
లంకామ్ అభిముఖో రక్షో
నభఃస్తలగతో యయౌ. 54

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రయోవింశస్సర్గః (23)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుర్వింశతిస్సర్గః (24)

బంధింపబడిన స్త్రీలచే, కన్యలచే రావణునికి శాపము

నివర్తమానః సంహృష్టో
రావణః సుదురాత్మవాన్
జహ్రే పథి నరేంద్రర్షి
దేవగంధర్వకన్యకాః. 1

దర్శనీయాం హి రక్షః స
కన్యాం స్త్రీం వాఽథ పశ్యతి
హత్వా బంధుజనం తస్యా
విమానే తాం రురోధ హ. 2

ఏవం పన్నగకన్యాశ్చ
రాక్షసాసురమానుషీః
యక్షదానవకన్యాశ్చ
విమానే సోఽధ్యరోపయత్. 3

తాశ్చ సర్వాః సమం దుఃఖాన్
ముముచుర్బాష్పజం జలమ్
తుల్యమ్ అగ్న్యర్చిషాం తత్ర
శోకాగ్నిభయసంభవమ్. 4

తాభిః సర్వాఽనవద్యాభిః
నదీభిరివ సాగరః
ఆపూరితం విమానం తత్
భయశోకాఽశివాఽశ్రుభిః. 5

నాగగంధర్వకన్యాశ్చ
మహర్షితనయాశ్చ యాః
దైత్యాదానవకన్యాశ్చ
విమానే శతశోఽరుదన్. 6

దీర్ఘకేశ్యః సుచార్వంగ్యః
పూర్ణచంద్రనిభాననాః
పీనస్తన్యస్తథా వజ్ర
వేదిమధ్యసమప్రభాః. 7

రథకూబరసంకాశైః
శ్రోణిదైశైర్మనోహరాః
స్త్రియః సురాంగనా ప్రఖ్యా
నిష్టప్తకనకప్రభాః. 8

శోకదుఃఖభయత్రస్తా
విహ్వలాశ్చ సుమధ్యమాః
తాసాం నిశ్వాసవాతేన
సర్వతః సంప్రదీపితమ్
అగ్నిహోత్రమివాభాతి
సన్నిరుద్ధాగ్నిపుష్పకమ్. 9

దశగ్రీవవశం ప్రాప్తాః
తాస్తు శోకాకులాః స్త్రియః

దీనవక్త్రేక్షణాః శ్యామా
మృగ్యః సింహవశా ఇవ. 10

కాచిచ్చింతయతీ తత్ర
కిన్ను మాం భక్షయిష్యతి
కాచిద్దధ్యౌ సుదుఃఖార్తా
అపి మాం మారయేదయమ్. 11

ఇతి మాతౄఃపితౄన్ స్మృత్వా
భర్తౄన్భ్రాతౄంస్తథైవ చ
దుఃఖశోకసమావిష్టా
విలేపుః సహితాః స్త్రియః. 12

కథం న ఖలు మే పుత్రో
భవిష్యతి మయా వినా
కథం మాతా కథం భ్రాతా
నిమగ్నాః శోకసాగరే. 13

హా కథం ను కరిష్యామి
భర్తుస్తస్మాదహం వినా
మృత్యో ప్రసాదయామి త్వాం
నయ మాం దుఃఖభాగినీమ్. 14

కిన్ను తద్దుష్కృతం కర్మ
పురా దేహాంతరే కృతమ్. 15

ఏవం స్మ దుఃఖితాః సర్వాః
పతితాః శోకసాగరే
న ఖల్విదానీం పశ్యామో
దుఃఖస్యాస్యాంతమాత్మనః. 16

అహో ధిఙ్మానుషం లోకం
నాస్తి ఖల్వధమః పరః
యద్దుర్బలా బలవతా
భర్తారో రావణేన నః. 17

సూర్యేణోదయతా కాలే
నక్షత్రాణీవ నాశితాః
అహో సుబలవద్రక్షో
వధోపాయేషు యుజ్యతే. 18

అహో దుర్వృత్తమాస్థాయ
నాఽఽత్మానం వై జుగుప్సతే
సర్వథా సదృశస్తావత్
విక్రమోఽస్య దురాత్మనః
ఇదం త్వసదృశం కర్మ
పరదారాభిమర్శనమ్. 19

యస్మాదేష పరక్యాసు
రమతే రాక్షసాధమః
తస్మాద్వై స్త్రీకృతేనైవ
ప్రాప్స్యతే దుర్మతిర్వధమ్. 20

సతీభిర్వరనారీభిః
ఏవం వాక్యేఽభ్యుదీరితే
నేదుర్దుందుభయః ఖస్థాః
పుష్పవృష్టిః పపాత చ. 21

శప్తః స్త్రీభిః స తు సమం
హతౌజా ఇవ నిష్ప్రభః

పతివ్రతాభిః సాధ్వీభిః
బభూవ విమాన ఇవ. 22

ఏవం విలపితం తాసాం
శృణ్వన్ రాక్షసపుంగవః
ప్రవివేశ పురీం లంకాం
పూజ్యమానో నిశాచరైః. 23

ఏతస్మిన్నంతరే ఘోరా
రాక్షసీ కామరోపిణీ
సహసా పతితా భూమౌ
భగినీ రావణస్య సా. 24

తాం స్వసారం సముత్థాప్య
రావణః పరిసాంత్వయన్
అబ్రవీత్ కిమిదం భద్రే
వక్తుకామాஉసి మే ద్రుతమ్. 25

సా బాష్పపరిరుద్ధాక్షీ
రక్తాక్షీ వాక్యమబ్రవీత్
కృతాஉస్మి విధవా రాజన్
త్వయా బలవతా బలాత్. 26

ఏతే రాజన్ త్వయా వీరా
దైత్యా వినిహతా రణే
కాలకేయా ఇతి ఖ్యాతాః
సహస్రాణి చతుర్దశ. 27

ప్రాణేభ్యోஉపి గరీయా న్మే
తత్ర భర్తా మహాబలః. 28

సోஉపి త్వయా హతస్తాత
రిపుణా భ్రాతృగృధ్నునా
త్వయాஉస్మి నిహతా రాజన్
స్వయమేవ హి బంధునా. 29

రాజన్ వైధవ్యశబ్దం చ
భోక్ష్యామి త్వత్కృతే హ్యహమ్
నను నామ త్వయా రక్ష్యో
జామాతా సమరేష్వపి
స త్వయా నిహతో యుద్ధే
స్వయమేవ న లజ్జసే. 30

ఏవముక్తో దశగ్రీవో
భగిన్యా క్రోశమానయా
అబ్రవీత్ సాంత్వయిత్వా తాం
సామపూర్వమిదం వచః. 31

అలం వత్సే రుదిత్వా తే
న భేతవ్యం చ సర్వశః
దానమానప్రసాదైస్త్వాం
తోషయిష్యామి యత్నతః. 32

యుద్ధప్రమత్తో వ్యాక్షిప్తో
జయకాంక్షీ క్షిపన్ శరాన్
నాஉవగచ్ఛామి యుద్ధేషు
స్వాన్ పరాన్ వాஉప్యహం శుభే.
33

జామాతరం న జానే స్మ
ప్రహరన్ యుద్ధదుర్మదః

తేనాऽసౌ నిహతః సంఖ్యే
మయా భర్తా తవ స్వసః. 34

అస్మిన్ కాలే తు యత్ ప్రాప్తం
తత్ కరిష్యామి తే హితమ్
భ్రాతురైశ్వర్యయుక్తస్య
ఖరస్య వస పార్శ్వతః. 35

చతుర్దశానాం భ్రాతా తే
సహస్రాణాం భవిష్యతి
ప్రభుః ప్రయాణే దానే చ
రాక్షసానాం మహాబలః. 36

తత్ర మాతృష్వసేయస్తే
భ్రాతాऽయం వై ఖరః ప్రభుః
భవిష్యతి తవాదేశం
సదా కుర్వన్ నిశాచరః. 37

శీఘ్రం గచ్ఛత్వయం వీరో
దండకాన్ పరిరక్షితుమ్
దూషణోऽస్య బలాధ్యక్షో
భవిష్యతి మహాబలః. 38

తత్ర తే వచనం శూరః
కరిష్యతి సదా ఖరః
రక్షసాం కామరూపాణాం
ప్రభురేష భవిష్యతి. 39

ఏవముక్త్వా దశగ్రీవః
సైన్యమ్ అస్యాదిదేశ హ
చతుర్దశసహస్రాణి
రక్షసాం వీర్యశాలినామ్. 40

స తైః పరివృతః సర్వై
రాక్షసైర్ఘోరదర్శనైః
ఆగచ్ఛత ఖరః శీఘ్రం
దండకాన్ అకుతోభయః. 41

స తత్ర కారయామాస
రాజ్యం నిహతకంటకమ్
సా చ శూర్పణఖా తత్ర
న్యవసద్దండకావనే. 42

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుర్వింశతిస్సర్గః (24)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచవింశస్సర్గః (25)

వరములు పొందిన ఇంద్రజిత్తును అభినందించిన రావణుడు

స తు దత్త్వా దశగ్రీవో
వనం ఘోరం ఖరస్య తత్
భగినీం చ సమాశ్వాస్య
హృష్టః స్వస్థతరోఽభవత్. 1

తతో నికుంభిలా నామ
లంకోపవనముత్తమమ్
తద్రాక్షసేంద్రో బలవాన్
ప్రవివేశ సహానుగః. 2

తతో యూపశతాకీర్ణం
సౌమ్యచైత్యోపశోభితమ్
దదర్శ విష్ఠితం యజ్ఞం
శ్రియా సంప్రజ్వలన్నివ. 3

తతః కృష్ణాజినధరం
కమండలుశిఖాధ్వజమ్
దదర్శ స్వసుతం తత్ర
మేఘనాదం భయావహమ్. 4

తం సమాసాద్య లంకేశః
పరిష్వజ్యాథ బాహుభిః
అబ్రవీత్ కిమిదం వత్స
వర్తసే బ్రూహి తత్త్వతః. 5

ఉశనాత్వబ్రవీత్ తత్ర
యజ్ఞసంపత్సమృద్ధయే
రావణం రాక్షసశ్రేష్ఠం
ద్విజశ్రేష్ఠో మహాతపాః. 6

అహమాఖ్యామి తే రాజన్
శ్రూయతాం సర్వమేవ తత్
యజ్ఞాస్తే సప్త పుత్రేణ
ప్రాప్తాః సుబహువిస్తరాః. 7

అగ్నిష్టోమోఽశ్వమేధశ్చ
యజ్ఞో బహుసువర్ణకః
రాజసూయస్తథా యజ్ఞో
గోమేధో వైష్ణవస్తథా. 8

మహేశ్వరే ప్రవృత్తే తు
యజ్ఞే పుంభిః సుదుర్లభే
వరాం స్తే లబ్ధవాన్ పుత్రః
సాక్షాత్ పశుపతేరిహ. 9

కామగం స్యందనం దివ్యమ్
అంతరిక్షచరం ధ్రువమ్
మాయాం చ తామసీం నామ
యయా సంపద్యతే తమః. 10

ఏతయా కిల సంగ్రామే
మాయయా రాక్షసేశ్వర
ప్రయుక్తయా గతిః శక్యా
న హి జ్ఞాతుం సురాసురైః. 11

అక్షయావిషుధీ బాణైః
చాపం చాపి సుదుర్జయమ్
అస్త్రం చ బలవద్రాజన్
శత్రువిధ్వంసనం రణే. 12

ఏతాన్ సర్వాన్ వరాన్
లబ్ధ్వా పుత్రస్తేఽయం దశానన
అద్య యజ్ఞసమాప్తౌ చ
త్వాం దిదృక్షుస్థితో హ్యహమ్. 13

తతోఽబ్రవీద్దశగ్రీవో
న శోభనమిదం కృతమ్
పూజితాః శత్రవో యస్మాత్
ద్రవ్యైరింద్రపురోగమాః. 14

ఏహీదానీం కృతం విద్ధి
సుకృతం తన్న సంశయః
ఆగచ్ఛ సౌమ్య గచ్ఛామః
స్వమేవ భవనం ప్రతి. 15

తతో గత్వా దశగ్రీవః
సపుత్రః సవిభీషణః
స్త్రియోఽవతారయామాస
సర్వాస్తా బాష్పగద్గదాః. 16

లక్షిణ్యో రత్నభూతాశ్చ
దేవదానవరక్షసామ్
తస్య తాసు మతిం జ్ఞాత్వా
ధర్మాత్మా వాక్యమబ్రవీత్. 17

ఈదృశైస్త్వం సమాచారైః
యశోఽర్థకులనాశనైః
ధర్షణం జ్ఞాతినాం జ్ఞాత్వా
స్వమతేన విచేష్టసే. 18

జ్ఞాతీం స్తాన్ ధర్షయిత్వేమాః
త్వయాఽఽనీతా వరాంగనాః
త్వామతిక్రమ్య మధునా
రాజన్ కుంభీనసీ హృతా. 19

రావణస్త్వబ్రవీ ద్వాక్యం
నాఽవగచ్ఛామి కిన్న్విదమ్
కోఽయం యస్తు త్వయాఽఽఖ్యాతో
మధురిత్యేవ నామతః. 20

విభీషణస్తు సంక్రుద్ధో
భ్రాతరం వాక్యమబ్రవీత్
శ్రూయతామ్ అస్య పాపస్య
కర్మణః ఫలమాగతమ్. 21

మాతామహస్య యోఽస్మాకం
జ్యేష్ఠో భ్రాతా సుమాలినః
మాల్యవానితి విఖ్యాతో
వృద్ధః ప్రాజ్ఞో నిశాచరః. 22

పితా జ్యేష్ఠో జనన్యా నో
హ్యస్మాకం చార్యకోఽభవత్
తస్య కుంభీనసీ నామ
దుహితుర్దుహితాఽభవత్. 23

మాతృష్వసురథాఽస్మాకం
సా కన్యాఽనలోద్భవా
భవత్యస్మాకమేవైషా
భ్రాతౄణాం ధర్మతః స్వసా
సా హృతా మధునా రాజన్
రాక్షసేన బలీయసా. 24

యజ్ఞప్రవృత్తే పుత్రే తు
మయి చాంతర్జలోషితే. 25

కుంభకర్ణో మహారాజ
నిద్రావమ్ అనుభవత్యథ
నిహత్య రాక్షసశ్రేష్ఠాన్
అమాత్యానిహ సమ్మతాన్. 26

ధర్షయిత్వా హృతా సా తు
సుప్తాఽప్యంతఃపురే తవ
శ్రుత్వాఽపి తన్మహారాజ
క్షాంతమేవ హతో న సః. 27

యస్మాదవశ్యం దాతవ్యా
కన్యా భర్త్రే హి భాతృభిః
తదేతత్ కర్మణో హ్యస్య
ఫలం పాపస్య దుర్మతే
అస్మిన్నేవాఽభిసంప్రాప్తం
లోకే విదితమస్తు తే. 28

విభీషణవచః శ్రుత్వా
రాక్షసేంద్రః స రావణః
దౌరాత్మ్యేనాత్మనోద్ధూతః
తప్తాంభ ఇవ సాగరః. 29

తతోఽబ్రవీద్దశగ్రీవః
క్రుద్ధః సంరక్తలోచనః
కల్ప్యతాం మే రథః శీఘ్రం
శూరాః సజ్జీభవంతు నః. 30

భ్రాతా మే కుంభకర్ణశ్చ
యే చ ముఖ్యా నిశాచరాః
వాహనాన్యధిరోహంతు
నానాప్రహరణాయుధాః. 31

అద్య తం సమరే హత్వా
మధుం రావణనిర్భయమ్
సురలోకం గమిష్యామి
యుద్ధాకాంక్షీ సుహృద్వృతః. 32

(తతో విజిత్య త్రిదివం
వశే స్థాప్యపురందరమ్
నిర్భయో విచరిష్యామి
త్రైలోక్యైశ్వర్యశోభితః)

అక్షౌహిణీసహస్రాణి
చత్వార్యగ్ర్యాణి రక్షసామ్

నానాప్రహరణాన్యాశు
నిర్యయుర్యుద్ధకాంక్షిణామ్. 33

ఇంద్రజిత్త్వగ్రజిత్ సైన్యాత్
సైనికాన్ పరిగృహ్యా చ
జగామ రావణో మధ్యే
కుంభకర్ణశ్చ పృష్ఠతః. 34

విభీషణశ్చ ధర్మాత్మా
లంకాయాం ధర్మమాచరత్
శేషాః సర్వే మహాభాగా
యయుర్మధుపురం ప్రతి. 35

ఖరైరుష్ట్రైర్హయైర్దీప్తైః
శింశుమారైర్మహోరగైః
రాక్షసాః ప్రయయుః సర్వే
కృత్వాఽఽకాశం నిరంతరమ్. 36

దైత్యాశ్చ శతశస్తత్ర
కృతవైరాశ్చ దైవతైః
రావణం ప్రేక్ష్య గచ్ఛంతమ్
అన్వగచ్ఛన్ హి పృష్ఠతః. 37

స తు గత్వా మధుపురం
ప్రవిశ్య చ దశాననః
న దదర్శ మధుం తత్ర
భగినీం తత్ర దృష్టవాన్. 38

సా చ ప్రహ్వాంజలిర్భూత్వా
శిరసా చరణౌ గతా. 39

తస్య రాక్షసరాజస్య
త్రస్తా కుంభీనసీ తదా
తాం సముత్థాపయామాస
న భేతవ్యమితి బ్రువన్. 40

రావణో రాక్షసశ్రేష్ఠః
కిం చాఽపి కరవాణి తే
సాఽబ్రవీద్యది మే రాజన్
ప్రసన్నస్త్వం మహాభుజ
భర్తారం న మమేహాఽద్య
హంతుమ్ అర్హసి మానద. 41

నహీదృశం భయం కించిత్
కులస్త్రీణామ్ ఇహోచ్యతే
భయానామపి సర్వేషాం
వైధవ్యం వ్యసనం మహత్. 42

సత్యవాగ్భవ రాజేంద్ర
మామ్ అవేక్షస్వ యాచతీమ్
త్వయాఽప్యుక్తం మహారాజ
న భేతవ్యమితి స్వయమ్. 43

రావణ స్త్వబ్రవీత్ హృష్టః
స్వసారం తత్ర సంస్థితామ్
క్వ చాసౌ తవ భర్తా వై
మమ శీఘ్రం నివేద్యతామ్. 44

సహ తేన గమిష్యామి
సురలోకం జయావహే

తవ కారుణ్యసౌహార్దాత్
నివృత్తోఽస్మి మధోర్వధాత్. 45

ఇత్యుక్తా సా సముత్థాప్య
ప్రసుప్తం తం నిశాచరమ్
అబ్రవీత్ సంప్రహృష్టేవ
రాక్షసీ సా పతిం వచః. 46

ఏష ప్రాప్తో దశగ్రీవో
మమ భ్రాతా మహాబలః
సురలోకజయాకాంక్షీ
సాహాయ్యే త్వాం వృణోతి చ. 47

తదస్య త్వం సహాయార్థం
సబంధుర్గచ్ఛ రాక్షస
స్నిగ్ధస్య భజమానస్య
యుక్తమర్థాయ కల్పితుమ్. 48

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా
తథేత్యాహ మధుర్వచః. 49

దదర్శ రాక్షసశ్రేష్ఠం
యథాన్యాయ్యమ్ ఉపేత్య సః
పూజయామాస ధర్మేణ
రావణం రాక్షసాధిపమ్. 50

ప్రాప్య పూజాం దశగ్రీవో
మధువేశ్మని వీర్యవాన్
తత్ర చైకాం నిశాముష్య
గమనాయోపచక్రమే. 51

తతః కైలాసమాసాద్య
శైలం వైశ్రవణాలయమ్
రాక్షసేంద్రో మహేంద్రాభః
సేనామ్ ఉపనివేశయత్. 52

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచవింశస్సర్గః (25)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షడ్వింశస్సర్గః (26)

రంభను చూసి మోహించిన రావణునికి శాపమిచ్చిన నలకూబరుడు

స తు తత్ర దశగ్రీవః
సహ సైన్యేన వీర్యవాన్
అస్తం ప్రాప్తే దినకరే
నివాసం సమరోచయత్. 1

ఉదితే విమలే చంద్రే
తుల్యపర్వతవర్చసి
ప్రసుప్తం సుమహత్ సైన్యం
నానాప్రహరణాయుధమ్. 2

రావణస్తు మహావీర్యో
నిషణ్ణః శైలమూర్ధని
స దదర్శ గుణాంస్తత్ర
చంద్రపాదసుశోభితాన్. 3

కర్ణికారవనైర్దీప్తైః
కదంబగహనైస్తథా
పద్మినీభిశ్చ ఫుల్లాభిః
మందాకిన్యా జలైరపి. 4

చంపకాశోకపున్నాగ
మందారతరుభిస్తథా
చూతపాటలలోధ్రైశ్చ
ప్రియంగ్వర్జునకేతకైః

తగరైర్నారికేళైశ్చ
ప్రియాళపనసైస్తథా. 5

ఆరగ్వధైస్తమాలైశ్చ
ప్రియాళవకుళైరపి. 6

ఏతైరన్యైశ్చ తరుభిః
ఉద్భాసితవనాంతరే
కిన్నరా మదనేనార్తా
రక్తా మధురకంఠినః
సమం సంప్రజగుర్యత్ర
మనస్తుష్టివివర్ధనమ్. 7

విద్యాధరా మదక్షీబా
మదరక్తాంతలోచనాః
యోషిద్భిః సమసంక్రాంతా
చిక్రీడుర్జహృషుశ్చ వై. 8

ఘంటానామివ సన్నాదః
శుశ్రువే మధురస్వరః
అప్సరోగణసంఘానాం
గాయతాం ధనదాలయే. 9

పుష్పవర్షాణి ముంచంతో
నగాః పవనతాడితాః

శైలం తం వాసయంతీవ
మధుమాధవగంధినః. 10

మధుపుష్పరజఃపృక్తం
గంధమ్ ఆదాయ పుష్కలమ్
ప్రవవౌ వర్ధయన్ కామం
రావణస్య సుఖోఽనిలః. 11

గేయాత్ పుష్పసమృద్ధ్యా చ
శైత్యాద్వాయోర్గిరేర్గుణాత్
ప్రవృత్తాయాం రజన్యాం చ
చంద్రస్యోదయనేన చ. 12

రావణః సుమహావీర్యః
కామస్య వశమాగతః
వినిశ్వస్య వినిశ్వస్య
శశినం సమవైక్షత. 13

ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర
దివ్యాభరణభూషితా
సర్వాప్సరోవరా రంభా
దివ్యపుష్పవిభూషితా. 14

దివ్యచందనలిప్తాంగీ
మందారకృతమూర్ధజా
దివ్యోత్సవకృతారంభా
పూర్ణచంద్రనిభాననా. 15

చక్షుర్మనోహరం పీనం
మేఖలాదామభూషితమ్
సముద్వహంతీ జఘనం
రతిప్రాభృతముత్తమమ్. 16

కృతైర్విశేషకైరార్ద్రైః
షడర్తుకుసుమోద్భవైః. 17

బభావన్యతమేవ శ్రీ
కాంతిద్యుతిమతిప్రియామ్
నీలం స తోయమేఘాభం
వస్త్రం సమవకుంఠితా. 18

యస్యా వక్త్రం శశినిభం
భ్రువౌ చాపనిభే శుభే
ఊరూ కరికరాకారౌ
కరౌ పల్లవకోమలౌ
సైన్యమధ్యేన గచ్ఛంతీ
రావణేనోపవీక్షితా. 19

తాం సముత్థాయ గచ్ఛంతీం
కామబాణవశంగతః
కరే గృహీత్వా లజ్జంతీం
స్మయమానోఽభ్యభాషత. 20

క్వ గచ్ఛసి వరారోహే
కాం సిద్ధిం భజసే స్వయమ్
కస్యాభ్యుదయకాలోఽయం
యస్త్వాం సముపభోక్ష్యతే. 21

త్వదాననరసస్యాఽద్య
పద్మోత్పలసుగంధినః

సుధామృతరసస్యేవ
కోఽద్య తృప్తిం గమిష్యతి. 22

స్వర్ణకుంభనిభౌ పీనౌ
శుభౌ భీరు నిరంతరౌ
కస్యోరస్థలసంస్పర్శం
దాస్యతస్తే కుచావిమౌ. 23

సువర్ణచక్రప్రతిమం
స్వర్ణదామచితం పృథు
అధ్యారోహతి కస్తేఽద్య
జఘనం స్వర్గరూపిణమ్. 24

మద్విశిష్టః పుమాన్ కోఽద్యః
శక్రో విష్ణురథాశ్వినౌ
మామ్ అతీత్య హి యం చ
త్వం యాసి భీరు న శోభనమ్25

విశ్రమ త్వం పృథుశ్రోణి
శిలాతలమిదం శుభమ్. 26

త్రైలోక్యే యః ప్రభుశ్చైవ
మదన్యో నైవ విద్యతే. 27

తదేవం ప్రాంజలిః ప్రహ్వో
యాచతే త్వాం దశాననః
భర్తుర్భర్తా విధాతా చ
త్రైలోక్యస్య భజస్వ మామ్. 28

ఏవముక్తాఽబ్రవీద్రంభా
వేపమానా కృతాంజలిః
ప్రసీద నాఽర్హసే వక్తుమ్
ఈదృశం త్వం హి మే గురుః.29

అన్యేభ్యో హి త్వయా రక్ష్యా
ప్రాప్నుయాం ధర్షణం యది
తద్ధర్మతః స్నుషా తేఽహం
తత్త్వమేవ బ్రవీమి తే. 30

అథాఽబ్రవీద్దశగ్రీవః
చరణాధోముఖీం స్థితామ్
రోమహర్షమ్ అనుప్రాప్తాం
దృష్టమాత్రేణ తాం తదా. 31

సుతస్య యది మే భార్యా
తతస్త్వం మే స్నుషా భవేః
బాఢమిత్యేవ సా రంభా
ప్రాహ రావణముత్తరమ్. 32

ధర్మతస్తే సుతస్యాఽహం
భార్యా రాక్షసపుంగవ
పుత్రః ప్రియతరః ప్రాణైః
భ్రాతుర్వైశ్రవణస్య తే
విఖ్యాతస్త్రిషు లోకేషు
నలకూబర ఇత్యయమ్. 33

ధర్మతో యో భవేద్విప్రః
క్షత్రియో వీర్యతో భవేత్
క్రోధాద్యశ్చ భవేదగ్నిః
క్షాంత్యా చ వసుధాసమః. 34

తస్యాఽస్మి కృతసంకేతా
లోకపాలసుతస్య వై
తముద్దిశ్య తు మే సర్వం
విభూషణమిదం కృతమ్. 35

తథా తస్య హి నాఽన్యస్య
భావో మాం ప్రతి తిష్ఠతి. 36

తేన సత్యేన మాం రాజన్
మోక్తుమ్ అర్హస్యరిందమ. 37

స హి తిష్ఠతి ధర్మాత్మా
మాం ప్రతీక్షంత్సముత్సుకః
తత్ర విఘ్నం సుతస్యేహ
కర్తుం నాఽర్హసి ముంచ మామ్ 38

సద్భిరాచరితం మార్గం
గచ్ఛ రాక్షసపుంగవ
మాననీయో మమ త్వం హి
పాలనీయా తథాఽస్మి తే. 39

ఏవముక్తో దశగ్రీవః
ప్రత్యువాచ వినీతవత్
స్నుషాఽస్మి యదవోచ స్త్వమ్
ఏకపత్నీష్వయం క్రమః. 40

దేవలోకస్థితిరియం
సురాణాం శాశ్వతీ మతా
పతిరప్సరసాం నాస్తి
న చైకస్త్రీపరిగ్రహః. 41

ఏవముక్త్వా స తాం రక్షో
నివేశ్య చ శిలాతలే
కామభోగాభిసంసక్తో
మైథునాయోపచక్రమే. 42

సా విముక్తా తతో రంభా
భ్రష్టమాల్యవిభూషణా
గజేంద్రాక్రీడమథితా
నదీవాఽఽకులతాం గతా. 43

లులితాకులకేశాంతా
కరవేపితపల్లవా
పవనేనావధూతేవ
లతా కుసుమశాలినీ. 44

సా వేపమానా లజ్జంతీ
భీతా కరకృతాంజలిః
నలకూబరమాసాద్య
పాదయోర్నిపపాత హ. 45

తదవస్థాం చ తాం దృష్ట్వా
మహాత్మా నలకూబరః
అబ్రవీత్ కిమిదం భద్రే
పాదయోః పతితాఽసి మే. 46

సా వై నిశ్వసమానా తు
వేపమానా కృతాంజలిః
తస్మై సర్వం యథాతత్త్వమ్
ఆఖ్యాతుమ్ ఉపచక్రమే. 47

ఏష దేవ దశగ్రీవః
ప్రాప్తో గంతుం త్రివిష్టపమ్
తేన సైన్యసహాయేన
నిశేయం పరిణామితా. 48

ఆయాంతీ తేన దృష్టాఽస్మి
త్వత్సకాశమరిందమ
గృహీతా తేన పృష్టాఽస్మి
కస్య త్వమితి రక్షసా. 49

మయా తు సర్వం యత్ సత్యం
తస్మై సర్వం నివేదితమ్
కామమోహాభిభూతాత్మా
నాఽశ్రౌషీత్ తద్వచో మమ. 50

యాచ్యమానో మయా దేవ
స్నుషా తేఽహ మితి ప్రభో
తత్సర్వం పృష్ఠతః కృత్వా
బలాత్ తేనాఽస్మి ధర్షితా. 51

ఏవం త్వమ్ అపరాధం మే
క్షంతుమ్ అర్హసి సువ్రత
న హి తుల్యబలం సౌమ్య
స్త్రియాశ్చ పురుషస్య చ. 52

ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు సంక్రుద్ధః
తదా వైశ్వరణాత్మజః
ధర్షణాం తాం పరాం శ్రుత్వా
ధ్యానం సంప్రవివేశ హ. 53

తస్య తత్ కర్మ విజ్ఞాయ
తదా వైశ్రవణాత్మజః
ముహూర్తాత్ క్రోధతామ్రాక్షః
తోయం జగ్రాహ పాణినా. 54

గృహీత్వా సలిలం సర్వమ్
ఉపస్పృశ్య యథావిధి
ఉత్ససర్జ యథాశాపం
రాక్షసేంద్రాయ దారుణమ్. 55

అకామా తేన యస్మాత్ త్వం
బలాద్భద్రే ప్రధర్షితా
తస్మాత్ స యువతీమన్యాం
నాఽకామా ముపయాస్యతి. 56

యదా హ్యకామాం కామార్తో
ధర్షయిష్యతి యోషితమ్
మూర్ధా తు సప్తధా తస్య
శకలీభవితా తదా. 57

తస్మిన్నుదాహృతే శాపే
జ్వలితాగ్నిసమప్రభే
దేవదుందుభయో నేదుః
పుష్పవృష్టిశ్చ ఖాచ్చ్యుతా
పితామహాముఖాశ్చైవ
సర్వే దేవాః ప్రహర్షితాః. 58

జ్ఞాత్వా లోకగతిం సర్వాం
తస్య మృత్యుం చ రక్షసః

ఋషయః పితరశ్చైవ
ప్రీతిమాపురనుత్తమామ్. 59

శ్రుత్వా తు స దశగ్రీవః
తం శాపం రోమహర్షణమ్
నారీషు మైథునే భావం
నాఽకామాస్వభ్యరోచయత్. 60

తేన నీతాః స్త్రియః ప్రీతిమ్
ఆపుః సర్వాః పతివ్రతాః
నలకూబరనిర్ముక్తం
శాపం శ్రుత్వా మనఃప్రియమ్. 61

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షడ్వింశస్సర్గః *(26)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తవింశస్సర్గః (27)

రావణుని చంపెదనని ఇంద్రునికి వరమిచ్చిన రాముదు

కైలాసం లంఘయిత్వాఽథ
దశగ్రీవః స రావణః
ఆససాద మహాతేజా
ఇంద్రలోకం నిశాచరః. 1

తస్య రాక్షససైన్యస్య
సమంతాదుపయాస్యతః
దేవలోకం యయౌ శబ్దో
మథ్యమాఽనార్ణవోపమః. 2

శ్రుత్వా తు రావణం ప్రాప్తమ్
ఇంద్రశ్చలిత ఆసనాత్
అబ్రవీత్ తత్ర తాన్ దేవాన్
సర్వానేవ సమాగతాన్. 3

ఆదిత్యాన్ స వసూన్ రుద్రాన్
విశ్వాంత్సాధ్యాన్ మరుద్గణాన్
సజ్జీభవత యుద్ధార్థం
రావణస్య దురాత్మనః. 4

ఏవముక్తాస్తు శక్రేణ
దేవాః శక్రసమా యుధి
సన్నహ్యా సుమహాసత్త్వా
యుద్ధశ్రద్ధాసమన్వితాః. 5

స తు దీనః పరిత్రస్తో
మహేంద్రో రావణం ప్రతి
విష్ణోః సమీపమాగమ్య
వాక్యమేతదువాచ హ. 6

విష్ణో కథం కరిష్యామి
మహావీర్యపరాక్రమః
అసౌ హి బలవాన్ రక్షో
యుద్ధార్థమ్ అభివర్తతే. 7

వరప్రదానాద్బలవాన్
నఖల్వన్యేన హేతునా
తత్తు సత్యవచః కార్యం
యదుక్తం పద్మయోనినా. 8

తద్యథా నముచిర్వృత్రో
బలిర్నరకశకంబరౌ
త్వద్బలం సమవష్టభ్య
మయా దగ్ధాస్తథా కురు. 9

నహ్యన్యో దేవ దేవేశ
త్వామ్ ఋతే మధుసూదన
గతిః పరాయణం నాస్తి
త్రైలోక్యే సచరాచరే. 10

త్వం హి నారాయణః
శ్రీమాన్ పద్మనాభః సనాతనః
త్వయేమే స్థాపితా లోకాః
శక్రశ్చాఽహం సురేశ్వరః. 11

త్వయా సృష్టమిదం సర్వం
త్రైలోక్యం సచరాచరమ్
త్వామేవ భగవన్ సర్వే
ప్రవిశంతి యుగక్షయే. 12

తదాఽఽచక్ష్వ యథా తత్త్వం
దేవదేవ మమ స్వయమ్
అపి చక్రసహాయస్త్వం
యోత్స్యసే రావణం ప్రభో. 13

ఏవముక్తః స శక్రేణ
దేవో నారాయణః ప్రభుః
అబ్రవీన్న పరిత్రాసః
కార్యస్తే శ్రూయతాం చ మే. 14

న తావదేష దుష్టాత్మా
శక్యోజేతుం సురాసురైః
హంతుం చాపి సమాసాద్య
వరదానేన దుర్జయః. 15

సర్వథా తు మహత్ కర్మ
కరిష్యతి బలోత్కటః
రాక్షసః పుత్రసహితో
దృష్టమేతన్నిసర్గతః. 16

యత్తుమాం త్వమ్ అభాషిష్ఠా
యుధ్యస్వేతి సురేశ్వర
నాఽహం తం ప్రతియోత్స్యామి
రావణం రాక్షసం యుధి. 17

నాఽహత్వా సమరే శత్రుం
విష్ణుః ప్రతినివర్తతే
దుర్లభశ్చైవ కామోఽద్య
వరగుప్తాద్ధి రావణాత్. 18

ప్రతిజానే చ దేవేంద్ర
త్వత్సమీపే శతక్రతో
భవితాస్మి యథాస్యాఽహం
రక్షసో మృత్యుకారణమ్. 19

అహమేవ నిహంతాఽస్మి
రావణం సపురస్సరమ్
దేవతా నందయిష్యామి
జ్ఞాత్వా కాలమ్ ఉపాగతమ్. 20

ఏతత్ తే కథితం తత్త్వం
దేవరాజ శచీపతే
యుధ్యస్వ విగతత్రాసః
సర్వైః సార్థం మహాబల. 21

తతో రుద్రాః సహాదిత్యా
వసవో మరుతోఽశ్వినౌ
సన్నద్ధా నిర్యయుస్తూర్ణం
రాక్షసాన్ అభితః పురాత్. 22

ఏతస్మిన్నంతరే నాదః
శుశ్రువే రజనీక్షయే
తస్య రావణసైన్యస్య
ప్రయుద్ధస్య సమంతతః. 23

తే ప్రయుద్ధా మహావీర్యా
హ్యన్యోన్యమ్ అభివీక్ష్య వై
సంగ్రామమేవాభిముఖా
హ్యభ్యవర్తంత హృష్టవత్. 24

తతో దైవతసైన్యానాం
సంక్షోభః సమజాయత
తదక్షయం మహాసైన్యం
దృష్ట్వా సమరమూర్ధని. 25

తతో యుద్ధం సమభవత్
దేవదానవరక్షసామ్
ఘోరం తుములనిర్హ్రాదం
నానాప్రహరణోద్యతమ్. 26

ఏతస్మిన్నంతరే శూరా
రాక్షసా ఘోరదర్శనాః
యుద్ధార్థం సమవర్తంత
సచివా రావణస్య తే. 27

మారీచశ్చ ప్రహస్తశ్చ
మహాపార్శ్వమహోదరౌ
అకంపనో నికుంభశ్చ
శుకః సారణ ఏవ చ. 28

సంహ్లాదో ధూమకేతుశ్చ
మహాదంష్ట్రో ఘటోదరః
జంబుమాలీ మహాహ్రాదో
విరూపాక్షశ్చ రాక్షసః. 29

సుప్తఘ్నో యజ్ఞకోపశ్చ
దుర్ముఖో దూషణః ఖరః
త్రిశిరాః కరవీరాక్షః
సూర్యశత్రుశ్చ రాక్షసః. 30

మహాకాయోఽతికాయశ్చ
దేవాంతక నరాంతకౌ
ఏతైః సర్వైః పరివృతో
మహావీర్యో మహాబలః. 31

రావణస్యార్యకః సైన్యం
సుమాలీ ప్రవివేశ హ
స దైవతగణాన్ సర్వాన్
నానాప్రహరణైః శితైః
వ్యధ్వంసయత్ సుసంక్రుద్ధః
వాయుర్జలధరానివ. 32

తద్దైవతబలం రామ
హన్యమానం నిశాచరైః
ప్రణున్నం సర్వతో దిగ్భ్యః
సింహనున్నా మృగా ఇవ. 33

ఏతస్మినంతరే శూరో
వసూనామ్ అష్టమో వసుః

సావిత్ర ఇతి విఖ్యాతః
ప్రవివేశ రణాజిరమ్. 34

సైన్యైః పరివృతో హృష్టో
నానాప్రహరణోద్యతైః
త్రాసయన్ శత్రుసైన్యాని
సింహః క్షుద్రమృగానివ. 35

తథాఽఽదిత్యౌ మహావీర్యౌ
త్వష్టా పూషా చ దంశితౌ
నిర్భయౌ సహసైన్యేన
తదా ప్రావిశతాం రణే. 36

తతో యుద్ధం సమభవత్
సురాణాం సహ రాక్షసైః
క్రుద్ధానాం రక్షసాం కీర్తిం
సమరేష్వనివర్తినామ్. 37

తత స్తే రాక్షసాః సర్వే
విబుధాన్ సమరే స్థితాన్
నానాప్రహరణైర్ఘో రైః
జఘ్నుః శతసహస్రశః. 38

దేవాశ్చ రాక్షసాన్ ఘోరాన్
మహాబలపరాక్రమాన్
సమరే విమలైః శస్త్రైః
ఉపనిన్యుర్యమక్షయమ్. 39

ఏతస్మిన్నంతరే రామ
సుమాలీ నామ రాక్షసః
నానాప్రహరణైః క్రుద్ధః
తత్సైన్యం సోఽభ్యవర్తత. 40

స దైవత బలం సర్వం
నానాప్రహరణైః శితైః
వ్యధ్వంసయత సంక్రుద్ధో
వాయుర్జలధరం యథా. 41

తే మహాబాణవర్షైశ్చ
శూలప్రాసైః సుదారుణైః
హన్యమానాః సురాః సర్వే
న వ్యతిష్ఠంత సంహతాః. 42

తతో విద్రావ్యమాణేషు
దైవతేషు సుమాలినా
వసూనామ్ అష్టమః క్రుద్ధః
సావిత్రో వై వ్యవస్థితః. 43

సంవృతః స్వైరథానీకైః
ప్రహరంతం నిశాచరమ్
విక్రమేణ మహాతేజా
వారయామాస సంయుగే. 44

తతస్తయోర్మహాయుద్ధమ్
అభవల్లోమహర్షణమ్
సుమాలినో వశోశ్చైవ
సమరేష్వనివర్తినోః. 45

తతస్తస్య మహాబాణైః
వసునా సుమహాత్మనా

నిహతః పన్నగరథః
క్షణేన వినిపాతితః. 46

హత్వా తు సంయుగే తస్య
రథం బాణశతైశ్చితమ్
గదాం తస్య వధార్థాయ
వసుర్జగ్రాహ పాణినా. 47

తతః ప్రగృహ్య దీప్తాగ్రాం
కాలదండోపమాం గదామ్
తాం మూర్ధ్ని పాతయామాస
సావిత్రో వై సుమాలినః. 48

సా తస్యోపరి చోల్కాభా
పతంతీవ బభౌ గదా
ఇంద్రప్రముక్తా గర్జంతీ
గిరావివ మహాఽశనిః. 49

తస్య నైవాస్థి న శిరో
న మాంసం దదృశే తదా
గదయా భస్మతాం నీతం
నిహతస్య రణాజిరే. 50

తం దృష్ట్వా నిహతం సంఖ్యే
రాక్షసాస్తే సమంతతః
వ్యద్రవన్ సహితాః సర్వే
క్రోశమానాః పరస్పరమ్
విద్రావ్యమాణా వసునా
రాక్షసా నాఽవతస్థిరే. 51

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తవింశస్సర్గః (27)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టావింశస్సర్గః (28)

ఇంద్రునికి రావణునికి మధ్య యుద్ధము

సుమాలినం హతం దృష్ట్వా
వసునా భస్మసాత్కృతమ్
స్వసైన్యం విద్రుతాం చాఽపి
లక్షయిత్వార్దితం సురైః. 1

తతః స బలవాన్ క్రుద్ధో
రావణస్య సుతస్తదా
నివర్త్య రాక్షసాన్ సర్వాన్
మేఘనాదో వ్యవస్థితః. 2

సురథేనాఽగ్నివర్ణేన
కామగేన మహారథః
అభిదుద్రావ సేనాం
తాం వనాన్యగ్నిరివ జ్వలన్. 3

తతః ప్రవిశతస్తస్య
వివిధాయుధధారిణః
విదుద్రువుర్దిశః సర్వా
దర్శనాదేవ దేవతాః. 4

స బభూవ తదా కశ్చిత్
యయుత్సోరస్య సంముఖే
సర్వాన్ ఆవిధ్య విత్రస్తాన్
తతః శక్రోఽబ్రవీత్ సురాన్. 5

న భేతవ్యం న గంతవ్యం
నివర్తధ్వం రణే సురాః
ఏష గచ్ఛతి పుత్రో మే
యుద్ధార్థమ్ అపరాజితః. 6

తతః శక్రసుతో దేవో
జయంత ఇతి విశ్రుతః
రథేనాఽద్భుతకల్పేన
సంగ్రామే సోఽభ్యవర్తత. 7

తతస్తే త్రిదశాః సర్వే
పరివార్య శచీసుతమ్
రావణస్య సుతం యుద్ధే
సమాసాద్య ప్రజఘ్నిరే. 8

తేషాం యుద్ధం సమభవత్
సదృశం దేవరక్షసామ్
మహేంద్రస్య చ పుత్రస్య
రాక్షసేంద్రసుతస్య చ. 9

తతో మాతలిపుత్రే తు
గోముఖే తు చ రావణిః
సారథౌ పాతయామాస
శరాన్ కనకభూషణాన్. 10

శచీసుతస్యాపి తథా
జయంతస్తస్య సారథిమ్
తం చాపి రావణిః క్రుద్ధః
సమంతాత్ ప్రత్యవిధ్యతః. 11

సహి క్రోధ సమావిష్టో
బలీ విస్ఫారితేక్షణః
రావణిః శక్రతనయం
శరవర్షైరవాకిరత్. 12

తతో నానా ప్రహరణాన్
శితధారాన్ సహస్రశః
పాతయామాస సంక్రుద్ధః
సురసైన్యేషు రావణిః. 13

శతఘ్నీముసలప్రాస
గదాఖడ్గపరశ్వధాన్
మహాంతి గిరిశృంగాణి
పాతయామాస రావణిః. 14

తతః ప్రవ్యథితా లోకాః
సంజజ్ఞే చ తమో మహత్
తస్య రావణపుత్రస్య
శత్రుసైన్యాని నిఘ్నతః. 15

తతస్తద్దైవతబలం
సమంతాత్ తం శచీసుతమ్
బహుప్రకారమస్వస్థమ్
అభవచ్ఛరపీడితమ్. 16

నాభ్యజానంత చాన్యోన్యం
రక్షో వా దేవతాథ వా
తత్ర తత్ర విపర్యస్తం
సమంతాత్ పరిధావత. 17

దేవా దేవాన్ నిజఘ్ను స్తే
రాక్షసా రాక్షసాంస్తథా
సంమూఢాస్తమసాచ్ఛన్నా
వ్యద్రవన్నపరే తదా. 18

ఏతస్మిన్నంతరే వీరః
పులోమా నామ వీర్యవాన్
దైత్యేంద్రస్తేన సంగృహ్య
శచీపుత్రోఽపవాహితః. 19

సంగృహ్య తం తు దౌహిత్రం
ప్రవిష్టః సాగరం తదా
ఆర్యకః స హి తస్యాసీత్
పులోమా యేన సా శచీ. 20

జ్ఞాత్వా ప్రణాశం తు తదా
జయంతస్యాథ దేవతాః
అప్రహృష్టా స్తతః సర్వా
వ్యథితాః సంప్రదుద్రువుః. 21

రావణిస్త్వథ సంకృద్ధో
బలైః పరివృతః స్వ కైః
అభ్యధావత దేవాం స్తాన్
ముమోచ చ మహాస్వనమ్. 22

దృష్ట్వా ప్రణాశం పుత్రస్య
దేవతేషు చవిద్రుతమ్
మాతలిం చాஉహ దేవేశో
రథః సముపనీయతామ్. 23

స తు దివ్యో మహాభీమః
సజ్జ ఏవ మహారథః
ఉపస్థితో మాతలినా
వాహ్యమానో మహాజవః. 24

తతో మేఘా రథే తస్మిన్
తటిద్వంతో మహాబలాః
అగ్రతో వాయుచపలా
నేదుః పరమనిస్వనాః. 25

నానావాద్యాని వాద్యంత
గంధర్వాశ్చ సమాహితాః
ననృతుశ్చాஉప్సరః సంఘా
నిర్యాతే త్రిదశేశ్వరే. 26

రుద్రైర్వసుభిరాదిత్యైః
సాధ్యైశ్చ సమరుద్గణైః
వృతో నానాప్రహరణైః
నిర్యయౌ త్రిదశాధిపః. 27

నిర్గచ్ఛతస్తు శక్రస్య
పరుషం పవనో వవౌ
భాస్కరో నిష్ప్రభశ్చాసీత్
మహోల్కాశ్చ ప్రపేదిరే. 28

ఏతస్మిన్నంతరే వీరో
దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్
ఆరురోహ రథం దివ్యం
నిర్మితం విశ్వకర్మణా. 29

పన్నగైస్తు మహాభోగైః
వేష్టితం రోమహర్షణైః
తేషాం నిశ్వాసవాతేన
ప్రదీప్తమివ సంయుగే. 30

దైత్యైర్నిశాచరైశ్చైవ
సరథః పరివారితః
సమరాభిముఖో దైత్యో
మహేంద్రం సోஉభ్యవర్తత. 31

పుత్రం తం వారయిత్వా తు
స్వయమేవ వ్యవస్థితః
సోஉపి యుద్ధాద్వినిష్క్రమ్య
రావణిః సముపావిశత్. 32

తతో యుద్ధం ప్రవృత్తం తు
సురాణాం రాక్షసైః సహ
శస్త్రాణి వర్షతాం ఘోరం
మేఘానామివ సంయుగే. 33

కుంభకర్ణస్తు దుష్టాత్మా
నానాప్రహరణోద్యతః
నాజ్ఞాయత తదా యుద్ధే
సహ కేనాஉప్యయుధ్యత. 34

దంతైర్భుజాభ్యాం పద్భ్యాం చ
శక్తితోమరసాయకైః
యేన కేనైవ సంరబ్ధః
తాడయామాస వై సురాన్. 35

తతో రుద్రైర్మహాఘోరైః
సంగమ్యాఽథ నిశాచరః
ప్రయుద్ధస్తైశ్చ సంగ్రామే
కృతః శస్త్రైర్నిరంతరమ్. 36

బభౌ శస్త్రాచితతనుః
కుంభకర్ణః క్షరన్నసృక్
విద్యుత్ స్తనితనిర్ఘోషో
ధారావానివ తోయదః. 37

తతస్తద్రాక్షసం సైన్యం
ప్రయుద్ధం సమరుద్గణైః
రణే విద్రావితం సర్వం
నానాప్రహరణైః శితైః. 38

కేచిద్వినిహతాః కృత్తాః
చేష్టంతి స్మ మహీతలే
వాహనేష్వవసక్తాశ్చ
స్థితా ఏవాపరే రణే. 39

రథాన్ నాగాన్ ఖరాన్ ఉష్ట్రాన్
పన్నగాంస్తురగాన్ రణే
శింశుమారాన్ వరాహాంశ్చ
పిశాచవదనాంస్తథా. 40

తాన్ సమాలింగ్య బాహుభ్యాం
విష్టబ్ధాః కేచిదుచ్ఛ్రితాః
దేవైస్తు శస్త్రసంభిన్నా
మమ్రిరే చ నిశాచరాః. 41

చిత్రకర్మ ఇవాభాతి
స తేషాం రణసంప్లవః
నిహతానాం ప్రమత్తానాం
రాక్షసానాం మహీతలే. 42

శోణితోదక నిష్యంద
కంక గృధ్రసమాకులా
ప్రవృత్తా సంయుగముఖే
శస్త్రగ్రాహవతీ నదీ. 43

ఏతస్మిన్నంతరే క్రుద్ధో
దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్
నిరీక్ష్య తద్బలం కృత్స్నం
దైవతైర్వినిపాతితమ్. 44

స తం ప్రతివిగాహ్యాశు
ప్రవృద్ధం సైన్యసాగరమ్
త్రిదశాన్ సమరే నిఘ్నన్
శక్రమేవాఽభ్యవర్తత. 45

ఆగాచ్ఛక్రో మహచ్చాపం
విస్ఫార్య సుమహాస్వనమ్
తస్య విస్ఫారఘోషేణ
స్వనంతి స్మ దిశో దశ. 46

తద్వికృష్య మహచ్చాపమ్
ఇంద్రో రావణమూర్ధని
నిపాతయామాస శరాన్
పావకాఽఽ దిత్యవర్చసః. 47

తథైవ చ మహాబాహుః
దశగ్రీవో వ్యవస్థితః
శక్రం కార్ముకవిభ్రష్టైః
శరవర్షైరవాకిరత్. 48

ప్రయుధ్యతోరథ తయోః
బాణవర్షైః సమంతతః
న జ్ఞాయతే తదా కించిత్
సర్వం హి తమసా వృతమ్. 49

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టావింశస్సర్గః (28)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోనత్రింశస్సర్గః (29)

మాయాజాలముతో ఇంద్రుని బంధించిన ఇంద్రజిత్తు

తతస్తమసి సంజాతే
సర్వే తే దేవరాక్షసాః
అయుధ్యంత బలోన్మత్తాః
సూదయంతః పరస్పరమ్. 1

తతస్తు దేవసైన్యేన
రాక్షసానాం బృహద్బలమ్
దశాంశం స్థాపితం యుద్ధే
శేషం నీతం యమక్షయమ్. 2

తస్మింస్తు తామసే యుద్ధే
సర్వే తే దేవరాక్షసాః
అన్యోన్యం నాఽభ్యజానంత
యుధ్యమానాః పరస్పరమ్. 3

ఇంద్రశ్చ రావణశ్చైవ
రావణిశ్చ మహాబలః
తస్మింస్తమోజాలవృతే
మోహమీయుర్న తే త్రయః. 4

స తు దృష్ట్వా బలం సర్వం
నిహతం రావణో క్షణాత్
క్రోధమ్ అభ్యాగమత్ తీవ్రం
మహానాదం చ ముక్తవాన్. 5

క్రోధాత్ సూతం చ దుర్ధర్షః
స్యందనస్థమువాచ హ
పరసైన్యస్య మధ్యేన
యావదంతో నయస్వ మామ్. 6

అద్యైతాంస్త్రిదశాన్ సర్వాన్
విక్రమైః సమరే స్వయమ్
నానాశస్త్రైర్మహాఘోరైః
నయామి యమసాదనమ్. 7

అహమింద్రం వధిష్యామి
ధనదం వరుణం యమమ్
త్రిదశాన్ వినిహత్యాఽథ
స్వయం స్థాస్యామ్యథోపరి. 8

విషాదో న చ కర్తవ్యః
శీఘ్రం వాహయ మే రథమ్
ద్విః ఖలు త్వాం బ్రవీమ్యద్య
యావదంతో నయస్వ మామ్. 9

అయం స నందనోద్దేశో
యత్ర వర్తామహే వయమ్
నయ మామద్య తత్ర త్వమ్
ఉదయో యత్ర పర్వతః. 10

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
తురగాన్ స మనోజవాన్
ఆదిదేశాఽథ శత్రూణాం
మధ్యేనైవ చ సారథిః. 11

తస్య తం నిశ్చయం జ్ఞాత్వా
శక్రో దేవేశ్వరస్తదా
రథస్థః సమరస్థాంస్తాన్
దేవాన్ వాక్యమథాబ్రవీత్. 12

సురాః శృణుతః మద్వాక్యం
యత్తావన్మమ రోచతే
జీవన్నేవ దశగ్రీవః
సాధు రక్షో నిగృహ్యతామ్. 13

ఏష హ్యతిబలః సైన్యే
రథేన పవనౌజసా
గమిష్యతి ప్రవృద్ధోర్మిః
సముద్ర ఇవ పర్వణి. 14

న హ్యేష హంతుం శక్యోఽద్య
వరదానాత్ సునిర్భయః
తద్గ్రహీష్యామహే రక్షో
యత్తా భవత సంయుగే. 15

యథా బలౌ నిరుద్ధే చ
త్రైలోక్యం భుజ్యతే మయా
ఏవమేతస్య పాపస్య
నిరోధో మమ రోచతే. 16

తతోఽన్యం దేశమాస్థాయ
శక్రః సంత్యజ్య రావణమ్
అయుధ్యత మహారాజ
రాక్షసాన్ త్రాసయన్ రణే. 17

ఉత్తరేణ దశగ్రీవః
ప్రవివేశాఽనివర్తకః
దక్షిణేన తు పార్శ్వేన
ప్రవివేశ శతక్రతుః. 18

తతః స యోజనశతం
ప్రవిష్టో రాక్షసాధిపః
దేవతానాం బలం సర్వం
శరవర్షైరవాకిరత్. 19

తతః శక్రో నిరీక్ష్యాఽథ
ప్రణష్టం తం స్వకమ్ బలం
న్యవర్తయదసంభ్రాంతః
సమావృత్య దశాననమ్. 20

ఏతస్మిన్నంతరే నాదో
ముక్తో దానవరాక్షసైః
హా హతాః స్మ ఇతి గ్రస్తం
దృష్ట్వా శక్రేణ రావణమ్. 21

తతో రథం సమాస్థాయ
రావణిః క్రోధమూర్ఛితః
తత్సైన్యమ్ అతిసంక్రుద్ధః
ప్రవివేశ సుదారుణమ్. 22

తాం ప్రవిశ్య మహామాయాం
ప్రాప్తాం గోపతినా పురా
ప్రవివేశ సుసంరబ్ధః
తత్సైన్యం సమభిద్రవత్. 23

స సర్వా దేవతాస్త్యక్త్వా
శక్రమేవాభ్యధావత
మహేంద్రశ్చ మహాతేజా
నాఽపశ్యచ్చ సుతం రిపోః. 24

విముక్తకవచస్తత్ర
వధ్యమానో హి రావణిః
త్రిదశైః సుమహావీరైః
న చకార చ కించన. 25

స మాతలిం సమాయాంతం
తాడయిత్వా శరోత్తమైః
మహేంద్రం బాణవర్షేణ
భూయ ఏవాఽభ్యవాకిరత్. 26

తతస్త్యక్త్వా రథం శక్రో
విససర్జ చ సారథిమ్
ఐరావతం సమారుహ్య
మృగయామాస రావణిమ్. 27

స తత్ర మాయాబలవాన్
అదృశ్యోఽథాఽతరిక్షగః
ఇంద్రం మాయా పరిక్షిప్తం
కృత్వాస ప్రాద్రవచ్ఛరైః. 28

స తం యదా పరిశ్రాంతమ్
ఇంద్రం జజ్ఞేఽథ రావణిః
తదైవం మాయయాబధ్వా
స్వసైన్యమభితోఽనయత్. 29

తం తు దృష్ట్వా బలాత్ తేన
నీయమానం మహారణాత్
మహేంద్రమ్ అమరాః సర్వే
కిన్ను స్యాదిత్యచింతయన్. 30

దృశ్యతే న స మాయావీ
శక్రజిత్ సమితింజయః
విద్యావానపి యేనేంద్రో
మాయయా నీయతే బలాత్. 31

ఏతస్మినంతరే క్రుద్ధాః
సర్వే సురగణాస్తదా
రావణం విముఖీకృత్య
శరవర్షైరవాకిరన్. 32

రావణస్తు సమాసాద్య
ఆదిత్యాంశ్చ వసూంస్తథా
న శశాక స సంగ్రామే
యోద్ధుం శత్రుభిరర్దితః. 33

స తం దృష్ట్వా పరిమ్లానం
ప్రహారైర్జర్జరీకృతమ్
రావణిః పితరం యుద్ధేఽ
దర్శనస్థోఽబ్రవీదిదమ్. 34

ఆగచ్ఛ తాత గచ్ఛామో
రణకర్మ నివర్తతామ్
జితం నో విదితం తేఽస్తు
స్వస్థోభవ గతజ్వరః. 35

అయం హి సురసైన్యస్య
త్రైలోక్యస్య చ యః ప్రభుః
స గృహీతో దైవబలాత్
భగ్నదర్పాః సురాః కృతాః. 36

యథేష్టం భుంక్ష్వ లోకాంస్త్రీన్
నిగృహ్యారాతిమోజసా
వృథా కిం తే శ్రమేణేహ
యుద్ధమ్ అద్య తు నిష్ఫలమ్. 37

తతస్తే దైవతగణా
నివృత్తా రణకర్మణః
తచ్ఛ్రుత్వా రావణేర్వాక్యం
స్వస్థచేతా బభూవ హ. 38

అథ రణవిగతజ్వరః ప్రభుః
విజయమవాప్య నిశాచరేంద్రః
స్వభవనమభితో జగామ హృష్టః
స్వసుతమవాప్య చ వాక్యమబ్రవీత్. 39

అతిబలసదృశైః పరాక్రమైస్తైః
మమ కులమానవివర్ధనం కృతమ్
యదయమతుల్యబలస్త్వయాఽద్య వై
త్రిదశపతిస్త్రిదశాశ్చ నిర్జితాః. 40

నయ రథమధిరోప్య వాసవం
నగరమితో వ్రజ సేనయా వృతస్త్వమ్
అహమపి తవ గచ్ఛతో ద్రుతం
సహ సచివైరనుయామి పృష్ఠతః. 41

అథ స బలవృతః సవాహనః
త్రిదశపతిం పరిగృహ్య రావణిః
స్వభవనమభిగమ్య రాక్షసో
కృతసమరాన్ విససర్జ రాక్షసాన్. 42

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోనత్రింశస్సర్గః (29)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రింశస్సర్గః (30)

బ్రహ్మదేవుడు ఇంద్రజిత్తుకు వరములు ప్రసాదించి ఇంద్రుని విడిపించుట

జితే మహేంద్రేఽతిబలే
రావణస్య సుతేన వై
ప్రజాపతిం పురస్కృత్య
యయుర్లంకాం సురా స్తదా. 1

తత్ర రావణమాసాద్య
పుత్రభ్రాతృభిరావృతమ్
అబ్రవీద్గగనే తిష్ఠన్
సామపూర్వం ప్రజాపతిః. 2

వత్స రావణ తుష్టోఽస్మి
పుత్రస్య తవ సంయుగే
అహోఽస్య విక్రమౌదార్యం
తవ తుల్యోఽధికోఽపి వా. 3

జితం హి భవతా సర్వం
త్రైలోక్యం స్వేన తేజసా
కృతా ప్రతిజ్ఞా సఫలా
ప్రీతోఽస్మి స్వసుతేన వై. 4

అయం చ పుత్రోఽతిబలః
తవ రావణ వీర్యవాన్
జగతీంద్రజిదిత్యేవ
పరిఖ్యాతో భవిష్యతి. 5

బలవాన్ దుర్జయశ్చైవ
భవిష్యత్యేవ రాక్షసః
యం సమాశ్రిత్య తే
రాజన్ స్థాపితాస్త్రిదశా వశే. 6

తన్ముచ్యతాం మహాబాహో
మహేంద్రః పాకశాసనః
కిం చాఽస్య మోక్షణార్థాయ
ప్రయచ్ఛంతు దివౌకసః. 7

అథాఽబ్రవీన్మహాతేజా
ఇంద్రజిత్ సమితింజయః
అమరత్వమ్ అహం దేవ
వృణే యద్యేష ముచ్యతే. 8

చతుష్పదాం ఖేచరాణామ్
అన్యేషాం చ మహౌజసామ్
వృక్షగుల్మక్షుపలతాత్
ఋణోపలమహీభృతామ్. 9

సర్వేఽపి జంతవోఽన్యోన్యం
భేతవ్యో సతి బిభ్యతి
అతోఽత్ర లోకే సర్వేషాం
సర్వస్మాచ్చ భవేద్భయమ్. 10

తతోఽబ్రవీన్మహాతేజా
మేఘనాదం ప్రజాపతిః
నాస్తి సర్వాఽమరత్వం హి
కస్యచిత్ ప్రాణినో భువి
పక్షిణశ్చ చతుష్పదః
భూతానాం వా మహౌజసమ్. 11

శ్రుత్వా పితామహేనోక్తమ్
ఇంద్రజిత్ ప్రభుణాఽవ్యయమ్ 12

అథాఽబ్రవీత్ స తత్రస్థం
మేఘనాదో మహాబలః
శ్రూయతాం వా భవేత్
సిద్ధిః శతక్రతువిమోక్షణే. 13

మమేష్టం నిత్యశో హవ్యైః
మంత్రైః సంపూజ్య పావకమ్
సంగ్రామమ్ అవతర్తుం చ
శత్రునిర్జయకాంక్షిణః. 14

అశ్వయుక్తో రథో మహ్యమ్
ఉత్తిష్ఠేత్తు విభావసోః
తత్స్థస్యామరతా స్యాన్మే
ఏష మే నిశ్చయో వరః. 15

తస్మిన్ యద్యసమాప్తే చ
జప్యహోమే విభావసౌ
యుధ్యేయం దేవ సంగ్రామే
తదా మే స్యాద్వినాశనమ్. 16

సర్వో హి తపసా దేవ
వృణోత్యమరతాం పుమాన్
విక్రమేణ మయాత్వేతత్
అమరత్వం ప్రవర్తితమ్. 17

ఏవ మస్త్వితి తం చాహ
వాక్యం దేవః పితామహః
ముక్తశ్చేంద్రజితా శక్రో
గతాశ్చ త్రిదివం సురాః. 18

ఏతస్మిన్నంతరే రామ
దీనో భ్రష్టాఽమరద్యుతిః
ఇంద్రశ్చింతాపరీతాత్మా
ధ్యానతత్పరతాం గతః. 19

తం తు దృష్ట్వా తథాభూతం
ప్రాహ దేవః ప్రజాపతిః
శతక్రతో కిము పురా
కరోతి స్మ సుదుష్కరమ్. 20

అమరేంద్ర మయా బహ్వ్యః
ప్రజాః సృష్టాస్తదా ప్రభో
ఏకవర్ణాః సమాభాషా
ఏకరూపాశ్చ సర్వశః. 21

తాసాం నాఽస్తి విశేషో హి
దర్శనే లక్షణేఽపి వా
తతోఽహ మేకాగ్రమనాః
తాః ప్రజాః పర్యచింతయమ్. 22

సోఽహం తాసాం విశేషార్థం
స్త్రియమ్ ఏకాం వినిర్మమే
యద్యత్ ప్రజానాం ప్రత్యంగం
విశిష్టం తత్తదుద్ధృతమ్. 23

తతో మయా రూపగుణైః
అహల్యా స్త్రీ వినిర్మితా
హలం నామేహ వైరూప్యం
హల్యం తత్ప్రభవం భవేత్. 24

యస్మాన్న విద్యతే హల్యం
తేనాఽహల్యేతి విశ్రుతా
అహల్యేతి మయా శక్ర
తస్యా నామ ప్రవర్తితమ్. 25

నిర్మితాయాం తు దేవేంద్ర
తస్యాం నార్యాం సురర్షభ
భవిష్యతీతి కస్యైషా
మమ చింతా తతోఽభవత్. 26

త్వం తు శక్ర తదా నారీం
జానీషే మనసా ప్రభో
స్థానాఽధికతయా పత్నీ
మమైషేతి పురందర. 27

సా మయా న్యాసభూతా తు
గౌతమస్య మహాత్మనః
న్యస్తా బహూని వర్షాణి
తేన నిర్యాతితా చ హ. 28

తతస్తస్య పరిజ్ఞాయ
మయా స్థైర్యం మహామునేః
జ్ఞాత్వా తపసి సిద్ధిం చ
పత్న్యర్థం స్పర్శితా తదా. 29

స తయా సహ ధర్మాత్మా
రమతే స్మ మహామునిః
ఆసన్నిరాశా దేవాస్తు
గౌతమే దత్తయా తయా. 30

సంక్రుద్ధస్త్వం హి ధర్మాత్మన్
గత్వా తస్యాశ్రమం మునేః
దృష్టవాంశ్చ తదా తాం స్త్రీం
దీప్తామ్ అగ్నిశిఖామివ. 31

సా త్వయా ధర్షితా శక్ర
కామార్తేన సమన్యునా
దృష్టస్త్వం చ తదా తేన
హ్యాశ్రమే పరమర్షిణా. 32

తతః క్రుద్ధేన తేనాఽసి
శప్తః పరమతేజసా
గతోఽసి యేన దేవేంద్ర
దశాభాగవిపర్యయమ్. 33

యస్మాన్మే ధర్షితా పత్నీ
త్వయా వాసవ నిర్భయమ్
తస్మాత్ త్వం సమరే రాజన్
శత్రుహస్తం గమిష్యసి. 34

అయం తు భావో దుర్బుద్ధే
యస్త్వయేహ ప్రవర్తితః
మానుషేష్వపి లోకేషు
భవిష్యతి న సంశయః. 35

తత్రార్ధం తస్య యః కర్తా
త్వయ్యర్ధం నిపతిష్యతి
న చ తే స్థావరం స్థానం
భవిష్యతి న సంశయః. 36

యశ్చ యశ్చ సురేంద్రః
స్యాద్ధ్రువః స న భవిష్యతి
ఏష శాపో మయా ముక్త
ఇత్యసౌ త్వాం తదాఽబ్రవీత్. 37

తాం తు భార్యాం స నిర్భర్త్స్య
సోఽబ్రవీత్ సుమహాతపాః
దుర్వినీతే వినిధ్వంస
మమాశ్రమసమీపతః. 38

రూపయౌవనసంపన్నా
యస్మాత్ త్వమ్ అనవస్థితా
తస్మాద్రూపవతీ లోకే
న త్వమ్ ఏకా భవిష్యతి. 39

రూపం చ తే ప్రజాః సర్వా
గమిష్యంతి న సంశయః
యత్తదేకం సమాశ్రిత్య
విభ్రమోఽయమ్ ఉపస్థితః. 40

తదాప్రభృతి భూయిష్ఠం
ప్రజా రూపసమన్వితాః
సా తం ప్రసాదయామాస
మహర్షిం గౌతమం తదా. 41

అజ్ఞానాద్ధర్షితా నాథ
త్వద్రూపేణ దివౌకసా
న కామకారాద్విప్రర్షే
ప్రసాదం కర్తుమర్హసి. 42

అహల్యయా త్వేవ ముక్తః
ప్రత్యువాచ స గౌతమః
ఉత్పత్స్యతి మహాతేజా
ఇక్ష్వాకూణాం మహారథః. 43

రామో నామ శ్రుతో లోకే
వనం చాప్యుపయాస్యతి
బ్రాహ్మణార్థే మహాబాహుః
విష్ణుర్మానుషవిగ్రహః
తం ద్రక్ష్యసి యదా భద్రే
తతః పూతా భవిష్యసి. 44

స హి పావయితుం శక్తః
త్వయా యద్దుష్కృతం కృతమ్
తస్యాతిథ్యం చ కృత్వా వై
మత్సమీపం గమిష్యసి. 45

వత్స్యసి త్వం మయా సార్ధం
తదా హి వరవర్ణిని

ఏవముక్త్వా స విప్రర్షిః
ఆజగామ స్వమాశ్రమమ్
తపశ్చచార సుమహత్
సా పత్నీ బ్రహ్మవాదినః. 46

శాపోత్సర్గాద్ధి తస్యేదం
మునేః సర్వమ్ ఉపస్థితమ్. 47

తత్స్మర త్వం మహాబాహో
దుష్కృతం యత్ త్వయా కృతమ్
తేన త్వం గ్రహణం శత్రోః
యాతో నాఽన్యేన వాసవ. 48

శీఘ్రం వై యజ యజ్ఞం
త్వం వైష్ణవం సుసమాహితః
పావితస్తేన యజ్ఞేన
యాస్యసే త్రిదివం తతః. 49

పుత్రశ్చ తవ దేవేంద్ర
న వినష్టో మహారణే
నీతః సన్నిహితశ్చైవ
ఆర్యకేణ మహోదధౌ. 50

ఏతచ్ఛ్రుత్వా మహేంద్రస్తు
యజ్ఞమిష్ట్వా చ వైష్ణవమ్
పునస్త్రిదివమాక్రామత్
అన్వశాసచ్చ దేవరాట్. 51

ఏతదింద్రజితో నామ
బలం యత్ కీర్తితం మయా
నిర్జితస్తేన దేవేంద్రః
ప్రాణినోఽన్యే తు కిం పునః. 52

ఆశ్చర్యమితి రామశ్చ
లక్ష్మణశ్చాఽబ్రవీత్ తదా
అగస్త్యవచనం శ్రుత్వా
వానరా రాక్షసాస్తదా. 53

విభీషణస్తు రామస్య
పార్శ్వస్థో వాక్యమబ్రవీత్
ఆశ్చర్యం స్మారితోస్మ్యద్య
యత్తద్దృష్టం పురాతనమ్. 54

అగస్త్యం త్వబ్రవీద్రామః
సత్యమ్ ఏతచ్ఛ్రుతం చ మే. 55

ఏవం రామ సముద్భూతో
రావణో లోకకంటకః
సపుత్రో యేన సంగ్రామే
జితః శక్రః సురేశ్వరః. 56

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రింశస్సర్గః (30)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకత్రింశస్సర్గః (31)

నర్మదానదీ తీరమున రావణుని శివలింగార్చన

తతో రామో మహాతేజా
విస్మయాత్ పునరేవ హి
ఉవాచ ప్రణతో వాక్యమ్
అగస్త్యమ్ ఋషిసత్తమమ్. 1

భగవన్ రాక్షసః క్రూరో
యదాప్రభృతి మేదినీమ్
పర్యటత్ కిం తదా లోకాః
శూన్యా ఆసన్ ద్విజోత్తమ. 2

రాజా వా రాజమాత్రో వా
కిం తదా నాత్ర కశ్చన
ధర్షణాం యత్ర న ప్రాప్తో
రావణో రాక్షసేశ్వరః. 3

ఉతాహో హతవీర్యాస్తే
బభూవుః పృథివీక్షితః
బహిష్కృతా వరాస్త్రైశ్చ
బహవో నిర్జితా నృపాః. 4

రాఘవస్య వచః శ్రుత్వా
హ్యగస్త్యో భగవాన్ ఋషిః
ఉవాచ రామం ప్రహసన్
పితామహ ఇవేశ్వరమ్. 5

ఇత్యేవం బాధమానస్తు
పార్థివాన్ పార్థివర్షభ
చచార రావణో రామ
పృథివ్యాం పృథివీపతే. 6

తతో మాహిష్మతీం నామ
పురీం స్వర్గపురీప్రభామ్
సంప్రాప్తో యత్ర సాన్నిధ్యం
సదాఽఽసీద్వసురేతసః. 7

తుల్య ఆసీన్నృపస్తస్య
ప్రతాపాద్వసురేతసః
అర్జునో నామ యత్రాగ్నిః
శరకుండేశయః సదా. 8

తమేవ దివసం సోఽథ
హైహయాధిపతిర్బలీ
అర్జునో నర్మదాం రంతుం
గతః స్త్రీభిః సహేశ్వరః. 9

తమేవదివసం సోఽథ
రావణస్తత్ర ఆగతః
రావణో రాక్షసేంద్రస్తు
తస్యాఽమాత్యాన్ అపృచ్ఛత. 10

క్వార్జునో నృపతిః శీఘ్రం
సమ్యగాఖ్యాతుమర్హథ
రావణోఽహమ్ అనుప్రాప్తో
యుద్ధేప్సుః నృవరేణ హ
మమాగమనమప్యగ్రే
యుష్మాభిః సన్నివేద్యతామ్. 11

ఇత్యేవం రావణేనోక్తాస్తే
అమాత్యాః సువిపశ్చితః
అబ్రువన్ రాక్షసపతిమ్
అసాన్నిధ్యం మహీపతేః. 12

శ్రుత్వా విశ్రవసః పుత్రః
పౌరాణామ్ అర్జునం గతమ్
అపసృత్యాగతో వింధ్యం
హిమవత్సన్నిభం గిరిమ్. 13

స తమ్ అభ్రమివావిష్టమ్
ఉద్భ్రాంతమివ మేదినీమ్
అపశ్యద్రావణో వింధ్యమ్
ఆలిఖంతమివాంబరమ్. 14

సహస్రశిఖరోపేతం
సింహాధ్యుషితకందరమ్
ప్రపాత పతితైస్తోయైః
సాట్టహాసమివాంబుధిమ్. 15

దేవదానవగంధర్వైః
సాప్సరోగణకిన్నరైః
స్వస్త్రీభిః క్రీడమానైశ్చ
స్వర్గభూతం మహోచ్ఛ్రయమ్. 16

నదీభిః స్యందమానాభిః
స్ఫాటికప్రతిమం జలమ్
ఫణాభిశ్చలజిహ్వాభిః
అనంతమివ విష్ఠితమ్. 17

ఉత్క్రామంతం దరీవంతం
హిమవత్సన్నిభం గిరిమ్
పశ్యమానస్తతో వింధ్యం
రావణో నర్మదాం యయౌ. 18

చలోపలజలాం పుణ్యాం
పశ్చిమోదధిగామినీమ్. 19

మహిషైః సృమరైః సింహైః
శార్దూలర్క్షగజోత్తమైః.
ఉష్ణాభితప్తైస్తృషితైః
సంక్షోభితజలాశయామ్. 20

చక్రవాకైః సకారండైః
సహంసజలకుక్కుటైః
సారసైశ్చ సదా మత్తైః
కోకూజద్భిః సమావృతామ్. 21

ఫుల్లద్రుమకృతోత్తంసాం
చక్రవాకయుగస్తనీమ్
విస్తీర్ణపులినశ్రోణీం
హంసావళిసుమేఖలామ్. 22

పుష్పరేణ్వనులిప్తాంగీం
జలఫేనాఽమలాంశుకామ్
జలావగాహసంస్పర్శాం
ఫుల్లోత్పలశుభేక్షణామ్. 23

పుష్పకాదవరుహ్యాశు
నర్మదాం సరితాం వరామ్
ఇష్టామివ వరాం నారీమ్
అవగాహ్య దశాననః. 24

స తస్యాః పులినే రమ్యే
నానామునినిషేవితే
ఉపోపవిష్టైః సచివైః
సార్ధం రాక్షసపుంగవః
ప్రఖ్యాయ నర్మదాం చాఽథ
గంగేయ మితి రావణః. 25

నర్మదా దర్శజం హర్షమ్
ఆప్తవాన్ రాక్షసాధిపః
ఉవాచ సచివాంస్తత్ర
సలీలం శుకసారణౌ. 26

ఏష రశ్మిసహస్రేణ
జగత్కృత్వైవ కాంచనమ్
తీక్ష్ణతాపకరః సూర్యో
నభసోఽర్థం సమాశ్రితః. 27

మ్మామాసీనం విదిత్వేహ
చంద్రయాతి దివాకరః. 28

నర్మదా జలశీతశ్చ
సుగంధిః శ్రమనాశనః
మద్భయాదనిలోఽప్యత్ర
వాత్యేష సుసమాహితః. 29

ఇయం చాపి సరిచ్ఛ్రేష్ఠా
నర్మదా నర్మవర్ధినీ
నక్రమీనవిహంగోర్మిః
సభయేవాంగనా స్థితా. 30

తద్భవంతః క్షతాః శస్త్రైః
నృపైరింద్రసమైర్యుధి
చందనస్య రసేనేవ
రుధిరేణ సముక్షితాః. 31

తే యూయమ్ అవగాహధ్వం
నర్మదాం శర్మదాం శుభామ్
మహాపద్మముఖా మత్తా
గంగామివ మహాగజాః. 32

అస్యాం స్నాత్వా మహానద్యాం
పాప్మానం విప్రమోక్ష్యథ. 32

అహమప్యద్య పులినే
శరదిందుసమప్రభే
పుష్పోపహారం శనకైః
కరిష్యామి కపర్దినః. 33

రావణేనైవముక్తాస్తు
మారీచశుకసారణాః

సమహోదరధూమ్రాక్షా
నర్మదాం విజగాహిరే. 34

రాక్షసేంద్రగజైస్తైస్తు
క్షోభితా నర్మదా నదీ
వామనాంజనపద్మాద్యైః
గంగా ఇవ మహాగజైః. 35

తత స్తే రాక్షసాః స్నాత్వా
నర్మదాయాం మహాబలాః
ఉత్తీర్య పుష్పాణ్యాజహ్రుః
బల్యర్థం రావణస్య తు. 36

నర్మదా పులినే హృద్యే
శుభ్రాఽభ్రసదృశప్రభే
రాక్షసైస్తు ముహూర్తేన
కృతః పుష్పమయో గిరిః. 37

పుష్పేషూపహృతేష్వేవం
రావణో రాక్షసేశ్వరః
అవతీర్ణో నదీం స్నాతుం
గంగామివ మహాగజః. 38

తత్ర స్నాత్వా చ విధివత్
జప్త్వా జప్యమ్ అనుత్తమమ్
నర్మదా సలిలాత్ తస్మాత్
ఉత్తతార స రావణః. 39

తత్ర క్లిన్నాంబరం త్యక్త్వా
శుక్లవస్త్రసమావృతమ్
రావణం ప్రాంజలిం యాంతమ్
అన్వయుః సర్వరాక్షసాః. 40

యత్ర యత్ర చ యాతి స్మ
రావణో రాక్షసేశ్వరః
జాంబూనదమయం లింగం
తత్ర తత్ర స్మ నీయతే. 41

వాలుకావేదిమధ్యే తు
తల్లింగం స్థాప్య రావణః
అర్చయామాస గంధైశ్చ
పుష్పైశ్చాఽమృతగంధిభిః. 42

తతః సతామ్ ఆర్తిహరం హరం వరం
వరప్రదం చంద్రమయూఖభూషణమ్
సమర్చయిత్వా స నిశాచరో జగో
ప్రసార్య హస్తాన్ ప్రణనర్త చాఽగ్రత. 43

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకత్రింశస్సర్గః (31)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్వాత్రింశస్సర్గః (32)

రావణుని బంధించిన కార్తవీర్యార్జునుడు

నర్మదా పులినే యత్ర
రాక్షసేంద్రః సుదారుణః
పుష్పోపహారం కురుతే
తస్మాద్దేశాదదూరతః. 1

అర్జునో జయతాం శ్రేష్ఠో
మాహిష్మత్యాః పతిః ప్రభుః
క్రీడితే సహ నారీభిః
నర్మదాతోయమాశ్రితః. 2

తాసాం మధ్యగతో రాజా
రరాజ చ తదాఽర్జునః
కరేణూనాం సహస్రస్య
మధ్యస్థ ఇవ కుంజరః. 3

జిజ్ఞాసుః స తు బాహూనాం
సహస్రస్యోత్తమం బలమ్
రురోధ నర్మదావేగం
బాహుభిర్బహుభిర్వృతః. 4

కార్తవీర్యభుజాసక్తం
తజ్జలం ప్రాప్య నిర్మలమ్
కూలోపహారం కుర్వాణం
ప్రతిస్రోతః ప్రధావతి. 5

సమీననక్రమకరః
సపుష్పకుశసంస్తరః
స నర్మదాంభసో వేగః
ప్రావృట్కాల ఇవాబభౌ. 6

స వేగః కార్తవీర్యేణ
సంప్రేషిత ఇవాంభసః
పుష్పోపహారం సకలం
రావణస్య జహార హ. 7

రావణోఽర్ధసమాప్తం తమ్
ఉత్సృజ్య నియమం తదా
నర్మదాం పశ్యతే కాంతాం
ప్రతికూలాం యథా ప్రియామ్. 8

పశ్చిమేన తు తం దృష్ట్వా
సాగరోద్గారసన్నిభమ్
వర్ధంతమ్ అంభసో వేగం
పూర్వామ్ ఆశాం ప్రవిశ్య తు. 9

తతోఽనుద్భ్రాంతశకునాం
స్వభావే పరమే స్థితామ్
నిర్వికారాంగనాభాసామ్
అపశ్యద్రావణో నదీమ్. 10

సవ్యేతరకరాంగుళ్యా
సశబ్దం చ దశాననః
వేగప్రభవమన్వేష్టుం
సోఽదిశచ్ఛుకసారణౌ. 11

తౌ తు రావణసందిష్టౌ
భ్రాతరౌ శుకసారణౌ
వ్యోమాంతరగతౌ వీరౌ
ప్రస్థితౌ పశ్చిమాముఖౌ. 12

అర్ధయోజనమాత్రం తు
గత్వా తౌ తు రజనీచరౌ
పశ్యేతాం పురుషం తోయే
క్రీడంతం సహయోషితమ్. 13

బృహత్సాలప్రతీకాశం
తోయవ్యాకులమూర్ధజమ్
మదరక్తాంతనయనం
మదవ్యాకులతేజసమ్. 14

నదీం బాహుసహస్రేణ
రుంధంతమ్ అరిమర్దనమ్
గిరిం పాదసహస్రేణ
రుంధంతమివ మేదినీమ్. 15

బాలానాం వరనారీణాం
సహస్రేణ సమావృతమ్
సమదానాం కరేణూనాం
సహస్రేణేవ కుంజరమ్. 16

తమద్భుతతమం దృష్ట్వా
రాక్షసౌ శుకసారణౌ
సన్నివృత్తావుపాగమ్య
రావణం తమ్ అథోచతుః. 17

బృహత్సాలప్రతీకాశః
కోఽప్యసౌ రాక్షసేశ్వర
నర్మదాం రోధవద్రుద్ధ్వా
క్రీడాపయతి యోషితః. 18

తేన బాహుసహస్రేణ
సన్నిరుద్ధజలా నదీ
సాగరోద్గారసంకాశాన్
ఉద్గారాన్ సృజతే ముహుః. 19

ఇత్యేవం భాషమాణౌ తౌ
నిశామ్య శుకసారణౌ
రావణోఽర్జున ఇత్యుక్త్వా
ప్రయయౌ యుద్ధలాలసః. 20

అర్జునాఽభిముఖే తస్మిన్
రావణే రాక్షసాధిపే
చండః ప్రవాతి పవనః
సనాదః సరజాస్తదా. 21

సకృదేవ కృతో రావః
సరక్తప్రేషితో ఘనైః
మహోదరమహాపార్శ్వ
ధూమ్రాక్షశుకసారణైః

సంవృతో రాక్షసేంద్రస్తు
తత్రాఽఽగాద్యత్ర చాఽఽర్జునః. 22

అదీర్ఘే నైవ కాలేన
స తదా రాక్షసో బలీ
తం నర్మదాహ్రదం భీమమ్
ఆజగామాఽఽంజనప్రభః. 23

స తత్ర స్త్రీపరివృతం
వాశితాభిరివ ద్విపమ్
నరేంద్రం పశ్యతే రాజా
రాక్షసానాం తదాఽఽర్జునమ్. 24

స రోషాద్రక్తనయనో
రాక్షసేంద్రో బలోద్ధతః
ఇత్యేవమ్ అర్జునాఽఽమాత్యామ్
ఆహ గంభీరయా గిరా. 25

అమాత్యాః క్షిప్రమాఖ్యాత
హైహయస్య నృపస్య వై
యుద్ధార్థీ సమనుప్రాప్తో
రావణో నామ రాక్షసః. 26

రావణస్య వచః శ్రుత్వా
మంత్రిణోఽఽథాఽఽర్జునస్య తే
ఉత్తస్థుః సాయుధాస్త్రాశ్చ
రావణం వాక్యమబ్రువన్. 27

యుద్ధస్య కాలో విజ్ఞేయః
సాధు భోః సాధు రావణ
యః క్షీబం స్త్రీవృతం చైవ
యోద్ధుమ్ ఉత్సహతే నృపమ్. 28

స్త్రీ సమక్షం కథం యత్తత్
యోద్ధుముత్సహసేఽఽర్జునమ్
వాశితామధ్యగం మత్తం
శార్దూల ఇవ కుంజరమ్. 29

క్షమస్వాఽఽద్య దశగ్రీవ
చోష్యతాం శర్వరీ త్వయా
యుద్ధే శ్రద్ధా చ యద్యస్తి
శ్వస్తాత సమరేఽఽర్జునమ్. 30

యద్యద్యాఽఽస్తి మతిర్యోద్ధుం
యుద్ధతృష్ణా సమావృతా
నిహత్యాస్మాంస్తతో యుద్ధమ్
అర్జునేనోపయాస్యసి. 31

తత స్తే రావణామాత్యైః
అమాత్యాః పార్థివస్య తు
సూదితాశ్చాపి తే యుద్ధే
భక్షితాశ్చ బుభుక్షితైః. 32

తతో హలహలాశబ్దో
నర్మదా తిర ఆబభౌ
అర్జునస్యాఽఽనుయాతౄణాం
రావణస్య చ మంత్రిణామ్. 33

ఇషుభిస్తోమరైః శూలైః
త్రిశూలైర్వజ్రకర్షణైః

సరావణాన్ అర్దయంతః
సమంతాత్ సమభిద్రుతాః. 34

హైహయాధిపయోధానాం
వేగ ఆసీత్ సుదారుణః
సనక్రమీనమకర
సముద్రస్యేవ నిస్వనః. 35

రావణస్య తు తేఽమాత్యాః
ప్రహస్తశుకసారణాః
కార్తవీర్యబలం క్రుద్ధా
నిర్దహంతి స్మ తేజసాః. 36

అర్జునాయ తు తత్కర్మ
రావణస్య సమంత్రిణః
క్రీడమానాయ కథితం
పురుషైర్ద్వారరక్షిభిః. 37

శ్రుత్వా న భేతవ్య మితి
స్త్రీజనం తం తతోఽర్జునః
ఉత్తతార జలాత్ తస్మాత్
గంగాతోయాదివాంజనః. 38

క్రోధదూషితనేత్రస్తు
స తతోఽర్జున పావకః
ప్రజజ్వాల మహాఘోరో
యుగాంత ఇవ పావకః. 39

స తూర్ణతరమాదాయ
వరహేమాంగదో గదామ్
అభిదుద్రావ రక్షాంసి
తమాంసీవ దివాకరః. 40

బాహువిక్షేపకరణాం
సముద్యమ్య మహాగదామ్
గారుడం వేగమాస్థాయ
చాపపాతైవ సోఽర్జునః. 41

తస్య మార్గం సమారుధ్య
వింధ్యోఽర్కస్యేవ పర్వతః
స్థితో వింధ్య ఇవాకంప్యః
ప్రహస్తో ముసలాయుధః. 42

తతోఽస్య ముసలం ఘోరం
లోహబద్ధం మదోద్ధతః
ప్రహస్తః ప్రేషయన్ క్రుద్ధో
రరాస చ యథాఽంబుదః. 43

తస్యాగ్రే ముసలస్యాఽగ్నిః
అశోకాపీడసన్నిభః
ప్రహస్తకరముక్తస్య
బభూవ ప్రదహన్నివ. 44

అథాయాంతం తు ముసలం
కార్తవీర్యస్తదాఽర్జునః
నిపుణం వంచయామాస
సగదోఽగదవిక్రమః. 45

తతస్తమ్ అభిదుద్రావ
ప్రహస్తం హైహయాధిపః

భ్రామయానో గదాం గుర్వీం
పంచబాహుశతోచ్ఛ్రయామ్. 46

తథా హతోఽతివేగేన
ప్రహస్తో గదయా తదా
నిపపాత హతః శైలో
వజ్రివజ్రహతో యథా. 47

ప్రహస్తం పతితం దృష్ట్వా
మారీచశుకసారణాః
సమహోదరధూమ్రాక్షా
అపసృష్టా రణాజిరాత్. 48

అపక్రాంతేష్వమాత్యేషు
ప్రహస్తే చ నిపాతితే
రావణోఽభ్యద్రవత్ తూర్ణమ్
అర్జునం నృపసత్తమమ్. 49

సహస్రబాహోస్తద్యుద్ధం
వింశద్బాహోశ్చ దారుణమ్
నృపరాక్షసయోస్తత్ర
చాఽఽరబ్ధం రోమహర్షణమ్. 50

సాగరావివ సంరబ్ధౌ
చలన్మూలావివాఽచలౌ
తేజోయుక్తావివాదిత్యౌ
ప్రదహంతావివాఽనలౌ. 51

బలోద్ధతౌ యథా నాగౌ
వాశితార్థే యథా వృషౌ
మేఘావివ వినర్దంతౌ
సింహావివ బలోత్కటౌ. 52

రుద్రకాలావివ క్రుద్ధౌ
తౌ తదా తౌ రాక్షసార్జునౌ
పరస్పరం గదాభ్యాం తౌ
తాడయామాసతుర్భృశమ్. 53

వజ్రప్రహారాన్ అచలా
యథా ఘోరాన్ విషేహిరే
గదాప్రహారాంస్తౌ తత్ర
సేహాతే నరరాక్షసౌ. 54

యథాఽశనిరవేభ్యస్తు
జాయతేఽథ ప్రతిశ్రుతిః
తథా తయోర్గదాపోథైః
దిశః సర్వాః ప్రతిశ్రుతాః. 55

అర్జునస్య గదా సా తు
పాత్యమానాఽహితోరసి
కాంచనాభం నభశ్చక్రే
విద్యుత్సౌదామనీ యథా. 56

తథైవ రావణేనాఽపి
పాత్యమానా ముహుర్ముహుః
అర్జునోరసి నిర్భాతి
గదోల్కేవ మహాగిరౌ. 57

నాఽర్జునః ఖేదమాప్నోతి
న రాక్షసగణేశ్వరః

ఇదమాసీత్ తయోర్యుద్ధం
యథా పూర్వం బలీంద్రయోః. 58

శృంగైరివ వృషా యుధ్యన్
దంతాగ్రైరివ కుంజరౌ
పరస్పరం తౌ నిఘ్నంతౌ
నరరాక్షససత్తమౌ. 59

తతోఽర్జునేన క్రుద్ధేన
సర్వప్రాణేన సా గదా
స్తనయోరంతరే ముక్తా
రావణస్య మహోరసి. 60

వరదానకృతత్రాణే
సా గదా రావణోరసి
దుర్బలేవ యథా వేగం
ద్విధా భూత్వాఽపతత్ క్షితౌ. 61

స త్వర్జునప్రముక్తేన
గదాపాతేన రావణః
అపాసర్పద్ధనుర్మాత్రం
నిషసాద చ నిష్టనన్. 62

స విహ్వలం తదాఽఽలక్ష్య
దశగ్రీవం తతోర్జునః
సహసోత్పత్య జగ్రాహ
గరుత్మానివ పన్నగమ్. 63

స తం బాహుసహస్రేణ
బలాద్గృహ్య దశాననమ్
బబంధ బలవాన్ రాజా
బలిం నారాయణో యథా. 64

బధ్యమానే దశగ్రీవే
సిద్ధచారణదేవతాః
సాధ్వీతి వాదినః పుష్పైః
కిరంత్యర్జునమూర్ధని. 65

వ్యాఘ్రో మృగమివాదాయ
మృగరాడివ దంతినమ్
ననాద హైహయో రాజా
హర్షాదంబుదవన్ముహుః. 66

ప్రహస్తస్తు సమాశ్వస్తో
దృష్ట్వా బద్ధం దశాననమ్
సహ తై రాక్షసైః క్రుద్ధః
చాఽభిదుద్రావ పార్థివమ్. 67

నక్తంచరాణాం వేగస్తు
తేషామ్ ఆపతతాం బభౌ
ఉద్ధూత ఆతపాఽపాయే
సముద్రాణామివాద్భుతః. 68

ముంచ ముంచేతి భాషంత
తిష్ఠ తిష్ఠేతి చాఽసకృత్
ముసలాని స శూలాని
సోత్ససర్జ తదార్జునే. 69

అప్రాప్తాన్యేవ తాన్యాశు
అసంభ్రాంతస్తదాఽర్జునః

ఆయుధాన్యమరారీణాం
జగ్రాహాఽరిపుసూదనః. 70

తతస్తైరివ రక్షాంసి
దుర్ధరైః ప్రవరాయుధైః
భిత్త్వా విద్రావయామాస
వాయురంబుధరానివ. 71

రాక్షసాంస్త్రాసయిత్వా తు
కార్తవీర్యోఽర్జునస్తదా
రావణం గృహ్య నగరం
ప్రవివేశ సుహృద్వృతః. 72

స కీర్యమాణః కుసుమాక్షతోత్కరైః
ద్విజైః సపౌరైః పురుహూతసన్నిభః
తదాఽర్జునః సంప్రవివేశ తాం పురీం
బలిం నిగృహ్యేవ సహస్రలోచనః. 73

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్వాత్రింశస్సర్గః (32)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రయస్త్రింశస్సర్గః (33)

పులస్త్యమహర్షి ఆదేశముతో రావణుని బంధవిముక్తి

రావణగ్రహణం తత్తు
వాయుగ్రహణసన్నిభమ్
తతః పులస్త్యః శుశ్రావ
కథితం దివి దైవతైః. 1

తతః పుత్రకృతస్నేహాత్
కంప్యమానో మహాధృతిః
మాహిష్మతీపతిం ద్రష్టుమ్
ఆజగామ మహామునిః. 2

స వాయుమార్గమ్ ఆస్థాయ
వాయుతుల్యగతిర్ద్విజః
పురీం మాహిష్మతీం ప్రాప్తో
మనస్సంతాపవిక్రమః. 3

సోఽమరావతిసంకాశాం
హృష్టపుష్టజనాకులామ్
ప్రవివేశ పురీం బ్రహ్మా
ఇంద్రస్యేవాఽమరావతీమ్. 4

పాదచారమివాదిత్యం
నిష్పతంతం సుదుర్దశమ్
తతస్తే ప్రత్యభిజ్ఞాయ
చాఽర్జునాయ నివేదయన్. 5

పులస్త్య ఇతి విజ్ఞాయ
వచనాద్హైహయాధిపః
శిరస్యంజలిమాధాయ
ప్రత్యుద్గచ్ఛత్ తపస్వినమ్. 6

పురోహితోఽస్య గృహ్యార్ఘ్యం
మధుపర్కం తథైవ చ
పురస్తాత్ ప్రయయౌ రాజ్ఞః
శక్రస్యేవ బృహస్పతిః. 7

తతస్తమ్ ఋషిమాయాంతమ్
ఉద్యంతమివ భాస్కరమ్
అర్జునో దృశ్య సంభ్రాంతో
వ వందేంద్ర ఇవేశ్వరమ్. 8

స తస్య మధుపర్కం గాం
పాద్యమ్ అర్ఘ్యం నివేద్యచ
పులస్త్యమాహ రాజేంద్రో
హర్షగద్గదయా గిరా. 9

అద్యైవమ్ అమరావత్యా
తుల్యా మాహిష్మతీ కృతా
అద్యాఽహం తు ద్విజేంద్ర త్వాం
యస్మాత్ పశ్యామి దుర్దశమ్. 10

అద్య మే కుశలం దేవ
అద్య మే కులమ్ వ్రతమ్
అద్య మే సఫలం జన్మ
అద్య మే సఫలం తపః
యస్మాద్దేవగణైర్వంద్యౌ
వందేఽహం చరణౌ తవ. 11

ఇదం రాజ్యమ్ ఇమే పుత్రా
ఇమే దారా ఇమే వయమ్
బ్రహ్మన్ కిం కుర్మ కిం కార్యమ్
ఆజ్ఞాపయతు నో భవాన్. 12

తం ధర్మేఽగ్నిషు పుత్రేషు
శివం పృష్ట్వా చ పార్థివమ్
పులస్త్యోవాచ రాజానం
హైహయానాం తథాఽర్జునమ్13

నరేంద్రాంబుజపత్రాక్ష
పూర్ణచంద్రనిభానన
అతులం తే బలం యేన
దశగ్రీవస్త్వయా జితః. 14

భయాద్యస్యోపతిష్ఠేతాం
నిష్పందౌ సాగరానిలౌ
సోఽయం మృధే త్వయా
బద్ధః పౌత్రో మే రణదుర్జయః. 15

పుత్రకస్య యశః పీతం
నామ విశ్రావితం త్వయా
మద్వాక్యాద్యాచ్యమానోఽద్య
ముంచ వత్సం దశాననమ్. 16

పులస్త్యాజ్ఞాం ప్రగృహ్యోచే
న కించన వచోఽర్జునః
ముమోచ వై పార్థివేంద్రో
రాక్షసేంద్రం ప్రహృష్టవత్. 17

స తం ప్రముచ్య త్రిదశారిమర్జునః
ప్రపూజ్య దివ్యాభరణస్రగంబరైః
అహింసకం సఖ్యముపేత్య సాగ్నికం
ప్రణమ్య తం బ్రహ్మసుతం గృహం
యయౌ. 18

పులస్త్యేనాఽపి సంత్యక్తో
రాక్షసేంద్రః ప్రతాపవాన్
పరిష్వక్తః కృతాతిథ్యో
లజ్జమానో వినిర్జితః. 19

పితామహసుతశ్చాఽపి
పులస్త్యో మునిపుంగవః
మోచయిత్వా దశగ్రీవం
బ్రహ్మలోకం జగామ హ. 20

ఏవం స రావణః ప్రాప్తః
కార్తవీర్యాత్ ప్రధర్షణమ్
పులస్త్యవచనాచ్చాపి
పునర్ముక్తో మహాబలః. 21

ఏవం బలిభ్యో బలినః
సంతి రాఘవనందన
నాఽవజ్ఞా హి పరే కార్యా
య ఇచ్ఛేత్ ప్రియమాత్మనః. 22

తతః స రాజా పిశితాశనానాం
సహస్రబాహోరుపలభ్య మైత్రీమ్
పునర్నృపాణాం కదనం చకార
చచార సర్వాం పృథివీం చ దర్పాత్. 23

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రయస్త్రింశస్సర్గః (33)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుస్త్రింశస్సర్గః (34)

వాలితో యుద్ధమునకు వెళ్లిన రావణుడు. ఆతని శక్తినెరిగి మైత్రి ఏర్పరుచుకొనుట

అర్జునేన విముక్తస్తు
రావణో రాక్షసాధిపః
చచార పృథివీం సర్వామ్
అనిర్విణ్ణస్తథా కృతః. 1

రాక్షసం వా మనుష్యం వా
శృణుతేఽయం బలాధికమ్
రావణస్తం సమాసాద్య
యుద్ధే హ్వాయతి దర్పితః. 2

తతః కదాచిత్ కిష్కింధాం
నగరీం వాలిపాలితామ్
గత్వాఽఽహ్వాయతి యుద్ధాయ
వాలినం హేమమాలినమ్. 3

తతస్తు వానరాఽమాత్యః
తారస్తారాపితా ప్రభుః
ఉవాచ వానరో వాక్యం
యుద్ధప్రేప్సుమ్ ఉపాగతమ్. 4

రాక్షసేంద్ర గతో వాలీ
యస్తే ప్రతిబలో భవేత్
కోన్యః ప్రముఖతః స్థాతుం
తవ శక్తః ప్లవంగమః. 5

చతుర్భ్యోఽపి సముద్రేభ్యః
సంధ్యామ్ అన్వాస్య రావణ
ఇమం ముహూర్తమాయాతి
వాలీ తిష్ఠ ముహూర్తకమ్. 6

ఏతానఽస్థిచయాన్ పశ్య
య ఏతే శంఖపాండురాః
యుద్ధార్థినామ్ ఇమే రాజన్
వానరాధిపతేజసా. 7

యద్వాఽమృతరసః పీతః
త్వయా రావణ రాక్షస
తథా వాలినమాసాద్య
తదంతం తవ జీవితమ్. 8

పశ్యేదానీం జగచ్ఛిత్రమ్
ఇమం విశ్రవసః సుత
ఇదం ముహూర్తం తిష్ఠస్వ
దుర్లభం తే భవిష్యతి. 9

అథ వా త్వరసే మర్తుం
గచ్ఛ దక్షిణసాగరమ్
వాలినం ద్రక్ష్యసే తత్ర
భూమిస్థమివ పావకమ్. 10

స తు తారం వినిర్భర్త్స్య
రావణో లోకరావణః
పుష్పకం తత్ సమారుహ్య
ప్రయయౌ దక్షిణార్ణవమ్. 11

తత్ర హేమగిరిప్రఖ్యం
తరుణాఽర్కనిభాననమ్
రావణో వాలినం దృష్ట్వా
సంధ్యోపాసనతత్పరమ్. 12

పుష్పకాదవరుహ్యాథ
రావణోఽంజనసన్నిభః
గ్రహీతుం వాలినం తూర్ణం
నిశ్శబ్దపదమాద్రవత్. 13

యదృచ్ఛయా తదా దృష్టో
వాలినాఽపి స రావణః
పాపాఽభిప్రాయవాన్ దృష్ట్వా
చకార న తు సంభ్రమమ్. 14

శశమాలక్ష్య సింహో వా
పన్నగం గరుడో యథా
న చింతయతి తం వాలీ
రావణం పాపనిశ్చయమ్. 15

జిఘృక్షమాణం ఆయాంతం
రావణం పాపచేతసమ్
కక్షావలంబినం కృత్వా
గమిష్యే త్రీన్ మహార్ణవాన్. 16

ద్రక్ష్యంత్యరిం మమాంకస్థం
స్రంసదూరుకరాంబరమ్
లంబమానం దశగ్రీవం
గరుడస్యేవ పన్నగమ్. 17

ఇత్యేవం మతిమాస్థాయ
వాలీ కర్ణమ్ ఉపాశ్రితః
జపన్ వై నైగమాన్ మంత్రాన్
తస్థౌ పర్వతరాడివ. 18

తావన్యోన్యం జిఘృక్షంతౌ
హరిరాక్షస పార్థివౌ
ప్రయత్నవంతౌ తత్కర్మ
ఈహతుర్బలదర్పితౌ. 19

హస్తగ్రాహం తు తం మత్వా
పాదశబ్దేన రావణమ్
సరాఙ్ముఖోఽపి జగ్రాహ
వాలీ సర్పమివాండజః. 20

గ్రహీతుకామం తం గృహ్య
రక్షసామ్ ఈశ్వరం హరిః
ఖముత్పపాత వేగేన
కృత్వా కక్షాఽవలంబినమ్. 21

తం చాపీడయమానం తు
వితుదంతం నఖైర్ముహుః
జహార రావణం వాలీ
పవనస్తోయదం యథా. 22

అథ తే రాక్షసామాత్యా
హ్రియమాణం దశాననమ్
ముమోక్షయిషవో వాలిం
రవమాణా అభిద్రుతాః. 23

అన్వీయమానో స్తైర్వాలీ
భ్రాజతేఽ౦బరమధ్యగః
అన్వీయమానో మేఘౌఘైః
అంబరస్థ ఇవాఽ౦శుమాన్. 24

తేఽ శక్నువంతః సంప్రాప్తుం
వాలినం రాక్షసోత్తమాః
తస్య బాహూరువేగేన
పరిశ్రాంతా వ్యవస్థితాః. 25

వాలిమార్గాదపాక్రామన్
పర్వతేంద్రాఽపి గచ్ఛతః
కిం పునర్జీవితప్రేప్సుః
బిభ్రద్వై మాంసశోణితమ్. 26

అపక్షిగణసంపాతాన్
వానరేంద్రో మహాజవః
క్రమశః సాగరాన్ సర్వాన్
సంధ్యాకాలమ్ అవందతః. 27

సభాజ్యమానో భూతైస్తు
ఖేచరైః ఖేచరోత్తమః
పశ్చిమం సాగరం వాలీ
హ్యాజగామ సరావణః. 28

తస్మిన్ సంధ్యామ్ ఉపాసిత్వా
స్నాత్వా జప్త్వా చ వానరః
ఉత్తరం సాగరం ప్రాయాత్
వహమానో దశాననమ్. 29

బహుయోజనసాహస్రం
వహమానో మహాహరిః
వాయువచ్చ మనోవచ్చ
జగామ సహ శత్రుణా. 30

ఉత్తరే సాగరే సంధ్యామ్
ఉపాసిత్వా దశాననమ్
వహమానోఽగమద్వాలీ
పూర్వమ్ వై స మహోదధిమ్. 31

తత్రాఽపి సంధ్యామ్ అన్వాస్య
వాసవిః స హరీశ్వరః
కిష్కింధామ్ అభితో గృహ్య
రావణం పునరాగమత్. 32

చతుర్ష్వపి సముద్రేషు
సంధ్యామ్ అన్వాస్య వానరః
రావణోద్వహనశ్రాంతః
కిష్కింధోపవనేఽపతత్. 33

రావణం తు ముమోచాఽథ
స్వకక్షాత్ కపిసత్తమః
కుతస్త్వమితి చోవాచ
ప్రహసన్ రావణం ముహుః. 34

విస్మయం తు మహద్గత్వా
శ్రమలోలనిరీక్షణః
రాక్షసేంద్రో హరీంద్రం తమ్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 35

వానరేంద్ర మహేంద్రాభ
రాక్షసేంద్రోఽస్మి రావణః
యుద్ధేప్సురహం సంప్రాప్తః
స చాద్యాసాదితస్త్వయా. 36

అహో బలమ్ అహో వీర్యమ్
అహో గాంభీర్యమేవ చ
యేనాఽహం పశువద్గృహ్య
భ్రామితశ్చతురోఽర్ణవాన్. 37

ఏవమ్ అశ్రాంతవద్వీర
శీఘ్రమేవ మహార్ణవాన్
మాం చైవోద్వహమానస్తు
కోఽన్యో వీరః క్రమిష్యతి. 38

త్రయాణా మేవ భూతానాం
గతిరేషా ప్లవంగమ
మనోఽనిలసుపర్ణానాం
తవ చాఽత్ర న సంశయః. 39

సోఽహం దృష్టబలస్తుభ్యమ్
ఇచ్ఛామి హరిపుంగవ
త్వయా సహ చిరం సఖ్యం
సుస్నిగ్ధం పావకాగ్రతః. 40

దారాః పుత్రాః పురం రాష్ట్రం
భోగాచ్ఛాదనభోజనమ్
సర్వమేవాఽవిభక్తం నౌ
భవిష్యతి హరీశ్వర. 41

తతః ప్రజ్వాలయిత్వాఽగ్నిం
తావుభౌ హరిరాక్షసౌ
భ్రాతృత్వమ్ ఉపసంపన్నౌ
పరిష్వజ్య పరస్పరమ్. 42

అన్యోన్యం లంభితకరౌ
తతస్తౌ హరిరాక్షసౌ
కిష్కింధాం విశతుర్హృష్టౌ
సింహౌ గిరిగుహామివ. 43

స తత్ర మాసమ్ ఉషితః
సుగ్రీవ ఇవ రావణః
అమాత్యైరాగతైర్నీతః
త్రైలోక్యోత్సాదనార్థిభిః. 44

ఏవమేతత్ పురా వృత్తం
వాలినా రావణః ప్రభో
ధర్షితశ్చ కృతశ్చాపి
భ్రాతా పావకసన్నిధౌ. 45

బలమ్ అప్రతిమం రామ
వాలినోఽభవదుత్తమమ్
సోఽపి త్వయా వినిర్దగ్ధః
శలభో వహ్నినా యథా. 46

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే చతుస్త్రింశస్సర్గః (34)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచత్రింశస్సర్గః (35)

ఇంద్రుని వజ్రాయుధముతో మూర్ఛిల్లిన హనుమ

అపృచ్ఛత తతో రామో
దక్షిణాశాశ్రయం మునిమ్
ప్రాంజలిర్వినయోపేత
ఇద మాహ వచోఽర్థవత్. 1

అతులం బలమేతద్వై
వాలినో రావణస్య చ
న త్వేతాభ్యాం హనుమతా
సమంత్వితి మతిర్మమ. 2

శౌర్యం దాక్ష్యం బలం ధైర్యం
ప్రాజ్ఞతా నయసాధనమ్
విక్రమశ్చ ప్రభావశ్చ
హనూమతి కృతాలయాః. 3

దృష్ట్వైవ సాగరం వీక్ష్య
సీదంతీం కపివాహినీమ్
సమాశ్వాస్య మహాబాహుః
యోజనానాం శతం ప్లుతః. 4

ధర్షయిత్వా పురీం లంకాం
రావణాంతఃపురం తదా
దృష్ట్వా సంభాషితా చాఽపి
సీతా హ్యాశ్వాసితా తథా. 5

సేనాగ్రగా మంత్రిసుతాః
కింకరా రావణాత్మజః
ఏతే హనుమతా తత్ర
హ్యేకేన వినిపాతితాః. 6

భూయో బంధాద్విముక్తేన
భాషయిత్వా దశాననమ్
లంకా భస్మీకృతా యేన
పావకేనేవ మేదినీ. 7

న కాలస్య న శక్రస్య
న విష్ణోః విత్తపస్య చ
కర్మాణి తాని శ్రూయంతే
యాని యుద్ధే హనూమతః. 8

ఏతస్య బాహువీర్యేణ
లంకా సీతా చ లక్ష్మణః
ప్రాప్తో మయా జయశ్చైవ
రాజ్యం మిత్రాణి బాంధవాః. 9

హనూమాన్ యది నో న స్యాత్
వానరాధిపతేః సఖా
ప్రవృత్తమపి కో వేత్తుం
జానక్యాః శక్తిమాన్ భవేత్. 10

కిమర్థం వాల్యనేనైవ
సుగ్రీవప్రియకామ్యయా
తదా వైరే సముత్పన్నే
న దగ్ధో వీరుధో యథా. 11

న హి వేదితవాన్ మన్యే
హనూమాన్ ఆత్మనో బలమ్
యద్దృష్టవాన్ జీవితేష్టం
క్లిశ్యంతం వానరాధిపమ్. 12

ఏతన్మే భగవన్ సర్వం
హనూమతి మహామతౌ
విస్తరేణ యథాతత్త్వం
కథయాఽమరపూజిత. 13

రాఘవస్య వచః శ్రుత్వా
హేతుయుక్తమ్ ఋషిస్తదా
హనూమతః సమక్షం
తమ్ ఇదం వచనమబ్రవీత్. 14

సత్యమేతద్రఘుశ్రేష్ఠ
యద్బ్రవీషి హనూమతః
న బలే విద్యతే తుల్యో
న గతౌ న మతౌ పరః. 15

అమోఘశాపైః శాపస్తు
దత్తోఽస్య ఋషిభిః పురా
న వేత్తా హి బలం యేన
బలీ సన్నరిమర్దనః. 16

బాల్యేఽప్యేతేన యత్ కర్మ
కృతం రామ మహాబల
తన్న వర్ణయితుం శక్యమ్
ఇతి బాలతయాఽస్య తే. 17

యది వాఽస్తి హ్యభిప్రాయః
తచ్ఛ్రోతుం తవ రాఘవ
సమాధాయ మతిం రామ
నిశామయ వదామ్యహమ్. 18

సూర్యదత్తవరస్వర్ణః
సుమేరుర్నామ పర్వతః
యత్ర రాజ్యం ప్రశాస్త్యస్య
కేసరీ నామ వై పితా. 19

తస్య భార్యా బభూవైషా
హ్యంజనేతి పరిశ్రుతా
జనయామాస తస్యాం వై
వాయురాత్మజముత్తమమ్. 20

శాలిశూకనిభాభాసం
ప్రాసూతాఽముం తదాంజనా
ఫలాన్యాహర్తుకామా వై
నిష్క్రాంతా గహనే చరా. 21

ఏష మాతుర్వియోగాచ్చ
క్షుధయా చ భృశార్దితః
రురోద శిశురత్యర్థం
శిశుః శరవణే యథా. 22

తతోద్యంతం వివస్వంతం
జపాపుష్పోత్కరోపమమ్
దదర్శ ఫలలోభాచ్చ
హ్యుత్పపాత రవిం ప్రతి. 23

బాలార్కాఽభిముఖో బాలో
బాలార్క ఇవ మూర్తిమాన్
గ్రహీతుకామో బాలార్కం
ప్లవతేఽంబరమధ్యగః. 24

ఏతస్మిన్ ప్లవమానే తు
శిశుభావే హనూమతి
దేవదానవయక్షాణాం
విస్మయః సుమహాన్ అభూత్. 25

నాప్యేవం వేగవాన్ వాయుః
గరుడో న మనస్తథా
యథాఽయం వాయుపుత్రస్తు
క్రమతేఽంబరముత్తమమ్. 26

యది తావచ్ఛిశోరస్యత్
ఈదృశౌ గతివిక్రమౌ
యౌవనం బలమాసాద్య
కథం వేగో భవిష్యతి. 27

తమ్ అనుప్లవతే వాయుః
ప్లవంతం పుత్రమాత్మనః
సూర్యదాహభయాద్రక్షన్
తుషారచయశీతలః. 28

బహుయోజనసాహస్రం
క్రమత్యేష తతోఽంబరమ్
పితుర్బలాచ్చ బాల్యాచ్చ
భాస్కరాభ్యాశమాగతః. 29

శిశురేషత్వదోషజ్ఞ
ఇతి మత్వా దినేశ్వరః
కార్యం చాఽత్ర సమాయత్తమ్
ఇత్యేవం న దదాహ సః. 30

యమేవ దివసం హ్యేష
గ్రహీతుం భాస్కరం ప్లుతః
తమేవ దివసం రాహుః
జిఘృక్షతి దివాకరమ్. 31

అనేన చ పరామృష్టో
రామ సూర్యరథోపరి
అపక్రాంతస్తతస్త్రస్తో
రాహుశ్చంద్రార్కమర్దనః. 32

స ఇంద్రభవనం గత్వా
సరోషః సింహికాసుతః
అబ్రవీద్భ్రుకుటిం కృత్వా
దేవం దేవగణైర్వృతమ్. 33

బుభుక్షాఽపనయం దత్త్వా
చంద్రార్కౌ మమ వాసవ
కిమిదం తత్త్వయా దత్తమ్
అన్యస్య బలవృత్రహన్. 34

అద్యాఽహం పర్వకాలే తు
జిఘృక్షుః సూర్యమాగతః
అథాఽన్యో రాహురాసాద్య
జగ్రాహ సహసా రవిమ్. 35

స రాహోర్వచనం శ్రుత్వా
వాసవః సంభ్రమాఽన్వితః
ఉత్పపాతాసనం హిత్వా
చోద్వహన్ కాంచనీం స్రజమ్. 36

తతః కైలాసకూటాభం
చతుర్దంతం మదస్రవమ్
శృంగారధారిణం ప్రాంశుం
స్వర్ణఘంటాఽట్టహాసినమ్. 37

ఇంద్రః కరీన్ద్రమారుహ్యా
రాహుం కృత్వా పురస్సరమ్
ప్రాయాద్యత్రాఽభవత్ సూర్యః
సహానేన హనూమతా. 38

అథాతిరభసేనాగాఽత్
రాహురుత్సృజ్య వాసవమ్
అనేన చ స వై దృష్టః
ప్రధావన్ శైలకూటవత్. 39

తతః సూర్యం సముత్సృజ్య
రాహుం ఫలమవేక్ష్య చ
ఉత్పపాత పునర్వ్యోమ
గ్రహీతుం సింహికాసుతమ్. 40

ఉత్సృజ్యాఽర్కమ్ ఇమం రామ
ఆధావంతం ప్లవంగమమ్
అవేక్ష్యైవం పరావృత్య
ముఖశేషః పరాఙ్ముఖః. 41

ఇంద్రమ్ ఆశంసమానస్తు
త్రాతారం సింహికాసుతః
ఇంద్ర ఇంద్రేతి సంత్రాసాన్
ముహుర్ముహురభాషత. 42

రాహోర్విక్రోశమానస్య
ప్రాగేవాఽలక్షితం స్వరమ్
శ్రుత్వేంద్రోవాచ మా భైషీః
అహమేనం నిషూదయే. 43

ఐరావతం తతో దృష్ట్వా
మహత్ తదిదమిత్యపి
ఫలం మత్వా హస్తిరాజమ్
అభిదుద్రావ మారుతిః. 44

తదాస్య ధావతో రూపమ్
ఐరావతజిఘృక్షయా
ముహూర్తమ్ అభవద్ఘోరమ్
ఇంద్రాగ్న్యోరివ భాస్వరమ్. 45

ఏవమ్ ఆధావమానం తు
నాఽతిక్రుద్ధః శచీపతిః
హస్తాంతాదతిముక్తేన
కులిశేనాఽభ్యతాడయత్. 46

తతో గిరౌ పపాతైష
ఇంద్రవజ్రాభితాడితః
పతమానస్య చైతస్య
వామో హనురభజ్యత. 47

తస్మింస్తు పతితే బాలే
వజ్రతాడనవిహ్వలే
చుక్రోధేంద్రాయ పవనః
ప్రజానామ్ అహితాయ చ. 48

ప్రచారం స తు సంగృహ్యా
ప్రజాస్వంతర్గతః ప్రభుః
గుహాం ప్రవిష్టః స్వసుతం
శిశుమాదాయ మారుతః. 49

విణ్మూత్రాశయమావృత్య
ప్రజానాం పరమార్తికృత్
రురోధ సర్వభూతాని
యథా వర్షాణి వాసవః. 50

వాయుప్రకోపాద్భూతాని
నిరుచ్ఛ్వాసాని సర్వతః
సంధిభిర్భిద్యమానైశ్చ
కాష్ఠభూతాని జజ్ఞిరే. 51

నిస్స్వాధ్యాయవషట్కారం
నిష్క్రియం ధర్మవర్జితమ్
వాయుప్రకోపాత్ త్రైలోక్యం
నిరయస్థమివాఽభవత్. 52

తతః ప్రజాః సగంధర్వాః
సదేవాసురమానుషాః
ప్రజాపతిం సమాధావన్
దుఃఖితాశ్చ సుఖేచ్ఛయా. 53

ఊచుః ప్రాంజలయో దేవా
మహోదరనిభోదరాః
త్వయా స్మ భగవన్ సృష్టాః
ప్రజా నాథ చతుర్విధాః. 54

త్వయా దత్తోఽయమస్మాకమ్
ఆయుషః పవనః పతిః
సోఽస్మాన్ ప్రాణేశ్వరో భూత్వా
కస్మాదేషోఽద్య సత్తమ. 55

రురోధ దుఃఖం జనయన్
అంతఃపుర ఇవ స్త్రియః
తస్మాత్ త్వాం శరణం ప్రాప్తా
వాయునోపహతా విభో
వాయుసంరోధజం దుఃఖమ్
ఇదం నో నుద దుఃఖహన్. 56

ఏతత్ ప్రజానాం శ్రుత్వా తు
ప్రజానాథః ప్రజాపతిః
కారణాదితి చోక్త్వాఽసౌ
ప్రజాః పునరభాషత. 57

యస్మిం శ్చ కారణే వాయుః
చుక్రోధ చ రురోధ చ

ప్రజాః శృణుధ్వం తత్సర్వం
శ్రోతవ్యం చాత్మనః క్షమమ్. 58

పుత్రస్తస్యాఽమరేశేన
ఇంద్రేణాఽద్య నిపాతితః
రాహోర్వచనమాస్థాయ
తతః స కుపితోఽనిలః. 59

అశరీరః శరీరేషు
వాయుశ్చరతి పాలయన్
శరీరం హి వినా వాయుం
సమతాం యాతి దారుభిః. 60

వాయుః ప్రాణః సుఖం వాయుః
వాయుః సర్వమిదం జగత్
వాయునా సంపరిత్యక్తం
న సుఖం విందతే జగత్. 61

అద్యైవ తే పరిత్యక్తం
వాయునా జగదాయుషా
అద్యైవ తే నిరుచ్ఛ్వాసాః
కాష్ఠకుడ్యోపమాః స్థితాః. 62

తద్యామస్తత్ర యత్రాస్తే
మారుతో రుక్ప్రదో హి నః
మా వినాశం గమిష్యామ
అప్రసాద్యాఽదితేః సుతాః. 63

తతః ప్రజాభిః సహితః ప్రజాపతిః
సదేవగంధర్వభుజంగగుహ్యకైః
జగామ తత్రాఽస్యతి యత్ర మారుతః
సుతం సురేంద్రాఽభిహతం ప్రగృహ్య
సః. 64

తతోఽర్కవైశ్వానరకాంచనప్రభం
సుతం తదోత్సంగగతం సదాగతేః
చతుర్ముఖో వీక్ష్య కృపామథాకరోత్
సదేవసిద్ధర్షిభుజంగరాక్షసః. 65

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచత్రింశస్సర్గః (35)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షట్త్రింశస్సర్గః (36)

బ్రహ్మదేవుని కరస్పర్శతో పునర్జీవితుడైన హనుమ

తతః పితామహం దృష్ట్వా
వాయుః పుత్రవధార్దితః
శిశుకం తం సమాదాయ
ఉత్తస్థౌ ధాతురగ్రతః. 1

చలత్కుండలమౌళిస్రక్
తపనీయవిభూషణః
పాదయోః న్యపతద్వాయుః
త్రిస్రోపస్థాయ వేధసే. 2

తం తు వేదవిదాతేన
లంబాభరణశోభినా
వాయుమ్ ఉత్థాప్య హస్తేన
శిశుం తం పరిమృష్టవాన్. 3

స్పృష్టమాత్రస్తతః సోఽథ
సలీలం పద్మయోనినా
జలసిక్తం యథా సస్యం
పునర్జీవితమాప్తవాన్. 4

ప్రాణవంతమ్ ఇమం దృష్ట్వా
ప్రాణో గంధవహో ముదా
చచార సర్వభూతేషు
సన్నిరుద్ధం యథా పురా. 5

మరుద్రోధాద్వినిర్ముక్తాః
తాః ప్రజా ముదితాభవన్
శీతదాహవినిర్ముక్తాః
పద్మిన్య ఇవ సాంబుజాః. 6

తతస్త్రియుగ్మస్త్రికకుత్
త్రిధామా త్రిదశార్చితః
ఉవాచ దేవతా బ్రహ్మా
మారుతప్రియకామ్యయా. 7

భో మహేంద్రేశవరుణ
ప్రజేశ్వరధనేశ్వరాః
జానతామపి వః సర్వం
వక్ష్యామి శ్రూయతాం హితమ్. 8

అనేన శిశునా కార్యం
కర్తవ్యం వో భవిష్యతి
తద్వదధ్వం వరాన్ సర్వే
మారుతస్యాఽస్య తుష్టయే. 9

తతః సహస్రనయనః
ప్రీతియుక్తః శుభాననః
కుశే శయమయీం మాలామ్
ఉత్క్షిప్యేదం వచోఽబ్రవీత్. 10

మత్కరోత్సృష్టవజ్రేణ
హనురస్య యథా హతః
నామ్నా వై కపిశార్దూలో
భవితా హనుమానితి. 11

అహ మస్య ప్రదాస్యామి
పరమం వరమద్భుతమ్
ఇతఃప్రభృతి వజ్రస్య
మమాఽవధ్యో భవిష్యతి. 12

మార్తాండస్త్వబ్రవీత్ తత్ర
భగవాన్ తిమిరాపహః
తేజసోఽస్య మదీయస్య
దదామి శతికాం కళామ్. 13

యదా తు శాస్త్రాణ్యధ్యేతుం
శక్తిరస్యభవిష్యతి
తదాస్య శాస్త్రం దాస్యామి
యేన వాగ్మీ భవిష్యతి
న చాస్య భవితా కశ్చిత్
సదృశః శాస్త్రదర్శనే. 14

వరుణశ్చ వరం ప్రాదాత్
నాఽస్య మృత్యుర్భవిష్యతి
వర్షాయుతశతేనాఽపి
మత్పాశాదుదకాదపి. 15

యమో దణ్డావధ్యత్వమ్
అరోగిత్వం చ నిత్యశః
వరం దదామి సంతుష్ట
అవిషాదం చ సంయుగే. 16

గదేయం మామికాచైనం
సంయుగే న వధిష్యతి
ఇత్యేవం వరదః ప్రాహ
తదా హ్యేకాక్షిపింగళః. 17

మత్తో మదాయుధానాం
చ న వధ్యోఽయం భవిష్యతి
ఇత్యేవం శంకరేణాఽపి
దత్తోఽస్య పరమో వరః. 18

సర్వేషాం బ్రహ్మదండానామ్
అవధ్యోఽయం భవిష్యతి
దీర్ఘాయుశ్చ మహాత్మా చ
ఇతి బ్రహ్మాఽబ్రవీద్వచః. 19

విశ్వకర్మా చ దృష్ట్వైనం
బాలసూర్యోపమం శిశుమ్
శిల్పినాం ప్రవరః ప్రాదాత్
వరమస్య మహామతిః. 20

మత్కృతాని చ శస్త్రాణి
యాని దివ్యాని సంయుగే
తైరవధ్యత్వమాపన్నః
చిరంజీవీ భవిష్యతి. 21

తతః సురాణాం తు వరైః
దృష్ట్వా హ్యేనమ్ అలంకృతమ్

చతుర్ముఖస్తుష్టమనా
వాయుమాహ జగద్గురుః. 22

అమిత్రాణాం భయకరో
మిత్రాణామ్ అభయంకరః
అజేయో భవితా పుత్రః
తవ మారుత మారుతిః. 23

కామరూపః కామచారీ
కామగః ప్లవతాంవరః
భవిత్యవ్యాహగతిః
కీర్తిమాంశ్చ భవిష్యతి. 24

రావణోత్సాదనార్థాని
రామప్రీతికరాణి చ
రోమహర్షకరాణ్యేష
కర్తా కర్మాణి సంయుగే. 25

ఏవముక్త్వా తమామంత్ర్య
మారుతం త్వమరైః సహ
యథాగతం యయుః సర్వే
పితామహపురోగమాః. 26

సోఽపి గంధవహః పుత్రం
ప్రగృహ్య గృహమానయత్
అంజనాయాస్తదాఽఽచఖ్యౌ
వరదత్తం వినిర్గతః. 27

ప్రాప్య రామ వరానేష
వరదానసమన్వితః
బలేనాత్మని సంస్థేన
సోఽపూర్యత యథాఽర్ణవః. 28

బలేనాపూర్యమాణోఽపి
తథా వానరపుంగవః
ఆశ్రమేషు మహర్షీణామ్
అపరాధ్యతి నిర్భయః. 29

స్రుగ్భాండానగ్నిహోత్రం చ
వల్కలాఽజినసంచయాన్
భగ్నవిచ్ఛిన్నవిధ్వస్తాన్
సశాంతానాం కరోత్యయమ్. 30

ఏవం విధాని కర్మాణి
ప్రావర్తత మహాబలః
సర్వేషాం బ్రహ్మదండానామ్
అవధ్యః శంభునా కృతః. 31

జానంత ఋషయ స్తం వై
క్షమంతే తస్య శక్తితః. 32

యథా కేసరిణా త్వేష
వాయునా సోఽంజనాసుతః
ప్రతిషిద్ధోఽపి మర్యాదాం
లంఘయత్యేవ వానరః. 33

తతో మహర్షయః క్రుద్ధా
భృగ్వంగిరసవంశజాః
శేపురేనం రఘుశ్రేష్ఠ
నాఽతిక్రుద్ధాతిమన్యవః. 34

బాధసే యత్ సమాశ్రిత్య
బలమస్మాన్ ప్లవంగమ
తద్దీర్ఘకాలం వేత్తాఽసి
నాఽస్మాకం శాపమోహితః
యదా తే స్మార్యతే కీర్తిః
తదా తే వర్ధతే బలమ్. 35

తతః స హృతతేజౌజా
మహర్షివచనౌజసా
ఏషోఽఽశ్రమాణి తాన్యేవ
మృదుభావంగతోఽచరత్. 36

అథర్క్షరజసో నామ
వాలిసుగ్రీవయోః పితా
సర్వవానరరాజాఽఽసీత్
తేజసా భాస్కరప్రభః. 37

స చ రాజ్యం చిరం కృత్వా
వానరాణాం హరీశ్వరః
స చ ఋక్షరజా నామ
కాలధర్మేణ సంగతః. 38

తస్మిన్నస్తమితే చాఽథ
మంత్రిభిర్మంత్రకోవిదైః
పిత్ర్యే పదే కృతో వాలీ
సుగ్రీవో వాలినః పదే. 39

సుగ్రీవేణ సమం త్వస్య
అద్వైధం ఛిద్రవర్జితమ్
ఆబాల్యం సఖ్యమభవత్
అనిలస్యాఽగ్నినా యథా. 40

ఏష శాపవశాదేవ
న వేదబలమాత్మనః
వాలిసుగ్రీవయోర్వైరం
యదా రామ సముత్థితమ్. 41

న హ్యేష రామ సుగ్రీవో
భ్రామ్యమాణోఽపి వాలినా
దేవ జానాతి న హ్యేష
బలమాత్మని మారుతిః. 42

ఋషిశాపాహృతబలః
తదైష కపిసత్తమః
సింహః కుంజరరుద్ధో వా
ఆస్థితః సహితో రణే. 43

పరాక్రమోత్సాహమతిప్రతాప
సౌశీల్యమాధుర్యనయానయైశ్చ
గాంభీర్యచాతుర్యసువీర్యధైర్యైః
హనూమతః కోఽప్యధికోఽస్తి లోకే. 44

అసౌ పునర్వ్యాకరణం గ్రహీష్యన్
సూర్యోన్ముఖః పృష్టుమనాః కపీంద్రః
ఉద్యద్గిరేరస్తగిరిం జగామ
గ్రంథం మహద్ధారయదప్రమేయః. 45

స సూత్రవృత్త్యర్థపదం మహార్థం
ససంగ్రహం సాధ్యతి వై కపీంద్రః

న హ్యస్య కశ్చిత్ సదృశోఽస్తి శాస్త్రే
వైశారదే చ్ఛందగతౌ తథైవ. 46

సర్వాసు విద్యసు తపోవిధానే
ప్రస్పర్థతే యో హి గురుం సురాణామ్
సోఽయం నవవ్యాకరణార్థవేత్తా
బ్రహ్మా భవిష్యత్యపి తే ప్రసాదాత్. 47

ప్రవీవివిక్షోరివ సాగరస్య
లోకాన్ దిధక్షోరివ పావకస్య
యుగక్షయే హ్యేవ యథాంతకస్య
హనూమతః స్థాస్యతి కః పురస్తాత్. 48

ఏషేవ చాఽన్యే చ మహాకపీంద్రా
సుగ్రీవమైందద్వివిదాః సనీలాః
సతారతారేయనలాః సరంభాః
త్వత్కారణాద్రామ సురైర్హి సృష్టాః. 49

తదేతత్ కథితం సర్వం
యన్మాం త్వం పరిపృచ్ఛసి
హనూమతో బాలభావే
కర్మైతత్ కథితం మయా. 50

శ్రుత్వాగస్త్యస్త కథితం
రామః సౌమిత్రి రేవ చ
విస్మయం పరమం జగ్ముః
వానరా రాక్షసైః సహ. 51

అగస్త్యస్త్వబ్రవీద్రామం
సర్వమేతచ్ఛ్రుతం త్వయాః
దృష్టః సంభాషితశ్చాసి
రామ గచ్ఛామహే వయమ్. 52

శ్రుత్వైతద్రాఘవో వాక్యమ్
అగస్త్యస్యోగ్రతేజసః
ప్రాంజలిః ప్రణతాశ్చాఽపి
మహర్షిమ్ ఇదమబ్రవీత్. 53

అద్య మే దేవతా హృష్టాః
పితరః ప్రపితామహాః
యుష్మాకం దర్శనాదేవ
నిత్యం తుష్టాః సబాంధవాః. 54

విజ్ఞాప్యం తు మమైతద్ధి
తద్వతామ్యాగతస్పృహాః
తద్భవద్భిర్మమ కృతే
కర్తవ్యమ్ అనుకంపయా. 55

పౌరజానపదాన్ స్థాప్య
స్వకార్యేష్వహమాగతః
క్రతూనేవ కరిష్యామి
ప్రభావాద్భవతాం సతామ్. 56

సదస్యా మమ యజ్ఞేషు
భవంతో నిత్యమేవ తత్
భవిష్యథ మహావీర్యా
మమాఽనుగ్రహకాంక్షిణః. 57

అహం యుష్మాన్ సమాశ్రిత్య
తపోనిర్ధూతకల్మషాన్

అనుగ్రహీతః పితృభిః
భవిష్యామి సునిర్వృతః. 58

తదాగంతవ్యమనిశం
భవద్భిరిహ సంగతైః. 59

అగస్త్యాద్యాస్తు తచ్ఛ్రుత్వా
ఋషయః సంశితవ్రతాః
ఏవమస్త్వితి తం చోక్త్వా
ప్రయాతుమ్ ఉపచక్రుమ్ః. 60

ఏవముక్త్వా గతాః సర్వే
ఋషయస్తే యథాగతమ్
రాఘవశ్చ తమేవార్థం
చింతయామాస విస్మితః. 61

తతోఽస్తం భాస్కరే యాతే
విసృజ్య నృపవానరాన్
సంధ్యామ్ ఉపాస్య విధివత్
తదా నరవరోత్తమః
ప్రవృత్తాయాం రజన్యాం తు
సోఽంతఃపురచరోఽభవత్. 62

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షట్త్రింశస్సర్గః (36)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తత్రింశస్సర్గః (37)

శ్రీరామునికి మేలుకొలుపు

అభిషిక్తే తు కాకుత్స్థే
ధర్మేణ విదితాత్మని
వ్యతీతా యా నిశా పూర్వా
పౌరాణాం హర్షవర్ధినీ. 1

తస్యాం రజన్యాం వ్యుష్టాయాం
ప్రాతర్నృపతిబోధకాః
వందినః సముపాతిష్ఠన్
సౌమ్యా నృపతివేశ్మని. 2

తే రక్తకంఠినః సర్వే
కిన్నరా ఇవ శిక్షితాః
తుష్టువుః నృపతిం వీరం
యథావత్ సంప్రహర్షిణ. 3

వీర సౌమ్య ప్రబుధ్యస్వ
కౌసల్యాప్రీతివర్ధన
జగద్ధి సర్వం స్వపితి
త్వయి సుప్తే నరాధిప. 4

విక్రమస్తే యథా విష్ణో
రూపం చైవాఽశ్వినోరివ
బుధ్యా బృహస్పతేస్తుల్యః
ప్రజాపతిసమో హ్యసి. 5

క్షమా తే పృథివీతుల్యా
తేజసా భాస్కరోపమః
వేగస్తే వాయునా తుల్యో
గాంభీర్యమ్ ఉదధేరివ. 6

అప్రకంప్యో యథా స్థాణుః
చంద్రే సౌమ్యత్వమీదృశమ్
నేదృశాః పార్థివాః పూర్వం
భవితారో నరాధిప. 7

యథా త్వమ్ అతిదుర్ధర్షో
ధర్మనిత్యః ప్రజాహితః
త త్వాం జహాతి కీర్తిశ్చ
లక్ష్మీశ్చ పురుషర్షభ. 8

శ్రీశ్చ ధర్మశ్చ కాకుత్స్థ
త్వయి నిత్యం ప్రతిష్ఠితౌ
ఏతాశ్చాఽన్యాశ్చ మధురా
వందిభిః పరికీర్తితాః. 9

సూతాశ్చ సంస్తవై ర్దివ్యైః
బోధయంతి స్మ రాఘవమ్
స్తుతిభిః స్తూయమానాభిః
ప్రత్యబుధ్యత రాఘవః. 10

స తద్విహాయ శయనం
పాండురాచ్ఛాదనా స్తృతమ్
ఉత్తస్థౌ నాగశయనాత్
హరిర్నారాయణో యథా. 11

సముత్థితం మహాత్మానం
ప్రహ్వాః ప్రాంజలయో నరాః
సలిలం భాజనైః శుభ్రైః
ఉపతస్థుః సహస్రశః. 12

కృతోదకశుచిర్భూత్వా
కాలే హుతహుతాశనః
దేవాగారం జగామాశు
పుణ్యమ్ ఇక్ష్వాకుసేవితమ్. 13

తత్ర దేవాన్ పితౄన్ విప్రాన్
అర్చయిత్వా యథావిధి
బాహ్యకక్షాంతరం రామో
నిర్జగామ జనైర్వృతః. 14

ఉపతస్థుః మహాత్మానో
మంత్రిణః సపురోహితః
వసిష్ఠప్రముఖాః సర్వే
దీప్యమానా ఇవాగ్నయః. 15

క్షత్రియాశ్చ మహాత్మానో
నానాజనపదేశ్వరాః
రామస్యోపావిశన్ పార్శ్వే
శక్రస్యేవ యథాఽమరాః. 16

భరతో లక్ష్మణశ్చాఽత్ర
శత్రుఘ్నశ్చ మహాయశాః
ఉపాసాంచక్రిరే హృష్టా
వేదాస్త్రయ ఇవాఽధ్వరమ్. 17

యాతా ప్రాంజలియో భూత్వా
కింకరా ముదితాననాః
ముదితా నామ పార్శ్వస్థా
బహవః సముపావిశన్. 18

వానరాశ్చ మహావీర్యా
వింశతిః కామరూపిణః
సుగ్రీవప్రముఖా రామమ్
ఉపాసంతే మహౌజసః. 19

విభీషణశ్చ రక్షోభిః
చతుర్భిః పరివారితః
ఉపాసతే మహాత్మానం
ధనేశమివ గుహ్యకాః. 20

తథా నిగమవృద్ధాశ్చ
కులీనా యే చ మానవాః
శిరసాఽఽవంద్య రాజానమ్
ఉపాసంతే విచక్షణాః. 21

తథా పరివృతో రాజా
శ్రీమద్భిః ఋషిభిర్వృతః
రాజభిశ్చ మహావీర్యైః
వానరైశ్చ సరాక్షసైః. 22

యథా దేవేశ్వరో నిత్యమ్
ఋషిభిః సముపాస్యతే
అధికస్తేన రూపేణ
సహస్రాక్షాద్విరోచతే. 23

తేషాం సముపవిష్టానాం
తాస్తాః సుమధురాః కథాః
కథ్యంతే ధర్మసంయుక్తాః
పురాణజ్ఞైర్మహాత్మభిః. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తత్రింశస్సర్గః (37)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టాత్రింశస్సర్గః (38)

తన పట్టాభిషేకమునకు వచ్చిన జనకుడు తదితరులకు శ్రీరాముని వీడ్కోలు

ఏవమాస్తే మహాబాహుః
అనన్యహని రాఘవః
ప్రశాసత్ సర్వకార్యాణి
పౌరజానపదేషు చ. 1

తతః కతిపయాఽహస్సు
వైదేహం మిథిలాపమ్
రాఘవః ప్రాంజలిర్భూత్వా
వాక్యమేతదువాచ హ. 2

భవాన్ హి గతిరవ్యగ్రా
భవతా పాలితా వయమ్
భవతస్తేజసోగ్రేణ
రావణో నిహతో మయా. 3

ఇక్ష్వాకూణాం చ సర్వేషాం
మైథిలానాం చ సర్వశః
అతులాః ప్రీతయో రాజన్
సంబంధకపురోగమాః. 4

తద్భవాన్ స్వపురీం యాతు
రత్నాన్యాదాయ పార్థివ
భరతశ్చ సహాయార్థం
పృష్ఠతస్తేఽనుయాస్యతి. 5

స తథేతి నృపః కృత్వా
రాఘవం వాక్యమబ్రవీత్
ప్రీతోస్మి భవతో రాజన్
దర్శనేన నయేన చ. 6

యాన్యేతాని తు రత్నాని
మదర్థం సంచితాని వై
దుహిత్రే తాని వై రాజన్
సర్వాణ్యేవ దదామి చ. 7

ఏవముక్త్వా తు కాకుత్స్థం
జనకో హృష్టమానసః
ప్రయయౌ మిథిలాం శ్రీమాన్
తమనుజ్ఞాయ రాఘవమ్. 8

తతః ప్రయాతే జనకే
కేకయం మాతులం ప్రభుః
రాఘవః ప్రాంజలిర్భూత్వా
వాక్యమేతదువాచ హ. 9

ఇదం రాజ్యమహం చైవ
భరతశ్చ సలక్ష్మణః
ఆయత్తాస్త్వం హి నో రాజన్
గతిశ్చ పురుషర్షభ. 10

రాజాఽపి వృద్ధః సంతాపమ్
త్వదర్థమ్ ఉపయాస్యతి
తస్మాద్గమనమద్యైవ
రోచతే తవ పార్థివ. 11

లక్ష్మణేనాఽనుయాత్రేణ
పృష్ఠతోఽనుగమిష్యతే
ధనమాదాయ విపులం
రత్నాని వివిధాని చ. 12

యుధాజిత్తు తథేత్యాహ
గమనం ప్రతి రాఘవమ్
రత్నాని చ ధనం చైవ
త్వయ్యేవాఽక్షయ్యమస్త్వితి. 13

ప్రదక్షిణం స రాజానం
కృత్వా కేకయవర్ధనః
రామేణ మి కృతః పూర్వమ్
అభివాద్య ప్రదక్షిణమ్. 14

లక్ష్మణేన సహాయేన
ప్రయాతః కేకయేశ్వరః
హతేఽసురే యథా వృత్రే
విష్ణునా సహ వాసవః. 15

తం విసృజ్య తతో రామో
వయస్యమ్ అకుతోభయమ్
ప్రతర్దనం కాశిపతిం
పరిష్వజ్యేదమబ్రవీత్. 16

దర్శితా భవతా ప్రీతిః
దర్శితం సౌహృదం పరమ్
ఉద్యోగశ్చ కృతో రాజన్
భరతేన త్వయా సహ. 17

తద్భవాన్ అద్య కాశేయ
పురీం వారాణసీం వ్రజ
రమణీయాం త్వయా గుప్తాం
సుప్రకాశాం సుతోరణామ్. 18

ఏతావదుక్త్వా చోత్థాయ
కాకుత్స్థ పరమాసనాత్
పర్యష్వజత ధర్మాత్మా
నిరంతరమురోగతమ్. 19

విసర్జయామాస తదా
కౌసల్యానందవర్ధనః
రాఘవేణాఽభ్యనుజ్ఞాతః
కాశీశోఽప్యకుతోభయః
వారాణసీం యయౌ తూర్ణం
రాఘవేణ విసర్జితః. 20

విసృజ్య తం కాశిపతిం
త్రిశతం పృథివీపతీన్
ప్రమసన్ రాఘవో వాక్యమ్
ఉవాచ మధురాక్షరమ్. 21

భవతాం ప్రీతిరవ్యగ్రా
తేజసా పరిరక్షితా

ధర్మశ్చ నియతో నిత్యం
సత్యం చ భవతాం సదా. 22

యుష్మాకం చాఽనుభావేన
తేజసా చ మహాత్మనామ్
హతో దురాత్మా దుర్బుద్ధీ
రావణో రాక్షసాధమః. 23

హేతుమాత్రమ్ అహం
తత్ర భవతాం తేజసా హతః
రావణః సగణో యుద్ధే
సపుత్రాఽమాత్యబాంధవః. 24

భవంతశ్చ సమానీతా
భరతేన మహాత్మనా
శ్రుత్వా జనకరాజస్య
కాననాత్ తనయాం హృతామ్. 25

ఉద్యుక్తానాం చ సర్వేషాం
పార్థివానాం మహాత్మనామ్
కాలోప్యతీతః సుమహాన్
గమనం రోచయామ్యతః. 26

ప్రత్యూచుస్తం చ రాజానో
హర్షేణ మహతా వృతాః
దిష్ట్యా త్వం విజయీ రామ
స్వరాజ్యేఽపి ప్రతిష్ఠితః. 27

దిష్ట్యా ప్రత్యాహృతా సీతా
దిష్ట్యా శత్రుః పరాజితః
ఏష నః పరమః కామ
ఏషా నః ప్రీతిరుత్తమా. 28

యత్ త్వాం విజయినం రామ
పశ్యామో హతశాత్రవమ్. 29

ఏతత్ త్వయ్యుపపన్నం చ
యదస్మాత్ త్వం ప్రశంససే
ప్రశంసార్హ న జానీమః
ప్రశంసాం వక్తుమీదృశీమ్. 30

ఆపృచ్ఛామో గమిష్యామో
హృదిస్థో నః సదా భవాన్
వర్తామహే మహాబాహో
ప్రీత్యాత్ర మహతా వృతాః
భవేచ్చ తే మహారాజ
ప్రీతిరస్మాసు నిత్యదా. 31

బాఢమిత్యేవ రాజానో
హర్షేణ పరమన్వితాః
ఊచుః ప్రాంజలయః సర్వే
రాఘవం గమనోత్సుకాః. 32

పూజితాశ్చైవ రామేణ
జగ్ముర్దేశాన్ స్వకాన్ స్వకాన్. 33

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టాత్రింశస్సర్గః (38)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోనచత్వారింశస్సర్గః (39)

వానరభల్లూక రాక్షసులకు కానుకలిచ్చిన శ్రీరాముడు

తే ప్రయాతా మహాత్మానః
పార్థివాస్తే ప్రహృష్టవత్
గజవాజిసహస్రౌఘైః
కంపయంతో వసుంధరామ్. 1

అక్షౌహిణ్యో హి తత్రాసన్
రాఘవార్థే సముద్యతాః
భరతస్యాఽజ్ఞయాఽనేకాః
ప్రహృష్టా బలవాహనాః. 2

ఊచుస్తే చ మహీపాలా
బలదర్పసమన్వితాః
న రామరావణం యుద్ధే
పశ్యామః పురతః స్థితమ్. 3

భరతేన వయం పశ్చాత్
సమానీతా నిరర్థకమ్
హతా హి రాక్షసాః క్షిప్రం
పార్థివైః స్యుః న సంశయః. 4

రామస్య బాహువీర్యేణ
రక్షితా లక్ష్మణస్య చ
సుఖం పారే సముద్రస్య
యుధ్యేమ విగతజ్వరాః. 5

ఏతాశ్చాఽన్యాశ్చ రాజానః
కథాస్తత్ర సహస్రశః
కథయంతః స్వరాజ్యాని
జగ్ముర్హర్షసమన్వితాః. 6

స్వాని రాజ్యాని ముఖ్యాని
ఋద్ధాని ముదితాని చ
సమృద్ధధనధాన్యాని
పూర్ణాని వసుమంతి చ. 7

యథా పురాణి తే గత్వా
రత్నాని వివిధాన్యథ
రామస్య ప్రియకామార్థమ్
ఉపహారాన్ నృపా దదుః. 8

అశ్వాన్ యానాని రత్నాని
హస్తినశ్చ మదోత్కటాన్
చందనాని చ ముఖ్యాని
దివ్యాన్యాభరణాని చ. 9

మణిముక్తాప్రవాళాంస్తు
దాస్యో రూపసమన్వితాః
అజావికాంశ్చ వివిధాన్
రథాంస్తు వివిధాన్ దదుః. 10

భరతో లక్ష్మణశ్చైవ
శత్రుఘ్నశ్చ మహాబలాః
ఆదాయ తాని రత్నాని
స్వాం పురీం పునరాగతాః. 11

ఆగమ్య చ పురీం రమ్యామ్
అయోధ్యాం పురుషర్షభా
తాని రత్నాని చిత్రాణి
రామాయ సముపాహరన్. 12

ప్రతిగృహ్యా చ తత్సర్వం
రామః ప్రీతిసమన్వితః
సుగ్రీవాయ దదౌ రాజ్ఞే
మహాత్మా కృతకర్మణే. 13

విభీషణాయ చ దదౌ
తథాఽన్యేభ్యోఽపి రాఘవః
రాక్షసేభ్యః కపిభ్యశ్చ
యైర్వృతో జయమాప్తవాన్. 14

తే సర్వే రామదత్తాని
రత్నాని కపిరాక్షసాః
శిరోభిర్ధారయామాసుః
బాహుభిశ్చ మహాబలాః. 15

హనూమంతం చ నృపతిః
ఇక్ష్వాకూణాం మహారథః
అంగదం చ మహాబాహుమ్
అంకమ్ ఆరోప్య వీర్యవాన్
రామః కమలపత్రాక్షః
సుగ్రీవమ్ ఇదమబ్రవీత్. 16

అంగదస్తే సుపుత్రోఽయం
మంత్రీ చాఽప్యనిలాత్మజ. 17

సుగ్రీవ మంత్రితే యుక్తౌ
మమాపి చ హితే రతౌ
అర్హతో వివిధాం పూజాం
త్వత్కృతే వై హరీశ్వర. 18

ఇత్యుక్త్వా వ్యవముచ్యాంగాత్
భూషణాని మహాయశాః
స బబంధ మహార్హాణి
తదాఽంగదహనూమతో. 19

ఆభాష్య చ మహావీర్యాన్
రాఘవో యూథపర్షభాన్
నీలం నలం కేసరిణం
కుముదం గంధమాదనమ్. 20

సుషేణం పనసం వీరం
మైందం ద్వివిదమేవ చ
జాంబవంతం గవాక్షం చ
వినతం ధూమ్రమేవ చ. 21

వలీముఖం ప్రజంఘం చ
సన్నాదం చ మహాబలమ్
దరీముఖం దధిముఖమ్
ఇంద్రజానుం చ యూథపమ్. 22

మధురం శ్లక్ష్ణయా వాచా
నేత్రాభ్యామ్ ఆపిబన్నివ
సుహృదో మే భవంతశ్చ
శరీరం భ్రాతరస్తథా. 23

యుష్మాభిః ఉద్ధృతశ్చాఽహం
వ్యసనాత్ కాననౌకసః
ధన్యో రాజా చ సుగ్రీవో
భవద్భిః సుహృదాం వరైః. 24

ఏవముక్త్వా దదౌ తేభ్యో
భూషణాని యథాఽర్హతః
వజ్రాణి చ మహార్హాణి
సస్వజే చ నరర్షభః. 25

తే పిబంతః సుగంధీని
మధూని మధుపింగళాః
మాంసాని చ సుమృష్టాని
మూలాని చ ఫలాని చ. 26

ఏవం తేషాం నివసతాం
మాసః సాగ్రో యయౌ తదా
ముహూర్తమివ తే సర్వే
రాజభక్త్యా చ మేనిరే. 27

రామోఽపి రేమే తైః సార్ధం
వానరైః కామరూపిభిః
రాక్షసైశ్చ మహావీర్యైః
ఋక్షైశ్చైవ మహాబలైః. 28

ఏవం తేషాం యయౌ మాసో
ద్వితీయః శైశిరః సుఖమ్
వానరాణాం ప్రహృష్టానాం
రాక్షసానాం చ సర్వశః. 29

ఇక్ష్వాకునగరే రమ్యే
పరాం ప్రీతిమ్ ఉపాసతామ్
రామస్య ప్రీతికరణైః
కాలస్తేషాం సుఖం యయౌ. 30

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోనచత్వారింశస్సర్గః (39)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చత్వారింశస్సర్గః (40)

హనుమ కంఠమున దివ్యహారమును అలంకరించిన శ్రీరాముడు

తథాస్మ తేషాం వసతామ్
ఋక్షవానరరక్షసామ్
రాఘవస్తు మహాతేజాః
సుగ్రీవమ్ ఇదమబ్రవీత్. 1

గమ్యతాం సౌమ్య కిష్కింధాం
దురాధర్షాం సురాసురైః
పాలయస్వ సహాఽమాత్యో
రాజ్యం నిహతకంటకమ్. 2

అంగదం చ మహాబాహో
ప్రీత్యా పరమయా యుతః
పశ్య త్వం హనుమంతం చ
నళం చ సుమహాబలమ్. 3

సుషేణం శ్వశురం వీరం
తారం చ బలినాం వరమ్
కుముదం చైవ దుర్ధర్షం
నీలం చ సుమహాబలమ్. 4

వీరం శతబలిం చైవ
మైందం ద్వివిదమేవ చ
గజం గవాక్షం గవయం
శరభం చ మహాబలమ్
పశ్య ప్రీతిసమాయుక్తో
గంధమాదనమేవ చ. 5

ఋషభం చ సువిక్రాంతం
జాంబవంతం మహాబలమ్
కేసరిం శరభం శుంభం
శంఖచూడం మహాబలమ్. 6

యే చేమే సుమహాత్మానో
మదర్థే త్యక్తజీవితాః
పశ్య త్వం ప్రీతిసంయుక్తో
మా చైషాం విప్రియం కృథాః. 7

ఏవముక్త్వా తు సుగ్రీవమ్
ఆశ్లిష్య చ పునః పునః
విభీషణమ్ ఉవాచాథ
రామో మధురయా గిరా. 8

లంకాం ప్రశాధి ధర్మేణ
ధర్మజ్ఞస్త్వం మతో మమ
పురస్య రాక్షసానాం చ
భ్రాతుర్వైశ్రవణస్య చ. 9

మా చ బుద్ధిమ్ అధర్మే త్వం
కుర్యా రాజన్ కథంచన

బుద్ధిమంతో హి రాజానో
ధ్రువమ్ అశ్నంతి మేదినీమ్. 10

అహం చ నిత్యశో రాజన్
సుగ్రీవసహితస్త్వయా
స్మర్తవ్యః పరయా ప్రీత్యా
గచ్ఛ త్వం విగతజ్వరః. 11

రామస్య భాషితం శ్రుత్వా
ఋక్షవానరరాక్షసాః
సాధు సాధ్వితి కాకుత్స్థం
ప్రశశంసుః పునః పునః. 12

తవ బుద్ధిర్మహాబాహో
వీర్యమ్ అద్భుతమేవ చ
మాధుర్యం పరమం రామ
స్వయంభోరివ నిత్యదా. 13

తేషామేవం బ్రువాణానాం
వానరాణాం చ రక్షసామ్
హనూమాన్ ప్రవణో భూత్వా
రాఘవం వాక్యమబ్రవీత్. 14

స్నేహో మే పరమో రాజన్
త్వయి తిష్ఠతు నిత్యదా
భక్తిశ్చ నియతా వీర
భావో నాఽన్యత్ర గచ్ఛతి. 15

యావద్రామకథా వీర
చరిష్యతి మహీతలే
తావచ్ఛరీరే వత్స్యంతి
ప్రాణా మమ న సంశయః. 16

యచ్చైతచ్చరితం దివ్యం
కథాం తే రఘునందన
తన్మమాఽప్సరసో నామ
శ్రావయేయుర్నరర్షభ. 17

త చ్ఛ్రుత్వాఽహం తతో వీర
తవ చర్యాఽమృతం ప్రభో
ఉత్కంఠాం తాం హరిష్యామి
మేఘలేఖామివాఽనిలః. 18

ఏవం బ్రువాణం రామస్తు
హనూమంతమ్ వరాసనాత్
ఉత్థాయ సస్వజే స్నేహాత్
వాక్యమేతదువాచ హ. 19

ఏవ మేతత్ కపిశ్రేష్ఠ
భవితా నాఽత్ర సంశయః
చరిష్యతి కథా యావత్
ఏషా లోకే చ మామికాః
తావత్ తే భవితా కీర్తిః
శరీరేఽప్యసవస్తథా. 20

లోకా హి యావత్ స్థాస్యంతి
తావత్ స్థాస్యతి మే కథా. 21

ఏకైకస్యోపకారస్య
ప్రాణాన్ దాస్యామి తే కపే

శేషస్యేహోపకారాణాం
ప్రాణాన్ దాస్యామి తే కపే. 22

మదంగే జీర్ణతాం యాతు
యత్త్వయోపకృతం కపే
నరః ప్రత్యుపకారాణామ్
ఆపత్స్వాయాతి పాత్రతామ్. 23

తతోఽస్య హారం చంద్రాభం
ముచ్య కంఠాత్ స రాఘవః
వైడూర్యతరళం కంఠే
బబంధ చ హనూమతి. 24

తేనోరసి నిబద్ధేన
హారేణ మహతా కపిః
రరాజ హేమశైలేంద్రః
చంద్రేణాఽఽక్రాంతమస్తకః. 25

శ్రుత్వా తు రాఘవస్యైతత్
ఉత్థాయోత్థాయ వానరాః
ప్రణమ్య శిరసా పాదౌ
నిర్జగ్ముస్తే మహాబలాః. 26

సుగ్రీవః స చ రామేణ
పరిష్వక్తో మహాభుజః
విభీషణశ్చ ధర్మాత్మా
సర్వే తే బాష్పవిక్లబాః. 27

సర్వే చ తే బాష్పకలాః
సాశ్రునేత్రా విచేతసః
సమ్మూఢా ఇవ దుఃఖేన
త్యజంతో రాఘవం తదా. 28

కృతప్రసాదాస్తేనైవం
రాఘవేణ మహాత్మనా
జగ్ముః స్వం స్వం గృహం సర్వే
దేహీ దేహమివ త్యజన్. 29

తత స్తు తే రాక్షసఋక్షవానరాః
ప్రణమ్య రామం రఘువంశవర్ధనమ్
వియోగజాఽశ్రుప్రతిపూర్ణలోచనాః
ప్రతిప్రయాతాస్తు యథా నివాసినః. 30

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చత్వారింశస్సర్గః (40)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకచత్వారింశస్సర్గః (41)

పుష్పకవిమానమును పూజించి సాదరముగా పంపించుట

విసృజ్య చ మహాబాహుః
ఋక్షవానరరాక్షసాన్
భ్రాతృభిః సహితో రామః
ప్రముమోద సుఖం సుఖీ. 1

అథాఽపరాహ్ణసమయే
భ్రాతృభిః సహ రాఘవః
శుశ్రావ మధురాం వాణీమ్
అంతరిక్షాత్ ప్రభాషితామ్. 2

సౌమ్య రామ నిరీక్షస్వ
సౌమ్యేన వదనేన మామ్
కుబేరభవనాత్ ప్రాప్తం
విద్ధి మాం పుష్కరం ప్రభో. 3

తవ శాసనమాజ్ఞాయ
గతోఽస్మి భవనం ప్రతి
ఉపస్థాతుం నరశ్రేష్ఠ
స చ మాం ప్రత్యభాషత. 4

నిర్జితస్త్వం నరేంద్రేణ
రాఘవేణ మహాత్మనా
నిహత్య యుధి దుర్ధర్షం
రావణం రాక్షసేశ్వరమ్. 5

మమాపి పరమా ప్రీతిః
హతే తస్మిన్ దురాత్మని
రావణే సగణేచైవ
సపుత్రే సహబాంధవే. 6

స త్వం రామేణ లంకాయాం
నిర్జితః పరమాత్మనా
వహ సౌమ్య తమేవ త్వమ్
అహ మాజ్ఞాపయామి తే. 7

పరమో హ్యేష మే కామో
యత్త్వం రాఘవనందనమ్
వహేర్లోకస్య సంయానం
గచ్ఛస్వ విగతజ్వరః. 8

సోఽహం శాసనమాజ్ఞాయ
ధనదస్య మహాత్మనః
త్వత్సకాశమ్ అనుప్రాప్తో
నిర్విశంకః ప్రతీక్షమామ్. 9

అదృశ్యః సర్వభూతానాం
సర్వేషాం ధనదాజ్ఞయా
చరామ్యహం ప్రభావేణ
తవాజ్ఞాం పరిపాలయాన్. 10

ఏవముక్తస్తదా రామః
పుష్పకేణ మహాబలః
ఉవాచ పుష్పకం దృష్ట్వా
విమానం పునరాగతమ్. 11

యద్యేవం స్వాగతం తేఽస్తు
విమానవర పుష్పక
ఆనుకూల్యాద్ధనేశస్య
వృత్తదోషో న నో భవేత్. 12

లాజైశ్చైవ తథా పుష్పైః
ధూపైశ్చైవ సుగంధిభిః
పూజయిత్వా మహాబాహూ
రాఘవః పుష్పకం తదా. 13

గమ్యతామితి చోవాచ
ఆగచ్ఛ త్వం స్మరే యదా
సిద్ధానాం చ గతౌ సౌమ్య
మా విషాదేన యోజయ
ప్రతిఘాతశ్చ తే మా భూత్
యథేష్టం గచ్ఛతే దిశః. 14

ఏవమస్త్వితి రామేణ
పూజయిత్వా విసర్జితమ్
అభిప్రేతాం దిశం తస్మాత్
ప్రాయాత్ తత్ పుష్పకం తదా. 15

ఏవమన్తర్హితే తస్మిన్
పుష్పకే సుకృతాత్మని
భరతః ప్రాంజలిర్వాక్యమ్
ఉవాచ రఘునందనమ్. 16

వివిధాత్మని దృశ్యంతే
త్వయి వీర ప్రశాసతి
అమానుషాణాం సత్త్వానాం
వ్యాహృతాని ముహుర్ముహుః. 17

అనామయాశ్చ సత్త్వానాం
సాగ్రో మాసో గతో హ్యయమ్
జీర్ణానామపి సత్త్వానాం
మృత్యుర్నాయాతి రాఘవ. 18

ఆరోగప్రసవా నార్యో
వపుష్మంతో హి మానవాః
హర్షశ్చాఽభ్యధికో రాజన్
జనస్య పురవాసినః. 19

కాలే వర్షతు పర్జన్య
పాతయన్నమృతం పయః
వాతాశ్చాపి ప్రవాంత్యాతే
స్పర్శయుక్తాః సుఖాః శివాః. 20

ఈదృశోఽనశ్వరో రాజా
భవేదితి నరేశ్వరః
కథయంతి పురే రాజన్
పౌరజానపదాస్తథా. 21

ఏతా వాచః సుమధురా
భరతేన సమీరితాః
శ్రుత్వా రామో ముదా యుక్తో
బభూవ నృపసత్తమః. 22

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే ఏకచత్వారింశస్సర్గః (41)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్విచత్వారింశస్సర్గః (42)

సీతారాముల ఉద్యానవన విహారము.

స విసృజ్య తతో రామః
పుష్పకం హేమభూషితమ్
ప్రవివేశ మహాబాహుః
అశోకవనికాం తదా. 1

చందనాగరుచూతైశ్చ
తుంగకాలేయకైరపి
దేవదారువనైశ్చాఽపి
సమంతాదుపశోభితామ్. 2

చంపకాశోకపున్నాగ
మధూక పనసాసనైః
శోభితాం పారిజాతైశ్చ
విధూమజ్వలనప్రభైః. 3

లోధ్రనీపాఽర్జునైర్నాగైః
సప్తపర్ణాతిముక్తకైః
మందారకదళీగుల్మ
లతాజాల సమావృతామ్. 4

ప్రియంగుభిః కదంబైశ్చ
తథా చ వకుళైరపి
జంబూభిర్దాడిమైశ్చైవ
కోవిదారైశ్చ శోభితామ్. 5

సర్వదా కుసుమై రమ్యైః
ఫలవద్భిర్మనోరమైః
దివ్యగంధరసోపేతైః
తరుణాంకురపల్లవైః. 6

తథైవ తరుభిర్దివ్యైః
శిల్పిభిః పరికల్పితైః
చారుపల్లవపుష్పాఢ్యైః
మత్తభ్రమరసంకులైః. 7

కోకిలైర్భృంగరాజైశ్చ
నానావర్ణైశ్చ పక్షిభిః
శోభితాం శతశశ్చిత్రాం
చూతవృక్షావతంసకైః. 8

శాతకుంభనిభాః కేచిత్
కేచిదగ్నిశిఖోపమాః
నీలాంజననిభాశ్చాఽన్యే
భాంతి తత్రత్య పాదపాః. 9

సురభీణి చ పుష్పాణి
మాల్యాని వివిధాని చ
దీర్ఘికా వివిధాకారాః
పూర్ణాః పరమవారిణా. 10

మాణిక్యకృతసోపానాః
స్ఫాటికాంతరకుట్టిమాః
ఫుల్లపద్మోత్పలవనాః
చక్రవాకోపశోభితాః. 11

దాత్యూహశుకసంఘుష్టా
హంససారసనాదితాః
తరుభిః పుష్పవద్భిశ్చ
తీరజైరుపశోభితాః. 12

ప్రాకారైర్వివిధాకారైః
శోభితాశ్చ శిలాతలైః
తత్రైవ చ వనోద్దేశే
వైడూర్యమణిసన్నిభైః. 13

శాద్వలైః పరమోపేతాం
పుష్పితద్రుమకాననామ్
తత్ర సంఘర్షజాతానాం
వృక్షాణాం పుష్పశాలినామ్. 14

ప్రస్తరాః పుష్పశబలా
నభస్తారాగణైరివ
నందనం హి యథేంద్రస్య
బ్రాహ్మం చైత్రరథం యథా
తథాభూతం హి రామస్య
కాననం సన్నివేశనమ్. 15

బహ్వాసనగృహోపేతాం
లతాగృహసమావృతామ్
అశోకవనికాం స్ఫీతాం
ప్రవిశ్య రఘునందనః. 16

ఆసనే చ శుభాకారే
పుష్పప్రకరభూషితే
కుథాస్తరణసంవీతే
రామః సన్నిషసాద హ. 17

సీతామాదాయ హస్తేన
మధు మైరేయకం శుచి
పాయయామాస కాకుత్స్థః
శచీమివ పురందరః. 18

మాంసాని చ సమృష్టాని
ఫలాని వివిధాని చ
రామస్యాఽభ్యవహారార్థం
కింకరాః తూర్ణమాహరన్. 19

ఉపనృత్యంశ్చ రాజానం
నృత్యగీతవిశారదాః
బాలాశ్చ రూపవత్యశ్చ
స్త్రియః పానవశానుగాః. 20

మనోభిరామా సీతయా
సార్ధమ్ ఆసీనో విరరాజ హ
అరుంధత్యా సహాऽऽసీనో
వసిష్ఠ ఇవ తేజసా. 22

ఏవం రామో ముదా యుక్తః
సీతాం సురసుతోపమామ్

రమయామాస వైదేహీమ్
అహన్యహని దేవవత్. 23

తథా తయోర్విహరతోః
సీతారాఘవయోశ్చిరమ్
అత్యక్రామచ్ఛుభః కాలః
శిశిరో భోగదః సదా. 24

దశవర్ష సహస్రాణి
గతాని సుమహాత్మనోః
ప్రాప్తయోర్వివిధాన్ భోగాన్
అతీతః శిశిరాగమః. 25

పూర్వాహ్ణే ధర్మకార్యాణి
కృత్వా ధర్మేణస్త్ర ధర్మవిత్
శేషం దివసభాగార్ధమ్
అంతఃపురగతోఽభవత్. 26

సీతాఽపి దేవకార్యాణి
కృత్వా పౌర్వాహ్ణికాని వై
శ్వశ్రూణామ్ అకరోత్ పూజాం
సర్వాసామవిశేషతః. 27

అభ్యగచ్ఛత్ తతో రామం
విచిత్రాభరణాంబరా
త్రివిష్టపే సహస్రాక్షమ్
ఉపవిష్టం యథా శచీ. 28

దృష్ట్వా తు రాఘవః పత్నీం
కల్యాణేన సమన్వితామ్
ప్రహర్షమ్ అతులం లేభే
సాధు సాధ్వితి చాఽబ్రవీత్. 29

అబ్రవీచ్చ వరారోహాం
సీతాం సురసుతోపమామ్
అపత్యలాభో వైదేహి
త్వయి మే సముపస్థితః. 30

కిమిచ్ఛసి హి వరారోహే
కామః కిం క్రియతాం తవ. 31

స్మితం కృత్వా తు వైదేహీ
రామం వాక్యమ్ అథాఽబ్రవీత్
తపోవనాని పుణ్యాని
ద్రష్టుమిచ్ఛామి రాఘవ. 32

గంగాతీరోపవిష్టానామ్
ఋషీణామ్ ఉగ్రతేజసామ్
ఫలమూలాశినాం దేవ
పాదమూలేషు వర్తితుమ్. 33

ఏష మే పరమః కామో
యన్మూలఫలభోజినామ్
అప్యేకరాత్రం కాకుత్స్థ
నివసేయం తపోవనే. 34

తథేతి చ ప్రతిజ్ఞాతం
రామేణాఽక్లిష్టకర్మణా
విస్రబ్ధా భవ వైదేహి
శ్వో గమిష్యస్యసంశయమ్. 35

ఏవముక్త్వా తు కాకుత్స్థో మధ్యకక్షాంతరం రామో
మైథిలీం జనకాత్మజామ్ నిర్జగామ సుహృద్వృతః. 36

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్విచత్వారింశస్సర్గః *(42)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రిచత్వారింశస్సర్గః (43)

సీతమ్మ పట్ల జనాపవాదమును శ్రీరామునికి తెలిపిన భద్రుడు

తత్రోపవిష్టం రాజానమ్
ఉపాసంతే విచక్షణాః
కథానాం బహురూపాణాం
హాస్యకారాః సమంతతః. 1

విజయో మధుమత్తశ్చ
కాశ్యపః పింగళః కుటః
సురాజః కాళియో భద్రో
దంతవక్త్రః సుమాగధః. 2

ఏతే కథాః బహువిధాః
పరిహాససమన్వితాః
కథయంతి స్మ సంహృష్టా
రాఘవస్య మహాత్మనః. 3

తతః కథాయాం కస్యాంచిత్
రాఘవస్సమభాషత
కాఃకథా నగరే భద్ర
వర్తంతే విషయేషు చ. 4

మామాశ్రితాని కాన్యాహుః
పౌరజానపదా జనాః
కిం చ సీతాం సమాశ్రిత్య
భరతం కించ లక్ష్మణమ్. 5

కింను శత్రుఘ్నముద్దిశ్య
కైకేయీం కింను మాతరం
వక్తవ్యతాం చ రాజానో
వరే రాజ్యే వ్రజంతి చ. 6

ఏవముక్తే తు రామేణ
భద్రః ప్రాంజలిరబ్రవీత్
స్థితాః కథాః శుభా రాజన్
వర్తంతే పురవాసినామ్. 7

అయం తు విజయం సౌమ్య
దశగ్రీవవధార్జితమ్
భూయిష్ఠం స్వపురే పౌరైః
కథ్యంతే పురుషర్షభ. 8

ఏవముక్తస్తు భద్రేణ
రాఘవో వాక్యమబ్రవీత్
కథయస్వ యథాతత్త్వం
సర్వం నిరవశేషతః. 9

శుభాఽశుభాని వాక్యాని
యాన్యాఽఽహుః పురవాసినః
శ్రుత్వేదానీం శుభం కుర్యాం
న కుర్యామ్ అశుభాని చ. 10

కథయస్వ చ విస్రబ్ధో
నిర్భయం విగతజ్వరః
కథయంతి యథా పౌరాః
పాపా జనపదేషు చ. 11

రాఘవేణైవముక్తస్తు
భద్రః సురుచిరం వచః
ప్రత్యువాచ మహాబాహుం
ప్రాంజలిః సుసమాహితః. 12

శృణు రాజన్ యథా పౌరాః
కథయంతి శుభాऽశుభమ్
చత్వరాపణరథ్యాసు
వనేషూపవనేషు చ. 13

దుష్కరం కృతవాన్ రామః
సముద్రే సేతుబంధనమ్
అశ్రుతం పూర్వ కైః కైశ్చిత్
దేవైరపి సదానవైః. 14

రావణశ్చ దురాధర్షో
హతః సబలవాహనః
వానరాశ్చ వశం నీతా
ఋక్షాశ్చ సహ రాక్షసైః. 15

హత్వా చ రావణం సంఖ్యే
సీతామ్ అహృత్య రాఘవః
అమర్షం పృష్ఠతః కృత్వా
స్వవేశ్మ పునరానయత్. 16

కీదృశం హృదయే తస్య
సీతాసంభోగజం సుఖమ్
అంకమారోప్య తు పురా
రావణేన బలాద్ధృతామ్. 17

లంకామపి పురా నీతామ్
అశోకవనికాం గతామ్
రక్షసాం వశమాపన్నాం
కథం రామో న కుత్సతే. 18

అస్మాకమపి దారేషు
సహనీయం భవిష్యతి
యథా హి కురుతే రాజా
ప్రజా తమనువర్తతే. 19

ఏవం బహువిధా వాచో
వదంతి పురవాసినః
నగరేషు చ సర్వేషు
రాజన్ జనపదేషు చ. 20

తస్యైవం భాషితం శ్రుత్వా
రాఘవః పరమార్తవత్
ఉవాచ సుహృదః సర్వాన్
కథమేతద్బ్రువీథ మామ్. 21

సర్వే తు శిరసా భూమౌ
అభివాద్య ప్రణమ్య చ
ప్రత్యూచూ రాఘవం దీనమ్
ఏవమేతన్న సంశయః. 22

శ్రుత్వా తు వాక్యం కాకుత్స్థ
సర్వేషాం సముదీరితమ్
విసర్జయామాస తదా
వయస్యాంచ్ఛత్రుసూదనః. 23

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రిచత్వారింశస్సర్గః (43)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుశ్చత్వారింశస్సర్గః (44)

శ్రీరాముని ఆదేశముతో వచ్చిన లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నులు

విసృజ్య తు సుహృద్వర్గం
బుద్ధ్యా నిశ్చిత్య రాఘవః
సమీపే ద్వార్స్థమాసీనమ్
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 1

శీఘ్రమానయ సౌమిత్రిం
లక్ష్మణం శుభలక్షణమ్
భరతం చ మహాబాహుం
శత్రుఘ్నం చాపరాజితమ్. 2

రామస్య వచనం శ్రుత్వా
ద్వార్స్థో మూర్ధ్ని కృతాంజలిః
లక్ష్మణస్య గృహం గత్వా
ప్రవివేశానివారితః. 3

ఉవాచ సుమహాత్మానం
వర్ధయిత్వా కృతాంజలిః
ద్రష్టుమిచ్ఛతి రాజా త్వాం
గమ్యతాం తత్ర మా చిరమ్. 4

బాఢమిత్యేవ సౌమిత్రిః
శ్రుత్వా రాఘవశాసనమ్
ప్రాద్రవద్రథమారుహ్య
రాఘవస్య నివేశనమ్. 5

ప్రయాంతం లక్ష్మణం దృష్ట్వా
ద్వార్స్థో భరతమంతికాత్
ఉవాచ భరతం తత్ర
వర్ధయిత్వా కృతాంజలిః. 6

వినయావనతో భూత్వా
రాజా త్వం ద్రష్టుమిచ్ఛతి
భరతస్తు వచః శ్రుత్వా
ద్వార్స్థాద్రామసమీరితమ్. 7

ఉత్పపాతాసనాత్ తూర్ణం
పద్భ్యామేవ యయౌ బలీ
దృష్ట్వా ప్రయాంతం భరతం
త్వరమాణః కృతాంజలిః. 8

శత్రుఘ్నభవనం గత్వా
తతో వాక్యమువాచ హ
ఏహ్యాగచ్ఛ రఘుశ్రేష్ఠ
రాజా త్వాం ద్రష్టుమిచ్ఛతి. 9

గతో హి లక్ష్మణః పూర్వం
భరతశ్చ మహాయశాః
శ్రుత్వా తు వచనం తస్య
శత్రుఘ్నః పరమాసనాత్. 10

శిరసా ధరణీం ప్రాప్య
ప్రయయౌ యత్ర రాఘవః
ద్వాఃస్థస్త్వాగమ్య రామాయ
సర్వానేవ కృతాంజలిః
నివాదయామాస తదా
భ్రాతౄన్ స్వాన్ సముపస్థితాన్ 11

కుమారాన్ ఆగతాన్ శ్రుత్వా
చింతావ్యాకులితేంద్రియః
అవాఙ్ముఖో దీనమనా
ద్వార్‌స్థం వచనమబ్రవీత్. 12

ప్రవేశయ కుమారాంస్త్వం
మత్సమీపం త్వరాన్వితః
ఏతేషు జీవితం మహ్యమ్
ఏతే ప్రాణాః ప్రియా మమ. 13

ఆజ్ఞప్తాస్తు నరేంద్రేణ
కుమారాః శక్రతేజసః
ప్రహ్వాః ప్రాంజలయో
భూత్వా వివిశుస్తే సమాహితాః 14

తే తు దృష్ట్వా ముఖం తస్య
సగ్రహం శశినం యథా
సంధ్యాగతమివాదిత్యం
ప్రభయా పరివర్జితమ్. 15

బాష్పపూర్ణే చ నయనే
దృష్ట్వా రామస్య ధీమతః
హతశోభం యథా పద్మం
ముఖం వీక్ష్య చ తస్య తే. 16

తతోఽభివాద్య త్వరితాః
పాదౌ రామస్య మూర్ధభిః
తస్థుః సమాహితాః సర్వే
రామస్త్వశ్రూణ్యవర్తయత్. 17

తాన్ పరిష్వజ్య బాహుభ్యామ్
ఉత్థాప్య చ మహాబలః
ఆసనేష్వాసతేత్యుక్త్వా
తతో వాక్యం జగాద హ. 18

భవంతో మమ సర్వస్వం
భవంతో మమ జీవితమ్
భవద్భిశ్చ కృతం రాజ్యం
పాలయామి నరేశ్వరాః. 19

భవంతః కృతశాస్త్రార్థా
బుద్ధ్యా చ పరినిష్ఠితాః
సంభూయ చ మదర్థోయమ్
అన్వేష్టవ్యో నరేశ్వరాః. 20

తథా వదతి కాకుత్స్థే
హ్యవధానపరాయణాః
ఉద్విగ్నమనసః సర్వే
కిన్ను రాజాఽభిధాస్యతి. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుశ్చత్వారింశస్సర్గః (44)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచచత్వారింశస్సర్గః (45)

జనాలలో ఉన్న అపవాదమును తమ్ములకు తెలిపిన శ్రీరాముడు. 'సీతమ్మను వనములలో విడిచి రమ్మని' లక్ష్మణుని ఆదేశించిన శ్రీరాముడు

తేషాం సముపవిష్టానాం
సర్వేషాం దీనచేతసామ్
ఉవాచ వాక్యం కాకుత్స్థో
ముఖేన పరిశుష్యతా. 1

సర్వే శృణుత భద్రం వో
మా కురుధ్వం మనోఽన్యథా
పౌరాణాం మమ సీతాయాం
యాదృశీ వర్తతే కథా. 2

పౌరాపవాదః సుమహాన్
తథా జనపదస్య చ
వర్తతే మయి బీభత్సా
సా మే మర్మాణి కృంతతి. 3

అహం కిల కులే జాత
ఇక్ష్వాకూణాం మహాత్మనామ్
సీతాఽపి సత్కులే జాతా
జనకానాం మహాత్మనామ్. 4

జానాసి త్వం యథా సౌమ్య
దండకే విజనే వనే
రావణేన హృతా సీతా
స చ విధ్వంసితో మయా. 5

తత్ర మే బుద్ధిరుత్పన్నా
జనకస్య సుతాం ప్రతి
అత్రోషితామిమాం సీతామ్
ఆనయేయం కథం పురీమ్. 6

ప్రత్యయార్థం తతః సీతా
వివేశ జ్వలనం తదాః
ప్రత్యక్షం తవ సౌమిత్రే
దేవానాం హవ్యవాహనః
అపాపాం మైథిలీమాహ
వాయుశ్చాఽఽకాశగోచరః. 7

చంద్రాదిత్యౌ చ శంసేతే
సురాణాం సన్నిధౌ పురా
ఋషీణాం చైవ సర్వేషామ్
అపాపాం జనకాత్మజామ్. 8

ఏవం శుద్ధసమాచారా
దేవగంధర్వసన్నిధౌ
లంకాద్వీపే మహేంద్రేణ
మమ హస్తే నివేశితా. 9

అంతరాత్మా చ మే వేత్తి
సీతాం శుద్ధాం యశస్వినీమ్

తతో గృహీత్వా వైదేహీమ్
అయోధ్యామ్ అహమాగతః. 10

అయం తు మే మహాన్
వాదః శోకశ్చ హృది వర్తతే
పౌరాపవాదః సుమహాన్
తథా జనపదస్య చ. 11

అకీర్తిర్యస్య గీయేత
లోకే భూతస్య కస్యచిత్
పతత్యేవాఽధమాన్
లోకాన్ యావచ్ఛబ్దః ప్రకీర్త్యతే. 12

అకీర్తిర్నింద్యతే దేవైః
కీర్తిర్లోకేషు పూజ్యతే
కీర్త్యర్థం చ సమారంభః
సర్వేషాం సుమహాత్మనామ్. 13

అప్యహం జీవితం జహ్యాం
యుష్మాన్ వా పురుషర్షభాః
అపవాదభయాద్భీతః
కిం పునర్జనకాత్మజామ్. 14

తస్మాద్భవంత పశ్యంతు
పతితం శోకసాగరే
న హి పశ్యామ్యహం భూతం
కించిద్దుఃఖమ్ అతోఽధికమ్. 15

శ్వస్త్వం ప్రభాతే సౌమిత్రే
సుమంత్రాధిష్ఠితం రథమ్
ఆరుహ్య సీతామ్ ఆరోప్య
విషయాంతే సముత్సృజ. 16

గంగాయాస్తు పరే పారే
వాల్మీకేస్తు మహాత్మనః
ఆశ్రమో దివ్యసంకాశః
తమసాతీరమాశ్రితః. 17

తత్రైనాం విజనే దేశే
విసృజ్య రఘునందన
శీఘ్రమాగచ్ఛ భద్రం తే
కురుష్వ వచనం మమ. 18

న చాఽస్మిన్ ప్రతివక్తవ్యః
సీతాం ప్రతి కథంచన
తస్మాత్ త్వం గచ్ఛ సౌమిత్రే
నాఽత్ర కార్యా విచారణా
అప్రీతిర్హి పరా మహ్యం
త్వయైతత్ ప్రతివారితే. 19

శాపితా హి మయా యూయం
భుజాభ్యాం జీవితేన చ. 20

యే మాం వాక్యాంతరే బ్రూయుః
అనునేతుం కథంచన
అహితా నామ తే నిత్యం
మదభీష్టవిఘాతనాత్. 21

మానయంతు భవంతో మాం
యది మచ్ఛాసనే స్థితాః

ఇతోఽద్య నీయతాం సీతా
కురుష్వ వచనం మమ. 22

పూర్వముక్తోఽహమనయా
గంగాతీరేఽహమాశ్రమాన్
పశ్యేయమితి తస్యాశ్చ
కామః సంవర్త్యతామయమ్. 23

ఏవముక్త్వా తు కాకుత్స్థో
బాష్పేణ పిహితేక్షణః
ప్రవివేశ స ధర్మాత్మా
భ్రాతృభిః పరివారితః. 24

శోకసంలగ్నహృదయో
నిశశ్వాస యథా ద్విపః. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచచత్వారింశస్సర్గః (45)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షట్చత్వారింశస్సర్గః (46)

సీతమ్మను అడవులకు తీసుకుని వెళ్లిన లక్ష్మణుడు

తతో రజన్యాం వ్యుష్టాయాం
లక్ష్మణో దీనచేతనః
సుమంత్రమ్ అబ్రవీద్వాక్యం
ముఖేన పరిశుష్యతా. 1

సారథే తురగాన్ శీఘ్రం
యోజయస్వ రథోత్తమే
స్వాస్తీర్ణం రాజభవనాత్
సీతాయాశ్చాఽఽసనం కురు. 2

సీతా హి రాజభవనాత్
ఆశ్రమం పుణ్యకర్మణామ్
మయా నేయా మహర్షీణాం
శీఘ్రమ్ ఆనీయతాం రథః. 3

సుమంత్రస్తు తథేత్యుక్త్వా
యుక్తం పరమవాజిభిః
రథం సురుచిరప్రఖ్యం
స్వాస్తీర్ణం సుఖశయ్యయా. 4

ఆనీయోవాచ సౌమిత్రిం
మిత్రాణాం మానవర్ధనమ్
రథోఽయం సమనుప్రాప్తో
యత్కార్యం క్రియతాం ప్రభో. 5

ఏవముక్తః సుమంత్రేణ
రాజవేశ్మని లక్ష్మణః
ప్రవిశ్య సీతామ్ ఆసాద్య
వ్యాజహార నరర్షభః. 6

త్వయా కిలైష నృపతిః
వరం వై యాచితః ప్రభుః
నృపేణ చ ప్రతిజ్ఞాతామ్
ఆజ్ఞప్తశ్చాఽఽశ్రమం ప్రతి. 7

గంగాతీరే మయా దేవి
ఋషీనామ్ ఆశ్రమాన్ శుభాన్
శీఘ్రం గత్వా తు వైదేహి
శాసనాత్ పార్థివస్య నః
అరణ్యే మునిభిర్జుష్టే
అవనేయా భవిష్యసి. 8

ఏవముక్తా తు వైదేహీ
లక్ష్మణేన మహాత్మనా
ప్రహర్షమ్ అతులం లేభే
గమనం చాప్యరోచయత్. 9

వాసాంసి చ మహార్హాణి
రత్నాని వివిధాని చ

గృహీత్వా తాని వైదేహీ
గమనాయోపచక్రమే. 10

ఇమాని మునిపత్నీనాం
దాస్యామ్యాభరణాన్యహమ్
వస్త్రాణి చ మహార్హాణి
ధనాని వివిధాని చ. 11

సౌమిత్రిస్తు తథేత్యుక్త్వా
రథమ్ ఆరోప్య మైథిలీమ్
ప్రయయౌ శీఘ్రతురగై
రామస్యాజ్ఞామ్ అనుస్మరన్. 12

అబ్రవీచ్చ తదా సీతా
లక్ష్మణం లక్ష్మివర్ధనమ్
అశుభాని బహూన్యేవ
పశ్యామి రఘునందన. 13

నయనం మే స్ఫురత్యద్య
గాత్రోత్కంపశ్చ జాయతే
హృదయం చైవ సౌమిత్రే
అస్వస్థమివ లక్షయే. 14

ఔత్సుక్యం పరమం చాఽపి
అధృతిశ్చ పరా మమ
శూన్యా మేవ చ పశ్యామి
పృథివీం పృథులోచన. 15

అపి స్వస్తి భవేత్ తస్య
భ్రాతుస్తే భ్రాతృవత్సల
శ్వశ్రూణాం చైవ మే వీర
సర్వాసామ్ అవిశేషతః. 16

పురే జనపదే చైవ
కుశలం ప్రాణినామపి
ఇత్యంజలికృతా సీతా
దేవతా అభ్యయాచత. 17

లక్ష్మణోఽర్థం తు తం శ్రుత్వా
శిరసాఽఽవంద్య మైథిలీమ్
శివమిత్యబ్రవీద్ధృష్టో
హృదయేన విశుష్యతా. 18

తతో వాసమ్ ఉపాగమ్య
గోమతీతీర ఆశ్రమే
ప్రభాతే పునరుత్థాయ
సౌమిత్రిః సూతమబ్రవీత్. 19

యోజయస్వ రథం శీఘ్రమ్
అద్య భాగీరథీజలమ్
శిరసా ధారయిష్యామి
త్ర్యంబకః పర్వతే యథా. 20

సోఽశ్వాన్ రజ్జ్వాఽథ చతురో
రథే యుజ్వా మనోజవాన్
ఆరోహస్వేతి వైదేహీం
సూతః ప్రాంజలిరబ్రవీత్. 21

సా తు సూతస్య వచనాత్
ఆరురోహ రథోత్తమమ్

సీతా సౌమిత్రిణా సార్ధం
సుమంత్రేణ చ ధీమతా. 22

ఆససార్ధ విశాలాక్షీ
గంగాం పాపవినాశినీమ్
అథార్ధదివసం గత్వా
భాగీరథ్యా జలాశయమ్. 23

నిరీక్ష్య లక్ష్మణో దీనః
ప్రరురోద మహాస్వనః. 24

సీతా తు పరమాయత్తా
దృష్ట్వా లక్ష్మణమాతురమ్
ఉవాచ వాక్యం ధర్మజ్ఞా
కిమిదం రుద్యతే త్వయా. 25

జాహ్నవీతీరమాసాద్య
చిరాఽభిలషితం మమ
హర్షకాలే కిమర్థం మాం
విషాదయసి లక్ష్మణ. 26

నిత్యం త్వం రామపార్శ్వేషు
వర్తసే పురుషర్షభ
కచ్చిద్వినాకృతస్తేన
ద్విరాత్రం శోకమాగతః. 27

మమాపి దయితో రామో
జీవితాదపి లక్ష్మణ
న చాఽహ మేవం శోచామి
మైవం త్వం బాలిశో భవ. 28

తారయస్వ చ మాం గంగాం
దర్శయస్వ చ తాపసాన్
తతో మునిభ్యో దాస్యామి
వాసాంస్యాఽఽభరణాని చ. 29

తతః కృత్వా మహర్షీణాం
యథావదభివాదనమ్
తత్ర చైకాం నిశాముష్య
యాస్యామస్తాం పురీం పునః. 30

మమాపి పద్మపత్రాక్షం
సింహోరస్కం కృశోదరమ్
త్వరతే హి మనో ద్రష్టుం
రామం రమయతాం వరమ్. 31

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా
ప్రమృజ్య నయనే శుభే
నావికాన్ ఆహ్వాయామాస
లక్ష్మణః పరవీరహా. 32

ఇయం చ సజ్జా నౌశ్చేతి
దాశాః ప్రాంజలఽయోఽబ్రువన్33

తితీర్షు ర్లక్ష్మణో గంగాం
శుభాం నావమ్ ఉపారుహత్
గంగాం సంతారయామాస
లక్ష్మణస్తాం సమాహితః. 34

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే షట్చత్వారింశస్సర్గః (46)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తచత్వారింశస్సర్గః (47)

శ్రీరాముని ఆదేశమును చెప్పలేక విలపించిన లక్ష్మణుడు. శ్రీరాముని సందేశమును సీతమ్మకు తెలిపిన లక్ష్మణుడు

అథ నావం సువిస్తీర్ణాం
నైషాదీం రాఘవాఽనుజః
ఆరురోహ సమాయుక్తాం
పూర్వమ్ ఆరోప్య మైథిలీమ్. 1

సుమంత్రం చైవ సరథం
స్థీయతామితి లక్ష్మణః
ఉవాచ శోకసంతప్తః
ప్రయాహీతి చ నావికమ్. 2

తతస్తీరమ్ ఉపాగమ్య
భాగీరథ్యాః స లక్ష్మణః
ఉవాచ మైథిలీం వాక్యం
ప్రాంజలిర్బాష్పసంప్లుతః. 3

హృద్గతం మే మహచ్ఛల్యం
యస్మాదార్యేణ ధీమతా
అస్మిన్ నిమిత్తే వైదేహి
లోకస్య వచనీకృతః. 4

శ్రేయో హి మరణం మేఽద్య
మృత్యుర్వా యత్పరం భవేత్
న చాఽస్మిన్నీదృశే కార్యే
నియోజ్యో లోకనిందితే. 5

ప్రసీద న చ మే పాపం
కర్తుమ్ అర్హసి శోభనే
ఇత్యంజలికృతో భూమౌ
నిపపాత స లక్ష్మణః. 6

రుదంతం ప్రాంజలిం దృష్ట్వా
కాంక్షంత మృత్యుమాత్మనః
మైథిలీ భృశసంవిగ్నా
లక్ష్మణం వాక్యమబ్రవీత్. 7

కిమిదం నాఽవగచ్ఛామి
బ్రూహి తత్త్వేన లక్ష్మణ
పశ్యామి త్వాం చ న స్వస్థమ్
అపి క్షేమం మహీపతేః. 8

శాపితోఽసి నరేంద్రేణ
యత్త్వం సంతాపమాగతః
తద్బ్రూయాః సన్నిధౌ మహ్యమ్
అహమాజ్ఞాపయామి తే. 9

వైదేహ్యా చోద్యమానస్తు
లక్ష్మణో దీనచేతనః
అవాఙ్ముఖో బాష్పకలం
వాక్యమేతదువాచ హ. 10

శ్రుత్వా పరిషదో మధ్యే
హ్యపవాదం సుదారుణమ్
పురే జనపదే చైవ
త్వత్కృతే జనకాత్మజే
రామః సంతప్తహృదయో
మాం నివేద్య గృహం గతః. 11

న తాని వచనీయాని
మయా దేవి తవాఽగ్రతః
యాని రాజ్ఞా హృదిన్యస్తాన్
యమర్షాత్ పృష్ఠతః కృతః. 12

సా త్వం త్యక్తా నృపతినా
నిర్దోషా మమ సన్నిధౌ
పౌరాఽపవాదభీతేన
గ్రాహ్యం దేవి న తేఽన్యథా. 13

ఆశ్రమాంతేషు చ మయా
త్యక్తవ్యా త్వం భవిష్యసి
రాజ్ఞః శాసనమాజ్ఞాయ
తవేదం కిల దౌర్హృదమ్. 14

తదేతజ్జాహ్నవీతీరే
బ్రహ్మర్షీణాం తపోవనమ్
పుణ్యం చ రమణీయం చ
మా విషాదం కృథాః శుభే. 15

రాజ్ఞో దశరథస్యేష్టః
పితుర్మే మునిపుంగవః
సఖా పరమకో విప్రో
వాల్మీకిః సుమహాయశాః. 16

పాదచ్ఛాయామ్ ఉపాగమ్య
సుఖమస్య మహాత్మనః
ఉపవాసపరైకాగ్రా
వస త్వం జనకాత్మజే. 17

పతివ్రతాత్వమ్ ఆస్థాయ
రామం కృత్వా సదా హృది
శ్రేయస్తే పరమం దేవి
తథా కృత్వా భవిష్యతి. 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తచత్వారింశస్సర్గః (47)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టచత్వారింశస్సర్గః (48)

ఎంతయో పరితపించిన సీత. శ్రీరామునికై లక్ష్మణుని ద్వారా సందేశము

లక్ష్మణస్య వచః శ్రుత్వా
దారుణం జనకాత్మజా
పరం విషాదమాగమ్య
వైదేహీ నిపపాత హ. 1

సా ముహూర్తమివాఽసంజ్ఞా
బాష్పపర్యాకులేక్షణా
లక్ష్మణం దీనయా వాచా
ఉవాచ జనకాత్మజా. 2

మామికేయం తనుర్నూనం
సృష్టా దుఃఖాయ లక్ష్మణ
ధాత్రా యస్యా స్తథా మేఽద్య
దుఃఖమూర్తిః ప్రదృశ్యతే. 3

కిన్ను పాపం కృతం పూర్వం
కో వా దారైర్వియోజితః
యాఽహం శుద్ధసమాచారా
త్యక్తా నృపతినా సతీ. 4

పురాఽహమ్ ఆశ్రమే వాసం
రామపాదానువర్తినీ
అనురుధ్యాఽపి సౌమిత్రే
దుఃఖే చ పరివర్తినీ. 5

సా కథం హ్యాశ్రమే సౌమ్య
వత్స్యామి విజనీకృతా
ఆఖ్యాస్యామి చ కస్యాఽహం
దుఃఖం దుఃఖపరాయణా. 6

కిన్ను వక్ష్యామి మునిషు
కర్మ వాఽ సత్కృతం చ కిమ్
కస్మింశ్చిత్ కారణే త్యక్తా
రాఘవేణ మహాత్మనా. 7

న ఖల్వద్యైవ సౌమిత్రే
జీవితం జాహ్నవీజలే
త్యజేయం రాజవంశస్తు
భర్తుర్మే పరిహాస్యతే. 8

యథాఽఽజ్ఞం కురు సౌమిత్రే
త్యజ మాం దుఃఖభాగినీమ్
నిదేశే స్థీయతాం రాజ్ఞః
శృణు చేదం వచో మమ. 9

శ్వశ్రూణామ్ అవిశేషేణ
ప్రాంజలిప్రగ్రహేణ చ
శిరసాఽఽవంద్య చరణౌ
కుశలం బ్రూహి పార్థివమ్. 10

శిరసాఽభినతో బ్రూయాః
సర్వాసామేవ లక్ష్మణ
వక్తవ్యశ్చాపి నృపతిః
ధర్మేషు సుసమాహితః. 11

జానాసి చ యథా శుద్ధా
సీతా తత్త్వేన రాఘవ
భక్త్యా చ పరయా యుక్తా
హితా చ తవ నిత్యశః. 12

అహం త్యక్తా త్వయా వీర
అయశోభీరుణా జనే
యచ్చ తే వచనీయం స్యాత్
అపవాదసముత్థితమ్
మయా హి పరిహర్తవ్యం
త్వం హి మే పరమా గతిః. 13

వక్తవ్యశ్చేతి నృపతిః
ధర్మేణ సుసమాహితః
యథా భ్రాతృషు వర్తేథాః
తథా పౌరేషు నిత్యదా. 14

పరమో హ్యేష ధర్మస్తే
తస్మాత్ కీర్తిరనుత్తమా
యత్తు పౌరజనో రాజన్
ధర్మేణ సమవాప్నుయాత్. 15

అహం తు నాఽనుశోచామి
స్వశరీరం నరర్షభ. 16

యథాఽపవాదం పౌరాణాం
తథైవ రఘునందన
పతిర్హి దేవతా నార్యాః
పతిర్బంధుః పతిర్గురుః. 17

ప్రాణైరపి ప్రియం తస్మాత్
భర్తుః కార్యం విశేషతః
ఇతి మద్వచనాద్రామో
వక్తవ్యో మమ సంగ్రహః
నిరీక్ష్య మాఽద్య గచ్ఛ త్వమ్
ఋతుకాలాతివర్తినీమ్. 18

ఏవం బ్రువంత్యాం సీతాయాం
లక్ష్మణో దీనచేతనః
శిరసాఽఽవంద్య ధరణీం
వ్యాహర్తుం న శశాక హ. 19

ప్రదక్షిణం చ తాం కృత్వా
రుదన్నేవ మహాస్వనః
ధ్యాత్వా ముహూర్తం తామాహ
కిం మాం వక్ష్యసి శోభనే. 20

దృష్టపూర్వం న తే రూపం
పాదౌ దృష్టౌ తవాఽనఘే
కథమత్ర హి పశ్యామి
రామేణ రహితాం వనే. 21

ఇత్యుక్త్వా తాం నమస్కృత్య
పునర్నావమ్ ఉపారుహత్

ఆరుహ్యా చ పునర్నావం
నావికం చాఽభ్యచోదయత్. 22

స గత్వా చోత్తరం తీరం
శోకభారసమన్వితః
సంమూఢ ఇవ దుఃఖేన
రథమ్ అధ్యారుహద్ద్రుతమ్. 23

ముహుర్ముహుః పరావృత్య
దృష్ట్వా సీతామనాథవత్
చేష్టంతీం పరతీరస్థాం
లక్ష్మణః ప్రయయావథ. 24

దూరస్థం రథమాలోక్య
లక్ష్మణం చ ముహుర్ముహుః
నిరీక్ష్యమాణాం తూద్విగ్నాం
సీతాం శోకః సమావిశత్. 25

సా దుఃఖభారాఽవనతా యశస్వినీ
యశోధనా నాథమపశ్యతీ సతీ
రురోద సా బర్హిణనాదితే వనే
మహాస్వనం దుఃఖపరాయణా సతీ. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టచత్వారింశస్సర్గః (48)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోనపంచాశస్సర్గః (49)

పరితపిస్తున్న సీతమ్మను తన ఆశ్రమమునకు తోడ్కొని వచ్చిన వాల్మీకిమహర్షి

సీతాం రుదంతీం దృష్ట్వా తాం
తత్ర వై మునిదారకాః
ప్రాద్రవన్ యత్ర భగవాన్
ఆస్తే వాల్మీకిరుగ్రధీః. 1

అభివాద్య మునేః పాదౌ
మునిపుత్రా మహర్షయే
సర్వం నివేదయామాసుః
తస్యాస్తు రుదితస్వనమ్. 2

అదృష్టపూర్వా భగవన్
కస్యాప్యేషా మహాత్మనః
పత్నీ శ్రీరివ సంమోహాత్
విరౌతి వికృతాననా. 3

భగవన్ సాధు పశ్య త్వాం
దేవతామివ ఖాచ్చ్యుతామ్
నద్యాస్తు తీరే భగవన్
వరస్త్రీ కాఽపి దుఃఖితా. 4

దృష్టాఽస్మాభిః ప్రరుదితా
దృఢం శోకపరాయణా
అనర్హా దుఃఖశోకాభ్యామ్
ఏకా దీనాహ్యనాథవత్. 5

న హ్యేనాం మానుషీం విద్మః
సత్క్రియాఽస్యాః ప్రయుజ్యతామ్
ఆశ్రమస్యాఽవిదూరే చ
త్వామియం శరణం గతా
త్రాతారమ్ ఇచ్ఛతే సాధ్వీ
భగవంస్త్రాతుమర్హసి. 6

తేషాం తు వచనం శ్రుత్వా
బుద్ధ్యా నిశ్చిత్య ధర్మవిత్
తపసా లబ్ధచక్షుష్మాన్
ప్రాద్రవద్యత్ర మైథిలీ. 7

తం ప్రయాంతమ్ అభిప్రేత్య
శిష్యాహ్యేనం మహామతిమ్
తం తు దేశమ్ అభిప్రేత్య
కించిత్ పద్భ్యాం మహామతిః. 8

అర్ఘ్యమాదాయ రుచిరం
జాహ్నవీతీరమాగమత్
దదర్శ రాఘవస్యేష్టాం
సీతాం పత్నీమ్ అనాథవత్. 9

తాం సీతాం శోకభారార్తాం
వాల్మీకిర్మునిపుంగవః

ఉవాచ మధురాం వాణీం
హ్లాదయన్నివ తేజసా. 10

స్నుషా దశరథస్య త్వం
రామస్య మహిషీ ప్రియా
జనకస్య సుతా రాజ్ఞః
స్వాగతం తే పతివ్రతే. 11

ఆయాంతే చాఽసి విజ్ఞాతా
మయా ధర్మసమాధినా
కారణం చైవ సర్వం మే
హృదయేనోపలక్షితమ్. 12

తవ చైవ మహాభాగే
విదితం మమ తత్త్వతః
సర్వం చ విదితం మహ్యాం
త్రైలోక్యే యద్ధి వర్తతే. 13

అపాపాం వేద్మి సీతే త్వాం
తపోలబ్ధేన చక్షుషా
విస్రబ్ధా భవ వైదేహి
సాంప్రతం మయి వర్తసే. 14

ఆశ్రమస్యాఽవిదూరే మే
తాపస్యస్తపసిస్థితాః
తాస్త్వాం వత్సే యథా వత్సం
పాలయిష్యంతి నిత్యశః. 15

ఇదమర్ఘ్యం ప్రతీచ్ఛ త్వం
విస్రబ్ధా విగతజ్వరా
యథా స్వగృహమభ్యేత్య
విషాదం చైవ మా కృథాః. 16

శ్రుత్వా తు భాషితం సీతా
మునేః పరమమద్భుతమ్
శిరసాఽఽవంద్య చరణౌ
తథేత్యాహ కృతాంజలిః. 17

తం ప్రయాంతం మునిం సీతా
ప్రాంజలిః పృష్ఠతోఽన్వగాత్. 18

తం దృష్ట్వా మునిమాయాంతం
వైదేహ్యా మునిపత్న్యయః
ఉపాజగ్ముః ముదా యుక్తా
వచనం చేదమబ్రువాన్. 19

స్వాగతం తే మునిశ్రేష్ఠ
చిరస్యాగమనం చ తే
అభివాదయామస్త్వాం సర్వా
ఉచ్యతాం కిం చ కుర్మహే. 20

తాసాం తద్వచనం శ్రుత్వా
వాల్మీకిః ఇదమబ్రవీత్
సీతేయం సమనుప్రాప్తా
పత్నీ రామస్య ధీమతః. 21

స్నుషా దశరథస్యైషా
జనకస్య సుతా సతీ
అపాపా పతినా త్యక్తా
పరిపాల్యా మయా సదా. 22

ఇమాం భవత్యః పశ్యంతు
స్నేహేన పరమేణ హి
గౌరవాన్మమ వాక్యస్య
పూజ్యా వో௨స్తు విశేషతః. 23

ముహుర్ముహుశ్చ వైదేహీం
ప్రణిధాయ మహాయశాః
స్వమాశ్రమం శిష్యవృతః
పునరాయాన్మహాతపాః. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోనపంచాశస్సర్గః (49)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచాశస్సర్గః (50)

'అందరనూ విడిచిపెట్టగలవాడు శ్రీరాముడు' అని లక్ష్మణునికి చెప్పిన సుమంత్రుడు

దృష్ట్వా తు మైథిలీం సీతామ్
ఆశ్రమే సంప్రవేశితామ్
సంతాపమ్ ఆగమద్ఘోరం
లక్ష్మణో దీనచేతనః. 1

అబ్రవీచ్చ మహాతేజా
సుమంత్రం మంత్రసారథిమ్
సీతాసంతాపజం దుఃఖం
పశ్య రామస్య సారథే. 2

తతో దుఃఖతరం కిన్ను
రాఘవస్య భవిష్యతి
పత్నీం శుద్ధసమాచారాం
విసృజ్య జనకాత్మజామ్. 3

వ్యక్తం దైవాదహం మన్యే
రాఘవస్య వినాభవమ్
వైదేహ్యా సారథే నిత్యం
దైవం హి దురతిక్రమమ్. 4

యో హి దేవాన్ సగంధర్వాన్
అసురాన్ సహ రాక్షసైః
నిహన్యాద్రాఘవః క్రుద్ధః
సదైవ మనువర్తతే. 5

పురా రామః పితుర్వాక్యాత్
దండకే విజనే వనే
ఉషిత్వా నవవర్షాణి
పంచ చైవ మహావనే. 6

తతో దుఃఖతరం భూయః
సీతాయా విప్రవాసనమ్
పౌరాణాం వచనం శ్రుత్వా
నృశంసం ప్రతిభాతి మే. 7

కో ను ధర్మాశ్రయః సూత
కర్మణ్యస్మిన్ యశోహరే
మైథిలీం ప్రతి సంప్రాప్తః
పౌరైర్హీనార్థవాదిభిః. 8

ఏతా వాచో బహువిధాః
శ్రుత్వా లక్ష్మణభాషితాః
సుమంత్రః శ్రద్ధయా ప్రాజ్ఞో
వాక్యమేతదువాచ హ. 9

న సంతాపస్త్వయా కార్యః
సౌమిత్రే మైథిలీం ప్రతి
దృష్టమేతత్ పురా విప్రైః
పితుస్తే లక్ష్మణాగ్రతః. 10

భవిష్యతి దృఢం రామో
దుఃఖప్రాయోఽపి సౌఖ్యభాక్
ప్రాప్స్యతే చ మహాబాహుః
విప్రయోగం ప్రియైర్ధ్రువమ్. 11

త్వాం చైవ మైథిలీం చైవ
శత్రుఘ్నభరతా ఉభౌ
సంత్యజిష్యతి ధర్మాత్మా
కాలేన మహతా మహాన్. 12

ఇదం త్వయి న వక్తవ్యం
సౌమిత్రే భరతేఽపి వా
రాజ్ఞా వో వ్యాహృతం వాక్యం
దుర్వాసా యదువాచ హ. 13

మహాజనసమీపే చ
మమచైవ నరర్షభ
ఋషిణా వ్యాహృతం వాక్యం
వసిష్ఠస్య చ సన్నిధౌ. 14

ఋషేస్తు వచనం శ్రుత్వా
మామాహ పురుషర్షభః
సూత న క్వచిదేవం తే
వక్తవ్యం జనసన్నిధౌ. 15

తస్యాఽహం లోకపాలస్య
వాక్యం తత్ సుసమాహితః
నైవ జాత్వనృతం కార్యమ్
ఇతి మే సౌమ్య దర్శనమ్. 16

సర్వథైవ న వక్తవ్యం
మయా సౌమ్య తవాగ్రతః
యది తే శ్రవణే శ్రద్ధా
శ్రూయతాం రఘునందన. 17

యద్యప్యహం నరేంద్రేణ
రహస్యం శ్రావితః పురా
తథాఽప్యుదాహరిష్యామి
దైవం హి దురతిక్రమమ్. 18

యేనేదమ్ ఈదృశం ప్రాప్తం
దుఃఖం శోకసమన్వితమ్
న త్వయా భరతే వాచ్యం
శత్రుఘ్నస్యాపి సన్నిధౌ. 19

తచ్ఛ్రుత్వా భాషితం తస్య
గంభీరార్థపదం మహత్
తథ్యం బ్రూహీతి సౌమిత్రిః
సూతం వాక్యమథాఽబ్రవీత్. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచాశస్సర్గః (50)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకపంచాశస్సర్గః (51)

శ్రీరాముని అవతారవిశేషములను తెలిపి లక్ష్మణుని ఓదార్చిన సుమంత్రుడు

తథా సంచోదితః సూతో
లక్ష్మణేన మహాత్మనా
తద్వాక్యమ్ ఋషిణా ప్రోక్తం
వ్యాహర్తుమ్ ఉపచక్రమే. 1

పురా నామ్నా హి దుర్వాసా
అత్రేః పుత్రో మహామునిః
వసిష్ఠస్యాశ్రమే పుణ్యే
వార్షిక్యం సమువాస హ. 2

తమాశ్రమం మహాతేజాః
పితా తే సుమహాయశాః
పురోహితం మహాత్మానం
దిదృక్షుః అగమత్ స్వయమ్. 3

స దృష్ట్వా సూర్యసంకాశం
జ్వలంతమివ తేజసా
ఉపవిష్టం వసిష్ఠస్య
సవ్యపార్శ్వే మహామునిమ్. 4

తౌ మునీ తాపసశ్రేష్ఠౌ
వినీతో హ్యభివాదయత్
స తాభ్యాం పూజితో రాజా
స్వాగతేనాఽఽసనేన చ
పాద్యేన ఫలమూలైశ్చ
ఉవాస మునిభిః సహ. 5

తేషాం తత్రోపవిష్టానాం
తాస్తాః సుమధురాః కథాః
బభూవుః పరమర్షీణాం
మధ్యాఽఽదిత్యగతేఽహని. 6

తతః కథాయాం కస్యాంచిత్
ప్రాంజలిః ప్రగ్రహో నృపః
ఉవాచ తం మహాత్మానమ్
అత్రేః పుత్రం తపోధనమ్. 7

భగవన్ కిం ప్రమాణేన
మమ వంశో భవిష్యతి
కిమాయుశ్చ హి మే రామః
పుత్రాశ్చాఽన్యే కిమాయుషః. 8

రామస్య చ సుతా యే స్యుః
తేషామ్ ఆయుః కియద్భవేత్
కామ్యయా భగవన్ బ్రూహి
వంశస్యాఽస్య గతిం మమ. 9

తచ్ఛ్రుత్వా వ్యాహృతం వాక్యం
రాజ్ఞో దశరథస్య చ

దుర్వాసాః సుమహాతేజా
వ్యాహర్తుమ్ ఉపచక్రమే. 10

శృణురాజన్ పురా వృత్తం
తదా దైవాసురే యుధి
దైత్యాః సురైః భర్త్స్యమానా
భృగుపత్నీం సమాశ్రితాః. 11

తయా దత్తాఽభయాస్తత్ర
న్యవసన్నభయాస్తదా. 12

తయా పరిగృహీతాంస్తాన్
దృష్ట్వా క్రుద్ధః సురేశ్వరః
చక్రేణ శితధారేణ
భృగుపత్న్యాః శిరోఽహరత్. 13

తతస్తాం నిహతాం దృష్ట్వా
పత్నీం భృగుకులోద్వహః
శశాప సహసా క్రుద్ధో
విష్ణుం రిపుకులార్దనమ్. 14

యస్మాదవధ్యాం మే పత్నీమ్
అవధీః క్రోధమూర్ఛితః
తస్మాత్ త్వం మానుషే లోకే
జనిష్యసి జనార్దన. 15

తత్ర పత్నీ వియోగం త్వం
ప్రాప్స్యసే బహువార్షికమ్. 16

ఏవం శాపం భృగుర్దత్వా
విష్ణోః స్మృత్వాచ వైభవమ్
శాపాఽభిహతచేతాః స
స్వాత్మనా భావితోఽభవత్. 17

అర్చయామాస తం దేవం
భృగుః శాపేన పీడితః. 18

తపసాఽఽరాధితో దేవో
హ్యబ్రవీద్భక్తవత్సలః
లోకానాం సంహితార్థం తు
తం శాపం గ్రాహ్యముక్తవాన్. 19

ఇతి శప్తో మహాతేజా
భృగుణా పూర్వజన్మని
ఇహాగతో హి పుత్రత్వం
తవ పార్థివసత్తమ. 20

రామ ఇత్యభివిఖ్యాతః
త్రిషులోకేషు మానద
తత్ఫలం ప్రాప్స్యతే చాఽపి
భృగుశాపకృతం మహత్. 21

అయోధ్యాయాః పతీ రామో
దీర్ఘకాలం భవిష్యతి
తత్ర పత్నీవియోగం చ
దీర్ఘకాలం గమిష్యతి
సుఖినశ్చ సమృద్ధాశ్చ
భవిష్యంత్యస్య యేఽనుగాః. 22

దశవర్షసహస్రాణి
దశవర్షశతాని చ

రామో రాజ్యమ్ ఉపాసిత్వా
బహ్మలోకం గమిష్యతి. 23

సమృద్ధైశ్చాఽ శ్వమేధైశ్చ
ఇష్ట్వా పరమదుర్జయః
రాజవంశాంశ్చ బహుశో
బహూన్ సంస్థాపయిష్యతి. 24

ద్వౌ పుత్రౌ తు భవిష్యేతే
సీతాయాం రాఘవస్య తు
అన్యత్ర న త్వయోధ్యాయాం
సత్యమేతన్న సంశయః. 25

సీతాయాశ్చ తతః పుత్రౌ
అభిషేక్ష్యతి రాఘవః. 26

స సర్వమఖిలం రాజ్ఞో
వంశస్యాఽఽహ గతాగతమ్
ఆఖ్యాయ సుమహాతేజాః
తూష్ణీమాసీన్మహామునిః. 27

తూష్ణీం భూతే తదా తస్మిన్
రాజా దశరథో మునౌ
అభివాద్య మహాత్మానౌ
పునరాయాత్ పురోత్తమమ్. 28

ఏతద్వచో మయా తత్ర
మునినా వ్యాహృతం పురా
శ్రుతం హృది చ నిక్షిప్తం
నాఽన్యథా తద్భవిష్యతి. 29

ఏవం గతే న సంతాపం
కర్తుమర్హసి రాఘవ
సీతార్థే రాఘవార్థే వా
దృఢో భవ నరోత్తమ. 30

శ్రుత్వా తు వ్యాహృతం వాక్యం
సూతస్య పరమాఽద్భుతమ్
ప్రహర్షమ్ అతులం లేభే
సాధు సాధ్వితి చాఽబ్రవీత్. 31

తతః సంవదతోరేవం
సూతలక్ష్మణయోః పథి
అస్తమర్కే గతే వాసం
కేశిన్యాం తావథోషతుః. 32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకపంచాశస్సర్గః (51)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్విపంచాశస్సర్గః (52)

శ్రీరాముని ఓదార్చిన లక్ష్మణుడు

తత్ర తాం రజనీముష్య
కేశిన్యాం రఘునందనః
ప్రభాతే పునరుత్థాయ
లక్ష్మణః ప్రయయౌ తదా. 1

తతోఽర్ధదివసే ప్రాప్తే
ప్రవివేశ మహారథః
అయోధ్యాం రత్నసంపూర్ణాం
హృష్టపుష్టజనావృతామ్. 2

సౌమిత్రిస్తు పరం దైన్యం
జగామ సుమహామతిః
రామపాదౌ సమాసాద్య
వక్ష్యామి కిమహం గతః. 3

తస్యైవం చింతయానస్య
భవనం శశిసన్నిభమ్
రామస్య పరమోదారం
పురస్తాత్ సమదృశ్యత. 4

రాజ్ఞస్తు భవనద్వారి
సోఽవతీర్య రథోత్తమాత్
అవాఙ్ముఖో దీనమనాః
ప్రవివేశాఽనివారితః. 5

స దృష్ట్వా రాఘవం దీనమ్
ఆసీనం పరమాసనే
నేత్రాభ్యామ్ అశ్రుపూర్ణాభ్యాం
దదర్శాఽగ్రజమగ్రతః. 6

జగ్రాహ చరణౌ తస్య
లక్ష్మణో దీనచేతనః
ఉవాచ దీనయా వాచా
ప్రాంజలిః సుసమాహితః. 7

ఆర్యస్యాజ్ఞాం పురస్కృత్య
విసృజ్య జనకాత్మజామ్
గంగాతీరే యథోద్దిష్టే
వాల్మీకేరాశ్రమే శుచౌ. 8

తత్ర తాం చ శుభాచారామ్
ఆశ్రమాంతే యశస్వినీమ్
పునరప్యాగతో వీర
పాదమూలమ్ ఉపాసితుమ్. 9

మా శుచః పురుషవ్యాఘ్ర
కాలస్య గతిరీదృశీ
త్వద్విధా న హి శోచంతి
బుద్ధిమంతో మనస్వినః. 10

సర్వే క్షయాంతా నిచయాః
పతనాంతాః సముచ్ఛ్రయాః
సంయోగా విప్రయోగాంతా
మరణాంతం చ జీవితమ్. 11

తస్మాత్ పుత్రేషు దారేషు
మిత్రేషు చ ధనేషు చ
నాఽతిప్రసంగః కర్తవ్యో
విప్రయోగో హి తైర్ధ్రువమ్. 12

శక్త స్త్వమ్ ఆత్మనాఽఽత్మానం
వినేతుం మనసైవ హి
లోకాన్ సర్వాంశ్చ కాకుత్స్థ
కిం పునః శోకమాత్మనః. 13

నేదృశేషు విముహ్యంతి
త్వద్విధాః పురుషర్షభాః
అపవాదః స కిల తే
పునరేష్యతి రాఘవ. 14

యదర్థం మైథిలీ త్యక్తా
అపవాదభయాన్నృప
సోఽపవాదః పురే రాజన్
భవిష్యతి న సంశయః. 15

స త్వం పురుషశార్దూల
ధైర్యేణ సుసమాహితః
త్యజైనాం దుర్బలాం బుద్ధిం
సంతాపం మా కురుష్వ హ. 16

ఏవముక్తః స కాకుత్స్థో
లక్ష్మణేన మహాత్మనా
ఉవాచ పరయా ప్రీత్యా
సౌమిత్రిం మిత్రవత్సలః. 17

ఏవమేతన్నరశ్రేష్ఠ
యథా వదసి లక్ష్మణ
పరితోషశ్చ మే వీర
మమ కార్యాఽనుశాసనే. 18

నిర్వృతిశ్చాఽఽగతా
సౌమ్య సంతాపశ్చ నిరాకృతః
భవద్వాక్యైః సురుచిరైః
అనునీతోఽస్మి లక్ష్మణ. 19

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్విపంచాశస్సర్గః (52)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రిపంచాశస్సర్గః (53)

లక్ష్మణునకు నృగమహారాజు కథను తెలిపిన శ్రీరాముడు

లక్ష్మణస్య తు తద్వాక్యం
నిశమ్య పరమాఽద్భుతమ్
సుప్రీతశ్చాఽభవద్రామో
వాక్యమ్ ఏతదువాచ హ. 1

దుర్లభస్త్వీదృశో బంధుః
అస్మిన్ కాలే విశేషతః
యాదృశస్త్వం మహాబుద్ధే
మమ సౌమ్య మనోఽనుగః. 2

యచ్చ మే హృదయం కించిత్
వర్తతే శుభలక్షణ
తన్నిశామయ చ శ్రుత్వా
కురుష్వ వచనం మమ. 3

చత్వారో దివసాః సౌమ్య
కార్యం పౌరజనస్య వై
అకుర్వాణస్య సౌమిత్రే
తన్మే మర్మాణి కృంతతి. 4

ఆహూయంతాం ప్రకృతయః
పురోధా మంత్రిణస్తథా
కార్యార్థినశ్చ పురుషాః
స్త్రియశ్చ పురుషర్షభ. 5

పౌరకార్యాణి యో రాజా
న కరోతి దినేదినే
సంవృతే నరకే ఘోరే
పతితో నాఽత్ర సంశయః. 6

శ్రూయతే హి పురా రాజా
నృగో నామ మహాయశాః
బభూవ పృథివీపాలో
బ్రహ్మణ్యః సత్యవాక్ శుచిః. 7

స కదాచిద్గవాం కోటీః
సవత్సాః స్వర్ణభూషితాః
నృదేవో భూమిదేవేభ్యః
పుష్కరేషు దదౌ నృపః. 8

తతః సంగాద్గతా ధేనుః
సవత్సాః స్పర్శితాఽనఘ
బ్రాహ్మణ్యస్యాఽఽహితాగ్నేశ్చ
దరిద్రస్యోంఛవర్తినః. 9

స నష్టాం గాం క్షుధార్తో వై
అన్విష్యంస్తత్ర తత్ర చ
నాఽపశ్యత్ సర్వరాజ్యేషు
సంవత్సరగణాన్ బహూన్. 10

తతః కనఖలం గత్వా
జీర్ణవత్సాం నిరామయామ్
దదర్శ గాం స్వకాం ధేనుం
బ్రాహ్మణస్య నివేశనే. 11

అథ తాం నామధేయేన
స్వకేనోవాచ స ద్విజః
ఆగచ్ఛ శబలేత్యేవం
సా తు శుశ్రావ గౌః స్వరమ్. 12

తస్య తు స్వరమాజ్ఞాయ
క్షుధార్తస్య ద్విజస్య వై
అన్వగాత్ పృష్ఠతః సా గౌః
గచ్ఛంతం పావకోపమమ్. 13

యోఽసి పాలయతే విప్రః
సోఽపి గామ్ అన్వగాద్ద్రుతమ్
గత్వా తమ్ ఋషి మాచష్ట
మమ గౌరితి సత్వరమ్
స్పర్శితా రాజసింహేన
మమ దత్తా నృగేణ హ. 14

తయోర్బ్రాహ్మణయోర్వాదో
మహానాసీద్విపశ్చితోః
వివదంతౌ తతోఽన్యోన్యం
దాతారమ్ అభిజగ్మతుః. 15

తౌ రాజభవనద్వారి
న ప్రాప్తౌ నృగశాసనమ్. 16
అహోరాత్రాణ్యనేకాని
వసంతౌ క్రోధమీయతుః
ఊచతుశ్చ మహాత్మానౌ
తావుభౌ ద్విజసత్తమౌ
క్రుద్ధౌ పరమసంతప్తౌ
వాక్యం ఘోరాఽభిసంహితమ్. 17

అర్థినాం కార్యసిద్ధ్యర్థం
యస్మాత్ త్వం నైషి దర్శనమ్
అదృశ్యః సర్వభూతానాం
కృకలాసో భవిష్యసి. 18

బహువర్ష సహస్రాణి
బహువర్షశతాని చః
శ్వభ్రేఽస్మిన్ కృకలాసో వై
దీర్ఘకాలం వసిష్యసి. 19

ఉత్పత్స్యతే హి లోకేఽస్మిన్
యదూనాం కీర్తివర్ధనః
వాసుదేవ ఇతి ఖ్యాతో
లోకే పురుషవిగ్రహః. 20

స తే మోక్షయితా రాజన్
తస్మాచ్ఛాపాద్భవిష్యతి
కృతా చ తేన కాలేన
నిష్కృతిస్తే భవిష్యతి. 21

భారావతరణార్థం హి
నరనారాయణావుభౌ

ఉత్పత్స్యతే మహావీర్యో
కలౌ యుగ ఉపస్థితే. 22

ఏవం తౌ శాపముత్సృజ్య
బ్రాహ్మణౌ విగతజ్వరౌ
తాం గాం హి దుర్బలాం వృద్ధాం
దదతుర్బ్రాహ్మణాయ వై. 23

ఏవం స రాజా తం శాపమ్
ఉపభుంక్తే సుదారుణమ్. 24

కార్యార్థినాం విమర్దో హి
రాజ్ఞాం దోషాయ కల్పతే
తచ్ఛీఘ్రం దర్శనం మహ్యమ్
అభివర్తంతు కార్యిణః. 25

సుకృతస్య హి కార్యస్య
ఫలం నావైతి పార్థివః
తస్మాద్గచ్ఛ ప్రతీక్షస్వ
సౌమిత్రే కార్యవాన్ జనః. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రిపంచాశస్సర్గః (53)

శ్రీరామ నామం
మరువాం
మరువాం

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుష్పంచాశస్సర్గః (54)

నృగమహారాజు తన పుత్రునకు రాజ్యమప్పగించుట

రామస్య భాషితం శ్రుత్వా
లక్ష్మణః పరమార్థవిత్
ఉవాచ ప్రాంజలిర్వాక్యం
రాఘవం దీప్తతేజసమ్. 1

అల్పాపరాధే కాకుత్స్థ
ద్విజాభ్యాం శాప ఈదృశః
మహాన్ నృగస్య రాజర్షేః
యమదండ ఇవాపరః. 2

శ్రుత్వా తు పాపసంయుక్తమ్
ఆత్మానం పురుషర్షభ
కిమువాచ నృగో రాజా
ద్విజౌ క్రోధసమన్వితౌ. 3

లక్ష్మణేనైవముక్తస్తు
రాఘవః పునరబ్రవీత్
శృణు సౌమ్య యథాపూర్వం
స రాజా శాపవిక్షతః. 4

అథాఽధ్వని గతౌ విప్రౌ
విజ్ఞాయ స నృగస్తదా
ఆహూయ మంత్రిణః సర్వాన్
నైగమాన్ సపురోధసః. 5

తానువాచ నృగో రాజా
సర్వాశ్చ ప్రకృతీస్తథా
దుఃఖేన సుసమావిష్టః
శ్రూయతాం మే సమాహితైః. 6

నారదః పర్వతశ్చైవ
మమ దత్వా మహద్భయమ్
గతౌ త్రిభువనం భద్రౌ
వాయుభూతౌ అనిందితౌ. 7

కుమారోఽయం వసుర్నామ
స దేవోఽద్యాఽభిషిచ్యతామ్
శ్వభ్రం చ యత్ సుఖస్పర్శం
క్రియతాం శిల్పిభిర్మమ
యత్రాఽహం సంక్షయిష్యామి
శాపం బ్రాహ్మణనిస్సృతమ్. 8

వర్షఘ్నమేకం శ్వభ్రం తు
హిమఘ్నమ్ అపరం తథా
గ్రీష్మఘ్నం తు సుఖస్పర్శమ్
ఏకం కుర్వంతు శిల్పినః. 9

ఫలవంతశ్చ యే వృక్షాః
పుష్పవత్యశ్చ యా లతాః

విరోహ్యంతాం బహువిధాః
ఛాయావంతశ్చ గుల్మినః. 10

క్రియతాం రమణీయం చ
శ్వభ్రాణాం సర్వతో దిశమ్
సుఖమత్ర వసిష్యామి
యావత్ కాలస్య పర్యయః. 11

పుష్పాణి చ సుగంధీని
క్రియంతాం తేషు నిత్యశః
పరివార్య యథా మే స్యుః
అధ్యర్ధం యోజనం తథా. 12

ఏవం కృత్వా విధానం స
సందిదేశ వసుం తదా
ధర్మనిత్యః ప్రజాః పుత్ర
క్షత్రధర్మేణ పాలయ. 13

ప్రత్యక్షం తే యథా శాపో
ద్విజాభ్యాం మయి పాతితః
నరశ్రేష్ఠ సరోషాభ్యామ్
అపరాధేஉపి తాదృశే. 14

మా కృథాస్తనుసంతాపం
మత్కృతేஉపి నరర్షభ
కృతాంతః కుశలః పుత్ర
యేనాஉస్మి వ్యసనీకృతః. 15

ప్రాప్తవ్యాన్యేవ ప్రాప్నోతి
గంతవ్యాన్యేవ గచ్ఛతి
లబ్ధవ్యాన్యేవ లభతే
దుఃఖాని చ సుఖాని చ
పూర్వే జాత్యంతరే వత్స
మా విషాదం కురుష్వ హ. 16

ఏవముక్త్వా నృగస్తత్ర
సుతం రాజా మహాయశాః
శ్వభ్రం జగామ సుకృతం
వాసాయ పురుషర్షభ. 17

ఏవం ప్రవిశ్యైవ నృపస్తదానీం
శ్వభ్రం మహారత్నవిభూషితం తత్
సంపాదయామాస తదా మహాత్మా
శాపం ద్విజాభ్యాం హి రుషా విముక్తమ్
18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుష్పంచాశస్సర్గః (54)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచపంచాశస్సర్గః (55)

నిమివసిష్ఠుల కథను లక్ష్మణునికి తెలిపిన శ్రీరాముడు

ఏష తే నృగశాపస్య
విస్తరోఽభిహితో మయా
యద్యస్తి శ్రవణే శ్రద్ధా
శృణుష్వేహాపరాం కథామ్. 1

ఏవముక్తస్తు రామేణ
సౌమిత్రిః పునరబ్రవీత్
తృప్తిరాశ్చర్యభూతానాం
కథానాం నాస్తి మే నృప. 2

లక్ష్మణేనైవముక్తస్తు
రామ ఇక్ష్వాకునందనః
కథాం పరమధర్మిష్ఠాం
వ్యాహర్తుమ్ ఉపచక్రమే. 3

ఆసీద్రాజా నిమిర్నామ
ఇక్ష్వాకూణాం మహాత్మనామ్
పుత్రో ద్వాదశమో వీర్యే
ధర్మే చ పరినిష్ఠితః. 4

స రాజా వీర్యసంపన్నః
పురం దేవపురోపమమ్
నివేశయామాస తదా
అభ్యాసే గౌతమస్య తు. 5

పురస్య సుకృతం నామ
వైజయంతమితి శ్రుతమ్
నివేశం యత్ర రాజర్షిః
నిమిశ్చక్రే మహాయశాః. 6

తస్య బుద్ధిః సముత్పన్నా
నివేశ్య సుమహాపురమ్
యజేయం దీర్ఘసత్రేణ
పితుః ప్రహ్లాదయన్ మనః. 7

తతః పితరమామంత్ర
ఇక్ష్వాకుం హి మనోః సుతమ్
వసిష్ఠం వరయామాస
పూర్వం బ్రహ్మర్షిసత్తమమ్. 8

అనంతరం స రాజర్షిః
నిమిరిక్ష్వాకునందనః
అత్రిమ్ అంగిరసంచైవ
భృగుంచైవ తపోధనమ్. 9

తమువాచ వసిష్ఠస్తు
నిమిం రాజర్షిసత్తమమ్
వృతోఽహం పూర్వమ్ ఇంద్రేణ
అంతరం ప్రతిపాలయ. 10

అనంతరం మహావిప్రో
గౌతమః ప్రజ్యపూరయత్
వసిష్ఠోఽపి మహాతేజా
ఇంద్రయజ్ఞమ్ అథాఽకరోత్. 11

నిమిస్తు రాజా విప్రాంస్తాన్
సమానీయ నరాధిపః
అయజద్ధిమవత్పార్శ్వే
స్వపురస్య సమీపతః
పంచవర్షసహస్రాణి
రాజా దీక్షామ్ ఉపాగమత్. 12

ఇంద్రయజ్ఞావసానే తు
వసిష్ఠో భగవాన్ ఋషిః
సకాశమ్ ఆగత్ రాజ్ఞో
హౌత్రం కర్తుమ్ అనిందితః. 13

తదంతరమ్ అథాపశ్యత్
గౌతమేనాఽభిపూరితమ్
కోపేన మహతాఽఽవిష్టో
వసిష్ఠో బ్రహ్మణః సుతః. 14

స రాజ్ఞో దర్శనకాంక్షీ
ముహూర్తం సముపావిశత్
తస్మిన్నహని రాజర్షిః
నిద్రయాఽపహృతో భృశమ్. 15

తతో మన్యుర్వసిష్ఠస్య
ప్రాదురాసీన్మహాత్మనః
అదర్శనేన రాజర్షేః
వ్యాహర్తుమ్ ఉపచక్రమే. 16

యస్మాత్ త్వమన్యం వృతవాన్
మామ్ అవజ్ఞాయ పార్థివ
చేతనేన వినాభూతో
దేహస్తవ భవిష్యతి. 17

తతః ప్రబుద్ధో రాజర్షిః
శ్రుత్వా శాపమ్ ఉదాహృతమ్
బ్రహ్మయోనిమ్ అథోవాచ
సంరంభాత్ క్రోధమూర్ఛితః. 18

అజానతః శయానస్య
క్రోధేన కలుషీకృతః
ముక్తవాన్ మయి శాపాగ్నిం
యమదండమివాఽపరమ్. 19

తస్మాత్ తవాఽపి బ్రహ్మర్షే
చేతనేన వినా కృతః
దేహః సురుచిరప్రఖ్యో
భవిష్యతి న సంశయః. 20

ఇతి రోషవశాదుభౌ తదానీమ్
అన్యోన్యం శపితౌ నృపద్విజేంద్రౌ
సహసైవ బభూవతుర్విదేహౌ
తత్తుల్యాధిగతప్రభావవంతౌ. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచపంచాశస్సర్గః (55)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షట్పంచాశస్సర్గః (56)

మానవకాంతగా జన్మించి పురూరవుని భార్య అయిన అప్సరస

రామస్య భాషితం శ్రుత్వా
లక్ష్మణః పరవీరహా
ఉవాచ ప్రాంజలిర్వాక్యం
రాఘవం దీప్తతేజసమ్. 1

నిక్షిప్తదేహౌ కాకుత్స్థ
కథం తౌ ద్విజపార్థివౌ
పునర్దేహేన సంయోగం
జగ్మతుః దేవసమ్మతౌ. 2

లక్ష్మణేనైవముక్తస్తు
రామశ్చేక్ష్వాకునందనః
ప్రత్యువాచ మహాతేజా
లక్ష్మణం పురుషర్షభః. 3

తౌ పరస్పరశాపేన
దేహావుత్సృజ్య ధార్మికౌ
అభూతాం నృపవిప్రర్షీ
వాయుభూతౌ తపోధనౌ. 4

అశరీరః శరీరస్య
కృతేఽన్యస్య మహామునిః
వసిష్ఠస్తు మహాతేజా
జగామ పితురంతికమ్. 5

సోఽభివాద్య తతః పాదౌ
దేవదేవస్య ధర్మవిత్
పితామహమ్ అథోవాచ
వాయుభూత ఇదం వచః. 6

భగవన్ నిమిశాపేన
విదేహత్వమ్ ఉపాగమమ్
లోకనాథ మహాదేవ
అండజోఽపి త్వమబ్జజః. 7

సర్వేషాం దేహహీనానాం
మహద్దుఃఖం భవిష్యతి
లుప్యంతే సర్వకార్యాణి
హీనదేహస్య వై ప్రభో
దేహస్యాఽన్యస్య సద్భావే
ప్రసాదం కర్తుమర్హసి. 8

తమువాచ తతో బ్రహ్మా
స్వయంభూః అమితప్రభః
మిత్రావరుణం తేజః
ప్రవిశః త్వం మహాయశః. 9

అయోనిజస్త్వం భవితా
తత్రాఽపి ద్విజసత్తమ

ధర్మేణ మహతా యుక్తః
పునరేష్యసి మే వశమ్. 10

ఏవముక్తస్తు దేవేన
చాఽభివాద్య ప్రదక్షిణమ్
కృత్వా పితామహం తూర్ణం
ప్రయయౌ వరుణాలయమ్. 11

తమేవ కాలం మిత్రోఽపి
వరుణత్వమ్ అకారయత్
క్షీరోదేన సహోపేతః
పూజ్యమానః సురోత్తమైః. 12

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు
ఊర్వశీ పరమాఽప్సరా
యదృచ్ఛయా సముద్రేశమ్
ఆయయౌ సఖిభిర్వృతా. 13

తాం దృష్ట్వా రూపసంపన్నాం
క్రీడంతీం వరుణాలయే
ఆవిశత్ పరమో హర్షో
వరుణం చోర్వశీకృతే. 14

స తాం పద్మపలాశాక్షీం
పూర్ణచంద్రనిభాననామ్
వరుణో వరయామాస
మైథునాయాఽప్సరోవరామ్. 15

ప్రత్యువాచ తతః సా తు
వరుణం ప్రాంజలిః స్థితా
మిత్రేణాఽహం వృతా సాక్షాత్
పూర్వమేవ సురేశ్వర. 16

వరుణస్త్వబ్రవీద్వాక్యం
కందర్పశరపీడితః
ఇదం తేజః సముత్స్రక్ష్యే
కుంభేఽస్మిన్ దేవనిర్మితే. 17

ఏవముత్సృజ్య సుశ్రోణి
త్వయ్యహం వరవర్ణిని
కృతకామో భవిష్యామి
యది నేచ్ఛసి సంగమమ్. 18

తస్య తల్లోకపాలస్య
వరుణస్య సుభాషితమ్
ఊర్వశీ పరమప్రీతా
శ్రుత్వా వాక్యమ్ ఉవాచ హ. 19

కామమేతద్భవత్వేవం
హృదయం మే త్వయి స్థితమ్
భావశ్చాభ్యధికస్తుభ్యం
దేహో మిత్రస్య తు ప్రభో. 20

ఊర్వశ్యా ఏవముక్తస్తు
రేతస్తన్మహదద్భుతమ్
జ్వలదగ్నిశిఖాప్రఖ్యం
తస్మిన్ కుంభే హ్యపాసృజత్. 21

ఊర్వశీ త్వగమత్ తత్ర
మిత్రో వై యత్ర దేవతా

తాం తు మిత్రః సుసంక్రమ్య
ఊర్వశీమ్ ఇదమబ్రవీత్. 22

మయా నిమంత్రితా పూర్వం
కస్మాత్ త్వమ్ అవసర్జితా
పతిమన్యం వృతవతీ
తస్మాత్ త్వం దుష్టచారిణీ. 23

అనేన దుష్కృతేన త్వం
మత్క్రోధకలుషీకృతా
మనుష్యలోకమ్ ఆస్థాయ
కంచిత్ కాలం నివత్స్యసి. 24

బుధస్య పుత్రో రాజర్షిః
కాశీరాజః పురూరవాః
తమద్య గచ్ఛ దుర్బుద్ధే
స తే భర్తా భవిష్యతి. 25

తతః సా శాపదోషేణ
పురూరవసమభ్యగాత్
ప్రతియాతా పురూరవం
బుధస్యాఽఽత్మజమౌరసమ్. 26

తస్య జజ్ఞే తతః శ్రీమాన్
ఆయుః పుత్రో మహాబలః
నహుషో యత్ర పుత్రస్తు
బభూవేంద్రసమద్యుతిః. 27

వజ్రమ్ ఉత్సృజ్య వృత్రాయ
శ్రాంతేఽథ త్రిదశేశ్వరే
శతం వర్షసహస్రాణి
యేనేంద్రత్వం ప్రశాసితమ్. 28

సా తేన శాపేన జగామ భూమిం
తదోర్వశీ చారుదతీ సునేత్రా
బహూని వర్షాణ్యవసచ్చ సుభ్రూః
శాపక్షయాదింద్రసదో యయౌ చ. 29

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షట్పంచాశస్సర్గః (56)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తపంచాశసర్గః (57)

వసిష్ఠుని ఆవిర్భావము, నిమిదేహము నుంచి 'మిథి' జననము

తాం శ్రుత్వా దివ్యసంకాశాం
కథామ్ అద్భుతదర్శనామ్
లక్ష్మణః పరమప్రీతో
రాఘవం వాక్యమబ్రవీత్. 1

నిక్షిప్తదేహౌ కాకుత్స్థ
కథం తౌ ద్విజపార్థివౌ
పునర్దేహేన సంయోగం
జగ్మతుః దేవసమ్మతౌ. 2

తస్య తద్భాషితం శ్రుత్వా
రామః సత్యపరాక్రమః
తాం కథాం కథయామాస
వసిష్ఠస్య మహాత్మనః. 3

యస్తు కుంభో రఘుశ్రేష్ఠ
తేజఃపూర్ణో మహాత్మనోః
తస్మింస్తేజోమయౌ విప్రౌ
సంభూతౌ ఋషిసత్తమౌ. 4

పూర్వం సమభవత్ తత్రః
అగస్త్యో భగవాన్ ఋషిః
నాఽహం సుతస్తవేత్యుక్త్వా
మిత్రం తస్మాదపాక్రమత్. 5

తద్ధి తేజస్తు మిత్రస్య
ఊర్వశ్యాః పూర్వమాహితమ్
తస్మిన్ సమభవత్ కుంభే
తత్తేజో యత్ర వారుణమ్. 6

కస్యచిత్త్వథ కాలస్య
మిత్రావరుణసంభవః
వసిష్ఠస్తేజసా యుక్తో
జజ్ఞేచేక్ష్వాకుదైవతమ్. 7

తమిక్ష్వాకుర్మహాతేజా
జాతమాత్రమ్ అనిందితమ్
వవ్రే పురోహితం సౌమ్య
వంశస్యాఽస్య భవాయ నః. 8

ఏవంత్వపూర్వదేహస్య
వసిష్ఠస్య మహాత్మనః
కథితో నిర్గమః సౌమ్య
నిమేః శృణు యథాఽభవత్. 9

దృష్ట్వా విదేహం రాజానమ్
ఋషయః సర్వ ఏవ తే
తం తతో యోజయామాసుః
యాగదీక్షాం మనీషిణః. 10

తం చ దేహం నరేంద్రస్య
రక్షంతి స్మ ద్విజోత్తమాః
గంధైర్మాల్యైశ్చ వస్త్రైశ్చ
పౌరభృత్యసమన్వితాః. 11

తతో యజ్ఞే సమాప్తే తు
భృగుస్తత్రేదమబ్రవీత్
ఆనయిష్యామి తే చేతః
తుష్టోఽస్మి తవ పార్థివ. 12

సుప్రీతాశ్చ సురాః సర్వే
నిమేశ్చేతస్తథాఽబ్రువన్
వరం వరయ రాజర్షే
క్వ తే చేతో నిరూప్యతామ్. 13

ఏవముక్తః సురైః సర్వైః
నిమేశ్చేతస్తదాఽబ్రవీత్
నేత్రేషు సర్వభూతానాం
వసేయం సురసత్తమాః. 14

బాఢమిత్యేవ విబుధా
నిమేశ్చేతస్తదాఽబ్రువన్
నేత్రేషు సర్వభూతానాం
వాయుభూతశ్చరిష్యసి. 15

త్వత్కృతే చ నిమిష్యంతి
చక్షూంషి పృథివీపతే
వాయుభూతేన చరతా
విశ్రమార్థం ముహుర్ముహుః. 16

ఏవ ముక్త్వా తు విబుధాః
సర్వే జగ్ముర్యథాఽఽగతమ్
ఋషయోఽపి మహాత్మానో
నిమేర్దేహం సమాహరన్. 17

అరణీం తత్ర నిక్షిప్య
మథనం చక్రురోజసా
మంత్రహోమైర్మహాత్మానః
పుత్రహేతోర్నిమేస్తదా. 18

అరణ్యాం మథ్యమానాయాం
ప్రాదుర్భూతో మహాతపాః
మథనాన్మిథిరిత్యాహుః
జననాజ్జనకోఽభవత్
యస్మాద్విదేహాత్ సంభూతో
వైదేహస్తు తతః స్మృతః. 19

ఏవం విదేహరాజశ్చ
జనకః పూర్వకోఽభవత్
మిథిర్నామ మహాతేజాః
తేనాఽయం మైథిలోఽభవత్. 20

ఇతి సర్వమశేషతో మయా
కథితం సంభవ కారణం తు సౌమ్య
నృపపుంగవ శాపజం ద్విజస్య
ద్విజశాపాచ్చ యదద్భుత నృపస్య. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తపంచాశసర్గః (57)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టపంచాశస్సర్గః (58)

యయాతి వలన దేవయానికి అవమానము

ఏవం బ్రువతి రామే తు
లక్ష్మణః పరవీరహా
ప్రత్యువాచ మహాత్మానం
జ్వలంతమివ తేజసా. 1

మహదద్భుతమాశ్చర్యం
విదేహస్య పురాతనమ్
నివృత్తం రాజశార్దూల
వసిష్ఠస్య నిమేః సహ. 2

నిమిస్తు క్షత్రియః శూరో
విశేషేణ చ దీక్షితః
న క్షమాం కృతవాన్ రాజా
వసిష్ఠస్య మహాత్మనః. 3

ఏవముక్తస్తు తేనాఽయం
శ్రీమాన్ క్షత్రియపుంగవః
ఉవాచ లక్ష్మణం వాక్యం
సర్వశాస్త్రవిశారదమ్. 4

రామో రమయతాం శ్రేష్ఠో
భ్రాతరం దీప్తతేజసమ్
న సర్వత్ర క్షమా వీర
పురుషేషు ప్రదృశ్యతే. 5

సౌమిత్రే దుస్సహో రోషో
యథా క్షాంతో యయాతినా
సత్త్వాఽనుగం పురస్కృత్య
తం నిబోధ సమాహితః. 6

నహుషస్య సుతో రాజా
యయాతిః పౌరవర్ధనః
తస్య భార్యాద్వయం సౌమ్య
రూపేణాఽప్రతిమం భువి. 7

ఏకా తు తస్య రాజర్షేః
నాహుషస్య పురస్కృతా
శర్మిష్ఠా నామ దైతేయీ
దుహితా వృషపర్వణః. 8

అన్యా తూశనసః పత్నీ
యయాతేః పురుషర్షభ
న తు సా దయితా రాజ్ఞో
దేవయానీ సుమధ్యమా. 9

తయోః పుత్రౌ తు సంభూతౌ
రూపవంతౌ సమాహితౌ
శర్మిష్ఠాఽజనయత్ పూరుం
దేవయానీ యదుం తదా. 10

పూరుస్తు దయితో రాజ్ఞో
గుణైర్మాతృకృతేన చ
తతో దుఃఖసమావిష్టో
యదుర్మాతరమబ్రవీత్. 11

భార్గవస్య కులే జాతా
దేవస్యాఽక్లిష్టకర్మణః
సహసే హృద్గతం దుఃఖమ్
అవమానం చ దుస్సహమ్. 12

ఆవాం చ సహితౌ దేవి
ప్రవిశావ హుతాశనమ్
రాజా తు రమతాం సార్ధం
దైత్యపుత్ర్యా బహుక్షపాః. 13

యది వా సహనీయం తే
మామ్ అనుజ్ఞాతుమర్హసి
క్షమ త్వం న క్షమిష్యేఽహం
మరిష్యామి న సంశయః. 14

పుత్రస్య భాషితం శ్రుత్వా
పరమార్తస్య రోదతః
దేవయానీ తు సంక్రుద్ధా
సస్మార పితరం తదా. 15

ఇంగితం తదభిజ్ఞాయ
దుహితుః భార్గవస్తదా
ఆగతస్త్వరితం తత్ర
దేవయానీ తు యత్ర సా. 16

దృష్ట్వా చాఽప్రకృతిస్థాం తామ్
అప్రహృష్టామ్ అచేతనామ్
పితా దుహితరం వాక్యం
కిమేతదితి చాఽబ్రవీత్. 17

పృచ్ఛంతమ్ అసకృత్ తం వై
భార్గవం దీప్తతేజసమ్
దేవయానీ తు సంక్రుద్ధా
పితరం వాక్యమబ్రవీత్. 18

అహమగ్నిం విసం తీక్ష్ణమ్
అపో వా మునిసత్తమ
భక్షయిష్యే ప్రవేక్ష్యామి
న తు శక్ష్యామి జీవితుమ్. 19

న మాం త్వమ్ అవజానీషే
దుఃఖితామ్ అవమానితమ్
వృక్షస్యాఽవజ్ఞాయా బ్రహ్మన్
ఛిద్యంతే వృక్షజీవినః 20

అవజ్ఞయా చ రాజర్షిః
పరిభూయ చ భార్గవ
మయ్యవజ్ఞాం ప్రయుంక్తే హి
న చ మాం బహుమన్యతే. 21

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా
కోపేనాఽభిపరిప్లుతః
వ్యాహర్తుమ్ ఉపచక్రామ
భార్గవో నహుషాత్మజమ్. 22

యస్మాన్మామ్ అవజానీషే
నాహుష త్వం దురాత్మవాన్
జరయా పరయా జీర్ణః
శైథిల్యమ్ ఉపయాస్యసి. 23

ఏవముక్త్వా దుహితరం
సమాశ్వాస్య చ భార్గవః
పునర్జగామ బ్రహ్మర్షిః
భవనం స్వం మహాయశాః. 24

స ఏవముక్త్వా ద్విజపుంగవాగ్ర్యః
సుతాం సమాశ్వాస్య చ దేవయానీమ్
పునర్యయౌ సూర్యసమానతేజా
దత్వా చ శాపం నహుషాత్మజాయ. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టపంచాశస్సర్గః (58)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోనషష్టితమస్సర్గః (59)

వానప్రస్థుడయిన యయాతి

శ్రుత్వా తూశనసం క్రుద్ధం
తదాఽఽర్తో నహుషాత్మజః
జరాం పరమికాం ప్రాప్య
యదుం వచనమబ్రవీత్. 1

యదో త్వమసి ధర్మజ్ఞో
మదర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్
జరాం పరమికాం పుత్ర
భోగై రంస్యే మహాయశః. 2

న తావత్ కృతకృత్యోఽస్మి
విషయేషు నరర్షభ
అనుభూయ తథా కామం
తతః ప్రాప్స్యామ్యహం జరామ్. 3

యదుస్తద్వచనం శ్రుత్వా
ప్రత్యువాచ నరర్షభమ్
పుత్రస్తే దయితః పూరుః
ప్రతిగృహ్ణాతు వై జరామ్. 4

బహిష్కృతోఽహమ్ అర్థేషు
సన్నికర్షాచ్చ పార్థివ
ప్రతిగృహ్ణాతు వై రాజన్ కః
సహాఽశ్నాతి భోజనమ్. 5

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
రాజా పూరుమ్ అథాఽబ్రవీత్
ఇయం జరా మహాబాహో
మదర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. 6

నాహుషేణైవముక్తస్తు
పూరుః ప్రాంజలిరబ్రవీత్
ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి
శాసనేఽస్మి తవ స్థితః. 7

పూరోర్వచనమాజ్ఞాయ
నాహుషః పరయా ముదా
ప్రహర్షమ్ అతులం లేభే
జరాం సంక్రామయచ్చ తామ్. 8

తతః స రాజా తరుణః
ప్రాప్య యజ్ఞాన్ సహస్రశః
బహువర్షసహస్రాణి
పాలయామాస మేదినీమ్. 9

అథ దీర్ఘస్య కాలస్య రాజా
పూరుమ్ అథాఽబ్రవీత్
ఆనయస్వ జరాం పుత్ర
న్యాసం నిర్యాతయస్వ మే. 10

న్యాసభూతా మయా పుత్ర
త్వయి సంక్రామితా జరా

తస్మాత్ ప్రతిగృహీష్యామి
తాం జరాం మా వ్యథాం కృథాః. 11

ప్రీతశ్చాఽస్మి మహాబాహో
శాసనస్య ప్రతిగ్రహాత్
త్వాం చాఽహమ్ అభిషేక్ష్యామి
ప్రీతియుక్తో నరాధిపమ్. 12

ఏవముక్త్వా సుతం పూరుం
యయాతిర్నహుషాత్మజః
దేవయానీసుతం క్రుద్ధో
రాజా వాక్యమ్ ఉవాచ హ. 13

రాక్షస స్త్వం మయా జాతః
పుత్రరూపో దురాసదః
ప్రతిహంసి మమాజ్ఞాం యత్
ప్రజార్థే విఫలో భవ. 14

పితరం గురుభూతం మాం
యస్మాత్త్వమ్ అవమన్యసే
రాక్షసాన్ యాతుధానాంస్త్వం
జనయిష్యసి దారుణాన్. 15

న తు సోమకులోత్పన్నే
వంశే స్థాస్యతి దుర్మతే
వంశోఽపి భవతస్తుల్యో
దుర్వినీతో భవిష్యతి. 16

తమేవముక్త్వా రాజర్షిః
పూరుం రాజ్యవివర్ధనమ్
అభిషేకేణ సంపూజ్య
ఆశ్రమం ప్రవివేశ హ. 17

తతః కాలేన మహతా
దిష్టాంతమ్ ఉపజగ్మివాన్
త్రిదివం సంగతో రాజా
యయాతిర్నహుషాత్మజః. 18

పూరుశ్చకార తద్రాజ్యం
ధర్మేణ మహతా వృతః
ప్రతిష్ఠానే పురవరే
కాశీరాజ్యే మహాయశాః. 19

యదుస్తు జనయామాస
యాతుధానాన్ సహస్రశః
పురే క్రౌంచవనే దుర్గే
రాజవంశబహిష్కృతః. 20

ఏష తూశనసా ముక్తః
శాపోత్సర్గో యయాతినా
ధారితః క్షత్రధర్మేణ
యన్నిమిశ్చ న చక్షమే. 21

ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం
దర్శనం సర్వకారిణామ్
అనువర్తామహే సౌమ్య
దోషో న స్యాద్యథా నృగే. 22

ఇతి కథయతి రామే చంద్రతుల్యాననే చ
ప్రవిరళతరతారం వ్యోమ జజ్ఞే తదానీమ్
అరుణకిరణరక్తా దిగ్బభౌ చైవ పూర్వా
కుసుమరసవిముక్తం వస్త్రమాకుంఠితేవ

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే ఏకోనషష్టితమస్సర్గః (59)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షష్టితమస్సర్గః (60)

చ్యవనాది మహర్షులకు సహాయపడుదునని అభయమిచ్చిన శ్రీరాముడు

తయోః సంవదతోరేవం
రామలక్ష్మణయోస్తదా
వాసంతికీ నిశా ప్రాప్తా న
శీతా న చ ఘర్మదా. 1

తతః ప్రభాతే విమలే
కృతపౌర్వాహ్ణిక క్రియః
అభిచక్రామ కాకుత్స్థో
దర్శనం పౌరకార్యవిత్. 2

తతః సుమంత్రస్త్వాగమ్య
రాఘవం వాక్యమబ్రవీత్
ఏతే ప్రతిహతా రాజన్
ద్వారి తిష్ఠంతి తాపసాః. 3

భార్గవచ్యవనం చైవ
పురస్కృత్య మహర్షయః
దర్శనం తే మహారాజ్ఞః
చోదయంతి కృతత్వరాః
ప్రీయమాణా నరవ్యాఘ్ర
యమునాతీరవాసినః. 4

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
రామః ప్రోవాచ ధర్మవిత్
ప్రవేశ్యంతాం మహాభాగా
భార్గవప్రముఖా ద్విజాః. 5

రాజ్ఞస్త్వాజ్ఞాం పురస్కృత్య
ద్వార్‌స్థో మూర్ధ్ని కృతాంజలిః
ప్రవేశయామాస తదా
తాపసాన్ సుదురాసదాన్. 6

శతం సమధికం తత్ర
దీప్యమానం స్వతేజసా
ప్రవిష్టం రాజభవనం
తాపసానాం మహాత్మనామ్. 7

తే ద్విజాః పూర్ణకలశైః
సర్వతీర్థాంబు సత్కృతైః
గృహీత్వా ఫలమూలం చ
రామస్యాఽభ్యాహరన్ బహు. 8

ప్రతిగృహ్య తు తత్సర్వం
రామః ప్రీతిపురస్కృతః
తీర్థోదకాని సర్వాణి
ఫలాని వివిధాని చ. 9

ఉవాచ చ మహాబాహుః
సర్వానేవ మహామునీన్

ఇమాన్యాసనముఖ్యాని
యథార్హమ్ ఉపవిశ్యతామ్. 10

రామస్య భాషితం శ్రుత్వా
సర్వ ఏవ మహర్షయః
బృసీషు రుచిరాఖ్యాసు
నిషేదుః కాంచనీషు తే. 11

ఉపవిష్టాన్ ఋషీంస్తత్ర
దృష్ట్వా పరపురంజయః
ప్రయతః ప్రాంజలిర్భూత్వా
రాఘవో వాక్యమబ్రవీత్. 12

కిమాగమనకార్యం వః
కిం కరోమి సమాహితాః
ఆజ్ఞాప్యోఽహం మహర్షీణాం
సర్వకామకరః సుఖమ్. 13

ఇదం రాజ్యం చ సకలం
జీవితం చ హృది స్థితమ్
సర్వమేతద్ద్విజార్థం మే
సత్యమేతద్బ్రవీమి వః. 14

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
సాధుకారో మహాన్ అభూత్
ఋషీణామ్ ఉగ్రతపసాం
యమునాతీరవాసినామ్. 15

ఊచుశ్చ తే మహాత్మానో
హర్షేణ మహతాఽఽవృతాః
ఉపపన్నం నరశ్రేష్ఠ
తవైవ భువి నాఽన్యతః. 16

బహవః పార్థివా రాజన్
అతిక్రాంతా మహాబలాః
కార్యస్య గౌరవం మత్వా
ప్రతిజ్ఞాం నాఽభ్యరోచయన్. 17

త్వయా పునర్బ్రాహ్మణగౌరవాదియం
కృతా ప్రతిజ్ఞా హ్యనవేక్ష్య కారణమ్
తతస్త కర్తా హ్యసి నాఽత్ర సంశయో
మహాభయాత్ త్రాతుమృషీంస్త్వమర్హసి 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షష్టితమస్సర్గః (60)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకషష్టితమస్సర్గః (61)

లవణాసురుని బాధలనుంచి తమను కాపాడమని ప్రార్థించిన చ్యవనాదులు

ఏవం బ్రువద్భిః ఋషిభిః
కాకుత్స్థో వాక్యమబ్రవీత్
కిం కార్యం బ్రూత మునయో
భయం తావదపైతు వః. 1

తథా బ్రువతి కాకుత్స్థే
భార్గవో వాక్యమబ్రవీత్
భయానాం శృణు యన్మూలం
దేశస్య చ నరేశ్వర. 2

పూర్వం కృతయుగే రాజన్
దైతేయః సుమహాబలః
లోలాపుత్రోఽభవజ్జ్యేష్ఠో
మధుర్నామ మహాసురః. 3

బ్రహ్మణ్యశ్చ శరణ్యశ్చ
బుద్ధ్యా చ పరినిష్ఠితః
సురైశ్చ పరమోదారైః
ప్రీతిస్తస్యాఽతులాఽభవత్. 4

స మధుర్వీర్యసంపన్నో
ధర్మే చ సుసమాహితః
బహువర్షసహస్రాణి
రుద్రప్రీత్యాఽకరోత్ తపః. 5

రుద్రః ప్రీతోఽభవత్ తస్మై
వరం దాతుం యయౌ చ సః
బహుమానాచ్చ రుద్రేణ
దత్తస్తస్యాఽద్భుతో వరః. 6

శూలం శూలాద్వినిష్కృష్య
మహావీర్యం మహాప్రభమ్
దదౌ మహాత్మా సుప్రీతో
వాక్యం చైతదువాచ హ. 7

త్వయాఽయమ్ అతులో
ధర్మో మత్ప్రసాదకరః కృతః
ప్రీత్యా పరమయా యుక్తో
దదామ్యాయుధముత్తమమ్. 8

యావత్ సురైశ్చ విప్రైశ్చ
న విరుధ్యేర్మహాసుర
తావచ్ఛూలం తవేదం స్యాత్
అన్యథా నాశమేష్యతి. 9

యశ్చ త్వామ్ అభియుంజీత
యుద్ధాయ విగతజ్వరః
తం శూలో భస్మసాత్కృత్వా
పునరేష్యతి తే కరమ్. 10

ఏవం రుద్రాద్వరం లబ్ధ్వా
భూయ ఏవ మహాసురః
ప్రణిపత్య మహాదేవం
వాక్యమ్ ఏతదువాచ హ. 11

భగవన్ మమ వంశస్య
శూలమ్ ఏతదనుత్తమమ్
భవేత్తు సతతం దేవ
సురాణామ్ ఈశ్వరోహ్యసి. 12

తం బ్రువాణం మధుం దేవః
సర్వభూతపతిః శివః
ప్రత్యువాచ మహాతేజా
నైతదేవం భవిష్యతి. 13

మా భూత్ తే విఫలా వాణీ
మత్ప్రసాదకృతా శుభా
భవతః పుత్రమేకం తు
శూలమేతద్భజిష్యతే. 14

యావత్ కరస్థః శూలోఽయం
భవిష్యతి సుతస్య తే
అవధ్యః సర్వభూతానాం
శూలహస్తో భవిష్యతి. 15

ఏవం మధుర్వరం లబ్ధ్వా
దేవాత్ సుమహదద్భుతమ్
భవనం సోఽసురశ్రేష్ఠః
కారయామాస సుప్రభమ్. 16

తస్య పత్నీ మహాభాగా
ప్రియా కుంభీనసీతి యా
విశ్వావసోరపత్యం సా
హ్యనలాయాం మహాప్రభా. 17

తస్యాః పుత్రో మహావీర్యో
లవణో నామ దారుణః
బాల్యాత్ ప్రభృతి దుష్టాత్మా
పాపాన్యేవ సమాచరత్. 18

తం పుత్రం దుర్వినీతం తు
దృష్ట్వా క్రోధసమన్వితః
మధుః స శోకమాపేదే
న చైనం కించిదబ్రవీత్. 19

స విహాయ త్విమం లోకం
ప్రవిష్టో వరుణాలయమ్
శూలం నివేశ్య లవణే
వరం తస్మై న్యవేదయత్. 20

స ప్రభావేన శూలస్య
దౌరాత్మ్యేనాఽఽత్మనస్తథా
సంతాపయతి లోకాంస్త్రీన్
విశేషేణ చ తాపసాన్. 21

ఏవం ప్రభావో లవణః
శూలం చైవ తథావిధమ్
శ్రుత్వా ప్రమాణం కాకుత్స్థ
త్వం హి నః పరమా గతిః. 22

బహవః పార్థివా రామ
భయార్తైః ఋషిభిః పురా
అభయం యాచితా వీర
త్రాతారం న చ విద్మహే. 23

తే వయం రావణం శ్రుత్వా
హతం సబలవాహనమ్
త్రాతారం విద్మహే తాత
నాఽన్యం భువి నరాధిపమ్
తత్ పరిత్రాతుమిచ్ఛామో
లవణాద్భయపీడితాన్. 24

ఇతి రామనివేదితం తు తే
భయజం కారణముత్థితం చ యత్
వినివారయితుం భవాన్ క్షమః
కురు తం కామమహీనవిక్రమ. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకషష్టితమస్సర్గః (61)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్విషష్టితమస్సర్గః (62)

లవణాసురుని వధించుమని శత్రుఘ్నుని ఆదేశించిన శ్రీరాముడు

తథోక్తే తాన్ ఋషీన్ రామః
ప్రత్యువాచ కృతాంజలిః
కిమాహారః కిమాచారో
లవణః క్వ చ వర్తతే. 1

రాఘవస్య వచః శ్రుత్వా
ఋషయః సర్వ ఏవ తే
తతో నివేదయామాసుః
లవణో వవృధే యథా. 2

ఆహారః సర్వసత్త్వాని
విశేషేణ చ తాపసాః
ఆచారో రౌద్రతా నిత్యం
వాసో మధువనే తథా. 3

హత్వా బహుసహస్రాణి
సింహవ్యాఘ్రమృగద్విపాన్
మానుషాంశ్చైవ కురుతే
నిత్యమ్ ఆహారమాహ్నికమ్. 4

తతోంతరాణి సత్త్వాని
ఖాదతే స మహాబలః
సంహారే సమనుప్రాప్తే
వ్యాదితాస్య ఇవాంతకః. 5

తచ్ఛ్రుత్వా రాఘవో వాక్యమ్
ఉవాచ స మహామునీన్
ఘాతయిష్యామి తద్రక్షో
హ్యపగచ్ఛతు వో భయమ్. 6

ప్రతిజ్ఞాయ తథా తేషాం
మునీనామ్ ఉగ్రతేజసామ్
స భ్రాతౄన్ సహితాన్ సర్వాన్
ఉవాచ రఘునందనః. 7

కో హంతా లవణం వీరః
కస్యాంశః స విధీయతామ్
భరతస్య మహాబాహోః
శత్రుఘ్నస్య చ ధీమతః. 8

రాఘవేణైవముక్తస్తు
భరతో వాక్యమబ్రవీత్
అహమేనం వధిష్యామి
మమాంశః స విధీయతామ్. 9

భరతస్య వచః శ్రుత్వా
ధైర్యశౌర్యసమన్వితమ్
లక్ష్మణావరజస్తస్థౌ
హిత్వా సౌవర్ణమాసనమ్

శత్రుఘ్నస్త్వబ్రవీద్వాక్యం
ప్రణిపత్య నరాధిపమ్. 10

కృతకర్మా మహాబాహుః
మధ్యమో రఘునందనః. 11

ఆర్యేణ హి పురా శూన్యాత్
అయోధ్యా పరిపాలితా
సంతాపం హృదయే కృత్వా
ఆర్యస్యాఽఽగమనం ప్రతి. 12

దుఃఖాని చ బహూనీహః
అనుభూతాని పార్థివ
శయానో దుఃఖశయ్యాసు
నందిగ్రామేవసత్ పురా. 13

ఫలమూలాశనో భూత్వా
జటాచీరధరస్తథా
అనుభూయేదృశం దుఃఖమ్
ఏష రాఘవనందనః
ప్రేష్యే మయి స్థితే రాజన్
న భూయః క్లేశమాప్నుయాత్. 14

తథా బ్రువతి శత్రుఘ్నే
రాఘవః పునరబ్రవీత్
ఏవం భవతు కాకుత్స్థ
క్రియతాం మమ శాసనమ్. 15

రాజ్యే త్వామ్ అభిషేక్ష్యామి
మధోస్తు నగరే శుభే
నివేశయ మహాబాహో
భరతం యద్యవేక్షసే. 16

శూరస్త్వం కృతవిద్యశ్చ
సమర్థశ్చ నివేశనే. 17

యో హి శత్రుం సముత్పాట్య
పార్థివస్య పునః క్షయే
న విధత్తే నృపం తత్ర
నరకం స హి గచ్ఛతి. 18

స త్వం హత్వా మధుసుతం
లవణం పాపనిశ్చయమ్
రాజ్యం ప్రశాధి ధర్మేణ
వాక్యం మే యద్యవేక్షసే. 19

ఉత్తరం చ న వక్తవ్యం
శూర వాక్యాంతరే మమ
బాలేన పూర్వజస్యాఽఽజ్ఞా
కర్తవ్యా నాఽత్ర సంశయః. 20

అభిషేకం చ కాకుత్స్థ
ప్రతీచ్ఛస్వ మయోద్యతమ్
వసిష్ఠప్రముఖైర్విప్రైః
విధిమంత్రపురస్కృతమ్. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్విషష్టితమస్సర్గః *(62)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రిషష్టితమస్సర్గః (63)

మధుపురమునకు శత్రుఘ్నుని పట్టాభిషక్తుని గావించుట
లవణాసురుని శరమునుంచి రక్షణపొందు ఉపాయమును చెప్పుట

ఏవముక్తస్తు రామేణ
పరాం వ్రీడామ్ ఉపాగమత్
శత్రుఘ్నో వీర్యసంపన్నో
మందం మందమువాచ హ. 1

అధర్మం విద్మ కాకుత్స్థ
హ్యస్మిన్నర్థే నరేశ్వర
కథం తిష్ఠత్సు జ్యేష్ఠేషు
కనీయాన్ అభిషిచ్యతే. 2

అవశ్యం కరణీయం చ
శాసనం పురుషర్షభ
తవ చైవ మహాభాగ
శాసనం దురతిక్రమమ్. 3

త్వత్తో మయా శ్రుతం వీర
శ్రుతిభ్యశ్చ మయా శ్రుతమ్
నోత్తరం హి మయా వాచ్యం
మధ్యమే ప్రతిజానతి. 4

వ్యాహృతం దుర్వచో ఘోరం
హంతాస్మి లవణం మృథే
తస్యైవం మే దురుక్తస్య
దుర్గతి పురుషర్షభ. 5

ఉత్తరం హి న వక్తవ్యం
జ్యేష్ఠేనాఽభిహితే పునః
అధర్మసహితం చైవ
పరలోకవివర్జితమ్. 6

సోఽహం ద్వితీయం కాకుత్స్థ
న వక్ష్యామి తవోత్తరమ్
మా ద్వితీయేన దండో వై
నిపతేన్మయి మానద. 7

కామకారో హ్యహం రాజన్
తవాస్మి పురుషర్షభ
అధర్మం జహి కాకుత్స్థ
మత్కృతే రఘునందన. 8

ఏవముక్తే తు శూరేణ
శత్రుఘ్నేన మహాత్మనా
ఉవాచ రామః సంహృష్టో
భరతం లక్ష్మణం తథా. 9

సంభారాన్ అభిషేకస్య
ఆనయధ్వం సమాహితాః
అద్యైవ పురుషవ్యాఘ్రమ్
అభిషేక్ష్యామి రాఘవమ్. 10

పురోహితం చ కాకుత్స్థ
నైగమాన్ ఋత్విజస్తథా
మంత్రిణశ్చైవ తాన్ సర్వాన్
ఆనయధ్వం మమాజ్ఞయా. 11

రాజ్ఞః శాసనమాజ్ఞాయ
తథాఽకుర్వన్ మహారథాః
అభిషేకసమారంభం
పురస్కృత్య పురోధసమ్
ప్రవిష్టా రాజభవనం
రాజానో బ్రాహ్మణస్తథా. 12

తథాఽభిషేకో వవృధే
శత్రుఘ్నస్య మహాత్మనః
సంప్రహర్షకరః శ్రీమాన్
రాఘవస్య పురస్య చ. 13

అభిషిక్తస్తు శత్రుఘ్నో
బభౌ చాఽదిత్యసన్నిభః
అభిషిక్తః పురా స్కందః
సేంద్రైరివ మరుద్గణైః. 14

అభిషిక్తే తు శత్రుఘ్నే
రామేణాఽక్లిష్టకర్మణా
పౌరాః ప్రముదితాశ్చాఽఽసన్
బ్రాహ్మణాశ్చ బహుశ్రుతాః. 15

కౌసల్యా చ సుమిత్రా చ
మంగళం కైకయీ తథా
చక్రుస్తా రాజభవనే
యాశ్చాఽన్యా రాజయోషితః. 16

ఋషయశ్చ మహాత్మానో
యమునాతీరవాసినః
హతం లవణమాశంసు
శత్రుఘ్నస్యాఽభిషేచనాత్. 17

తతోఽభిషిక్తం శత్రుఘ్నమ్
అంకమ్ ఆరోప్య రాఘవః
ఉవాచ మధురాం వాణీం
తేజస్తస్యాఽభిపూరయన్. 18

అయం శరస్త్వమోఘస్తే
దివ్యః పరపురంజయః
అనేన లవణం సౌమ్య
హంతాఽసి రఘునందన. 19

సృష్టః శరోఽయం కాకుత్స్థ
యదా శేతే మహార్ణవే. 20

స్వయంభూ రజితో దేవో
యన్నాపశ్యన్ సురాసురాః
అదృశ్యః సర్వభూతానాం
తేనాఽయం హి శరోత్తమః. 21

సృష్టః క్రోధాభిభూతేన
వినాశార్థం దురాత్మనోః
మధుకైటభయోర్వీర
విఘాతే వర్తమానయోః

స్రష్టుకామేన లోకాన్ త్రీన్
తౌ చాఽనేన హతౌ యుధి. 22

తౌ హత్వా జనభోగార్థం
కైటభం తు మధుం తథా
అనేన శరముఖ్యేన
తతో లోకాంశ్చకార సః. 23

నాఽయం మయా శరః
పూర్వం రావణస్య వధార్థినా
ముక్తః శత్రుఘ్న భూతానాం
మహాంస్త్రాసో భవేదితి. 24

యచ్చ తస్య మహచ్ఛూలం
త్ర్యంబకేణ మహాత్మనా
దత్తం శత్రువినాశాయ
మధోరాయుధముత్తమమ్. 25

స తన్నిక్షిప్య భవనే
పూజ్యమానం పునః పునః
దిశః సర్వాః సమాసాద్య
ప్రాపోన్త్యాహార ముత్తమమ్. 26

యదా తు యుద్ధమ్ ఆకాంక్షన్
కశ్చిదేనం సమాహ్వాయత్
తదా శూలం గృహీత్వా తం
భస్మ రక్షః కరోతి హి. 27

స త్వం పురుషశార్దూల
తమాయుధవినాకృతమ్
అప్రవిష్టం పురం పూర్వం
ద్వారి తిష్ఠ ధృతాయుధః. 28

అప్రవిష్టం చ భవనం
యుద్ధాయ పురుషర్షభ
ఆహ్వాయేథా మహాబాహో
తతో హంతాఽసి రాక్షసం. 29

అన్యథా క్రియమాణే తు
అవధ్యః స భవిష్యతి
యది త్వేవం కృతే వీర
వినాశమ్ ఉపయాస్యతి. 30

ఏతత్ తే సర్వమాఖ్యాతం
శూలస్య చ విపర్యయః
శ్రీమతః శితికంఠస్య
కృత్యం హి దురతిక్రమమ్. 31

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రిషష్టితమస్సర్గః (63)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుష్షష్టితమస్సర్గః (64)

లవణాసురునితో యుద్ధమునకై తమ్మునికి శ్రీరాముని జాగ్రత్తలు

ఏవముక్త్వా చ కాకుత్స్థం
ప్రశస్య చ పునః పునః
పునరేవాఽపరం వాక్యమ్
ఉవాచ రఘునందన. 1

ఇమాన్యశ్వసహస్రాణి
చత్వారి పురుషర్షభ
రథానాం ద్వే సహస్రే చ
గజానాం శతముత్తమమ్. 2

అంతరా పణ్యవీథ్యశ్చ
నానాపణ్యోపశోభితాః
అనుగచ్ఛంతు కాకుత్స్థం
తథైవ నటనర్తకాః. 3

హిరణ్యస్య సువర్ణస్య
నియుతం పురుషర్షభ
ఆదాయ గచ్ఛ శత్రుఘ్న
పర్యాప్తధనవాహనః. 4

బలం చ సుభృతం వీర
హృష్టపుష్టమ్ అనుద్ధతమ్
సంభాషాసంప్రదానేన
రంజయస్వ నరోత్తమ. 5

న హ్యర్థాస్తత్ర తిష్ఠంతి
న దారా న చ బాంధవాః
సుప్రీతో భృత్యవర్గశ్చ
యత్ర తిష్ఠసి రాఘవ. 6

తతో హృష్టజనాకీర్ణాం
ప్రస్థాప్య మహతీం చమూమ్
ఏక ఏవ ధనుష్పాణిః
గచ్ఛ త్వం మధునో వనమ్. 7

యథా త్వాం న ప్రజానాతి
గచ్ఛంతం యుద్ధకాంక్షిణమ్
లవణస్తు మధోః పుత్రః
తథా గచ్ఛేరశంకితమ్. 8

న తస్య మృత్యురన్యోఽస్తి
కశ్చిద్ధి పురుషర్షభ
దర్శనం యోఽభిగచ్ఛేత
స వధ్యో లవణేన హి. 9

సహి గ్రీష్మేఽపయాతే తు
వర్షారాత్ర ఉపాగతే
హన్యాస్త్వం లవణం సౌమ్య
స హి కాలోఽస్య దుర్మతేః. 10

మహర్షీంస్తు పురస్కృత్య
ప్రయాంతు తవ సైనికాః
యథా గ్రీష్మాఽవశేషేణ
తరేయుః జాహ్నవీజలమ్. 11

తతః స్థాప్య బలం సర్వం
నదీతీరే సమాహితః
అగ్రతో ధనుషా సార్ధం
గచ్ఛ త్వం లఘువిక్రమః. 12

ఏవముక్తస్తు రామేణ
శత్రుఘ్నస్తాన్ మహాబలాన్
సేనాముఖ్యాన్ సమానీయ
తతో వాక్యమ్ ఉవాచ హ. 13

ఏతే వో గణితా వాసా
యత్ర తత్ర నివత్స్యథ
స్థాతవ్యం చాఽవిరోధేన
యథా బాధా న కస్యచిత్. 14

తథా తాంస్తు సమాజ్ఞాప్య
ప్రస్థాప్య చ మహద్బలమ్
కౌసల్యాం చ సుమిత్రాం చ
కైకేయీం చాఽభ్యవాదయత్. 15

రామం ప్రదక్షిణీకృత్య
శిరసాఽభిప్రణమ్య చ
రామేణ చాఽభ్యనుజ్ఞాతః
శత్రుఘ్నః శత్రుతాపనః. 16

లక్ష్మణం భరతం చైవ
ప్రణిపత్య కృతాంజలిః
పురోహితం వసిష్ఠం చ
శత్రుఘ్నః ప్రయతాత్మవాన్
ప్రదక్షిణమథో కృత్వా
నిర్జగామ మహాబలః. 17

ప్రస్థాప్య సేనామథసోఽగ్రతస్తదా.
గజేంద్రవాజిప్రవరౌఘసంకులామ్
ఉవాస మాసం తు నరేంద్రపార్శ్వత
స్త్వథ ప్రయాతో రఘువంశవర్ధన. 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుష్షష్టితమస్సర్గః *(64)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచషష్టితమస్సర్గః (65)

శత్రుఘ్నుడు దారిలో నున్న వాల్మీకి ముని ఆశ్రమమునకు చేరుట

ప్రస్థాప్య తు బలం సర్వం
మాసమాత్రోషితః పథి
ఏక ఏవాశు శత్రుఘ్నో
జగామ త్వరితం తదా. 1

ద్విరాత్రమంతరే శూర
ఉష్య రాఘవనందనః
వాల్మీకేరాశ్రమం పుణ్యమ్
అగచ్ఛద్వాసముత్తమమ్. 2

సోఽభివాద్య మహాత్మానం
వాల్మీకిం మునిసత్తమమ్
కృతాంజలిరథో భూత్వా
వాక్యమేతదువాచ హ. 3

భగవన్ వస్తుమిచ్ఛామి
గురోః కృత్యాదిహాగతః
శ్వః ప్రభాతే గమిష్యామి
ప్రతీచీం వారుణీం దిశమ్. 4

శత్రుఘ్నస్య వచః శ్రుత్వా
ప్రహస్య మునిపుంగవః
ప్రత్యువాచ మహాత్మానం
స్వాగతం తే మహాయశః. 5

స్వమాశ్రమమిదం సౌమ్య
రాఘవాణాం కులస్య హి
ఆసనం పాద్యమర్ఘ్యం చ
నిర్విశంకః ప్రతీచ్ఛ మే. 6

ప్రతిగృహ్య తదా పూజాం
ఫలమూలం చ భోజనమ్
భక్షయామాస కాకుత్స్థః
తృప్తిం చ పరమాం గతః. 7

స భుక్త్వా ఫలమూలం చ
మహర్షిం తమువాచ హ
ఇయం యజ్ఞవిభూతిస్తే
కస్యాశ్రమసమీపతః. 8

తత్ తస్య భాషితం శ్రుత్వా
వాల్మీకిర్వాక్యమబ్రవీత్
శత్రుఘ్న శృణు యస్యేదం
బభూవాఽఽయతనం పురా. 9

యుష్మాకం పూర్వకో రాజా
సుదాసస్తస్య భూపతేః
పుత్రో వీరసహో నామ
వీర్యవాన్ అతిధార్మికః. 10

స బాల ఏవ సౌదాసో
మృగయామ్ ఉపచక్రమే
చంచూర్యమాణం దదృశే
స శూరో రాక్షసద్వయమ్. 11

శార్దూలరూపిణౌ ఘోరౌ
మృగాన్ బహుసహస్రశః
భక్ష్యమాణావసంతుష్టౌ
పర్యాప్తిం నైవ జగ్మతుః. 12

స తు తౌ రాక్షసౌ దృష్ట్వా
నిర్మృగం చ వనం కృతమ్
క్రోధేన మహతాఽఽవిష్టో
జఘానైకం మహేషుణా. 13

వినిపాత్య తమేకం తు
సౌదాసః పురుషర్షభః
విజ్వరో విగతాఽమర్షో
హతం రక్షోహ్యుదైక్షత. 14

నిరీక్షమాణం తం దృష్ట్వా
సహాయం తస్య రక్షసః
సంతాపమ్ అకరోద్ఘోరం
సౌదాసం చేదమబ్రవీత్. 15

యస్మాదనపరాధం త్వం
సహాయం మమ జఘ్నివాన్
తస్మాత్ తవాపి పాపిష్ఠ
ప్రదాస్యామి ప్రతిక్రియామ్. 16

ఏవముక్త్వా తు తద్రక్షః
తత్రైవాంతరధీయత
కాలపర్యాయయోగేన
రాజా మిత్రసహోఽభవత్. 17

రాజా తు యజతే యజ్ఞమ్
అస్యాశ్రమసమీపతః
అశ్వమేధం మహాయజ్ఞం తం
వసిష్ఠోఽభ్యపాలయత్. 18

తత్ర యజ్ఞో మహానాసీత్
బహువర్షగణాయుతః
సమృద్ధః పరయా లక్ష్మ్యా
దేవయజ్ఞసమోఽభవత్. 19

అథాఽవసానే యజ్ఞస్య
పూర్వవైరమ్ అనుస్మరన్
వసిష్ఠరూపీ రాజానమ్
ఇతి హోవాచ రాక్షసః. 20

అస్య యజ్ఞస్య జాతోఽంతో
సామిషం భోజనం మమ
దీయతామిహ శీఘ్రం వై
నాఽత్ర కార్యా విచారణా. 21

తచ్ఛ్రుత్వా వ్యాహృతం వాక్యం
రక్షసా బ్రహ్మరూపిణా
భక్షసంస్కారకుశలమ్
ఉవాచ పృథివీపతిః. 22

హవిష్యం సామిషం స్వాదు
యథా భవతి భోజనమ్
తథా కురుష్వ శీఘ్రం వై
పరితుష్యేద్యథా గురుః. 23

శాసనాత్ పార్థివేంద్రస్య
సూదః సంభ్రాంతమానసః
స చ రక్షః పునస్తత్ర
సూదవేషమ్ అథాఽకరోత్. 24

స మానుషమ్ అథో మాంసం
పార్థివాయ న్యవేదయత్
ఇదం స్వాదు హవిష్యం చ
సామిషం చాన్న మాహృతమ్. 25

స భోజనం వసిష్ఠాయ
పత్న్యా సార్ధమ్ ఉపాహరత్
మదయంత్యా నరవ్యాఘ్ర
సామిషం రక్షసా హృతమ్. 26

జ్ఞాత్వా తదాఽఽమిషం విప్రో
మానుషం భాజనమ్ గతమ్
క్రోధేన మహతాఽఽవిష్టో
వ్యాహర్తుమ్ ఉపచక్రమే. 27

యస్మాత్ త్వం భోజనం రాజన్
మమైతద్దాతుమిచ్ఛసి
తస్మాద్భోజనమేతత్ తే
భవిష్యతి న సంశయః. 28

తతః క్రుద్ధస్తు సౌదాసః
తోయం జగ్రాహ పాణినా
వసిష్ఠం శప్తుమారేభే
భార్యాచైనమ్ అవారయత్. 29

రాజన్ ప్రభుర్యతోఽస్మాకం
వసిష్ఠో భగవాన్ ఋషిః
ప్రతిశప్తుం న శక్తస్త్వం
దేవతుల్యం పురోధసమ్. 30

తతః క్రోధమయం తోయం
తేజోబలసమన్వితమ్
వ్యసర్జయిత ధర్మాత్మా
తతః పాదౌ సిషేచ చ. 31

తేనాఽస్య రాజ్ఞస్తౌ పాదౌ
తదా కల్మాషతాం గతౌ
తదా ప్రభృతి రాజాఽసౌ
సౌదాసః సుమహాయశాః
కల్మాషపాదః సంవృత్తః
ఖ్యాతశ్చైవ తథా నృపః. 32

స రాజా సహ పత్న్యా వై
ప్రణిపత్య ముహుర్ముహుః
పునర్వసిష్ఠం ప్రోవాచ
యదుక్తం బ్రహ్మరూపిణా. 33

తచ్ఛ్రుతా పార్థివేంద్రస్య
రక్షసా వికృతం చ తత్

పునః ప్రోవాచ రాజానం
వసిష్ఠః పురుషర్షభమ్. 34

మయా రోషపరీతేన
యదిదం వ్యాహృతం వచః
నైతచ్ఛక్యం వృథా కర్తుం
ప్రదాస్యామి చ తే వరమ్. 35

కాలో ద్వాదశవర్షాణి
శాపస్యాంతో భవిష్యతి
మత్ప్రసాదాచ్చ రాజేంద్ర
వ్యతీతం న స్మరిష్యసి. 36

ఏవం స రాజా తం శాపమ్
ఉపభుజ్యాఽరిసూదనః
ప్రతిలేభే పునారాజ్యం
ప్రజాశ్చైవాఽన్వపాలయత్. 37

తస్య కల్మాషపాదస్య
యజ్ఞస్యాఽఽయతనం శుభమ్
ఆశ్రమస్య సమీపేఽస్య
యన్మాం పృచ్ఛసి రాఘవ. 38

తస్య తాం పార్థివేంద్రస్య
కథాం శ్రుత్వా సుదారుణామ్
వివేశ పర్ణశాలాయాం
మహర్షిమ్ అభివాద్య చ. 39

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచషష్టితమస్సర్గః *(65)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షట్షష్టితమస్సర్గః (66)

లవకుశులను ప్రసవించిన సీతమ్మ.

కవలల వార్త విని సంతుష్టుడైన శత్రుఘ్నుడు

యామేవ రాత్రిం శత్రుఘ్నః
పర్ణశాలామ్ ఉపావిశత్
తామేవ రాత్రిం సీతాఽపి
ప్రసూతా దారకద్వయమ్. 1

తతోఽర్ధరాత్రసమయే
బాలకా మునిదారకాః
వాల్మీకేః ప్రియమాచఖ్యుః
సీతాయాః ప్రసవం శుభమ్. 2

భగవన్ రామపత్నీ సా
ప్రసూతా దారకద్వయమ్
తతో రక్షాం మహాతేజః
కురు భూతవినాశినీమ్. 3

తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా
మహర్షిః సముపాగమత్
బాలచంద్రప్రతీకాశౌ
దేవపుత్రౌ మహౌజసౌ. 4

జగామ తత్ర హృష్టాత్మా
దదర్శ చ కుమారకౌ
భూతఘ్నీం చాఽకరోత్ తాభ్యాం
రక్షాం రక్షోవినాశినీమ్. 5

కుశముష్టిమ్ ఉపాదాయ
లవం చైవ తు స ద్విజః
వాల్మీకిః ప్రదదౌ తాభ్యాం
రక్షాం భూతవినాశినీమ్. 6

యస్తయోః పూర్వజో జాతః
స కుశైర్మంత్రసత్కృతైః
నిర్మార్జనీయస్తు తదా
కుశ ఇత్యస్య నామ తత్. 7

యశ్చాఽపరో భవేత్ తాభ్యాం
లవేన స సమాహితః
నిర్మార్జనీయో వృద్ధాభిః
లవ ఇత్యేవ నామతః. 8

ఏవం కుశలవౌ నామ్నా
తావుభౌ యమజాతకౌ
మత్కృతాభ్యాం చ నామభ్యాం
ఖ్యాతియుక్తౌ భవిష్యతః. 9

తాం రక్షాం జగృహుస్తాశ్చ
మునిహస్తాత్ సమాహితాః
అకుర్వంశ్చ తతో రక్షాం
తయోర్విగతకల్మషాః. 10

తథా తాం క్రియమాణాం చ
వృద్ధాభిర్గోత్రనామ చ
సంకీర్తనం చ రామస్య
సీతాయాః ప్రసవే శుభౌ. 11

అర్ధరాత్రే తు శత్రుఘ్నః
శుశ్రావ సుమహత్ ప్రియమ్
పర్ణశాలాం తతో గత్వా
మాతర్దిష్ట్యేతి చాఽబ్రవీత్. 12

తథా తస్య ప్రహృష్టస్య
శత్రుఘ్నస్య మహాత్మనః
వ్యతీతా వార్షికీ రాత్రిః
శ్రావణీ లఘువిక్రమః. 13

ప్రభాతే సుమహావీర్యః
కృత్వా పౌర్వాహ్ణికం క్రియమ్
మునిం ప్రాంజలిరామంత్ర్య
యయౌ పశ్చాన్ముఖః పునః. 14

స గత్వా యమునాతీరం
సప్తరాత్రోషితః పథి
ఋషీణాం పుణ్యకీర్తీనామ్
ఆశ్రమే వాసమభ్యయాత్. 15

స తత్ర మునిభిః సార్ధం
భార్గవప్రముఖైర్నృపః
కథాభిరభిరూపాభిః
వాసం చక్రే మహాయశాః. 16

స కాంచనాద్యైర్మునిభిః సమేతో
రఘుప్రవీరో రజనీం తదానీమ్
కథాప్రకారైర్బహుభిర్మహాత్మా
విరామయామాస నరేంద్రసూనుః. 17

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షట్షష్టితమస్సర్గః (66)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తషష్టితమస్సర్గః (67)

లవణుని చరిత్రను శత్రుఘ్ననికి తెలిపిన చ్యవనుడు

అథ రాత్ర్యాం ప్రవృత్తాయాం
శత్రుఘ్నో భృగునందనమ్
పప్రచ్ఛ చ్యవనం విప్రం
లవణస్య యథా బలమ్. 1

శూలస్య చ బలం బ్రహ్మన్
కే చ పూర్వం వినాశితాః
అనేన శూలముఖ్యేన
ద్వంద్వయుద్ధమ్ ఉపాగతాః. 2

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
శత్రుఘ్నస్య మహాత్మనః
ప్రత్యువాచ మహాతేజాః
చ్యవనో రఘునందనమ్. 3

అసంఖ్యేయాని కర్మాణి
యాన్యస్య రఘునందన
ఇక్ష్వాకువంశప్రభవే
యద్వృత్తం తచ్ఛృణుష్వ మే. 4

అయోధ్యాయాం పురా రాజా
యువనాశ్వసుతో బలీ
మాంధాతేతి స విఖ్యాతః
త్రిషు లోకేషు వీర్యవాన్. 5

స కృత్వా పృథివీం కృత్స్నాం
శాసనే పృథివీపతిః
సురలోకమితో జేతుమ్
ఉద్యోగమ్ అకరోన్నృపః. 6

ఇంద్రస్య చ భయం తీవ్రం
సురాణాం చ మహాత్మనామ్
మాంధాతరి కృతోద్యోగే
దేవలోకజిగీషయా. 7

అర్ధాసనేన శక్రస్య
రాజ్యార్ధేన చ పార్థివః
వంద్యమానః సురగణైః
ప్రతిజ్ఞామ్ అధ్యరోహత. 8

తస్య పాపమ్ అభిప్రాయం
విదిత్వా పాకశాసనః
సాంత్వపూర్వమిదం వాక్యమ్
ఉవాచ యువనాశ్వజమ్. 9

రాజా త్వం మానుషే లోకే
న తావత్ పురుషర్షభ
అకృత్వా పృథివీం వశ్యాం
దేవరాజ్యమిహేచ్ఛసి. 10

యది వీర సమగ్రా తే
మేదినీ నిఖిలా వశే
దేవరాజ్యం కురుష్వేహ
సభృత్యబలవాహనః. 11

ఇంద్రమేవం బ్రువాణం తం
మాంధాతా వాక్యమబ్రవీత్
క్వ మే శక్ర ప్రతిహతం
శాసనం పృథివీతలే. 12

తమువాచ సహస్రాక్షో
లవణోనామ రాక్షసః
మధుపుత్రో మధువనే
న తేఽఽజ్ఞా కురుతేఽనఘ. 13

తచ్ఛ్రుత్వా విప్రియం ఘోరం
సహస్రాక్షేణ భాషితమ్
వ్రీడితోఽవాఙ్ముఖో రాజా
వ్యాహర్తుం న శశాక హ. 14

ఆమంత్ర్య తు సహస్రాక్షం
హ్రియా కించిదవాఙ్ముఖః
పునరేవాగమచ్ఛ్రీమాన్
ఇమం లోకం నరేశ్వరః. 15

స కృత్వా హృదయేఽమర్షం
సభృత్యబలవాహనః
ఆజగామ మధోః పుత్రం
వశే కర్తుమ్ అరిందిమః. 16

స కాంక్షమాణో లవణం
యుద్ధాయ పురుషర్షభః
దూతం సంప్రేషయామాస
సకాశం లవణస్య హి. 17

స గత్వా విప్రియాణ్యాహ
బహూని మధునః సుతమ్
వదంతమేవం తం దూతం
భక్షయామాస రాక్షసః. 18

చిరాయమాణే దూతే తు
రాజా క్రోధసమన్వితః
అర్దయామాస తద్రక్షః
శరవృష్ట్యా సమంతతః. 19

తతః ప్రహస్య తద్రక్షః
శూలం జగ్రాహ పాణినా
వధాయ సానుబంధస్య
ముమోచాఽఽయుధముత్తమమ్
20

తచ్ఛూలం దీప్యమానం తు
సభృత్యబలవాహనమ్
భస్మీకృత్వా నృపం భూయో
లవణస్యాగమత్ కరమ్. 21

ఏవం స రాజా సుమహాన్
హతః సబలవాహనః
శూలస్య తు బలం సౌమ్య
అప్రమేయమ్ అనుత్తమమ్. 22

శ్వః ప్రభాతేతు లవణం
వధిష్యసి న సంశయః
అగృహీతాయుధం క్షిప్రం
ధ్రువో హి విజయస్తవ. 23

లోకానాం స్వస్తి చైవ స్యాత్
కృతే కర్మణి చ త్వయా. 24

ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం
లవణస్య దురాత్మనః
శూలస్య చ బలం ఘోరమ్
అప్రమేయం నరర్షభ
వినాశశ్చైవ మాంధాతుః
యత్తేనాఽభూచ్చ పార్థివ. 25

త్వం శః ప్రభాతే లవణం మహాత్మన్
వధిష్యసే నాఽత్ర తు సంశయో మే
శూలం వినా నిర్గతమామిషార్థే
ధ్రువో జయస్తే భవితా నరేంద్ర. 26

_ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే_
ఉత్తరకాండే సప్తషష్టితమస్సర్గః (67)

శ్రీరామ నామం
మరువాం
మరువాం

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టషష్టితమస్సర్గః (68)

లవణాసుర శత్రుఘ్నుల సంభాషణము

కథాం కథయతాం తేషాం
జయం చాఽఽకాంక్షతాం శుభమ్
వ్యతీతా రజనీ శీఘ్రం
శత్రుఘ్నస్య మహాత్మనః. 1

తతఃప్రభాతే విమలే
తస్మిన్ కాలే స రాక్షసః
నిర్గతస్తు పురాద్వీరో
భక్ష్యాహారప్రచోదితః. 2

ఏతస్మిన్నంతరే వీరః
శత్రుఘ్నో యమునాం నదీమ్
తీర్త్వా మధుపురద్వారి
ధనుష్పాణిరతిష్ఠత. 3

తతోఽర్ధదివసే ప్రాప్తే
క్రూరకర్మా స రాక్షసః
ఆగచ్ఛద్బహుసాహస్రం
ప్రాణినాం భారముద్వహన్. 4

తతో దదర్శ శత్రుఘ్నం
స్థితం ద్వారి ధృతాయుధం
తమువాచ తతో రక్షః
కిమనేన కరిష్యసి. 5

ఈదృశానాం సహస్రాణి
సాయుధానాం నరాధమ
భక్షితాని మయా రోషాత్
కాలమాకాంక్షసే ను కిమ్. 6

ఆహారశ్చాప్యసంపూర్ణో
మమాయం పురుషాధమ
స్వయం ప్రవిష్టోఽద్య
ముఖం కథమాసాద్య దుర్మతే. 7

తస్యైవం భాషమాణస్య
హసతశ్చ ముహుర్ముహుః
శత్రుఘ్నో వీర్యసంపన్నో
రోషాదశ్రూణ్యవాఽసృజత్. 8

తస్య రోషాఽభిభూతస్య
శత్రుఘ్నస్య మహాత్మనః
తేజోమయా మరీచ్యస్తు
సర్వగాత్రైర్వినిష్పతన్. 9

ఉవాచ చ సుసంక్రుద్ధః
శత్రుఘ్నస్తం నిశాచరమ్
యోద్ధుమ్ ఇచ్ఛామి దుర్బుద్ధే
ద్వంద్వయుద్ధం త్వయా సహ. 10

పుత్రో దశరథస్యాఽహం
భ్రాతా రామస్య ధీమతః
శత్రుఘ్నో నిత్యశత్రుఘ్నో
వధాకాంక్షీ తవాగతః. 11

తస్య మే యుద్ధకామస్య
ద్వంద్వయుద్ధం ప్రదీయతామ్
శత్రుస్త్వం సర్వజీవానాం
న మే జీవన్ గమిష్యసి. 12

తస్మింస్తథా బ్రువాణే తు
రాక్షసః ప్రహసన్నివ
ప్రత్యువాచ నరశ్రేష్ఠం
దిష్ట్యా ప్రాప్తోఽసి దుర్మతే. 13

మమ మాతృష్వసుర్భ్రాతా
రావణో రాక్షసాధిపః
హతో రామేణ దుర్బుద్ధే
స్త్రీహేతోః పురుషాధమ. 14

తచ్చ సర్వం మయా క్షాంతం
రావణస్య కులక్షయమ్
అవజ్ఞాం పురతః కృత్వా
మయా యూయం విశేషతః. 15

నిహతాశ్చ హి మే సర్వే
పరిభూతాస్తృణం యథా
భూతాశ్చైవ భవిష్యాశ్చ
యూయం చ పురుషాధమాః. 16

తస్య తే యుద్ధకామస్య
యుద్ధం దాస్యామి దుర్మతే
తిష్ఠ త్వం చ ముహూర్తం తు
యావదాయుధమానయే
ఈప్సితం యాదృశం తుభ్యం
సజ్జయే యావదాయుధమ్. 17

త మువాచాఽథ శత్రుఘ్నః
క్వ మే జీవన్ గమిష్యసి
శత్రుర్యదృచ్ఛయా దృష్టో న
మోక్తవ్యః కృతాత్మనా. 18

యో హి విక్లబయాః బుద్ధ్యా
ప్రసరం శత్రవే దదౌ
స హతో మందబుద్ధిత్వాత్
యథా కాపురుషస్తథా. 19

తస్మాత్ సుదృష్టం కురు జీవలోకం
శరైః శితైః త్వాం వివిధైర్నయామి
యమస్య గేహాఽభిముఖం హి పాపం
రిపుం త్రిలోకస్య చ రాఘవస్య. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టషష్టితమస్సర్గః *(68)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోనసప్తతిమస్సర్గః (69)

శత్రుఘ్నుని చేతిలో లవణాసురుని వధ

తచ్ఛ్రుత్వా భాషితం తస్య
శత్రుఘ్నస్య మహాత్మనః
క్రోధమాహారయత్ తీవ్రం
తిష్ఠ తిష్ఠేతి చాఽబ్రవీత్. 1

పాణౌ పాణిం వినిష్పిష్య
దంతాన్ కటకటాప్య చ
లవణో రఘుశార్దూలమ్
ఆహ్వాయామాస చాఽసకృత్. 2

తమాహ్వయంతం సౌమిత్రిః
లవణం ఘోరదర్శనమ్
శత్రుఘ్నో దేవశత్రుఘ్న
ఇదం వచనమబ్రవీత్. 3

న శత్రుఘ్నః తథా జాతో
యథాఽన్యే నిర్జితాస్త్వయా
తదద్య బాణాఽభిహతో
వ్రజ తం యమసాదనమ్. 4

ఋషయోఽప్యద్య పాపాత్మన్
మయా త్వాం నిహతం రణే
పశ్యంతు విప్రా విద్వాంసః
త్రిదశా ఇవ రావణమ్. 5

త్వయి మద్బాణనిర్దగ్ధే
పతితేఽద్య నిశాచర
పురే జనపదే చాపి
క్షేమమేవ భవిష్యతి. 6

అద్య మద్బాహునిష్క్రాంతః
శరో వజ్రనిభాననః
ప్రవేక్ష్యతే తే హృదయం
పద్మమ్ అంశురివార్కజః. 7

ఏవముక్తో మహావృక్షం
లవణః క్రోధమూర్ఛితః
శత్రుఘ్నోరసి చిక్షేప
స చ తం శతధాఽచ్ఛినత్. 8

తద్దృష్ట్వా విఫలం కర్మ
రాక్షసః పునరేవ తు
పాదపాన్ సుబహూన్ గృహ్య
శత్రుఘ్నాయాఽసృజద్బలీ. 9

శత్రుఘ్నశ్చాఽపి తేజస్వీ
వృక్షాన్ ఆపతతో బహూన్
త్రిభిశ్చతుర్భిరేకైకం
చిచ్ఛేద నతపర్వభిః. 10

తతో బాణమయం వర్షం
వ్యసృజద్రాక్షసోరసి
శత్రుఘ్నో వీర్యసంపన్నో
వివ్యధే న స రాక్షసః. 11

తతః ప్రహస్య లవణో
వృక్షమ్ ఉద్యమ్య వీర్యవాన్
శిరస్యభ్యహనచ్ఛూరం
స్రస్తాంగః స ముమోహ వై. 12

తస్మిన్ నిపతితే వీరే
హాహాకారో మహాన్ అభూత్
ఋషీణాం దేవసంఘానాం
గంధర్వాప్సరసాం తథా. 13

తమవజ్ఞాయ తు హతం
శత్రుఘ్నం భువి పాతితమ్
రక్షో లబ్ధాంతరమపి
న వివేశ స్వమాలయమ్. 14

నాఽపి శూలం ప్రజగ్రాహ
తం దృష్ట్వా భువి పాతితమ్
తతో హత ఇతి జ్ఞాత్వా
తాన్ భక్షాన్ సముదావహత్. 15

ముహూర్తాల్లబ్ధసంజ్ఞస్తు
పునస్తస్థౌ ధృతాయుధః
శత్రుఘ్నో వై పుర ద్వారి
ఋషిభిః సంప్రపూజితః. 16

తతో దివ్యమ్ అమోఘం
తం జగ్రాహ శరముత్తమమ్
జ్వలంతం తేజసా ఘోరం
పూరయంతం దిశో దశ. 17

వజ్రాననం వజ్రవేగం
మేరుమందరసన్నిభమ్
నతం పర్వసు సర్వేషు
సంయుగేష్వపరాజితమ్. 18

అసృక్చందనదిగ్ధాంగం
చారుపత్రం పతత్రిణమ్
దానవేంద్రాఽచలేంద్రాణామ్
అసురాణాం చ దారుణమ్. 19

తం దీప్తమివ కాలాగ్నిం
యుగాంతే సముపస్థితే
దృష్ట్వా సర్వాణి భూతాని
పరిత్రాసమ్ ఉపాగమన్. 20

సదేవాసురగంధర్వం
మునిభిః సాప్సరోగణమ్
జగద్ధి సర్వమస్వస్థం
పితామహముపస్థితమ్. 21

ఉవాచ దేవదేవేశం
వరదం ప్రపితామహమ్
కచ్చిల్లోకక్షయో దేవ
సంప్రాప్తో వా యుగక్షయః. 22

నేదృశం దృష్టపూర్వం చ
న శ్రుతం ప్రపితామహ
దేవానాం భయసమ్మోహో
లోకానాం సంక్షయం ప్రతి. 23

తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా
బ్రహ్మా లోకపితామహః
భయకారణమాచష్ట
లోకానామ్ అభయంకరః
ఉవాచ మధురాం వాణీం
శృణుధ్వం సర్వదేవతాః. 24

వధాయ లవణస్యాజౌ
శరః శత్రుఘ్నధారితః
తేజసా తస్య సంమూఢాః
సర్వే స్మ సురసత్తమాః. 25

ఏష పూర్వస్య దేవస్య
లోకకర్తుః సనాతనః
శరస్తేజోమయో వత్సా
యేనవై భయమాగతమ్. 26

ఏష వై కైటభస్యార్థే
మధునశ్చ మహాశరః
సృష్టో మహాత్మనా తేన
వధార్థే దైత్యయోస్తయోః. 27

ఏక ఏవ ప్రజానాతి
విష్ణోస్తేజోమయం శరమ్
ఏషా ఏవ తనుః పూర్వా
విష్ణోస్తస్య మహాత్మనః. 28

ఇతో గచ్ఛతా పశ్యధ్వం
వధ్యమానం మహాత్మనా
రామానుజేన వీరేణ
లవణం రాక్షసోత్తమమ్. 29

తస్య తే దేవదేవస్య
నిశమ్య వచనం సురాః
ఆజగ్ముర్యత్ర యుధ్యేతే
శత్రుఘ్నలవణావుభౌ. 30

తం శరం దివ్యసంకాశం
శత్రుఘ్నకరధారితమ్
దదృశుః సర్వభూతాని
యుగాంతాగ్నిమివోత్థితమ్. 31

ఆకాశమ్ ఆవృతం దృష్ట్వా
దేవైర్హి రఘునందనః
సింహనాదం భృశం కృత్వా
దదర్శ లవణం పునః. 32

ఆహూతశ్చ పునస్తేన
శత్రుఘ్నేన మహాత్మనా
లవణః క్రోధసంయుక్తో
యుద్ధాయ సముపస్థితః. 33

ఆకర్ణాత్ నికృష్యాథ
తద్ధనుర్ధన్వినాం వరః

తం ముమోచ మహాబాణం
లవణస్య మహోరసి. 34

ఉరస్తస్య విదార్యాశు
ప్రవివేశ రసాతలమ్. 35

గత్వా రసాతలం దివ్యః
శరో విబుధపూజితః
పునరేవాగమత్ తూర్ణమ్
ఇక్ష్వాకుకులనందనమ్. 36

శత్రుఘ్నశరనిర్భిన్నో
లవణః స నిశాచరః
పపాత సహసా భూమౌ
వజ్రాహత ఇవాచలః. 37

తచ్చ శూలం మహత్ తేన
హతే లవణరాక్షసే
పశ్యతాం సర్వదేవానాం
రుద్రస్య వశమన్వగాత్. 38

ఏకేషుపాతేన భయం నిహత్య
లోకత్రయస్యాస్య రఘుప్రవీరః
వినిర్బభావుద్యతచాపబాణః
తమః ప్రణుద్యేవ సహస్రరశ్మిః. 39

తతో హి దేవా ఋషిపన్నగాశ్చ
ప్రపూజిరే హ్యప్సరసశ్చ సర్వాః
దిష్ట్యా జయో దాశరథేరవాప్తః
త్యక్త్వా భయం సర్ప ఇవ ప్రశాంతః. 40

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోనసప్తతిమస్సర్గః (69)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తతిమస్సర్గః (70)

మధుపురమును పునర్నిర్మించిన శత్రుఘ్నుడు

హతే తు లవణే దేవాః
సేంద్రాః సాగ్నిపురోగమాః
ఊచుః సుమధురాం వాణీం
శత్రుఘ్నం శత్రుతాపనమ్. 1

దిష్ట్యా తే విజయో వత్స
దిష్ట్యా లవణరాక్షసః
హతః పురుషశార్దూల
వరం వరయ సువ్రత. 2

వరదాస్తు మహాబాహో
సర్వ ఏవ సమాగతాః
విజయాకాంక్షిణస్తుభ్యమ్
అమోఘం దర్శనం హి నః. 3

దేవానాం భాషితం శ్రుత్వా
శూరో మూర్ధ్ని కృతాంజలిః
ప్రత్యువాచ మహాబాహుః
శత్రుఘ్నః ప్రయతాత్మవాన్. 4

ఇయం మధుపురీ రమ్యా
మధురా దేవ నిర్మితా
నివేశం ప్రాప్నుయాచ్ఛీఘ్రమ్
ఏష మేஉస్తు వరః పరః. 5

తం దేవాః ప్రీతమనసో
బాఢమిత్యేవ రాఘవమ్
భవిష్యతి పురీ రమ్యా
శూరసేనా న సంశయః. 6

తే తథోక్త్వా మహాత్మానో
దివమ్ ఆరురుహుస్తదా
శత్రుఘ్నోஉపి మహాతేజాః
తాం సేనాం సముపానయత్. 7

సా సేనా శీఘ్రమాగచ్ఛత్
శ్రుత్వా శత్రుఘ్నశాసనమ్
నివేశనం చ శత్రుఘ్నః
శ్రావణేన సమారభత్. 8

సా పురా దివ్యసంకాశా
వర్షే ద్వాదశమే శుభే
నివిష్టా శూరసేనానాం
విషయశ్చాஉకుతోభయః. 9

క్షేత్రాణి సస్యయుక్తాని
కాలే వర్షతి వాసవః
అరోగవీరపురుషా
శత్రుఘ్నభుజపాలితా. 10

అర్ధచంద్రప్రతీకాశా
యమునాతీరశోభితా
శోభితా గృహముఖ్యైశ్చ
చత్వరాపణవీథికైః
చాతుర్వర్ణసమాయుక్తా
నానావాణిజ్యశోభితా. 11

యచ్చ తేన పురా శుభ్రం
లవణేన కృతం మహత్
తచ్ఛోభయతి శత్రుఘ్నో
నానావర్ణోపశోభితమ్. 12

ఆరామైశ్చ విహారైశ్చ
శోభమానాం సమంతతః
శోభితాం శోభనీయైశ్చ
తథాఽన్యైర్దేవమానుషైః. 13

తాం పురీం దివ్యసంకాశం
నానాపణ్యోపశోభితామ్
నానాదేశాగతైశ్చాఽపి
వణిగ్భిరుపశోభితామ్. 14

తాం సమృద్ధాం సమృద్ధార్థః
శత్రుఘ్నో భరతానుజః
నిరీక్ష్య పరమప్రీతః
పరం హర్షమ్ ఉపాగమత్. 15

తస్య బుద్ధిః సముత్పన్నా
నివేశ్య మధురాం పురీమ్
రామపాదౌ నిరీక్షేఽహం
వర్షే ద్వాదశ ఆగతే. 16

తతః స తామమ్ అరపురోపమాం పురీం
నివేశ్య వై వివిధజనాభిసంవృతామ్
నరాధిపో రఘుపతిపాదదర్శనే
దధే మతిం రఘుకులవంశవర్ధనః. 17

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తతిమస్సర్గః (70)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకసప్తతిమస్సర్గః (71)

అయోధ్యకు బయలుదేరిన శత్రుఘ్నుడు, వాల్మీకి ఆశ్రమమున రామాయణ గానము విని ఆశ్చర్యపడిన శత్రుఘ్నుడు

తతో ద్వాదశమే వర్షే
శత్రుఘ్నో రామపాలితామ్
అయోధ్యాం చకమే గంతుమ్
అల్పభృత్యబలాఽనుగః. 1

తతో మంత్రిపురోగాంశ్చ
బలముఖ్యాన్ నివర్త్య చ
జగామ హయముఖ్యైశ్చ
రథానాం చ శతేన సః. 2

స గత్వా గణితాన్ వాసాన్
సప్తాష్టౌ రఘునందనః
వాల్మీక్యాశ్రమమాగత్య
వాసం చక్రే మహాయశాః. 3

సోఽభివాద్య తతః పాదౌ
వాల్మీకేః పురుషర్షభః
పాద్యమర్ఘ్యం తథాఽఽతిథ్యం
జగ్రాహ మునిహస్తతః. 4

బహురూపాః సుమధురాః
కథాస్తత్ర సహస్రశః
కథయామాస స మునిః
శత్రుఘ్నాయ మహాత్మనే. 5

ఉవాచ చ మునిర్వాక్యం
లవణస్య వధాశ్రితమ్
సుదుష్కరం కృతం కర్మ
లవణం నిఘ్నతా త్వయా. 6

బహవః పార్థివాః సౌమ్య
హతాః సబలవాహనాః
లవణేన మహాబాహో
యుధ్యమానా మహాబలాః. 7

స త్వయా నిహతః పాపో
లీలయా పురుషర్షభ
జగతశ్చ భయం తత్ర
ప్రశాంతం తవ తేజసా. 8

రావణస్య వధో ఘోరో
యత్నేన మహతా కృతః
ఇదం తు సుమహత్ కర్మ
త్వయా కృతమయత్నతః. 9

ప్రీతిశ్చాఽస్మిన్ పరా జాతా
దేవానాం లవణే హతే
భూతానాం చైవ సర్వేషాం
జగతశ్చ ప్రియం కృతమ్. 10

తచ్చ యుద్ధం మయా దృష్టం
యథావత్ పురుర్షభ
సభాయాం వాసవస్యాఽథ
ఉపవిష్టేన రాఘవ. 11

మమాఽపి పరమా ప్రీతిః
హృది శత్రుఘ్న వర్తతే
ఉపాఘ్రాస్యామి తే మూర్ధ్ని
స్నేహస్యైషా పరా గతిః. 12

ఇత్యుక్త్వామూర్ధ్ని శత్రుఘ్నమ్
ఉపాఘ్రాయ మహామునిః
ఆతిథ్యమ్ అకరోత్ తస్య
యే చ తస్య పదానుగా. 13

స భుక్తవాన్ నరశ్రేష్ఠో
గీతమాధుర్యముత్తమమ్
శుశ్రావ రామచరితం
తస్మిన్ కాలే యథాక్రమమ్. 14

తంత్రీలయసమాయుక్తం
త్రిస్థానకరణాన్వితమ్
సంస్కృతం లక్షణోపేతం
సమతాలసమన్వితమ్
శుశ్రావ రామచరితం
తస్మిన్ కాలే పురా కృతమ్. 15

తాన్యక్షరాణి సత్యాని
యథావృత్తాని పూర్వశః
శ్రుత్వా పురుషశార్దూలో
విసంజ్ఞో బాష్పలోచనః. 16

స ముహూర్తమివాసంజ్ఞో
వినిశ్వస్య ముహుర్ముహుః
తస్మిన్ గీతే యథావృత్తం
వర్తమానమివాఽశృణోత్. 17

పదానుగాశ్చ యే రాజ్ఞః
తాం శృత్వా గీతిసంపదమ్
అవాఙ్ముఖాశ్చ దీనాశ్చ
ఆశ్చర్యమితి చాఽబ్రువన్. 18

పరస్పరం చ యే తత్ర
సైనికాః సంబభాషిరే
కిమిదం క్వ చ వర్తామః
కి మేతత్ స్వప్నదర్శనమ్. 19

అర్థో యో నః పురా దృష్టః
తమాశ్రమపదే పునః
శ్రుణుమః కిమిదం స్వప్నో
గీతబంధం శ్రితో భవేత్. 20

విస్మయం తే పరం గత్వా
శత్రుఘ్నమ్ ఇదమబ్రువన్
సాధు పృచ్ఛ నరశ్రేష్ఠ
వాల్మీకిం మునిపుంగవమ్. 21

శత్రుఘ్నస్త్వబ్రవీత్ సర్వాన్
కౌతూహలసమన్వితాన్

సైనికా న క్షమోఽస్మాకం
పరిప్రష్టుమిహేదృశః. 22

ఆశ్చర్యాణి బహునీహ
భవంత్యస్యాశ్రమే మునేః
న తు కౌతూహలాద్యుక్తమ్
అన్వేష్టుం తం మహామునిమ్. 23

ఏవం తద్వాక్యముక్త్వా చ
సైనికాన్ రఘునందనః
అభివాద్య మహర్షిం తం స్వం
నివేశం యయౌ తదా. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకసప్తతిమస్సర్గః (71)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్విసప్తతిమస్సర్గః (72)

అయోధ్య జేరి శ్రీరాముని దర్శించిన శత్రుఘ్నుడు

తం శయానం నరవ్యాఘ్రం
నిద్రా నాఽభ్యాగమత్ తదా
చింతయంతమ్ అనేకార్థం
రామగీతమ్ అనుత్తమమ్. 1

తస్య శబ్దం సుమధురం
తంత్రీలయసమన్వితమ్
శ్రుత్వా రాత్రిర్జగామాశు
శత్రుఘ్నస్య మహాత్మనః. 2

తస్యాం నిశాయాం వ్యుష్టాయాం
కృత్వా పౌర్వాహ్ణికం క్రమమ్
ఉవాచ ప్రాంజలిర్వాక్యం
శత్రుఘ్నో మునిపుంగవమ్. 3

భగవన్ ద్రష్టుమిచ్ఛామి
రాఘవం రఘునందనమ్
త్వయాఽనుజ్ఞాతుమిచ్ఛామి
సహైభిః సంశితవ్రతైః. 4

ఇత్యేవం వాదినం తం తు
శత్రుఘ్నం శత్రుతాపనమ్
వాల్మీకిః సంపరిష్వజ్య
విససర్జ చ రాఘవమ్. 5

సోఽభివాద్య మునిశ్రేష్ఠం
రథమ్ ఆరుహ్య సుప్రభమ్
అయోధ్యామ్ అగమత్ తూర్ణం
రాఘవోత్సుకదర్శనః. 6

స ప్రవిష్టః పురీం రమ్యాం
శ్రీమాన్ ఇక్ష్వాకునందనః
ప్రవివేశ మహాబాహుః
యత్ర రామో మహాద్యుతిః. 7

స రామం మంత్రిమధ్యస్థం
పూర్ణచంద్రనిభాననమ్
పశ్యన్నమరమధ్యస్థం
సహస్రనయనం యథా. 8

అభివాద్య మహాత్మానం
జ్వలంతమివ తేజసా
ఉవాచ ప్రాంజలిర్వాక్యం
రామం సత్యపరాక్రమమ్. 9

యథాజ్ఞప్తం మహారాజ
సర్వం తత్కృతవానహమ్
హతః స లవణ పాపః
పురీ చాఽస్య నివేశితా. 10

ద్వాదశైతే గతా వర్షాః
త్వాం వినా రఘునందన
నోత్సహేయమ్ అహం వస్తుం
త్వయా విరహితో నృప. 11

స మే ప్రసాదం కాకుత్స్థ
కురుష్వాఽమితవిక్రమ
మాతృహీనో యథా వత్సో
న చిరం ప్రవసామ్యహమ్. 12

ఏవం బ్రువాణం శత్రుఘ్నం
పరిష్వజ్యేదమబ్రవీత్
మా విషాదం కృథాః శూర
నైతత్ క్షత్రియచేష్టితం. 13

నాఽవసీదంతి రాజానో
విప్రవాసేషు రాఘవ
ప్రజా నః పరిపాల్యా హి
క్షత్రధర్మేణ రాఘవ. 14

కాలే కాలే తు మాం వీర
హ్యయోధ్యామ్ అవలోకితుమ్
ఆగచ్ఛ త్వం నరశ్రేష్ఠ
గంతాఽసి చ పురం తవ. 15

మమాపి త్వం సుదయితః
ప్రాణైరపి న సంశయః
అవశ్యం కరణీయం చ
రాజ్యస్య పరిపాలనమ్. 16

తస్మాత్ త్వం వత్స కాకుత్స్థ
సప్తరాత్రమిహావస
ఊర్ధ్వం గంతాఽసి మధురాం
సభృత్యబలవాహనః. 17

రామస్యైతద్వచః శ్రుత్వా
ధర్మయుక్తం మనోగతమ్
శత్రుఘ్నో దీనయా వాచా
బాఢమిత్యేవ చాఽబ్రవీత్. 18

సప్తరాత్రం చ కాకుత్స్థో
రాఘవస్య యథాఽఽజ్ఞయా
ఉష్య తత్ర మహేష్వాసో
గమనాయోపచక్రమే. 19

ఆమంత్ర్య తు మహాత్మానం
రామం సత్యపరాక్రమమ్
భరతం లక్ష్మణం చైవ
మహారథముపారుహత్. 20

దూరమ్ ఆభ్యామనుగతో
లక్ష్మణేన మహాత్మనా
భరతేన చ శత్రుఘ్నో
జగామాఽఽశు పురం తతః. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్విసప్తతిమస్సర్గః *(72)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రిసప్తతిమస్సర్గః (73)

మృతుడైన కుమారునితో శ్రీరాముని వద్దకు వచ్చి నిందించిన బ్రాహ్మణుడు

ప్రస్థాప్య తు స శత్రుఘ్నం
భ్రాతృభ్యాం సహ రాఘవః
ప్రముమోద సుఖీ రాజ్యం
ధర్మేణ పరిపాలయన్. 1

తతః కతిపయాహస్సు
వృద్ధో జానపదో ద్విజః
మృతం బాలమ్ ఉపాదాయ
రాజద్వారమ్ ఉపాగమత్. 2

రుదన్ బహువిధా వాచః
స్నేహదుఃఖసమన్వితాః
అసకృత్ పుత్ర పుత్రేతి
వాక్యమేతదువాచ హ. 3

కిం ను మే దుష్కృతం కర్మ
పురే దేహాంతరే కృతమ్
య దహం పుత్రమేకం త్వాం
పశ్యామి నిధనం గతమ్. 4

అప్రాప్తయౌవనం బాలం
పంచవర్షసమన్వితమ్
అకాలే కాలమాపన్నం
మమ దుఃఖాయ పుత్రక. 5

అల్పైరహోభిర్నిధనం
గమిష్యామి న సంశయః
అహం చ జననీ చైవ
తవ శోకేన పుత్రక. 6

న స్మరామ్యనృతం హ్యుక్తం
న చ హింసాం స్మరామ్యహమ్
సర్వేషాం ప్రాణినాం పాపం
కృతం నైవ స్మరామ్యహమ్. 7

కేనాఽద్య దుష్కృతేనాఽయం
బాల ఏవ మమాత్మజః
అకృత్వా పితృకార్యాణి
గతో వైవస్వతక్షయమ్. 8

నేదృశం దృష్టపూర్వం మే
శ్రుతం వా ఘోరదర్శనమ్
మృత్యుః అప్రాప్తకాలానాం
రామస్య విషయే యథా. 9

రామస్య దుష్కృతం కించిత్
మహదస్తి న సంశయః
యథా హి విషయస్థానాం
బాలానాం మృత్యురాగతః. 10

న హ్యన్యవిషయస్థానాం
బాలానాం మృత్యుతో భయమ్
త్వం రాజన్ జీవయస్వైనం
బాలం మృత్యువశం గతమ్. 11

రాజద్వారి మరిష్యామి
పత్న్యా సార్ధమ్ అనాథవత్
బ్రహ్మహత్యాం తతో రామ
సముపేత్య సుఖీభవ. 12

భ్రాతృభిః సహితో రాజన్
దీర్ఘమాయురవాప్స్యసి
ఉషితా స్మ సుఖం రాజ్యే
తవాస్మిన్ మహాబల. 13

ఇదం తు పతితం హ్యస్మాత్
తవ రామ వశే స్థితాః
కాలస్య వశ మాపన్నాః
స్వల్పం హి న హి నః సుఖమ్14

సంప్రత్యనాథో విషయ
ఇక్ష్వాకుణాం మహాత్మనామ్
రామం నాథమ్ ఇహాసాద్య
బాలాంతకరణం ధ్రువమ్. 15

రాజదోషైర్విపద్యంతే
ప్రజా హ్యవిధిపాలితాః
అసద్వృత్తే తు నృపతౌ
అకాలే మ్రియతే జనః. 16

యద్వా పురేష్వయుక్తాని
జనా జనపదేషు చ
కుర్వతే న చ రక్షాస్తి
తదాకాలకృతం భయమ్. 17

సువ్యక్తం రాజదోషో హి
భవిష్యతి న సంశయః
పురే జనపదే చాపి
తతో బాలవధో హ్యయమ్. 18

ఏవం బహువిధైర్వాక్యైః
ఉపరుధ్య ముహుర్ముహుః
రాజానం దుఃఖసంతప్తః
సుతం తమ్ ఉపగూహతే. 19

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రిసప్తతిమస్సర్గః (73)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుస్సప్తతిమస్సర్గః (74)

నాలుగు యుగముల ధర్మములను శ్రీరామునికి వివరించిన నారదుడు

తథా తు కరుణం తస్య
ద్విజస్య పరిదేవనమ్
శుశ్రావ రాఘవః సర్వం
దుఃఖశోకసమన్వితమ్. 1

స దుఃఖేన చ సంతప్తో
మంత్రిణస్తాన్ ఉపాహ్వయత్
వసిష్ఠం వామదేవం చ
భ్రాతరౌ సహ నైగమాన్. 2

తతో ద్విజా వసిష్ఠేన
సార్ధమ్ అష్టౌ ప్రవేశితాః
రాజానం దేవసంకాశం
వర్ధస్వేతి తతోఽబ్రువన్. 3

మార్కండేయోఽథ మౌద్గల్యో
వామదేవశ్చ కాశ్యపః
కాత్యాయనోఽథ జాబాలిః
గౌతమో నారదస్తథా
ఏతే ద్విజర్షభాః సర్వే
ఆసనేషూపవేశితాః. 4

మహర్షీంత్సమనుప్రాప్తాన్
అభివాద్య కృతాంజలిః
మంత్రిణో నైగమాంశ్చైవ
యథార్హమ్ అనుకూలతః. 5

తేషాం సముపవిష్టానాం
సర్వేషాం దీప్తతేజసామ్
రాఘవః సర్వమాచష్టే
ద్విజోఽయమ్ ఉపరోధతే. 6

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
రాజ్ఞో దీనస్య నారదః
ప్రత్యువాచ శుభం వాక్యమ్
ఋషీణాం సన్నిధౌ నృపమ్. 7

శృణు రాజన్ యథాఽకాలే
ప్రాప్తో బాలస్య సంక్షయః
శ్రుత్వా కర్తవ్యతాం రాజన్
కురుష్వ రఘునందన. 8

పురా కృతయుగే రాజన్
బ్రాహ్మణా వై తపస్వినః
అబ్రాహ్మణస్తదా రాజన్
న తపస్వీ కథంచన. 9

తస్మిన్ యుగే ప్రజ్వలితే
బ్రహ్మభూతే త్వనావృతే

అమృత్యవస్తదా సర్వే
జజ్ఞిరే దీర్ఘదర్శినః. 10

తత స్త్రేతాయుగం నామ
మానవానాం వపుష్మతామ్
క్షత్రియాస్తత్ర జాయంతే
పూర్వేణ తపసాన్వితాః. 11

వీర్యేణ తపసా చైవ
తేఽధికాః పూర్వజన్మని
మానవా యే మహాత్మాన
స్త్వత్ర త్రేతాయుగే యుగే. 12

బ్రహ్మక్షత్రం చ తత్సర్వం
యత్పూర్వమ్ అపరం చ యత్
యుగయోరుభయోరాసీత్
సమవీర్యసమన్వితమ్. 13

అపశ్యంస్తు న తే సర్వే
విశేషమ్ అధికం తతః
స్థాపనం చక్రిరే తత్ర
చాతుర్వర్ణ్యస్య సమ్మతమ్. 14

తస్మిన్ యుగే ప్రజ్వలితే
ధర్మభూతే హ్యనావృతే
అధర్మః పాదమేకం తు
పాతయత్ పృథివీతలే. 15

అధర్మేణ హి సంయుక్తః
తేజో మందం భవిష్యతి. 16

ఆమిషం యచ్చ పూర్వేషాం
రాజసం చ మలం భృశమ్
అనృతం నామ తద్భూతం
పాదేన పృథివీతలే. 17

అనృతం పాతయిత్వా తు
పాదమేకమ్ అధర్మతః
తతః ప్రాదుష్కృతం పూర్వమ్
ఆయుషః పరినిష్ఠితమ్. 18

పతితే త్వనృతే తస్మిన్
అధర్మేచ మహీతలే
శుభాన్యేవాచరల్లోకః
సత్యధర్మపరాయణః. 19

త్రేతాయుగే చ వర్తంతే
బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాశ్చ యే
తపోఽతప్యంత తే సర్వే
శుశ్రూషామ్ అపరే జనాః. 20

స్వధర్మః పరమస్తేషాం
వైశ్యశూద్రం సమాగమత్
పూజాం చ సర్వవర్ణానాం
శూద్రాశ్చక్రుర్విశేషతః. 21

ఏతస్మిన్నంతరే తేషామ్
అధర్మే చాఽనృతే చ హ
తతః పూర్వే భృశం హ్రాసమ్
అగమన్నృపసత్తమ. 22

తతః పాదమధర్మస్స
ద్వితీయమ్ అవతారయత్
తతో ద్వాపరసంజ్ఞాఽస్య
యుగస్య సమజాయత. 23

తస్మిన్ ద్వాపరసంజ్ఞే తు
వర్తమానే యుగక్షయే
అధర్మశ్చానృతం చైవ
వవృధే పురుషర్షభ. 24

తస్మిన్ ద్వాపరసంఖ్యాతే
తపో వైశ్యాన్ సమావిశత్
త్రిభ్యో యుగేభ్యస్త్రీన్ వర్ణాన్
క్రమాద్వై తప ఆశవిత్. 25

త్రిభ్యో యుగేభ్యస్త్రీన్ వర్ణాన్
ధర్మశ్చ పరినిష్ఠితః
న శూద్రో లభతే ధర్మం
యుగతస్తు నరర్షభ
హీనవర్ణో నృపశ్రేష్ఠ
తప్యతే సుమహత్ తపః. 26

భవిష్యచ్ఛూద్రయోన్యాం వై
తపశ్చర్యా కలౌ యుగే
అధర్మః పరమో రాజన్
ద్వాపరే శూద్రజన్మనః. 27

స వై విషయపర్యంతే
తవ రాజన్ మహాతపాః
అద్య తప్యతి దుర్బుద్ధిః
తేన బాలవధో హ్యయమ్. 28

యో హ్యధర్మమ్ అకార్యం వా
విషయే పార్థివస్య తు
కరోతి చాఽశ్రీమూలం తత్
పురే వా దుర్మతిర్నరః
క్షిప్రం చ నరకం యాతి
స చ రాజా న సంశయః. 29

అధీతస్య చ తప్తస్య
కర్మణః సుకృతస్య చ
షష్ఠం భజతి భాగం తు
ప్రజా ధర్మేణ పాలయన్. 30

షడ్భాగస్య చ భోకాౣసౌ
రక్షతే న ప్రజాః కథమ్. 31

స త్వం పురుషశార్దూల
మార్గస్వ విషయం స్వకమ్
దుష్కృతం యత్ర పశ్యేథాః
తత్ర యత్నం సమాచర. 32

ఏవం చేద్ధర్మవృద్ధిశ్చ
నృణాం చాఽఽయుర్వివర్ధనమ్
భవిష్యతి నరశ్రేష్ఠ
బాలస్యాఽస్య చ జీవితమ్. 33

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుస్సప్తతిమస్సర్గః (74)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచసప్తతిమస్సర్గః (75)

పుష్పకవిమానముపై సంచరించుచు అధర్మము పాల్పడువారికై శ్రీరాముని అన్వేషణ

నారదస్య తు తద్వాకం
శ్రుత్వాఽమృతమయం తదా
ప్రహర్షమ్ అతులం లేభే
లక్ష్మణం చేదమబ్రవీత్. 1

గచ్ఛ సౌమ్య ద్విజశ్రేష్ఠం
సమాశ్వాసయ సువ్రతం
బాలస్య చ శరీరం తత్
తైలద్రోణ్యాం నిధాపయ. 2

గంధైశ్చ పరమోదారైః
తైలైశ్చాఽపి సుగంధిభిః
యథా న క్షీయతే బాలః
తథా సౌమ్య విధీయతామ్. 3

యథా శరీరే బాలస్య
గుప్తః సన్ శిష్టకర్మణః
విపత్తిః పరిభేదో వా
న భవేచ్ఛ తథా కురు. 4

ఏవమాదిశ్య కాకుత్స్థో
లక్ష్మణం శుభలక్షణమ్
మనసా పుష్పకం దధ్యౌ
ఆగచ్ఛేతి మహాయశాః. 5

ఇంగితం స తు విజ్ఞాయ
పుష్పకో హేమభూషితః
ఆజగామ ముహూర్తేన
సమీపం రాఘవస్య వై. 6

సోఽబ్రవీత్ ప్రణతో భూత్వా
అయమస్మి నరాధిప
వశ్యస్తవ మహాబాహో
కింకరః సముపస్థితః. 7

భాషితం రుచిరం శ్రుత్వా
పుష్పకస్య నరాధిపః
అభివాద్య మహర్షీం స్తాన్
విమానం సోఽధ్యరోహత. 8

ధనుర్గృహీత్వా తూణీ చ
ఖడ్గం చ రుచిరప్రభమ్
నిక్షిప్య నగరే వీరౌ
సౌమిత్రిభరతావుభౌ. 9

ప్రాయాత్ ప్రతీచీం హరితం
విచిన్వంశ్చ తతస్తతః
ఉత్తరామ్ అగమచ్ఛ్రీమాన్
దిశం హిమవతా వృతమ్. 10

అపశ్యమానస్తత్రాఽపి
స్వల్పమప్యథ దుష్కృతం
పూర్వామపి దిశం సర్వామ్
అథాపశ్యన్నరాధిపః. 11

ప్రవిశుద్ధసమాచారామ్
ఆదర్శతలనిర్మలామ్
పుష్పకస్థో మహాబాహుః
తదాఽపశ్యన్నరాధిపః. 12

దక్షిణాం దిశమాక్రామత్
తతో రాజర్షినందనః
శైవలస్యోత్తరే పార్శ్వే
దదర్శ సుమహత్ సరః. 13

తస్మిన్ సరసి తప్యంతం
తాపసం సుమహత్ తపః
దదర్శ రాఘవః శ్రీమాన్
లంబమానమధో ముఖమ్. 14

రాఘవస్తముపాగమ్య
తప్యంతం తప ఉత్తమమ్
ఉవాచ స తదా వాక్యం
ధన్యస్త్వమసి సువ్రత. 15

కస్యాం యోన్యాం తపోవృద్ధ
వర్ధసే దృఢవిక్రమ
కౌతూహలాత్ త్వాం పృచ్ఛామి
రామో దాశరథిర్హ్యహమ్. 16

కోఽర్థో మనీషితస్తుభ్యం
స్వర్గలాభః పరోఽథ వా
వరాశ్రయో యదర్థం త్వం
తపస్యసి సుదుష్కరమ్
యమాశ్రిత్య తపస్తప్తం
శ్రోతుమ్ ఇచ్ఛామి తాపస. 17

బ్రాహ్మణో వాఽసి భద్రం తే
క్షత్రియో వాఽసి దుర్జయః
వైశ్యస్తృతీయవర్ణో వా
శూద్రో వా సత్యవాగ్భవ. 18

ఇత్యేవ ముక్తః స నరాధిపేన
హ్యవాక్ఛిరా దాశరథాయ తస్మై
ఉవాచ జాతిం నృపపుంగవాయ
యత్కారణే చైవ తపః ప్రయత్నః. 19

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచసప్తతిమస్సర్గః (75)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షట్సప్తతిమస్సర్గః (76)

శ్రీరామునికి దివ్యాభరణమును ప్రసాదించిన అగస్త్యమహర్షి

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
రామస్యాఽక్లిష్టకర్మణః
అవాక్ఛిరాస్తథా భూత్వా
వాక్యమేతదువాచ హ. 1

శూద్రయోన్యాం ప్రసూతోఽస్మి
శంబుకో నామ నామతః
దైవత్వం ప్రార్థయే రామ
సశరీరో మహాయశః. 2

న మిథ్యాఽహం వదే రామ
దేవలోకజిగీషయా
శూద్రం మాం విద్ధి కాకుత్స్థ
తప ఉగ్రం సమాస్థితమ్. 3

భాషతస్తస్య శూద్రస్య
ఖడ్గం సురుచిరప్రభమ్
నిష్కృష్య కోశాద్విమలం
శిరశ్చిచ్ఛేద రాఘవః. 4

తస్మిన్ శూద్రే హతే దేవాః
సేంద్రాః సాగ్నిపురోగమాః
సాధు సాధ్వితి కాకుత్స్థం
ప్రశశంసుర్ముహుర్ముహుః. 5

పుష్పవృష్టిర్మహత్యాసీత్
దివ్యానాం సుసుంగధినామ్
పుష్పాణాం వాయుముక్తానాం
సర్వతః ప్రపపాత హ. 6

సుప్రీతాశ్చాఽబ్రువన్ రామం
దేవాః సత్యపరాక్రమమ్
సురకార్యమిదం సౌమ్య
సుకృతం తే మహామతే. 7

గృహాణ చ వరం సౌమ్య
యత్త్వమిచ్ఛస్యరిందమ
స్వర్గభాక్ న హి శూద్రోఽయం
త్వత్కృతే రఘునందన. 8

దేవానాం భాషితం శ్రుత్వా
రాఘవః సుసమాహితః
ఉవాచ ప్రాంజలిర్వాక్యం
సహస్రాక్షం పురందరం. 9

యది దేవాః ప్రసన్నా మే
ద్విజపుత్రః స జీవతు
దిశంతు వరమేతన్మే
ఈప్సితం పరమం మమ. 10

మమాపచారాద్యాతోఽసౌ
బ్రాహ్మణస్యైకపుత్రకః
అప్రాప్తకాలః కాలేన
నీతో వైవస్వతక్షయమ్. 11

తం జీవయత భద్రం వో
నాఽనృతం కర్తుమర్హథ
ద్విజస్య సంశ్రుతోఽర్థో మే
జీవయిష్యామి తే సుతమ్. 12

రాఘవస్య తు తద్వాక్యం
శ్రుత్వా విబుధసత్తమాః
ప్రత్యూచూ రాఘవం ప్రీతా
దేవాః ప్రీతిసమన్వితమ్. 13

నిర్వృతో భవ కాకుత్స్థ
సోఽస్మిన్నహని బాలకః
జీవితం ప్రాప్తవాన్ భూయః
సమేతశ్చాఽపి బంధుభిః. 14

యస్మిన్ ముహూర్తే కాకుత్స్థ
శూద్రోఽయం వినిపాతితః
తస్మిన్ ముహూర్తే బాలోఽసౌ
జీవేన సమయుజ్యత. 15

స్వస్తి ప్రాప్నుహి భద్రం తే
సాధు యామ నరర్షభ
అగస్త్యస్యాఽఽశ్రమపదం
ద్రష్టుమ్ ఇచ్ఛామ రాఘవ. 16

తస్య దీక్షా సమాప్తా హి
బ్రహ్మర్షేః సుమహాద్యుతేః
ద్వాదశం హి గతం వర్షం
జలశయ్యాం సమాసతః. 17

కాకుత్స్థ తద్గమిష్యామో
మునిం సమభినందితుమ్
త్వం చాప్యాఽఽగచ్ఛ భద్రం తే
ద్రష్టుం తమ్ ఋషిసత్తమమ్. 18

స తథేతి ప్రతిజ్ఞాయ
దేవానాం రఘునందనః
ఆరురోహ విమానం తం
పుష్పకం హేమభూషితమ్. 19

తతో దేవాః ప్రయాతాస్తే
విమానైర్బహువిస్తరైః
రామోఽప్యనుజగామాశు
కుంభయోనేస్తపోవనమ్. 20

దృష్ట్వా తు దేవాన్ సంప్రాప్తాన్
అగస్త్యస్తపసాం నిధిః
అర్చయామాస ధర్మాత్మా
సర్వాంస్తాన్ అవిశేషతః. 21

ప్రతిగృహ్య తతః పూజాం
సంపూజ్య చ మహామునిమ్
జగ్ముస్తే త్రిదశా హృష్టా
నాకపృష్ఠం సహానుగైః. 22

గతేషు తేషు కాకుత్స్థః
పుష్పకాదవరుహ్య చ
తతోఽ భివాదయామాస
హ్యగస్త్యమ్ ఋషిసత్తమమ్. 23

సోఽ భివాద్య మహాత్మానం
జ్వలంతమివ తేజసా
ఆతిథ్యం పరమం ప్రాప్య
నిషసాద నరాధిపః. 24

తమువాచ మహాతేజాః
కుమ్భయోనిర్మహాతపాః
స్వాగతం తే నరశ్రేష్ఠ
దిష్ట్యా ప్రాప్తోఽ సి రాఘవ. 25

త్వం మే బహుమతో రామ
గుణైర్బహుభిరుత్తమైః
అతిథిః పూజనీయశ్చ
మమ నిత్యం హృది స్థితః. 26

సురా హి కథయంతి త్వామ్
ఆగతం శూద్రఘాతినమ్
బ్రాహ్మణస్య తు ధర్మేణ
త్వయా జీవాపితః సుతః. 27

ఉష్యతాం చేహ రజనీ
సకాశే మమ రాఘవ
ప్రభాతే పుష్పకేణ త్వం
గంఽ తాసి పురమేవ హి. 28

త్వం హి నారాయణః శ్రీమాన్
త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్
త్వం ప్రభుః సర్వభూతానాం
పురుషస్త్వం సనాతనః. 29

ఇదం చాభరణం సౌమ్య
నిర్మితం విశ్వకర్మణా
దివ్యం దివ్యేన వపుషా
దీప్యమానం స్వతేజసా
ప్రతిగృహ్ణీష్వ కాకుత్స్థ
మత్ప్రియం కురు రాఘవ. 30

దత్తస్య హి పునర్దానే
సుమహత్ ఫలముచ్యతే
భరణే హి భవాన్ శక్త
సేంద్రాణాం మరుతామపి. 31

త్వం హి శక్తస్తారయితుం
సేంద్రానపి దివౌకసః
తస్మాత్ ప్రదాస్యే విధివత్
తత్ప్రతీచ్ఛ నరాధిప. 32

దివ్యమ్ ఆభరణం చిత్రం
ప్రదీప్తమివ భాస్కరమ్. 33

అథోవాచ మహాత్మానమ్
ఇక్ష్వాకూణాం మహారథః
రామో మతిమతాం శ్రేష్ఠః
క్షత్రధర్మమ్ అనుస్మరన్. 34

ప్రతిగ్రహోఽయం భగవన్
బ్రాహ్మణస్యాఽవిగర్హితః
గృహ్ణీయాం క్షత్రియోఽహం వై
కథం బ్రాహ్మణపుంగవ. 35

బ్రాహ్మణేన విశేషేణ
దత్తం తద్వక్తుమర్హసి
ఏవముక్తస్తు రామేణ
ప్రత్యువాచ మహాన్ ఋషిః. 36

ఆసన్ కృతయుగే రామ
బ్రహ్మభూతే పురాయుగే
అపార్థివాః ప్రజాః సర్వాః
సురాణాం తు శతక్రతుః. 37

తాః ప్రజా దేవదేవేశం
రాజార్థం సముపాద్రవన్
సురాణాం స్థాపితో రాజా
త్వయా దేవ శతక్రతుః. 38

ప్రయచ్ఛ నో హి లోకేశ
పార్థివం నరపుంగవమ్
తస్మై పూజాం ప్రయుంజానా
ధూతపాపాశ్చరేమహి
న వసామో వినా రాజ్ఞా
ఏష నో నిశ్చయః పరః. 39

ప్రజానాం వచనం శ్రుత్వా
నిశ్చయిత్వాఽర్థముత్తమమ్. 40

తతో బ్రహ్మా సురశ్రేష్ఠో
లోకపాలాన్ సవాసవాన్
సమాహూయాఽబ్రవీత్ సర్వాన్
తేజోభాగాన్ ప్రయచ్ఛత. 41

తతో దదుర్లోకపాలాః
సర్వే భాగాన్ స్వతేజసః
అక్షుపచ్ఛ తతో బ్రహ్మా
యతో జాతః క్షుపో నృపః 42

తం బ్రహ్మా లోకపాలానాం
సహాంశైః సమయోజయత్
తతో దదౌ నృపం తాసాం
ప్రజానామ్ ఈశ్వరమ్ క్షుపమ్. 43

తత్రైంద్రేణ చ భాగేన
మహీమ్ ఆజ్ఞాపయన్నృపః
వారుణేన తు భాగేన
వపుః పుష్యతి రాఘవ. 44

కౌబేరేణ తు భాగేన
విత్తమ్ ఆసాం దదౌ తదా
యస్తు యామ్యోఽభవద్భాగః
తేన శాస్తి స్మ స ప్రజాః. 45

తత్రైంద్రేణ నరశ్రేష్ఠ
భాగేన రఘునందన
ప్రతిగృహ్ణీష్వ భద్రం తే
తారణార్థం మమ ప్రభో. 46

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
ఋషేః పరమధార్మికమ్
తద్రామః ప్రతిజగ్రాహ
మునేరాభరణం వరమ్. 47

ప్రతిగృహ్య తతో రామః
తదాఽఽభరణముత్తమమ్
ఆగమం తస్య దీప్తస్య
ప్రష్టుమేవోపచక్రమే. 48

అత్యద్భుతమిదం దివ్యం
వపుషా యుక్తముత్తమమ్
కథం భగవతా ప్రాప్తం
కుతో వా కేన వా హృతమ్. 49

కుతూహలతయా బ్రహ్మన్
పృచ్ఛామి త్వాం మహాయశః
ఆశ్చర్యాణాం బహూనాం హి
నిధిః పరమకో భవాన్. 50

ఏవం బ్రువతి కాకుత్స్థే
మునిర్వాక్యమథాబ్రవీత్
శృణు రామ యథావృత్తం
పురా త్రేతాయుగే యుగే. 51

రమణీయ ప్రదేశేఽస్మిన్
వనే యద్దృష్టవానహమ్
ఆశ్చర్యం మే మహాబాహో
దానమాశ్రిత్య కేవలం. 52

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షట్సప్తతిమస్సర్గః(76)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తసప్తతిమస్సర్గః (77)

శవభక్షకుడైన ఒక దివ్యపురుషుని గాథను తెలిపిన అగస్త్యులు

పురా త్రేతాయుగే రామ
హ్యరణ్యం బహువిస్తరమ్
సమంతాద్యోజనశతం
నిర్మృగం పక్షివర్జితమ్. 1

తస్మిన్ నిర్మానుషేఽ రణ్యే
కుర్వాణస్తప ఉత్తమమ్
అహమాక్రమితుం సౌమ్య
తదరణ్యమ్ ఉపాగమమ్. 2

తస్య రూపమ్ అరణ్యస్య
నిర్దేష్టుం న శశాక హ
ఫలమూలైః సుఖాస్వాదైః
బహురూపైశ్చ పాదపైః. 3

తస్యాఽ రణ్యస్య మధ్యే తు
సరో యోజనమాయతమ్
హంసకారండవాకీర్ణం
చక్రవాకోపశోభితమ్. 4

పద్మోత్పలసమాకీర్ణం
సమతిక్రాంతశైవలమ్
తదాశ్చర్యమివాఽ త్యర్థం
సుఖాస్వాదమ్ అనుత్తమమ్. 5

అరజస్కం తథాఽ క్షోభ్యం
శ్రీమత్పక్షిగణాయుతమ్
సమీపే తస్య సరసో
మహదద్భుతమాశ్రమమ్. 6

పురాణం పుణ్యమత్యర్థం
తపస్విజనవర్జితమ్
తత్రాఽ హమ్ అవసం రాత్రిం
నైదాఘీం పురుషర్షభ. 7

ప్రభాతే కాల్యముత్థాయ
సరస్తదుపచక్రమే
అథాఽ పశ్యం శవం తత్ర
సుపుష్టమ్ అజరం క్వచిత్. 8

పంక్తిభేదేన పుష్టాంగం
సమాశ్రితసరోవరమ్
తిష్ఠంతం పరయా లక్ష్మ్యా
తస్మిం స్తోయాశయే నృప. 9

తమర్థం చింతయానోఽ హం
ముహూర్తం తత్ర రాఘవ
ఉషితోఽ స్మి సరస్తీరే
కిన్న్విదం స్యాదితి ప్రభో. 10

అథాఽపశ్యం ముహూర్తేన
దివ్యమ్ అద్భుతదర్శనమ్
విమానం పరమోదారం
హంసయుక్తం మనోజవమ్. 11

అత్యర్థం స్వర్గిణం తత్ర
విమానే రఘునందన
ఉపాస్తేఽప్సరసాం వీర
సహస్రం దివ్యభూషణమ్. 12

గాయంతి దివ్యగేయాని
వాదయంతి తథాఽపరాః
క్ష్వేళయంతి తథా చాఽన్యా
నృత్యంతి చ తథాఽపరాః. 13

అపరాశ్చంద్రరశ్మ్యాభైః
హేమదండైశ్చ చామరైః
దోధూయుర్వదనం తస్య
పుండరీకనిభేక్షణమ్. 14

తతః సింహాసనం త్యక్త్వా
మేరుకూటమివాంశుమాన్
పశ్యతో మే తదా రామ
విమానాదవరుహ్య చ
తం శవం భక్షయామాస
స స్వర్గీ రఘునందన. 15

తథా భుక్త్వా యథాకామం
మాంసం బహు సుపీవరమ్
అవతీర్య సరః స్వర్గీ
సంస్ప్రష్టుమ్ ఉపచక్రమే. 16

ఉపస్పృశ్య యథాన్యాయం
స స్వర్గీ రఘుపుంగవ
ఆరోఢుమ్ ఉపచక్రామ
విమానవరముత్తమమ్. 17

త మహం దేవసంకాశమ్
ఆరోహంతమ్ ఉదీక్ష్య వై
అథాఽహమ్ అబ్రువం వాక్యం
స్వర్గిణం పురుషర్షభ. 18

కో భవాన్ దేవసంకాశ
ఆహారశ్చ విగర్హితః
త్వయేదం భుజ్యతే సౌమ్య
కిమర్థం వక్తుమర్హసి. 19

కస్య స్యాదీదృశో భావ
ఆహారో దేవసంమతః
ఆశ్చర్యం వర్తతే సౌమ్య
శ్రోతుమ్ ఇచ్ఛామి తత్త్వతః. 20

నాఽహమౌపయికం మన్యే
తవ భక్ష్యమిదం శవమ్. 21

ఇత్యేవముక్తః స నరేంద్ర నాకీ
కౌతూహలాత్ సూనృతయా గిరా చ
శ్రుత్వా చ వాక్యం మమ సర్వ మేతత్
సర్వం తథా చాఽకథయన్మమేతి. 22

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే సప్తసప్తతిమస్సర్గః (77)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టసప్తతితమస్సర్గః (78)

అగస్త్యుల అనుగ్రహముతో శ్వేతునికి విముక్తి

శ్రుత్వా తు భాషితం వాక్యం
మమ రామ శుభాక్షరమ్
ప్రాంజలిః ప్రత్యువాచేదం
సస్వర్గీ రఘునందన. 1

శృణు బ్రహ్మన్ పురావృత్తం
మమైతత్ సుఖదుఃఖయోః
అనతిక్రమణీయం హి
యథా పృచ్ఛసి మాం ద్విజ. 2

పురా వైదర్భకో రాజా
పితా మమ మహాయశాః
సుదేవ ఇతి విఖ్యాతః
త్రిషు లోకేషు వీర్యవాన్. 3

తస్య పుత్రద్వయం బ్రహ్మన్
ద్వాభ్యాం స్త్రీభ్యామ్ అజాయత
అహం శ్వేత ఇతి ఖ్యాతో
యవీయాన్ సురథోఽభవత్. 4

తతః పితరి స్వర్యాతే
పౌరా మామ్ అభ్యషేచయన్
తత్రాఽహం కృతవాన్ రాజ్యం
ధర్మ్యం చ సుసమాహితః. 5

ఏవం వర్షసహస్రాణి
మమాతీతాని సువ్రత
రాజ్యం కారయతో బ్రహ్మన్
ప్రజా ధర్మేణ రక్షతః. 6

సోఽహం నిమిత్తే కస్మింశ్చిత్
విజ్ఞాతాయుర్ద్విజోత్తమ
కాలధర్మం హృది న్యస్య
తతో వనముపాగమమ్. 7

సోఽహం వనమిదం దుర్గం
మృగపక్షివివర్జితమ్
తపశ్చర్తుం ప్రవిష్టోఽస్మి
సమీపే సరసః శుభే. 8

భ్రాతరం సురథం రాజ్యే
అభిషిచ్య మహీపతిమ్
ఇదం సరః సమాసాద్య
తపస్తప్తం మయా చిరం. 9

సోఽహం వర్షసహస్రాణి
తపస్త్రీణి మహావనే
తప్త్వా సుదుష్కరం ప్రాప్తో
బ్రహ్మలోకమ్ అనుత్తమమ్. 10

తస్య మే స్వర్గభూతస్య
క్షుత్పిపాసే ద్విజోత్తమ
బాధేతే పరమోదార
తతోఽహం వ్యథితేంద్రియ
గత్వా త్రిభువనశ్రేష్ఠం
పితామహమువాచ హ. 11

భగవన్ బ్రహ్మలోకోఽయం
క్షుత్పిపాసావివర్జితః
కస్యాఽయం కర్మణః ప్రాకః
క్షుత్పిపాసానుగో హ్యయమ్. 12

ఆహారః కశ్చ మే దేవ
తన్మే బ్రూహి పితామహ. 13

పితామహస్తు మామాహ
తవాఽఽహారః సుదేవజ
స్వాదూని స్వాని మాంసాని
తాని భక్షయ నిత్యశః. 14

స్వశరీరం త్వయా పుష్టం
కుర్వతా తప ఉత్తమమ్
అనుప్తం రోహతే శ్వేత
న కదాచిన్మహామతే. 15

తృప్తిర్న తేఽస్తి సూక్ష్మాఽపి
వనే సత్త్వనిషేవితే
పురా తు భిక్షమాణాయ
భిక్షా వౌ యతయే నృప
న హి దత్తా త్వయేంద్రాభ
యస్మాదతిథయేఽపి వై. 16

దత్తం న తేఽస్తి సూక్ష్మోపి
తప ఏవ నిషేవసే
తేన స్వర్గగతో వత్స
బాధ్యసే క్షుత్పిపాసయా. 17

స త్వం సుపుష్టమ్ ఆహారైః
స్వశరీరమ్ అనుత్తమమ్
భక్షయత్వాఽమృతరసం
తేన తృప్తిర్భవిష్యతి. 18

యదా తు తద్వనం శ్వేత
అగస్త్యః సుమహాన్ ఋషిః
ఆగమిష్యతి దుర్ధర్షః
తదా కృచ్ఛ్రాద్విమోక్ష్యసే. 19

స హి తారయితుం సౌమ్య
శక్తః సురగణానపి
కిం పునస్త్వాం మహాబాహో
క్షుత్పిపాసావశం గతమ్. 20

సోఽహం భగవతః శ్రుత్వా
దేవదేవస్య నిశ్చయమ్
ఆహారం గర్హితం కుర్మి
స్వశరీరం ద్విజోత్తమ. 21

బహూన్ వర్షగణాన్ బ్రహ్మన్
భుజ్యమానమిదం మయా

క్షయం నాఽభ్యేతి బ్రహ్మర్షే
తృప్తిశ్చాపి మమోత్తమ. 22

తస్య మే కృచ్ఛ్రభూతస్య
కృచ్ఛ్రాదస్మాద్విమోచయ
అన్యేషాం న గతిర్హ్యత్ర
కుంభయోనిమ్ ఋతే ద్విజమ్. 23

ఇదమ్ ఆభరణం సౌమ్య
తారణార్థం ద్విజోత్తమ
ప్రతిగృహ్ణీష్వ భద్రం తే
ప్రసాదం కర్తుమర్హసి. 24

ఇదం తావత్ సువర్ణం చ
ధనం వస్త్రాణి చ ద్విజ
భక్ష్యం భోజ్యం చ బ్రహ్మర్షే
దదాత్యాభరణాని చ. 25

సర్వాన్ కామాన్ ప్రయచ్ఛామి
భోగాంశ్చ మునిపుంగవ
తారణే భగవన్ మహ్యం
ప్రసాదం కర్తుమర్హసి. 26

తస్యాహం స్వర్గిణో వాక్యం
శ్రుత్వా దుఃఖసమన్వితమ్
తారణాయోపజగ్రాహ
తదాఽఽభరణముత్తమమ్. 27

మయా ప్రతిగృహీతే తు
తస్మిన్నాభరణే శుభే
మానుషః పూర్వకో దేహో
రాజర్షేర్వినినాశ హ. 28

ప్రణష్టే తు శరీరేఽసౌ
రాజర్షిః పరయా ముదా
తృప్తః ప్రముదితో రాజా
జగామ త్రిదివం సుఖమ్. 29

తేనేదం శక్రతుల్యేన
దివ్యమ్ ఆభరణం మమ
తస్మిన్ నిమిత్తే కాకుత్స్థ
దత్తమ్ అద్భుతదర్శనమ్. 30

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టసప్తతితమస్సర్గః (78)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోనాశీతితమస్సర్గః (79)

శుక్రాచార్యుని సహాయముతో పరిపాలన జేయుచున్న దండుడు

తదద్భుతతమం వాక్యం
శ్రుత్వాఽగస్త్యస్య రాఘవః
గౌరవాద్విస్మయాచ్చైవ
పునః ప్రష్టుం ప్రచక్రమే. 1

భగవన్ తద్వనం ఘోరం
తపస్తప్యతి యత్ర సః
శ్వేతో వైదర్భకో రాజా
కథం స్యాత్ అమృగద్విజమ్. 2

తద్వనం స కథం రాజా
శూన్యం మనుజవర్జితమ్
తపశ్చర్తుం ప్రవిష్టః స
శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః. 3

రామస్య వచనం శ్రుత్వా
కౌతూహలసమన్వితమ్
వాక్యం పరమతేజస్వీ
వక్తుమేవోపచక్రమే. 4

పురా కృతయుగే రామ
మనుర్దండధరః ప్రభుః
తస్య పుత్రో మహాన్ ఆసీత్
ఇక్ష్వాకుకులనందనః. 5

తం పుత్రం పూర్వకం రాజ్యే
నిక్షిప్య భువి దుర్జయమ్
పృథివ్యాం రాజవంశానాం
భవ కర్తేత్యువాచ హ. 6

తథేతి చ ప్రతిజ్ఞాతం
పితుః పుత్రేణ రాఘవ
తతః పరమసంతుష్టో
మనుః పుత్రమువాచ హ. 7

ప్రీతోఽస్మి పరమోదార
త్వం కర్తాఽసి న సంశయః
దండేన చ ప్రజా రక్ష
మా చ దండమ్ అకారణే. 8

అపరాధిషు యో దండః
పాత్యతే మానవేషు వై
స దండో విధివన్ముక్తః
స్వర్గం నయతి పార్థివమ్. 9

తస్మాద్దండే మహాబాహో
యత్నవాన్ భవ పుత్రక
ధర్మో హి పరమో లోకే
కుర్వతస్తే భవిష్యతి. 10

ఇతి తం బహు సందిశ్య
మనుః పుత్రం సమాధినా
జగామ త్రిదివం హృష్టో
బ్రహ్మలోకం సనాతనమ్. 11

ప్రయాతే త్రిదివం తస్మిన్
ఇక్ష్వాకురమితప్రభః
జనయిష్యే కథం పుత్రాన్
ఇతి చింతాపరోఽభవత్. 12

కర్మభిర్బహురూపైశ్చ
తైస్తైర్మనుసుతః సుతాన్
జనయామాస ధర్మాత్మా
శతం దేవసుతోపమాన్. 13

తేషామ్ అవరజస్తాత
సర్వేషాం రఘునందన
మూఢశ్చాఽకృతవిద్యశ్చ
న శుశ్రూషతి పూర్వజాన్. 14

నామ తస్య చ దండేతి
పితా చక్రేఽల్పమేధసః
అవశ్యం దండపతనం
శరీరేఽస్య భవిష్యతి. 15

అపశ్యమానస్తం దేశం
ఘోరం పుత్రస్య రాఘవ
వింధ్యశైవలయోర్మధ్యే
రాజ్యం ప్రాదాదరిందమ. 16

స దండస్తత్ర రాజాఽభూత్
రమ్యే పర్వతరోధసి
పురం చాఽప్రతిమం రామ
న్యవేశయదనుత్తమమ్. 17

పురస్య చాఽకరోన్నామ
మధుమంతమితి ప్రభో
పురోహితం తూశనసం
వరయామాస సువ్రతమ్. 18

ఏవం స రాజా తద్రాజ్యమ్
అకారోత్ సపురోహితః
ప్రహృష్టమనుజాకీర్ణం
దేవరాజ్యం యథా వృషా. 19

తతః స రాజా మనుజేంద్రపుత్రః
సార్ధం చ తేనోశనసా తదానీమ్
చకార రాజ్యం సుమహన్మహాత్మా
శక్రో దివీవోశనసా సమేతః. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోనాశీతితమస్సర్గః (79)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అశీతితమస్సర్గః (80)

శుక్రాచార్యుని కుమార్తె 'అరజ' ను బలాత్కరించిన దండుడు

ఏతదాఖ్యాయ రామాయ
మహర్షిః కుంభసంభవః
అస్యామేవాఽపరం వాక్యం
కథాయామ్ ఉపచక్రమే. 1

తతః స దండ కాకుత్స్థ
బహువర్షగణాయుతమ్
అకరోత్ తత్ర దాంతాత్మా
రాజ్యం నిహతకంటకమ్. 2

అథ కాలే తు కస్మింశ్చిత్
రాజా భార్గవమాశ్రమమ్
రమణీయమ్ ఉపాక్రామ
చైత్రే మాసి మనోహరే. 3

తత్ర భార్గవకన్యాం స
రూపేణాఽప్రతిమాం భువి
విచరంతీం వనోద్దేశే
దండోఽపశ్యదనుత్తమామ్ 4

స దృష్ట్వా తాం సుదుర్మేధా
అనంగశరపీడితః
అభిగమ్య సుసంవిగ్నాం
కన్యాం వచనమబ్రవీత్. 5

కుతస్త్వమసి సుశ్రోణి
కస్య వాఽసి సుతా శుభే
పీడితోఽహమ్ అనంగేన
గచ్ఛామి త్వాం శుభాననే. 6

తస్య చైవం బ్రువాణస్య
మోహోన్మత్తస్య కామినః
భార్గవీ ప్రత్యువాచేదం
వచః సానునయం నృపమ్. 7

భార్గవస్య సుతాం విద్ధి
దేవస్యాఽక్లిష్టకర్మణః
అరజాం నామ రాజేంద్ర
జ్యేష్ఠామ్ ఆశ్రమవాసినీమ్. 8

మా మాం స్పృశ బలాద్రాజన్
కన్యా పితృవశాహ్యాహమ్
గురుః పితా మే రాజేంద్ర
త్వం చ శిష్యో మహాత్మనః
వ్యసనం సుమహత్ క్రుద్ధః
స తే దద్యాన్మహాతపాః. 9

యది వాఽన్యన్మయా కార్యం
ధర్మదృష్టేన సత్పథా

వరయస్వ నృపశ్రేష్ఠ
పితరం మే మహాద్యుతిమ్. 10

అన్యథా తు ఫలం తుభ్యం
భవేద్ఘోరాఽభిసంహితమ్
క్రోధేన హి పితా మేఽసౌ
త్రైలోక్యమపి నిర్దహేత్. 11

దాస్యతే చాఽనవద్యాంగ
తవ మాం యాచితః పితా. 12

ఏవం బ్రువాణామ్ అరజాం
దండః కామవశంగతః
ప్రత్యువాచ మదోన్మత్తః
శిరస్యాధాయ చాఽంజలిమ్. 13

ప్రసాదం కురు సుశ్రోణి
న కాలం క్షేప్తుమర్హసి
త్వత్కృతే హి మమ ప్రాణా
విదీర్యంతే వరాననే. 14

త్వాం ప్రాప్య మే వధో వా స్యాత్
శాపో వా యది దారుణః
భక్తం భజస్వ మాం భీరు
భజమానం సువిహ్వలమ్. 15

ఏవముక్త్వా తు తాం కన్యాం
దోర్భ్యాం గృహ్య బలాద్బలీ
విస్ఫురంతీం యథాకామం
మైథునాయోపచక్రమే. 16

ఏతమర్థం మహాఘోరం
దండః కృత్వా సుదారుణమ్
నగరం ప్రయయావాశు
మధుమంతమ్ అనుత్తమమ్. 17

అరజాఽపి రుదంతీ సా
ఆశ్రమస్యాఽవిదూరతః
ప్రతీక్షంతీ సుసంత్రస్తా
పితరం దేవసన్నిభమ్. 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అశీతితమస్సర్గః (80)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకాశీతితమస్సర్గః (81)

శుక్రాచార్యుని శాపముచే దండుని రాజ్యము నశించుట

స ముహూర్తాదుపశ్రుత్య
దేవర్షిః అమితప్రభః
స్వమాశ్రమం శిష్యవృతః
క్షుధార్తః సన్న్యవర్తత. 1

సోఽపశ్యత్ అరజాం దీనాం
రజసా సమభిప్లుతామ్
జ్యోత్స్నామివాఽరుణగ్రస్తాం
ప్రత్యూషే న విరాజతీమ్. 2

తస్య రోషః సమభవత్
క్షుధార్తస్య విశేషతః
నిర్దహన్నివ లోకాంస్త్రీన్
శిష్యాంశ్చైతదువాచ హ. 3

పశ్యధ్వం విపరీతస్య
దండస్యాఽవిజితాత్మనః
విపత్తిం ఘోరసంకాశాం
క్రుద్ధామ్ అగ్నిశిఖామివ. 4

క్షయోఽస్య దుర్మతేః ప్రాప్తః
సానుగస్య దురాత్మనః
యః ప్రదీప్తాం హుతాశస్య
శిఖాం వై స్ప్రష్టుమిచ్ఛతి. 5

యస్మాత్ స కృతవాన్ పాపమ్
ఈదృశం ఘోర సంహితమ్
తస్మాత్ ప్రాప్స్యతి దుర్మేధాః
ఫలం పాపస్య కర్మణః. 6

సప్తరాత్రేణ రాజాఽసౌ
సభృత్యబలవాహనః
పాపకర్మసమాచారో
వధం ప్రాప్స్యతి దుర్మతిః. 7

సమంతాద్యోజనశతం
విషయం చాఽస్య దుర్మతేః
ధక్ష్యతే పాంసువర్షేణ
మహతా పాకశాసనః. 8

సర్వసత్త్వాని యానీహ
స్థావరాణి చరాణి చ
మహతా పాంసువర్షేణ
విలయం సర్వతోఽగమన్. 9

దండస్య విషయో యావత్
తావత్ సర్వసముచ్ఛ్రయమ్
పాంసువర్షమివాలక్ష్యం
సప్తరాత్రం భవిష్యతి. 10

ఇత్యుక్త్వా క్రోధతామ్రాక్షః
తదాఽఽశ్రమనివాసినమ్
జనం జనపదాంతేషు
స్థీయతామితి చాఽబ్రవీత్. 11

శ్రుత్వాతూశనశో వాక్యం
సోఽశ్రమావసథో జనః
నిష్క్రాంతో విషయాత్ తస్మాత్
స్థానం చక్రేఽథ బాహ్యతః. 12

తథోక్త్వా మునిజనమ్
అరజామిదమబ్రవీత్
ఇహైవ వస దుర్మేధే
ఆశ్రమే సుసమాహితా. 13

ఇదం యోజనపర్యంతం
సరః సురుచిరప్రభమ్
అరజే విజ్వరా భుఙ్క్ష్వ
కాలశ్చాఽత్ర ప్రతీక్ష్యతామ్. 14

త్వత్సమీపే చ యే సత్త్వా
వాసమేష్యంతి తాం నిశామ్
అవధ్యాః పాంసువర్షేణ
తే భవిష్యంతి నిత్యదా. 15

శ్రుత్వా నియోగం బ్రహ్మర్షేః
సాఽరజా భార్గవీ తదా
తథేతి పితరం ప్రాహ
భార్గవం భృశదుఃఖితా
ఇత్యుక్త్వా భార్గవో వాసమ్
అన్యత్ర సమకారయత్. 16

తచ్చ రాజ్యం నరేంద్రేస్య
సభృత్యబలవాహనమ్
సప్తాహాద్భస్మసాద్భూతం
యథోక్తం బ్రహ్మవాదినా. 17

తస్యాఽసౌ దండవిషయో
వింధ్యశైవలయోః నృప
శప్తో బ్రహ్మర్షిణా తేన
వైధర్మ్యే సహితే కృతే. 18

తతః ప్రభృతి కాకుత్స్థ
దండకారణ్యముచ్యతే
తపస్వినః స్థితా హ్యత్ర
జనస్థానమతోఽభవత్. 19

ఏతత్ తే సర్వమాఖ్యాతం
యన్మాం పృచ్ఛసి రాఘవ
సంధ్యామ్ ఉపాసితుం వీర
సమయో హ్యతివర్తతే. 20

ఏతే మహర్షయః సర్వే
పూర్ణకుంభాః సమంతతః
కృతోదకో నరవ్యాఘ్ర
ఆదిత్యం పర్యుపాసతే. 21

స తైః బ్రాహ్మణమభ్యస్తం
సహితైర్బ్రహ్మవిత్తమైః
రవిరస్తంగతో రామ
గచ్ఛోదకముపస్పృశ. 22

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే ఏకాశీతితమస్సర్గః (81)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్వ్యశీతితమస్సర్గః (82)

అయోధ్యకు మరలివచ్చిన శ్రీరాముడు

ఋషేర్వచనమాజ్ఞాయ
రామః సంధ్యాముపాసితుమ్
ఉపాక్రమత్ సరః పుణ్యమ్
అప్సరోగణసేవితమ్. 1

తత్రోదకమ్ ఉపస్పృశ్య
సంధ్యామ్ అన్వాస్య పశ్చిమామ్
ఆశ్రమం ప్రావిశద్రామః
కుంభయోనేర్మహాత్మనః. 2

తస్యాఽగస్త్యో బహుగుణం
కందమూలం తథౌషధిమ్
శాల్యాదీని పవిత్రాణి
భోజనార్థమ్ అకల్పయత్. 3

స భుక్తవాన్ నరశ్రేష్ఠః
తదన్నమ్ అమృతోపమమ్
ప్రీతశ్చ పరితుష్టశ్చ
తాం రాత్రిం సముపావిసత్. 4

ప్రభాతే కాల్యముత్థాయ
కృత్వాఽఽహ్నికమరిందమః
ఋషిం సముపచక్రామ
గమనాయ రఘూత్తమః. 5

అభివాద్యాఽబ్రవీద్రామో
మహర్షిం కుంభసంభవమ్
ఆపృచ్ఛే స్వాం పురీం గంతుం
మామ్ అనుజ్ఞాతుమర్హసి. 6

ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి
దర్శనేన మహాత్మనః
ద్రష్టుం చైవాఽఽగమిష్యామి
పావనార్థమిహాత్మనః. 7

తథా వదతి కాకుత్స్థే
వాక్యమ్ అద్భుతదర్శనమ్
ఉవాచ పరమప్రీతో
ధర్మనేత్రస్తపోధనః. 8

అత్యద్భుతమిదం వాక్యం
తవ రామ శుభాక్షరమ్
పావనః సర్వభూతానాం
త్వమేవ రఘునందన. 9

ముహూర్తమపి రామ త్వాం
యే చ పశ్యంతి కేచన
పావితాః స్వర్గభూతాశ్చ
పూజ్యాస్తే సర్వదైవతైః. 10

యే చ త్వాం ఘోరచక్షుర్భిః
పశ్యంతి ప్రాణినో భువి
హతాస్తే యమదండేన
సద్యో నిరయగామినః. 11

ఈదృశ్యశస్త్వం రఘుశ్రేష్ఠ
పావనః సర్వదేహినామ్
భువి త్వాం కథయంతోఽపి
సిద్ధిమ్ ఏష్యంతి రాఘవ. 12

గచ్ఛ చాఽరిష్టమవ్యగ్రః
పంథానమ్ అకుతోభయమ్
ప్రశాధి రాజ్యం ధర్మేణ
గతిర్హి జగతో భవాన్. 13

ఏవముక్తస్తు మునినా
ప్రాంజలిః ప్రగ్రహో నృపః
అభ్యవాదయత ప్రాజ్ఞః
తమ్ ఋషిం పుణ్యశాలినమ్. 14

అభివాద్య మునిశ్రేష్ఠం
తాంశ్చ సర్వాన్ తపోధనాన్
అధ్యారోహత్ తదవ్యగ్రః
పుష్పకం హేమభూషితమ్. 15

తం ప్రయాంతం మునిగణా
హ్యాశీర్వాదైః సమంతతః
అపూజయన్ మహేంద్రాఽఽభం
సహస్రాక్షమివామరాః. 16

ఖస్థః స దదృశే రామః
పుష్పకే హేమభూషితే
శశీ మేఘసమీపస్థో
యథా జలధరాగమే. 17

తతోఽర్ధదివసే ప్రాప్తే
పూజ్యమానస్తతస్తతః
అయోధ్యాం ప్రాప్య కాకుత్స్థో
మధ్యకక్ష్యామ్ అవారుహత్. 18

తతో విసృజ్య రుచిరం
పుష్పకం కామగామి తత్
విసర్జయిత్వా గచ్ఛేతి
స్వస్తి తేఽస్త్వితి చ ప్రభుః. 19

కక్ష్యాంతరవినిక్షిప్తం
ద్వార్థ స్థం రామోఽబ్రవీద్వచః
లక్ష్మణం భరతం చైవ
గత్వా తౌ లఘువిక్రమౌ
మమాగమనమాఖ్యాయ
శబ్దాపయత మా చిరమ్. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్వ్యశీతితమస్సర్గః (82)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్ర్యశీతితమస్సర్గః (83)

భరతుని సూచనపై రాజసూయయాగమును విరమించిన శ్రీరాముడు

తచ్ఛ్రుత్వా భాషితం తస్య
రామస్యాఽక్లిష్టకర్మణః
ద్వార్థ్స్యః కుమారావాహూయ
రాఘవాయ న్యవేదయత్. 1

దృష్ట్వా తు రాఘవః ప్రాప్తౌ
ప్రియౌ భరతలక్ష్మణౌ
పరిష్వజ్య తదా రామో
వాక్యమేతదువాచ హ. 2

కృతం మయా యథాతథ్యం
ద్విజకార్యమ్ అనుత్తమమ్
ధర్మసేతుమ్ అతో భూయః
కర్తుమ్ ఇచ్ఛామి రాఘవౌ. 3

యువాభ్యామ్ ఆత్మభూతాభ్యాం
రాజసూయమ్ అనుత్తమమ్
సహితో యష్టుమిచ్ఛామి
తత్ర ధర్మో హి శాశ్వతః. 4

ఇష్ట్వా తు రాజసూయేన
మిత్రః శత్రునిబర్హణః
సుహుతేన సుయజ్ఞేన
వరుణత్వమ్ ఉపాగమత్. 5

సోమశ్చ రాజసూయేన
ఇష్ట్వా ధర్మేణ ధర్మవిత్
ప్రాప్తశ్చ సర్వలోకేషు
కీర్తిస్థానం చ శాశ్వతమ్. 6

అస్మిన్నహని యచ్ఛ్రేయః
చింత్యతాం తన్మయా సహ
హితం చాఽఽయతి యుక్తం చ
ప్రయతౌ కర్తుమర్హథ. 7

శ్రుత్వా తు రాఘవస్యైతత్
వాక్యం వాక్యవిశారదః
భరతః ప్రాంజలిర్భూత్వా
వాక్యమేతదువాచ హ. 8

త్వయి ధర్మః పరః సాధో
త్వయి సర్వా వసుంధరా
ప్రతిష్ఠితా మహాబాహో
యశశ్చాఽమితవిక్రమ. 9

మహీపాలాశ్చ సర్వే త్వాం
ప్రజాపతిమివామరాః
నిరీక్షంతే మహాత్మానం
లోకనాథం యథా వయమ్. 10

ప్రజాశ్చ పితృవద్రాజన్
పశ్యంతి త్వాం మహాబల
పృథివ్యా గతిభూతోఽసి
ప్రాణినామపి రాఘవ. 12

స త్వమేవం విధం యజ్ఞమ్
ఆహర్తాఽసి కథం నృప
పృథివ్యాం రాజవంశానాం
వినాశో యత్ర దృశ్యతే. 13

పృథివ్యాం యే చ పురుషా
రాజన్ పౌరుషమాగతాః
సర్వేషాం భవితా తత్ర
సంక్షయః సర్వకోపజః. 14

స త్వం పురుషశార్దూల
గుణైః అతులవిక్రమ
పృథివీం నాఽర్హసే హంతుం
వశే హి తవ వర్తతే. 15

భరతస్య తు తద్వాక్యం
శ్రుత్వాఽమృతమయం తదా
ప్రహర్షమ్ అతులం లేభే
రామః సత్యపరాక్రమః. 16

ఉవాచ చ శుభం వాక్యం
కైకేయ్యాఽఽనందవర్ధనమ్
ప్రీతోఽస్మి పరితుష్టోఽస్మి
తవాఽద్య వచనేఽనఘ. 17

ఇదం వచనమక్లీబం
త్వయా ధర్మసమాహితమ్
వ్యాహృతం పురుషవ్యాఘ్ర
పృథివ్యాః పరిపాలనమ్. 18

ఏష తస్మాదభిప్రాయాత్
రాజసూయాత్ క్రతూత్తమాత్
నివర్తయామి ధర్మజ్ఞ
తవ సువ్యాహృతేన చ. 19

లోకపీడాకరం కర్మ
న కర్తవ్యం విచక్షణైః
బాలానాం తు శుభం వాక్యం
గ్రాహ్యం లక్ష్మణపూర్వజ
తస్మాచ్ఛృణోమి తే వాక్యం
సాధుయుక్తం మహామతే. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్ర్యశీతితమస్సర్గః (83)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతురశీతితమస్సర్గః (84)

అశ్వమేధయాగ మహాత్మ్యమును గురించి శ్రీరామునికి తెలిపిన లక్ష్మణుడు

తథోక్తవతి రామే తు
భరతే చ మహాత్మని
లక్ష్మణోఽథ శుభం వాక్యమ్
ఉవాచ రఘునందనమ్. 1

అశ్వమేధో మహాయజ్ఞః
పావనః సర్వపాప్మనామ్
పావనస్తవ దుర్ధర్షో
రోచతాం రఘునందన. 2

శ్రూయతే హి పురావృత్తం
వాసవే సుమహాత్మని
బ్రహ్మహత్యావృతః శక్రో
హయమేధేన పావితః. 3

పురా కిల మహాబాహో
దేవాసురసమాగమే
వృత్రో నామ మహాన్ ఆసీత్
దైతేయో లోకసంమతః. 4

విస్తీర్ణో యోజనశతమ్
ఉచ్ఛ్రితస్త్రిగుణం తతః
అనురాగేణ లోకాంస్త్రీన్
స్నేహాత్ పశ్యతి సర్వతః. 5

ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ
బుద్ధ్యా చ పరినిష్ఠితః
శశాస పృథివీం స్ఫీతాం
ధర్మేణ సుసమాహితః. 6

తస్మిన్ ప్రశాసతి తదా
సర్వకామదుఘా మహీ
రసవంతి ప్రసూతాని
మూలాని చ ఫలాని చ. 7

అకృష్టపచ్యా పృథివీ
సుసంపన్నా మహాత్మనః
స రాజ్యం తాదృశం భుంక్తే
స్ఫీతమ్ అద్భుతదర్శనమ్. 8

తస్య బుద్ధిః సముత్పన్నా
తపః కుర్యామ్ అనుత్తమమ్
తపో హి పరమం శ్రేయః
సంమోహమితరత్ సుఖమ్. 9

స నిక్షిప్య సుతం జ్యేష్ఠం
పౌరేషు మధురేశ్వరమ్
తప ఉగ్రం సమాతిష్ఠత్
తాపయన్ సర్వదేవతాః. 10

తపస్తప్యతి వృత్రే తు
వాసవః పరమార్తవత్
విష్ణుం సముపసంక్రమ్య
వాక్యమ్ ఏతదువాచ హ. 11

తపస్యతా మహాబాహో
లోకా వృత్రేణ నిర్జితాః
బలవాన్ స హి ధర్మాత్మా
నైవం శక్ష్యామి శాసితుమ్. 12

యద్యసౌ తప ఆతిష్ఠేత్
భూయ ఏవాఽసురేశ్వర
యావల్లోకా ధరిష్యంతి
తావదస్య వశానుగాః. 13

త్వం చైనం పరమోదారమ్
ఉపేక్షసి మహాబలమ్
క్షణం హి న భవేద్వృత్రః
క్రుద్ధే త్వయి సురేశ్వర. 14

యదా హి ప్రీతిసంయోగం
త్వయా విష్ణో సమాగతః
తదా ప్రభృతి లోకానామ్
నాథత్వమ్ ఉపలబ్ధవాన్. 15

స త్వం ప్రసాదం దేవానాం
కురుష్వ సుసమాహితః
త్వత్కృతేన హి సర్వం స్యాత్
ప్రశాంతమ్ అరుజం జగత్. 16

ఇమే హి సర్వే విష్ణో త్వాం
నిరీక్షంతే దివౌకసః
వృత్రఘాతేన మహతా
త్వేషాం సాహ్యం కురుష్వ హ. 17

త్వయా హి నిత్యశః సాహ్యం
కృతమేషాం మహాత్మనామ్
అసహ్యమ్ ఇదమన్యేషామ్
అగతీనాం గతిర్భవాన్. 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతురశీతితమస్సర్గః (84)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచాశీతితమస్సర్గః (85)

వజ్రాయుధముచే వృత్రాసురుని వధించిన ఇంద్రుడు

లక్ష్మణస్య తు తద్వాక్యం
శ్రుత్వా శత్రునిబర్హణః
వృత్రఘాతమ్ అశేషేణ
కథయేత్యాహ సువ్రత. 1

రాఘవేణైవముక్తస్తు
సుమిత్రానందవర్ధనః
భూయ ఏవ కథాం దివ్యాం
కథయామాస సువ్రతః. 2

సహస్రాక్షవచః శ్రుత్వా
సర్వేషాం చ దివౌకసామ్
విష్ణుర్దేవాన్ ఉవాచేదం
సర్వాన్ ఇంద్రపురోగమాన్. 3

పూర్వం సౌహృదబద్ధోఽస్మి
వృత్రస్య తు మహాత్మనః
తేన యుష్మత్ప్రియార్థం హి
నాఽహం హన్మి మహాసురమ్. 4

అవశ్యం కరణీయం చ
భవతాం సుఖముత్తమమ్
తస్మాదుపాయమ్ ఆఖ్యాస్యే
యేన వృత్రో నిహన్యతే. 5

త్రిధాభూతం కరిష్యామి
హ్యాత్మానం సురసత్తమాః
తేన వృత్రం సహస్రాక్షో
వధిష్యతి న సంశయః. 6

ఏకాంశో వాసవం యాతు
ద్వితీయో వజ్రమేవ తు
తృతీయో భూతలం శక్రః
తథా వృత్రం వధిష్యతి. 7

తథా బ్రువతి దేవేశే దేవా
వాక్యమథాఽబ్రువన్
ఏవమేతన్నసందేహో
యథా వదసి దైత్యహన్. 8

భద్రం తేఽస్తు గమిష్యామో
వృత్రాసురవధైషిణః
భజస్వ పరమోదార
వాసవం స్వేన తేజసా. 9

తతః సర్వే మహాత్మానః
సహస్రాక్షపురోగమాః
తదరణ్యమ్ ఉపాక్రామన్
యత్ర వృత్రో మహాసురః. 10

తేఽపశ్యంస్తేజసా భూతం
తప్యంతమ్ అసురోత్తమమ్
పిబంతమివ లోకాంస్త్రీన్
నిర్దహంతమివాంబరమ్. 11

దృష్ట్వైవ చాసురశ్రేష్ఠం
దేవాస్త్రాసమ్ ఉపాగమన్
కథమేనం వధిష్యామః
కథం న స్యాత్ పరాజయః. 12

తేషాం చింతయతాం తత్ర
సహస్రాక్షః పురందరః
వజ్రం ప్రగృహ్య పాణిభ్యాం
ప్రాహిణోద్వృత్రమూర్ధని. 13

కాలాగ్నినేవ ఘోరేణ
తప్తేనైవ మహార్చిషా
పతతా వృత్రశిరసా
జగత్ త్రాసముపాగమత్. 14

అసంభావ్యం వధం తస్య
వృత్రస్య విబుధాధిపః
చింతయానో జగామాశు
లోకస్యాంతం మహాయశాః. 15

తమింద్రం బ్రహ్మహత్యాఽఽశు
గచ్ఛంతమ్ అనుగచ్ఛతి
అపతచ్చాఽస్య గాత్రేషు
తమింద్రం దుఃఖమావిశత్. 16

హతారయః ప్రణష్టేంద్రా
దేవాః సాగ్నిపురోగమాః
విష్ణుం త్రిభువనేశానం
ముహుర్ముహురపూజయన్. 17

త్వం గతిః పరమేశాన
పూర్వజో జగతః ప్రభుః
రక్షార్థం సర్వభూతానాం
విష్ణుత్వమ్ ఉపజగ్మివాన్. 18

హతశ్చాఽయం త్వయా వృత్రో
బ్రహ్మహత్యా చ వాసవమ్
బాధతే సురశార్దూల
మోక్షం తస్య వినిర్దిశ. 19

తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా
దేవానాం విష్ణురబ్రవీత్
మామేవ యజతాం శక్రః
పావయిష్యామి వజ్రిణమ్. 20

పుణ్యేన హయమేధేన
మామిష్ట్వా పాకశాసనః
పునరేష్యతి దేవానామ్
ఇంద్రత్వమ్ అకుతోభయమ్. 21

ఏవం సందిశ్య తాం వాణీమ్
దేవానామ్ అమృతోపమామ్
జగామ విష్ణుర్దేవేశః
స్తూయమానస్త్రివిష్టపమ్. 22

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే పంచాశీతితమస్సర్గః (85)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షడశీతితమస్సర్గః (86)

అశ్వమేధయాగమును ఆచరించిన ఇంద్రుడు

తథా వృత్రవధం సర్వమ్
అఖిలేన స లక్ష్మణః
కథయిత్వా నరశ్రేష్ఠః
కథాశేషం ప్రచక్రమే. 1

తతో హతే మహావీర్యే
వృత్రే దేవభయంకరే
బ్రహ్మహత్యావృతః శక్రః
సంజ్ఞాం లేభే న వృత్రహా. 2

సోఽంతమాశ్రిత్య లోకానాం
నష్టసంజ్ఞో విచేతనః
కాలం తత్రావసత్ కంచిత్
వేష్టమాన ఇవోరగః. 3

అథ నష్టే సహస్రాక్షే
ఉద్విగ్నమ్ అభవజ్జగత్
భూమిశ్చ ధ్వస్తసంకాశా
నిస్స్నేహా శుష్కకాననా. 4

నిఃస్రోతసశ్చ తే సర్వే
హ్రదాశ్చ సరితస్తథా
సంక్షోభశ్చైవ సత్త్వానామ్
అనావృష్టికృతోఽభవత్. 5

క్షీయమాణే తు లోకేఽస్మిన్
సంభ్రాంతమనసః సురాః
యదుక్తం విష్ణునా పూర్వం
తం యజ్ఞం సముపానయన్. 6

తతః సర్వే సురగణాః
సోపాధ్యాయాః సహర్షిభిః
తం దేశం సముపాజగ్ముః
యత్రేంద్రో భయమోహితః. 7

తే తు దృష్ట్వా సహస్రాక్షమ్
ఆవృతం బ్రహ్మహత్యయా
తం పురస్కృత్య దేవేశమ్
అశ్వమేధముపాక్రమన్. 8

తతోఽశ్వమేధః సుమహాన్
మహేంద్రస్య మహాత్మనః
వవృధే బ్రహ్మహత్యాయాః
పావనార్థం నరేశ్వర. 9

తతో యజ్ఞే సమాప్తే తు
బ్రహ్మహత్యా మహాత్మనః
అభిగమ్యాఽబ్రవీద్వాక్యం
క్వ మే స్థానం విధాస్యథ. 10

తే తామూచుస్తదా దేవాః
తుష్టాః ప్రీతిసమన్వితాః
చతుర్ధా విభజాఽఽత్మానమ్
ఆత్మనైవ దురాసదే. 11

దేవానాం భాషితం శ్రుత్వా
బ్రహ్మహత్యా మహాత్మనామ్
సన్నిధౌ స్థానమన్యత్ర
వరయామాస దుర్వసా. 12

ఏకేనాఽంశేన వత్స్యామి
పూర్ణోదాసు నదీషు వై
చతురో వార్షికాన్ మాసాన్
దర్పఘ్నీ కామవారిణీ. 13

భూమ్యామహం సర్వకాలమ్
ఏకేనాఽంశేన దుర్వసా
వసిష్యామి న సందేహః
సత్యేనైతద్బ్రవీమి వః. 14

యోఽయమంశస్తృతీయో మే
స్త్రీషు యౌవనశాలిషు
త్రిరాత్రం దర్పపూర్ణాసు
వసిష్యే దర్పఘాతినీ. 15

హంతారో బ్రాహ్మణాన్ యే తు
మృషా పూర్వమదూషకాన్
తాంశ్చతుర్థేన భాగేన
సంశ్రయిష్యే సురర్షభాః. 16

ప్రత్యూచుస్తాం తతో దేవా
యథా వదసి దుర్వసే
తథా భవతు తత్సర్వం
సాధయస్వ యథేప్సితమ్. 17

తతః ప్రీత్యాఽన్వితా దేవాః
సహస్రాక్షం వవందిరే
విజ్వరః స చ పూతాత్మా
వాసవః సమపద్యత. 18

ప్రశాంతం చ జగత్సర్వం
సహస్రాక్షే ప్రతిష్ఠతే
యజ్ఞం చాఽద్భుతసంకాశం
తదా శక్రోఽభ్యపూజయత్. 19

ఈదృశో హ్యశ్వమేధస్య
ప్రభావో రఘునందన
యజస్వ సుమహాభాగ
హయమేధేన పార్థివ. 20

ఇతి లక్ష్మణవాక్యముత్తమం
నృపతిరతీవ మనోహరం మహాత్మా
పరితోషమవాప హృష్టచేతా
నిశమయ్యేంద్రసమానవిక్రమమౌజాః. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షడశీతితమస్సర్గః (86)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తాశీతితమస్సర్గః (87)

ఇలమహారాజు కథను లక్ష్మణునికి వివరించిన శ్రీరాముడు

తచ్ఛ్రుత్వా లక్ష్మణేనోక్తం
వాక్యం వాక్యవిశారదః
ప్రత్యువాచ మహాతేజాః
ప్రహసన్ రాఘవో వచః. 1

ఏవమేవ నరశ్రేష్ఠ
యథా వదసి లక్ష్మణ
వృత్రఘాతమ్ అశేషేణ
వాజిమేధఫలం చ యత్. 2

శ్రూయతే హి పురా సౌమ్య
కర్దమస్య ప్రజాపతేః
పుత్రో బాహ్లీశ్వరః శ్రీమాన్
ఇలో నామ మహాయశాః. 3

స రాజా పృథివీం సర్వాం
వశే కృత్వా సుధార్మికాః
రాజ్యం చైవ నరవ్యాఘ్ర
పుత్రవత్ పర్యపాలయత్. 4

సురైశ్చ పరమోదారైః
దైతేయైశ్చ మహాధనైః
నాగరాక్షసగంధర్వైః
యక్షైశ్చ సుమహాత్మభిః. 5

పూజ్యతే నిత్యశః సౌమ్య
భయార్తై రఘునందన
అబిభ్యంశ్చ త్రయో లోకాః
సరోషస్య మహాత్మనః. 6

స రాజా తాదృశో హ్యాసీత్
ధర్మే వీర్యే చ నిష్ఠితః
బుద్ధ్యా చ పరమోదారో
బాహ్లీకేశో మహాయశాః. 7

స ప్రచక్రే మహాబాహుః
మృగయాం రుచిరే వనే
చైత్రే మనోరమే మాసి
సభృత్యబలవాహనః. 8

ప్రజఘ్నే చ నృపోఽరణ్యే
మృగాన్ శతసహస్రశః
హత్వైవ తృప్తిర్నాభూచ్చ
రాజ్ఞస్తస్య మహాత్మనః. 9

నానామృగాణామయుతం
వధ్యమానం మహాత్మనా
యత్ర జాతో మహాసేనః
తం దేశమ్ ఉపచక్రమే. 10

తస్మిన్ ప్రదేశే దేవేశః
శైలరాజసుతాం హరః
రమయామాస దుర్ధర్షః
సర్వైరనుచరైః సహ. 11

కృత్వా స్త్రీభూతమాత్మానమ్
ఉమేశో గోపతిధ్వజః
దేవ్యాః ప్రియచికీర్షుః సన్
తస్మిన్ పర్వతనిర్ఝరే. 12

యే తు తత్ర వనోద్దేశే
సత్త్వాః పురుషవాదినః
వృక్షాః పురుషనామానః
తేఽభవన్ స్త్రీజనాస్తథా. 13

యచ్చ కించన తత్సర్వం
నారీసంజ్ఞం బభూవ హ
ఏతస్మిన్నంతరే రాజా
స ఇలః కర్దమాత్మజః
నిఘ్నన్ మృగసహస్రాణి
తం దేశమ్ ఉపచక్రమే. 14

స దృష్ట్వా స్త్రీకృతం సర్వం
సవ్యాళమృగపక్షికమ్
ఆత్మానం స్త్రీకృతం చైవ
సానుగం రఘునందన. 15

తస్య దుఃఖం మహచ్చాసీత్
దృష్ట్వాఽఽత్మానం తథా గతమ్
ఉమాపతేశ్చ తత్కర్మ
జ్ఞాత్వా త్రాసమ్ ఉపాగమత్. 16

తతో దేవం మహాత్మానం
శితికంఠం కపర్దినమ్
జగామ శరణం రాజా
సభృత్యబలవాహనః. 17

తతః ప్రహస్య వరదః
సహ దేవ్యా మహేశ్వరః
ప్రజాపతిసుతం వాక్యమ్
ఉవాచ వరదః స్వయమ్. 18

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ రాజర్షే
కార్దమేయ మహాబల
పురుషత్వమ్ ఋతే సౌమ్య
వరం వరయ సువ్రత. 19

తతః స రాజా దుఃఖార్తః
ప్రత్యాఖ్యాతో మహాత్మనా
న చ జగ్రాహ స్త్రీభూతో
వరమన్యం సురోత్తమాత్. 20

తతః శోకేన మహతా
శైలరాజసుతాం నృపః
ప్రణిపత్య హ్యుమాం దేవీం
సర్వేణైవాఽంతరాత్మనా. 21

ఈశే వరాణాం వరదే
లోకానామసి భామినీ

అమోఘదర్శనే దేవి
భజే సౌమ్యేన చక్షుషా. 22

హృద్గతం తస్య రాజర్షేః
విజ్ఞాయ హరసన్నిధౌ
ప్రత్యువాచ శుభం వాక్యం
దేవీ రుద్రస్య సమ్మతా. 23

అర్ధస్య దేవో వరదో
వరార్ధస్య తథా హ్యహమ్
తస్మాదర్ధం గృహాణ త్వం
స్త్రీపుంసోర్యావదిచ్ఛసి. 24

తదద్భుతతరం శ్రుత్వా
దేవ్యా వరమనుత్తమమ్
సంప్రహృష్టమనా భూత్వా
రాజా వాక్యమథాబ్రవీత్. 25

యది దేవీ ప్రసన్నా మే
రూపేణాఽప్రతిమా భువి
మాసం స్త్రీత్వమ్ ఉపాసిత్వా
మాసం స్యాం పురుషః పునః. 26

ఈప్సితం తస్య విజ్ఞాయ
దేవీ సురుచిరాననా
ప్రత్యువాచ శుభం వాక్యమ్
ఏవమేవ భవిష్యతి. 27

రాజన్ పురుషభూతస్త్వం
స్త్రీభావం న స్మరిష్యసి
స్త్రీభూతశ్చ పరం మాసం
న స్మరిష్యసి పౌరుషమ్. 28

ఏవం స రాజా పురుషో
మాసం భూత్వాఽథ కార్దమిః
త్రైలోక్యసుందరీ నారీ
మాసమేకమ్ ఇళాఽభవత్. 29

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తాశీతితమస్సర్గః (87)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టాశీతితమస్సర్గః (88)

స్త్రీగామారిన ఇళాదేవిని మోహించిన బుధుడు

తాం కథామ్ ఐలసంబంధాం
రామేణ సముదీరితామ్
లక్ష్మణో భరతశ్చైవ
శ్రుత్వా పరమవిస్మితౌ. 1

తౌ రామం ప్రాంజలీ
భూత్వా తస్య రాజ్ఞో మహాత్మనః
విస్తరం తస్య భావస్య
తదా పప్రచ్ఛతుః పునః. 2

కథం స రాజా స్త్రీభూతో
వర్తయామాస దుర్గతిః
పురుష స యదా భూతః
కాం వృత్తిం వర్తయత్యసౌ. 3

తయోస్తద్భాషితం శ్రుత్వా
కౌతూహలసమన్వితమ్
కథయామాస కాకుత్స్థః
తస్య రాజ్ఞో యథాగతమ్. 4

తమేవ ప్రథమం మాసం
స్త్రీభూతా లోకసుందరీ
తాభిః పరివృతా స్త్రీభిః
యే చ పూర్వం పదానుగాః. 5

తత్కాననం విగాహ్యాశు
విజహ్రే లోకసుందరీ
ద్రుమగుల్మలతాకీర్ణం
పద్భ్యాం పద్మదళేక్షణా. 6

వాహనాని చ సర్వాణి
సా త్యక్త్వా వై సమంతతః
పర్వతాభోగవివరే
తస్మిన్ రేమే ఇళా తదా. 7

అథ తస్మిన్ వనోద్దేశే
పర్వతస్యాఽవిదూరతః
సరః సురుచిరప్రఖ్యం
నానాపక్షిగణైర్యుతమ్. 8

దదర్శ సా ఇలా తస్మిన్
బుధం సోమసుతం తదా
జ్వలంతం స్వేన వపుషా
పూర్ణసోమమివోదితమ్. 9

తపంతం చ తపస్తీవ్రమ్
అంభోమధ్యే దురాసదమ్
యశస్కరం కామకరం
తారుణ్యే పర్యవస్థితమ్. 10

సా తం జలాశయం సర్వం
క్షోభయామాస విస్మితా
సహగైః పూర్వపురుషైః
స్త్రీభూతై రఘునందన. 11

బుధస్తు తాం సమీక్ష్యైవ
కామబాణవశం గతః
నోపలేభే తదాత్మానం
సంచచాల తదాఽంభసి. 12

ఇళాం నిరీక్షమాణస్తు
త్రైలోక్యాఽభ్యధికాం శుభామ్
చింతాం సమభ్యతిక్రామత్
కాన్వియం దేవతాధికా. 13

న దేవీషు న నాగీషు
నాసురీష్వప్సరస్సు చ
దృష్టపూర్వా మయా కాచిత్
రూపేణానేన శోభితా. 14

సదృశీయం మమ భవేత్
యది నాఽన్యపరిగ్రహః
ఇతి బుద్ధిం సమాస్థాయ
జలాత్ కూలమ్ ఉపాగమత్. 15

ఆశ్రమం సముపాగమ్య
తతస్తాః ప్రమదోత్తమాః
శబ్దాపయత ధర్మాత్మా
తాశ్చైనం చ వవందిరే. 16

స తాః పప్రచ్ఛ ధర్మాత్మా
కస్యైషా లోకసుందరీ
కిమర్థమ్ ఆగతా చైవ
సర్వమాఖ్యాత మా చిరమ్. 17

శుభం తు తస్య తద్వాక్యం
మధురం మధురాక్షరమ్
శ్రుత్వా స్త్రియశ్చ తాః సర్వా
ఊచుర్మధురయా గిరా. 18

అస్మాకమేషా సుశ్రోణీ
ప్రభుత్వే వర్తతే సదా
అపతిః కాననాంతేషు
సహాఽస్మాభిశ్చరత్యసౌ. 19

తద్వాక్యమవ్యక్తపదం
తాసాం స్త్రీణాం నిశమ్య చ
విద్యామ్ ఆవర్తనీం పుణ్యామ్
ఆవర్తయత స ద్విజః. 20

సోఽర్థం విదిత్వా సకలం
తస్య రాజ్ఞో యథాగతమ్
సర్వా ఏవ స్త్రియస్తాశ్చ
బభాషే మునిపుంగవః. 21

అత్ర కింపురుషీభూత్వా
శైలరోధసి వత్స్యథ
ఆవాసస్తు గిరావస్మిన్
శీఘ్రమేవ విధీయతామ్. 22

మూలపుత్రఫలైః సర్వా
వర్తయిష్యథ నిత్యదా
స్త్రియః కింపురుషాన్ నామ
భర్తౄన్ సముపలప్స్యథ. 23

తాః శ్రుత్వా సోమపుత్రస్య
వాచం కింపురుషీకృతాః
ఉపాసాం చక్రిరే శైలం
వధ్వస్తా బహుళాస్తదా. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టాశీతితమస్సర్గః (88)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోననవతితమస్సర్గః (89)

పురూరవునికి జన్మనిచ్చిన ఇళాదేవి

శ్రుత్వా కింపురుషోత్పత్తిం
లక్ష్మణో భరతస్తదా
ఆశ్చర్యమితి చాఽబ్రూతామ్
ఉభౌ రామం జనేశ్వరమ్. 1

అథ రామః కథామేతాం
భూయ ఏవ మహాయశాః
కథయామాస ధర్మాత్మా
ప్రజాపతిసుతస్య వై. 2

సర్వాస్తా విద్రుతా దృష్ట్వా
కిన్నరీ ఋషిసత్తమః
ఉవాచ రూపసంపన్నాం
తాం స్త్రియం ప్రహసన్నివ. 3

సోమస్యాఽహం సుదయితః
సుతః సురుచిరాననే
భజస్వ మాం వరారోహే
భక్త్యా స్నిగ్ధేన చక్షుషా. 4

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
శూన్యే స్వజనవర్జితా
ఇళా సురుచిరప్రఖ్యం
ప్రత్యువాచ మహాఽఽగ్రహమ్. 5

అహం కామచరీ సౌమ్య
తవాఽస్మి వశవర్తినీ
ప్రశాధి మాం సోమసుత
యథేచ్ఛసి తథా కురు. 6

తస్యాస్తదద్భుతప్రఖ్యం
శ్రుత్వా హర్షముపాగతః
స వై కామీ సహ తయా
రేమే చంద్రమసః సుతః. 7

బుధస్య మాధవో మాసః
తామ్ ఇలాం రుచిరాననామ్
గతో రమయతోఽత్యర్థం
క్షణవత్ తస్య కామినః. 8

అథ మాసే తు సంపూర్ణే
పూర్ణేందుసదృశాననః
ప్రజాపతిసుతః శ్రీమాన్
శయనే ప్రత్యబుధ్యత. 9

సోఽపశ్యత్ సోమజం తత్ర
తపంతం సలిలాశయే
ఊర్ధ్వబాహుం నిరాలంబం
తం రాజా ప్రత్యభాషత. 10

భగవన్ పర్వతం దుర్గం
ప్రవిష్టోఽస్మి సహానుగః
న తు పశ్యామి తత్సైన్యం
క్వను తే మామకా గతాః. 11

తచ్ఛ్రుత్వా తస్య రాజర్షేః
నష్టసంజ్ఞస్య భాషితమ్
ప్రత్యువాచ శుభం వాక్యం
సాంత్వయన్ పరయా గిరా. 12

అశ్మవర్షేణ మహతా
భృత్యాస్తే వినిపాతితాః
త్వం చాశ్రమపదే సుప్తో
వాతవర్షభయార్దితః. 13

సమాశ్వసి హి భద్రం తే
నిర్భయో విగతజ్వరః
ఫలమూలాశనో వీర
నివసేహ యథాఽసుఖమ్. 14

స రాజా తేన వాక్యేన
ప్రత్యాశ్వస్తో మహామతిః
ప్రత్యువాచ తతో వాక్యం
దీనో భృత్యక్షయాద్భృశమ్. 15

త్యక్ష్యామ్యహం స్వకం రాజ్యం
నాఽహం భృత్యైర్వినా కృతః
వర్తయేయం క్షణం బ్రహ్మన్
సమనుజ్ఞాతుమర్హసి. 16

సుతో ధర్మపరో బ్రహ్మన్
జ్యేష్ఠో మమ మహాయశాః
శశబిందురితి ఖ్యాతః
స మే రాజ్యం ప్రపత్స్యతే. 17

న హి శక్ష్యామ్యహం హిత్వా
భృత్యదారాన్ సుఖాఽన్వితాన్
ప్రతివక్తుం మహాతేజః
కించిదప్యశుభం వచః. 18

తథా బ్రువతి రాజేంద్రే
బుధః పరమమద్భుతమ్
సాంత్వపూర్వమథోవాచ
వాసస్త ఇహ రోచతామ్. 19

న సంతాపస్త్వయా కార్యః
కార్దమేయ మహాబల
సంవత్సరోషితస్యేహ
కారయిష్యామి తే హితమ్. 20

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
బుధస్యాఽక్లిష్ట కర్మణః
వాసాయ విదధే బుద్ధిం
యదుక్తం బ్రహ్మవాదినా. 21

మాసం స స్త్రీ తథా భూత్వా
రమయత్యనిశం శుభా
మాసం పురుషభావేన
ధర్మబుద్ధిం చకార సః. 22

తతస్సా నవమే మాసి
ఇలా సోమసుతాత్ సుతమ్
జనయామాస సుశ్రోణీ
పురూరవసమూర్జితమ్. 23

జాతమాత్రం తు సుశ్రోణీ
పితృహస్తే న్యవేశయత్
బుధస్య సమవర్ణాభం
ఇలా పుత్రం మహాబలమ్. 24

బుధస్తు పురుషీభూతం
స వై సంవత్సరాంతరమ్
కథాభీ రమయామాస
ధర్మయుక్తాభిరాత్మవాన్. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోనవతితమస్సర్గః (89)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - నవతితమస్సర్గః (90)

ఇలమహారాజుచే బుధుని అశ్వమేధయాగము. ఇలమహారాజు శాశ్వతముగా పురుషరూపమును పొందుట

తథోక్తవతి రామే తు
తస్య జన్మ తదద్భుతమ్
ఉవాచ లక్ష్మణో భూయో
భరతశ్చ మహాయశాః. 1

ఇలా సా సోమపుత్రస్య
సంవత్సరమథోషితా
అకరోత్ కిం నరశ్రేష్ఠ
తత్ తం శంసితుమర్హసి. 2

తయోస్తద్వాక్యమాధుర్యం
నిశమ్య పరిపృచ్ఛతోః
రామః పునరువాచేమాం
ప్రజాపతిసుతే కథామ్. 3

పురుషత్వం గతే శూరే
బుధః పరమబుద్ధిమాన్
సంవర్తం పరమోదారమ్
ఆజుహావ మహాయశాః. 4

చ్యవనం భృగుపుత్రం చ
మునిం చాఽరిష్టనేమినమ్
ప్రమోదనం మోదకరం
తథా దుర్వాససం మునిమ్. 5

ఏతాన్ సర్వాన్ సమానీయ
వాక్యజ్ఞః తత్త్వదర్శినః
ఉవాచ సర్వాన్ సుహృదో
ధైర్యేణ సుసమాహితాన్. 6

అయం రాజా మహాబాహుః
కర్దమస్య ఇలః సుతః
జానీతైనం యథాభూతం
శ్రేయోహ్యస్య విధీయతామ్. 7

తేషాం సంవదతామేవ
తమాశ్రమముపాగమత్
కర్దమస్తు మహాతేజా
ద్విజైః సహ మహాత్మభిః. 8

పులస్త్యశ్చ క్రతుశ్చైవ
వషట్కారస్తథైవ చ
ఓంకారశ్చ మహాతేజాః
తమాశ్రమముపాగమత్. 9

తే సర్వే హృష్టమనసః
పరస్పరసమాగమే
హితైషిణో బాహ్లిపతేః
పృథగ్వాక్యాన్యథాఽబ్రువన్. 10

కర్దమస్త్వబ్రవీద్వాక్యం
సుతార్థం పరమం హితమ్
ద్విజాః శృణుత మద్వాక్యం
యచ్ఛ్రేయః పార్థివస్య హి. 11

నాఽన్యం పశ్యామి భైషజ్యమ్
అంతరా వృషభధ్వజమ్
నాఽశ్వమేధాత్ పరో యజ్ఞః
ప్రియశ్చైవ మహాత్మనః
తస్మాద్యజామహే సర్వే
పార్థివార్థే దురాసదమ్. 12

కర్దమేనైవముక్తాస్తు
సర్వ ఏవ ద్విజర్షభాః
రోచయంతి స్మ తం యజ్ఞం
రుద్రస్యారాధనం ప్రతి. 13

సంవర్తస్య తు రాజర్షేః
శిష్యః పరపురంజయః
మరుత్త ఇతి విఖ్యాతః
తం యజ్ఞం సముపాహరత్. 14

తతో యజ్ఞో మహాన్ ఆసీత్
బుధాశ్రమసమీపతః
రుద్రశ్చ పరమం తోషం
జగామ సుమహాయశాః. 15

అథ యజ్ఞే సమాప్తే తు
ప్రీతః పరమయా ముదా
ఉమాపతిర్ద్విజాన్ సర్వాన్
ఉవాచ ఇలసన్నిధౌ. 16

ప్రీతోఽస్మి హయమేధేన
భక్త్యా చ ద్విజసత్తమాః
అస్య బాహ్లీపతేశ్చైవ
కిం కరోమి ప్రియం శుభమ్. 17

తథా వదతి దేవేశే
ద్విజాస్తే సుసమాహితాః
ప్రసాదయంతి దేవేశం
యథా స్యాత్ పురుషస్త్విలా. 18

తతః ప్రీతో మహాదేవః
పురుషత్వం దదౌ పునః
ఇలాయై స మహాతేజా
దత్త్వా చాఽంతరధీయత. 19

నివృత్తే హయమేధే తు
గతశ్చాఽదర్శనం హరః
యథాగతం ద్విజాః సర్వే
హ్యగచ్ఛన్ దీర్ఘదర్శినః. 20

రాజా తు బాహ్లిముత్సృజ్య
మధ్యదేశే హ్యనుత్తమమ్
నివేశయామాస పురం
ప్రతిష్ఠానం యశస్కరమ్. 21

శశబిందుస్తు రాజర్షిః
బాహ్లీం పరపురంజయః

ప్రతిష్ఠానే ఇలో రాజా
ప్రజాపతిసుతో బలీ. 22

స కాలే ప్రాప్తవాన్ లోకమ్
ఇలో బ్రాహ్మమ్ అనుత్తమమ్
ఐలః పురూరవా రాజా
ప్రతిష్ఠానమ్ అవాప్తవాన్. 23

ఈదృశో హ్యశ్వమేధస్య
ప్రభావః పురుషర్షభౌ
స్త్రీభూతః పౌరుషం లేభే
యచ్చాన్యదపి దుర్లభమ్. 24

_ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే_
ఉత్తరకాండే నవతితమస్సర్గః (90)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకనవతితమస్సర్గః (91)

అశ్వమేధయాగమునకై ఏర్పాట్లు చేయమని లక్ష్మణుని ఆదేశించిన శ్రీరాముడు

ఏతదాఖ్యాయ కాకుత్స్థో
భ్రాతృభ్యామ్ అమితప్రభః
లక్ష్మణం పునరేవాహ
ధర్మయుక్తమిదం వచః. 1

వసిష్ఠం వామదేవం చ
జాబాలిమ్ అథ కాశ్యపమ్
ద్విజాంశ్చ సర్వప్రవరాన్
అశ్వమేధపురస్కృతాన్. 2

ఏతాన్ సర్వాన్ సమానీయ
మంత్రయిత్వా చ లక్ష్మణ
హయం లక్ష్మణసంపన్నం
విమోక్ష్యామి సమాధినా. 3

తద్వాక్యం రాఘవేణోక్తం
శ్రుత్వా త్వరితవిక్రమః
ద్విజాన్ సర్వాన్ సమాహూయ
దర్శయామాస రాఘవమ్. 4

తే దృష్ట్వా దేవసంకాశం
కృతపాదాభివందనమ్
రాఘవం సుదురాధర్షమ్
ఆశిర్భిః సమపూజయన్. 5

ప్రాంజలిః స తదా భూత్వా
రాఘవో ద్విజసత్తమాన్
ఆచచక్షేఽశ్వమేధస్య
హ్యభిప్రాయం మహాయశాః. 6

తే తు రామస్య తచ్ఛ్రుత్వా
నమస్కృత్వా వృషభధ్వజమ్
అశ్వమేధం ద్విజాః సర్వే
పూజయంతి స్మ సర్వశః. 7

స తేషాం ద్విజముఖ్యానాం
వాక్యమ్ అద్భుతదర్శనమ్
అశ్వమేధాశ్రితం శ్రుత్వా
భృశం ప్రీతోఽభవత్ తదా. 8

విజ్ఞాయ కర్మ తత్ తేషాం
రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్
ప్రేషయస్వ ద్రుతం దూతాన్
సుగ్రీవాయ మహాత్మనే. 9

యథా మహద్భిర్హరిభిః
బహుభిశ్చ వనౌకసామ్
సార్ధమాగచ్ఛ భద్రం తే
హ్యనుభోక్తుం మహోత్సవమ్. 10

విభీషణశ్చ రక్షోభిః
కామగైర్బహుభిర్వృతః
అశ్వమేధం మహాయజ్ఞమ్
ఆయాత్వతులవిక్రమః. 11

రాజానశ్చ మహాభాగా
యే మే ప్రియచికీర్షవః
సానుగాః క్షిప్రమాయాంతు
యజ్ఞం ద్రష్టుమ్ అనుత్తమమ్. 12

దేశాంతరగతా యే చ
ద్విజా ధర్మసమాహితాః
ఆమంత్రయస్వ తాన్ సర్వాన్
అశ్వమేధాయ లక్ష్మణ. 13

ఋషయశ్చ మహాబాహో
ఆహూయంతాం తపోధనాః
దేశాంతరగతా సర్వే
సదారాశ్చ ద్విజాతయః
తథైవ తాళావచరాః
తథైవ నటనర్తకాః. 14

యజ్ఞవాటశ్చ సుమహాన్
గోమత్యా నైమిశే వనే
ఆజ్ఞాప్యతాం మహాబాహో
తద్ధి పుణ్యమ్ అనుత్తమమ్. 15

శాంతయశ్చ మహాబాహో
ప్రవర్త్యంతాం సమంతతః. 16

శతశశ్చాఽపి ధర్మజ్ఞాః
క్రతుముఖ్యమ్ అనుత్తమమ్
అనుభూయ మహాయజ్ఞం
నైమిశే రఘునందన. 17

తుష్టః పుష్టశ్చ సర్వోఽసౌ
మానితశ్చ యథావిధి
ప్రీతిం యాస్యతి ధర్మజ్ఞ
శీఘ్రమ్ ఆమంత్ర్యతాం జనః. 18

శతం వాహసహస్రాణాం
తండులానాం వపుష్మతామ్
అయుతం తిలముద్గానాం
ప్రయాత్వగ్రే మహాబల. 19

చణకానాం కుళుత్థానాం
మాషాణాం లవణస్య చ
అతోఽనురూపం స్నేహం చ
గంధసంక్షిప్తమేవ చ. 20

సువర్ణకోట్యో బహుళా
హిరణ్యస్య శతోత్తరాః
అగ్రతో భరతః కృత్వా
గచ్ఛత్వగ్రే సమాధినా. 21

అంతరాఽఽపణవీథ్యశ్చ
సర్వాంశ్చ నటనర్తకాః
సూదా నార్యశ్చ బహవో
నిత్యం యౌవనశాలినః. 22

భరతేన తు సార్ధం తే
యాంతు సైన్యాని చాఽగ్రతః
నైగమా బాలవృద్ధాంశ్చ
ద్విజాంశ్చ సుసమాహితాః. 23

కర్మాంతికాన్ వర్ధకినః
కోశాధ్యక్షాంశ్చ నైగమాన్
మమ మాతౄస్తథా సర్వాః
కుమారాంతఃపురాణి చ. 24

కాంచనీం మమ పత్నీం చ
దీక్షాయాం జ్ఞాంశ్చ కర్మణి
అగ్రతో భరతః కృత్వా
గచ్ఛత్వగ్రే మహాయశాః. 25

ఉపకార్యా మహార్హాశ్చ
పార్థివానాం మహౌజసామ్
సానుగానాం నరశ్రేష్ఠో
వ్యాదిదేశ మహాబలః. 26

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకనవతితమస్సర్గః *(91)*

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్వినవతితమస్సర్గః (92)

అశ్వమేధయాగమును నిర్వహించిన శ్రీరాముడు

తత్సర్వమ్ అఖిలేనాఽఽశు
సంస్థాప్య భరతాగ్రజః
హయం లక్షణసంపన్నం
కృష్ణసారం ముమోచ హ. 1

ఋత్విగ్భిర్లక్ష్మణం సార్ధమ్
అశ్వతంత్రే నియోజ్య చ
తతోఽభ్యగచ్ఛత్ కాకుత్స్థః
సహ సైన్యేన నైమిషమ్. 2

యజ్ఞవాటం మహాబాహుః
దృష్ట్వా పరమమద్భుతమ్
ప్రహర్షమ్ అతులం లేభే
శ్రీమాన్ ఇతి వచోఽబ్రవీత్. 3

నైమిశే వసతస్తస్య
సర్వ ఏవ నరాధిపాః
ఆనిన్యుః ఉపహారాంశ్చ
తాన్ రామః ప్రత్యపూజయత్. 4

ఉపకార్యా మహార్హాశ్చ
పార్థివానాం మహాత్మనామ్
సానుగానాం నరశ్రేష్ఠో
వ్యాదిదేశ మహామతిః. 5

అన్నపానాని వస్త్రాణి
సానుగానాం మహాత్మనామ్
భరతః సందదావాశు
శత్రుఘ్నసహితస్తదా. 6

వానరాశ్చ మహాత్మానః
సుగ్రీవసహితాస్తదా
విప్రాణాం ప్రణతాః సర్వే
చక్రిరే పరివేషణమ్. 7

విభీషణశ్చ రక్షోభిః
బహుభిః స్రగ్విభిర్వృతః
ఋషీణామ్ ఉగ్రతపసాం
పూజాం చక్రే మహాత్మనామ్. 8

ఏవం సువిహితో యజ్ఞో
హయమేధోఽభ్యవర్తత
లక్ష్మణేనాఽభిగుప్తా చ
హయచర్యా ప్రవర్తతా
ఈదృశం రాజసింహస్య
యజ్ఞప్రవరముత్తమమ్. 9

నాన్యః శబ్దోఽభవత్ తత్ర
హయమేధే మహాత్మనః

ఛందతో దేహి దేహీతి
యావత్ తుష్యంతి యాచకాః. 10

తావత్ సర్వాణి దత్తాని
క్రతుమధ్యే మహాత్మనః
వివిధాని చ గౌడాని
ఖాండవాని తథైవ చ. 11

న నిస్సృతం భవత్యోష్ఠాత్
వచనం యావదర్థినామ్
తావద్వానరరక్షోభిః
దత్తమేఽవాభ్యదృశ్యత. 12

న కశ్చిన్మలినస్తత్ర
దీనో వాప్యథ కర్శితః
తస్మిన్ యజ్ఞవరే రాజ్ఞో
హృష్టపుష్టజనావృతే. 13

యే చ తత్ర మహాత్మానో
మునయశ్చిరజీవినః
నాఽస్మరంస్తాదృశం యజ్ఞం
నాఽప్యాఽసీత్ స కదాచన. 14

రతజానాం సువర్ణానామ్
అశ్మనామథ వాససామ్
అనిశం దీయమానానాం
రాశీః సముపదృశ్యతే. 15

న శక్రస్య ధనేశస్య
యమస్య వరుణస్య వా
ఈదృశో దృష్టపూర్వో న
ఏవమూచుస్తపోధనాః. 16

న శక్రస్య ధనేశస్య
యమస్య వరుణస్య వా
ఈదృశో దృష్టపూర్వో న
ఏవమూచుస్తపోధనాః. 17

సర్వత్ర వానరాస్తస్థుః
సర్వత్రైవ చ రాక్షసాః
వాసో ధనాన్నమ్ ఆర్థిభ్యః
పూర్ణహస్తా దదుర్భృశమ్. 18

ఈదృశో రాజసింహస్య
యజ్ఞః సర్వగుణాన్వితః
సంవత్సరమథో సాఽగ్రం
వర్తతే న చ హీయతే. 19

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్వినవతితమస్సర్గః (92)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్రిణవతితమస్సర్గః (93)

యాగమునకై విచ్చేసిన వాల్మీకిమహర్షి

వర్తమానే తథాభూతే
యజ్ఞే పరమాద్భుతే
సశిష్య ఆజగామాశు
వాల్మీకిర్మునిపుంగవః. 1

స దృష్ట్వా దివ్యసంకాశం
యజ్ఞమ్ అద్భుతదర్శనమ్
సమీపే ఋషివాటానాం
చకార ఉటజాన్ శుభాన్. 2

శకటాంశ్చ బహూన్ పూర్ణాన్
ఫలమూలైశ్చ శోభనాన్
వాల్మీకివాటే రుచిరే
స్థాపయన్నవిదూరతః. 3

ఆసీత్ సుపూజితో రాజ్ఞా
మునిభిశ్చ మహాత్మభిః
వాల్మీకిః సుమహాతేజా
న్యవసత్ పరమాత్మవాన్. 4

స శిష్యౌ అవబ్రవీద్ధృష్టౌ
యువాం గత్వా సమాహితౌ
కృత్స్నం రామాయణం కావ్యం
గాయేథాం పరయా ముదా. 5

ఋషివాటేషు పుణ్యేషు
బ్రాహ్మణావసథేషు చ
రథ్యాసు రాజమార్గేషు
పార్థివానాం గృహేషు చ. 6

రామస్య భవనద్వారి
యత్ర కర్మ ప్రవర్తతే
ఋత్విజామ్ అగ్రతశ్చైవ
తత్ర గేయం విశేషతః. 7

ఇమాని చ ఫలాన్యత్ర
స్వాదూని వివిధాని చ
జాతాని పర్వతాగ్రేషు
చాస్వాద్యాస్వాద్య గాయతామ్. 8

న యాస్యథః శ్రమం వత్సౌ
భక్షయిత్వా ఫలాని వై
మూలాని చ సుమృష్టాని
నగరాద్బహిరాస్యథః. 9

యది శబ్దాపయేద్రామః
శ్రవణాయ మహీపతిః
ఋషీణామ్ ఉపవిష్టానాం
తతో గేయం ప్రవర్తతామ్. 10

దివసే వింశతిః సర్గా
గేయా మధురయా గిరా
ప్రమాణైర్బహుభిస్తత్ర
యథోద్దిష్టా మయా పురా. 11

లోభశ్చాఽపి న కర్తవ్యః
స్వల్పోఽపి ధనకాంక్షయా
కిం ధనేనాఽఽశ్రమస్థానాం
ఫలమూలోపజీవినామ్. 12

యది పృచ్ఛేత్ స కాకుత్స్థో
యువాం కస్యేతి దారకౌ
ఆవాం వాల్మీకిశిష్యౌ స్వః
బ్రూతామేవం నరాధిపమ్. 13

ఇమాస్తంత్రీః సుమధురాః
స్థానం వాఽపూర్వదర్శనమ్
మూర్ఛయిత్వా సుమధురం
గాయేథాం విగతజ్వరౌ. 14

ఆదిప్రభృతి గేయం స్యా
న్న చాఽవజ్ఞాయ పార్థివమ్
పితా హి సర్వభూతానాం
రాజా భవతి ధర్మతః. 15

తద్యువాం హృష్టమనసౌ
శ్వః ప్రభాతే సమాస్థితౌ
గాయేథాం మధురం గేయం
తంత్రీలయసమన్వితమ్. 16

ఇతి సందిశ్య బహుశో
మునిః ప్రాచేతసస్తదా
వాల్మీకిః పరమోదారః
తూష్ణీమ్ ఆసీన్మహాయశాః. 17

సందిష్టౌ మునినా తేన
తావుభౌ మైథిలీసుతౌ
తథైవ కరవావేతి
నిర్జగ్మతురరిందమౌ. 18

తామద్భుతాం తౌ హృదయే కుమారౌ
నివేశ్య వాణీమ్ ఋషిభాషితాం తదా
సముత్సుకౌ తౌ సుఖమూషతుర్నిశాం
యథాఽశ్వినౌ భార్గవనీతిసంహితామ్ 19

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్రిణవతితమస్సర్గః (93)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతుర్ణవతితమస్సర్గః (94)

శ్రీరామచంద్రుని యెదుట లవకుశుల రామాయణ గానము

తౌ రజన్యాం ప్రభాతాయాం
స్నాతౌ హుతహుతాశనౌ
యథోక్తమ్ ఋషిణా పూర్వం
సర్వం తత్రోపగాయతామ్. 1

తాం స శుశ్రావ కాకుత్స్థః
పూర్వాచార్యవినిర్మితామ్
అపూర్వాం పాఠ్యజాతిం చ
గేయేన సమలంకృతామ్. 2

ప్రమాణైర్బహుభిర్యుక్తాం
తంత్రీలయసమన్వితామ్
బాలాభ్యాం రాఘవః శ్రుత్వా
కౌతూహలపరోఽభవత్. 3

అథ కర్మాంతరే రాజా
సమాహూయ మహామునీన్
పార్థివాంశ్చ నరవ్యాఘ్రః
పండితాన్ నైగమాంస్తథా. 4

పౌరాణికాన్ శబ్దవితో
యే చ వృద్ధా ద్విజాతయః
స్వరాణాం లక్షణజ్ఞాంశ్చ
ఉత్సుకాన్ ద్విజసత్తమాన్. 5

లక్ష్మణజ్ఞాంశ్చ గాంధర్వాన్
నైగమాంశ్చ విశేషతః
పాదాక్షరసమాసజ్ఞాన్
ఛందస్సు పరినిష్ఠితాన్. 6

కళామాత్రావిభాగజ్ఞాన్
జ్యోతిషే చ పరంగతాన్
క్రియాకల్పవిదశ్చైవ
తథా కావ్యవిదోజనాన్. 7

భాషాజ్ఞాన్ ఇంగితజ్ఞాంశ్చ
నైగమాంశ్చాప్యశేషతః
హేతూపచారకుశలాన్
వచనే చాఽపి హైతుకాన్. 8

ఛందోవిదః పురాణజ్ఞాన్
వైదికాన్ ద్విజసత్తమాన్
చిత్రజ్ఞాన్ వీత్తసూత్రజ్ఞాన్
గీతనృత్తవిశారదాన్. 9

శాస్త్రజ్ఞాన్ నీతినిపుణాన్
వేదాంతార్థప్రబోధకాన్
ఏతాన్ సర్వాన్ సమానీయ
గాతారౌ సమవేశయత్. 10

దృష్ట్వా మునిగణాః సర్వే
పార్థివాశ్చ మహౌజసః
పిబంత ఇవ చక్షుర్భ్యాం
రాజానం గాయకౌ చ తౌ. 11

ఊచుః పరస్పరం చేదం
సర్వ ఏవ సమంతతః
ఉభౌ రామస్య సదృశౌ
బింబాద్బింబమివోద్ధితౌ. 12

జటిలౌ యది న స్యాతాం
న వల్కలధరౌ యది
విశేషం నాఽధిగచ్ఛామో
గాయతో రాఘవస్య చ. 13

తేషాం సంవదతామేవం
శ్రోతౄణాం హర్షవర్ధనమ్
గేయం ప్రచక్రతుస్తత్ర
తావుభౌ మునిదారకౌ. 14

తతః ప్రవృత్తం మధురం
గాంధర్వమ్ అతిమానుషమ్
న చ తృప్తిం యయుః సర్వే
శ్రోతారో గానసంపదా. 15

ప్రవృత్తమ్ ఆదితఃపూర్వ
సర్గం నారదదర్శితమ్
తతః ప్రభృతి సర్గాంశ్చ
యావద్విංశత్యగాయతామ్. 16

తతోఽపరాహ్ణసమయే
రాఘవః సమభాషత
శ్రుత్వా వింశతిసర్గాంస్తాన్
భరతం భ్రాతృవత్సలః. 17

అష్టాదశ సహస్రాణి
సువర్ణస్య మహాత్మనోః
ప్రయచ్ఛ శీఘ్రం కాకుత్స్థ
యదన్యదభికాంక్షితమ్
దదౌ స శీఘ్రం కాకుత్స్థో
బాలయోర్వై పృథక్పృథక్. 18

దీయమానం సువర్ణం తు
నాఽగృహ్ణీతాం కుశీలవౌ
ఊచతుశ్చ మహాత్మానౌ
కిమనేనేతి విస్మితౌ. 19

వన్యేన ఫలమూలేన
నిరతౌ వనవాసినౌ
సువర్ణేన హిరణ్యేన
కిం కరిష్యావహే వనే. 20

తథా తయోః ప్రబ్రువతోః
కౌతూహలసమన్వితాః
శ్రోతారశ్చైవ రామశ్చ
సర్వ ఏవ సువిస్మితాః. 21

తస్య చైవాగమం రామః
కావ్యస్య శ్రోతుముత్సుకః

పప్రచ్ఛ తౌ మహాతేజాః
తావుభౌ మునిదారకౌ. 22

కిం ప్రమాణమిదం కావ్యం
కా ప్రతిష్ఠా మహాత్మనః
కర్తా కావ్యస్య మహతః
క్వ చాఽసౌ మునిపుంగవః. 23

పృచ్ఛంతం రాఘవం వాక్యమ్
ఊచతుర్మునిదారకౌ. 24

వాల్మీకిర్భగవాన్ కర్తా
సంప్రాప్తో యజ్ఞసంవిధమ్
యేనేదం చరితం తుభ్యమ్
అశేషం సంప్రదర్శితమ్. 25

సన్నిబద్ధం హి శ్లోకానాం
చతుర్వింశత్సహస్రకమ్
ఉపాఖ్యానశతం చైవ
భార్గవేణ తపస్వినా. 26

ఆదిప్రభృతి వై రాజన్
పంచసర్గ శతాని చ
కాండాని షట్కృతానీహ
సోత్తరాణి మహాత్మనా

కృతాని గురుణాఽస్మాకమ్
ఋషిణా చరితం తవ. 27

ప్రతిష్ఠా జీవితం యావత్
తావత్ సర్వస్య వర్తతే. 28

యది బుద్ధిః కృతా రాజన్
శ్రవణాయ మహారథ
కర్మాంతరే క్షణీభూతః
తచ్ఛృణుష్వ సహానుజః. 29

బాఢమిత్యబ్రవీద్రామః
తౌ చానుజ్ఞాప్య రాఘవమ్
ప్రహృష్టౌ జగ్మతుః స్థానం
యత్రాఽఽస్తే మునిపుంగవః. 30

రామోఽపి మునిభిః సార్ధం
పార్థివైశ్చ మహాత్మభిః
శ్రుత్వా తద్గీతిమాధుర్యం
కర్మశాలామ్ ఉపాగమత్. 31

శుశ్రావ తత్ తాళలయోపపన్నం
సర్గాన్వితం స స్వరశబ్దయుక్తమ్
తంత్రీలయవ్యంజనయోగయుక్తం
కుశీలవాభ్యాం పరిగీయమానమ్. 32

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుర్ణవతితమస్సర్గః (94)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచనవతితమస్సర్గః (95)

సభామధ్యమున సీతాదేవి తన పవిత్రతను నిరూపించుకొనుటకై శ్రీరాముని ఆదేశము

రామో బహూన్యహాన్యేవం
తద్గీతం పరమం శుభమ్
శుశ్రావ మునిభిః సార్ధం
పార్థివైః సహవానరైః. 1

తస్మిన్ గీతే తు విజ్ఞాయ
సీతాపుత్రౌ కుశీలవౌ
తస్యాః పరిషదో మధ్యే
రామో వచనమబ్రవీత్
దూతాన్ శుద్ధసమాచారాన్
ఆహూయాత్మమనీషయా. 2

మద్వచో బ్రూత గచ్ఛధ్వమ్
ఇతో భగవతోఽంతికమ్. 3

యది శుద్ధసమాచారా
యది వా వీతకల్మషా
కరోత్విహాత్మనః శుద్ధిమ్
అనుమాన్య మహామునిమ్. 4

ఛందం మునేశ్చ విజ్ఞాయ
సీతాయాశ్చ మనోగతమ్
ప్రత్యయం దాతుకామాయాః
తతః శంసత మే లఘు. 5

శ్వః ప్రభాతే తు శపథం
మైథిలీ జనకాత్మజా
కరోతు పరిషన్మధ్యే
శోధనార్థం మమైవ చ. 6

శ్రుత్వా తు రాఘవస్యైతత్
వచః పరమమద్భుతమ్
దూతాః సంప్రయయుర్వాటం
యత్రాఽఽస్తే మునిపుంగవః. 7

తే ప్రణమ్య మహాత్మానం
జ్వలంతమ్ అమితప్రభమ్
ఊచుస్తే రామవాక్యాని
మృదూని మధురాణి చ. 8

తేషాం తద్వ్యాహృతం శ్రుత్వా
రామస్య చ మనోగతమ్
విజ్ఞాయ సుమహాతేజా
మునిర్వాక్యమ్ అథాబ్రవీత్. 9

ఏవం భవతు భద్రం వో
యథా వదతి రాఘవః
తథా కరిష్యతే సీతా
దైవతం హి పతిః స్త్రియః. 10

తథోక్త్వా మునినా సర్వే
రామదూతా మహౌజసమ్
ప్రత్యేత్య రాఘవం క్షిప్రం
మునివాక్యం బభాషిరే. 11

తతః ప్రహృష్టః కాకుత్స్థ
శ్రుత్వా వాక్యం మహాత్మనః
ఋషీంస్తత్ర సమేతాంశ్చ
రాజ్ఞశ్చైవాఽభ్యభాషత. 12

భగవంతః స శిష్యా వై
సానుగశ్చ నరాధిపాః
పశ్యంతు సీతాశపథం
యశ్చైవాన్యోఽపి కాంక్షతే. 13

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
రాఘవస్య మహాత్మనః
సర్వేషామ్ ఋషిముఖ్యానాం
సాధువాదో మహాన్ అభూత్. 14

రాజానశ్చ మహాత్మానం
ప్రశంసంతి స్మ రాఘవమ్
ఉపపన్నం నరశ్రేష్ఠ
త్వయ్యేవ భువి నాఽన్యతః. 15

ఏవం వినిశ్చయం కృత్వా
శ్వో భూత ఇతి రాఘవః
విసర్జయామాస తదా
సర్వాంస్తాన్ శత్రుసూదనః. 16

ఇతి సంప్రవిచార్య రాజసింహః
శ్వోభూతే శపథస్య నిశ్చయం వై
విససర్జ మునీన్ నృపాంశ్చ సర్వాన్
స మహాత్మా మహతో మహానుభావః. 17

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచనవతితమస్సర్గః (95)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షణ్ణవతితమస్సర్గః (96)

సీతమ్మను వెంటనిడుకొని సభకు వచ్చిన వాల్మీకి మహర్షి. ఆమె సౌశీల్యము గురించి సదస్యుల సమక్షమున తెలుపుట

తస్యాం రజన్యాం వ్యుష్టాయాం
యజ్ఞవాటగతో నృపః
ఋషీన్ సర్వాన్ మహాతేజాః
శబ్దాపయతి రాఘవః. 1

వసిష్ఠో వామదేవశ్చ
జాబాలిరథ కాశ్యపః
విశ్వామిత్రో దీర్ఘతపా
దుర్వాసాశ్చ మహాతపాః. 2

పులస్త్యోఽపి తథా శక్తిః
భార్గవశ్చైవ వామనః
మార్కండేయశ్చ దీర్ఘాయుః
మౌద్గల్యశ్చ మహాయశాః. 3

గర్గశ్చ చ్యవనశ్చైవ
శతానందశ్చ ధర్మవిత్
భరద్వాజశ్చ తేజస్వీ
అగ్నిపుత్రశ్చ సుప్రభః. 4

నారదః పర్వతశ్చైవ
గౌతమశ్చ మహాయశాః
కాత్యాయనః సుయజ్ఞశ్చ
హ్యగస్త్యస్తపసాం నిధిః. 5

ఏతే చాఽన్యే చ బహవో
మునయః సంశితవ్రతాః
కౌతూహలసమావిష్టాః
సర్వ ఏవ సమాగతాః. 6

రాక్షసాశ్చ మహావీర్యా
వానరాశ్చ మహాబలాః
సర్వ ఏవ సమాజగ్ముః
మహాత్మానః కుతూహలాత్. 7

క్షత్రియా యే చ శూద్రాశ్చ
వైశ్యాశ్చైవ సహస్రశః
నానాదేశగతాశ్చైవ
బ్రాహ్మణాః సంశితవ్రతాః. 8

జ్ఞాననిష్ఠాః కర్మనిష్ఠాః
యోగనిష్ఠాస్తథాఽపరే
సీతాశపథవీక్షాఽర్థం
సర్వ ఏవ సమాగతాః. 9

తథా సమాగతం సర్వమ్
అశ్మభూతమివాచలమ్
శ్రుత్వా మునివరస్తూర్ణం
ససీతః సముపాగమత్. 10

తమ్ ఋషిం పృష్ఠతః సీతా
త్వన్వగచ్ఛత్ అవాఙ్ముఖీ
కృతాంజలిర్బాష్పగళా
కృత్వా రామం మనోగతమ్. 11

దృష్ట్వా శ్రుతిమివాఽఽయాంతీం
బ్రహ్మణమ్ అనుగామినీమ్
వాల్మీకేః పృష్ఠతః సీతాం
సాధువాదో మహాన్ అభూత్. 12

తతో హలహలాశబ్దః
సర్వేషామేవమాబభౌ
దుఃఖజన్మవిశాలేన
శోకేనాఽఽకులితాత్మనామ్. 13

సాధు రామేతి కేచిత్తు
సాధు సీతేతి చాఽపరే
ఉభావేవ తు తత్రాఽన్యే
ప్రేక్షకాః సంప్రచుక్రుశుః. 14

తతో మధ్యం జనౌఘస్య
ప్రవిశ్య మునిపుంగవః
సీతాసహాయో వాల్మీకిః
ఇతి హోవాచ రాఘవమ్. 15

ఇయం దాశరథే సీతా
సువ్రతా ధర్మచారిణీ
అపావాదైః పరిత్యక్తా
మమాశ్రమసమీపతః. 16

లోకాపవాదభీతస్య
తవ రామ మహావ్రత
ప్రత్యయం దాస్యతే సీతా
తదనుజ్ఞాతు మర్హసి. 17

ఇమౌ చ జానకీపుత్రౌ
ఉభౌ చ యమజాతకౌ
సుతౌ తవైవ దుర్ధర్షౌ
సత్యమేతద్బ్రవీమి తే. 18

ప్రచేతసోఽహం దశమః
పుత్రో రాఘవనందన
న స్మరామ్యనృతం వాక్యమ్
ఇమౌ తు తవ పుత్రకౌ. 19

బహువర్షసహస్రాణి
తపశ్చర్యా మయా కృతా
నోపాశ్నీయాం ఫలం తస్యా
దుష్టేయం యది మైథిలీ. 20

మనసా కర్మణా వాచా
భూతపూర్వం న కిల్బిషమ్
తస్యాః ఫలముపాశ్నీయామ్
అపాపా మైథిలీ యది. 21

అహం పంచసు భూతేషు
మనష్షష్ఠేషు రాఘవ
విచింత్య సీతాం శుద్ధేతి
జగ్రాగ వననిర్ఝరే. 22

ఇయం శుద్ధసమాచారా
అపాపా పతిదేవతా
లోకాపవాదభీతస్య
ప్రత్యయం తవ దాస్యతి. 23

తస్మాదియం నరవరాత్మజ శుద్ధభావా
దివ్యేన దృష్టివిషయేణ తదా ప్రవిష్టా
లోకాపవాదకలుషీకృతచేతసా యా
త్యక్తా త్వయా ప్రియతమా విదితాఽపి శుద్ధా. 24

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షణ్ణవతితమస్సర్గః (96)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తనవతితమస్సర్గః (97)

సీతాదేవి తన సౌశీల్యమును శపథపూర్వకముగా ప్రకటించుట భూమాత ఆ సాధ్విని తన యొడిలోనికి చేర్చుకొనుట

వాల్మీకినైవమ్ ఉక్తస్తు
రాఘవః ప్రత్యభాషత
ప్రాంజలిర్జగతో మధ్యే
దృష్ట్వా తాం వరవర్ణినీమ్. 1

ఏవమేతన్మహాభాగ
యథా వదసి ధర్మవిత్
ప్రత్యయస్తు మమ బ్రహ్మన్
తవ వాక్యైరకల్మషైః. 2

ప్రత్యయస్తు పురావృత్తో
వైదేహ్యాః సురసన్నిధౌ
శపథస్తు కృతస్తత్ర
తేన వేశ్మ ప్రవేశితా
లోకాపవాదో బలవాన్
యేన త్యక్తా హి మైథిలీ. 3

సేయం లోకభయాద్బ్రహ్మన్
అపాపేత్యభిజానతా
పరిత్యక్తా మయా సీతా
తద్భవాన్ క్షంతుమర్హతి. 4

జానామి చేమౌ పుత్రౌ మే
యమజాతౌ కుశీలవౌ
శుద్ధాయాం జగతో మధ్యే
మైథిల్యాం ప్రీతిరస్తు మే. 5

అభిప్రాయం తు విజ్ఞాయ
రామస్య సురసత్తమాః
సీతాయాః శపథే తస్మిన్
మహేంద్రాద్యా మహౌజసః. 6

పితామహం పురస్కృత్య
సర్వ ఏవ సమాగతాః. 7

ఆదిత్యా వసవో రుద్రా
హ్యశ్వినౌ సమరుద్గణాః
గంధర్వాఽప్సరసశ్చైవ
సర్వ ఏవ సమాగతాః. 8

సాధ్యాశ్చ విశ్వేదేవాశ్చ
సర్వే చ పరమర్షయః
నాగాః సుపర్ణాః సిద్ధాశ్చ
తే సర్వే హృష్టమానసాః
సీతాశపథసంభ్రాంతా
సర్వ ఏవ సమాగతా. 9

దృష్ట్వా దేవాన్ ఋషీంశ్చైవ
రాఘవః పునరబ్రవీత్

ప్రత్యయో మే సురశ్రేష్ఠా
ఋషివాక్యైరకల్మషైః. 10

శుద్ధాయాం జగతో మధ్యే
వైదేహ్యాం ప్రీతిరస్తు మే. 11

తతో వాయుః శుభః పుణ్యో
దివ్యగంధో మనోరమః
తజ్జనౌఘం సురశ్రేష్ఠో
హ్లాదయామాస సర్వతః. 12

తదద్భుతమివాచింత్యం
నిరీక్షంత సమాగతాః
మానవాః సర్వరాష్ట్రేభ్యః
పూర్వం కృతయుగే యథా. 13

సర్వాన్ సమాగతాన్ దృష్ట్వా
సీతా కాషాయవాసినీ
అబ్రవీత్ ప్రాంజలిర్వాక్యమ్
అధోదృష్టిరవాఙ్ముఖీ. 14

యథాఽహం రాఘవాదన్యం
మనసాఽపి న చింతయే
తథా మే మాధవీ దేవీ
వివరం దాతుమర్హతి. 15

మనసా కర్మణా వాచా
యథా రామం సమర్చయే
తథా మే మాధవీ దేవీ
వివరం దాతుమర్హతి. 16

యథైతత్ సత్యముక్తం మే
వేద్మి రామాత్ పరం న చ
తథా మే మాధవీ దేవీ
వివరం దాతుమర్హతి. 17

తథా శపంత్యాం వైదేహ్యాం
ప్రాదురాసీత్ తదద్భుతమ్
భూతలాదుత్థితం దివ్యం
సింహాసనమనుత్తమమ్. 18

ధ్రియమాణం శిరోభిస్తు
నాగైరమితవిక్రమైః
దివ్యం దివ్యేన వపుషా
దివ్యరత్నవిభూషితైః. 19

తస్మింస్తు ధరణీదేవీ
బాహుభ్యాం గృహ్య మైథిలీమ్
స్వాగతేనాఽభినంద్యైనామ్
ఆసనే చోపవేశయత్. 20

తామ్ ఆసనగతాం దృష్ట్వా
ప్రవిశంతీం రసాతలమ్
పుష్పవృష్టిః అవిచ్ఛిన్నా
దివ్యా సీతామ్ అవాకిరత్. 21

సాధుకారశ్చ సుమహాన్
దేవానాం సహసోత్థితః
సాధు సాధ్వితి వై సీతే
యస్యాస్తే శీలమీదృశమ్. 22

ఏవం బహువిధా వాచో
హ్యంతరిక్షగతాః సురాః
వ్యాజహ్రుః హృష్టమనసో
దృష్ట్వా సీతాప్రవేశనమ్. 23

యజ్ఞవాటగతాశ్చాపి
మునయః సర్వ ఏవ తే
రాజానశ్చ నరవ్యాఘ్రా
విస్మయాన్నోపరేమిరే. 24

అంతరిక్షే చ భూమౌ చ
సర్వే స్థావరజంగమాః
దానవాశ్చ మహాకాయాః
పాతాళే పన్నగాధిపాః. 25

కేచిద్వినేదుః సంహృష్టాః
కేచిద్ధ్యానపరాయణాః
కేచిద్రామం నిరీక్షంతే
కేచిత్ సీతామ్ అచేతనాః. 26

సీతాప్రవేశనం దృష్ట్వా
తేషామాసీత్ సమాగమః
తన్ముహూర్తమివాత్యర్థం
సమం సమ్మోహితం జగత్. 27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తనవతితమస్సర్గః (97)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టనవతితమస్సర్గః (98)

సీతమ్మ యెడబాటుతో దుఃఖించిన శ్రీరాముడు, ఊరడించిన బ్రహ్మదేవుడు

రసాతలం ప్రవిష్టాయాం
వైదేహ్యాం సర్వవానరాః
చుక్రుశుః సాధు సాధ్వీతి
మునయో రామసన్నిధౌ. 1

దండకాష్ఠమ్ అవష్టభ్య
బాష్పవ్యాకులితేక్షణః
అవాక్ఛిరా దీనమనా
రామో హ్యాసీత్ సుదుఃఖితః. 2

స రుదిత్వా చిరం కాలం
బహుశో బాష్పముత్సృజన్
క్రోధశోకసమావిష్టో
రామో వచనమబ్రవీత్. 3

అభూతపూర్వం శోకం మే
మనఃస్ప్రష్టుమివేచ్ఛతి
పశ్యతో మే యథా నష్టా
సీతా శ్రీరివ రూపిణీ. 4

సాఽదర్శనం పురా సీతా
లంకాం పారే మహోదధేః
తతశ్చాఽపి మయాఽఽనీతా
కిం పునర్వసుధాతలాత్. 5

వసుధే దేవి భవతి
సీతా నిర్యాత్యతాం మమ
దర్శయిష్యామి వా రోషం
యథా మామ్ అవగచ్ఛసి. 6

కామం శ్వశ్రూర్మమైవ త్వం
త్వత్సకాశాద్ధి మైథిలీ
కర్షతా హలహస్తేన
జనకేనోద్ధృతా పురా. 7

తస్మాన్నిరాత్యతాం సీతా
వివరం వా ప్రయచ్ఛమే
పాతాళే నాకపృష్ఠే వా
వసేయం సహితస్తయా. 8

ఆనయత్వం హి తాం సీతాం
మత్తోఽహం మైథిలీకృతే
న మే దాస్యతి చేత్ సీతాం
యథారూపాం మహీతలే. 9

సపర్వతవనాం కృత్స్నాం
విధమిష్యామి తే స్థితిమ్
నాశయిష్యామ్యహం భూమిం
సర్వమ్ ఆపో భవత్విహ. 10

ఏవం బ్రువాణే కాకుత్స్థే
క్రోధశోకసమన్వితే
బ్రహ్మా సురగణైః సార్ధమ్
ఉవాచ రఘునందనమ్. 11

రామ రామ న సంతాపం
కర్తుమ్ అర్హసి సువ్రత
స్మర త్వం పూర్వకం భావం
మంత్రం చాఽమిత్రకర్శన. 12

న ఖలు త్వాం మహాబాహో
స్మారయేయమ్ అనుత్తమమ్
ఇమం ముహూర్తం దుర్ధర్ష
స్మర త్వం జన్మ వైష్ణవమ్. 13

సీతా హి విమలా సాధ్వీ
తవ పూర్వపరాయణ
నాగలోకం సుఖం ప్రాయాత్
త్వదాశ్రయతపోబలాత్. 14

స్వర్గే తే సంగమో భూయో
భవిష్యతి న సంశయః
అస్యాస్తు పరిషన్మధ్యే
యద్బ్రవీమి నిబోధ తత్. 15

ఏతదేవ హి కావ్యం తే
కావ్యానామ్ ఉత్తమం శ్రుతమ్
సర్వం విస్తరతో రామ
వ్యాఖ్యాస్యతి న సంశయః. 16

జన్మప్రభృతి తే వీర
సుఖదుఃఖోపసేవనమ్
భవిష్యత్తుత్తరం చేహ
సర్వం వాల్మీకినా కృతమ్. 17

ఆదికావ్యమిదం రామ
త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్
న హ్యన్యోఽర్హతి కావ్యానాం
యశోభాగ్రాఘవాదృతే. 18

శ్రుతం తే పూర్వమేతద్ధి
మయా సర్వం సురైః సహ
దివ్యమ్ అద్భుతరూపం చ
సత్యవాక్యమ్ అనావృతమ్. 19

స త్వం పురుషశార్దూల
ధర్మేణ సుసమాహితః
శేషం భవిష్యం కాకుత్స్థ
కావ్యం రామాయణం శృణు. 20

ఉత్తరం నామ కావ్యస్య
శేషమ్ అత్ర మహాయశః
తచ్ఛృణుష్వ మహాతేజ
ఋషిభిః సార్ధముత్తమమ్. 21

న ఖల్వన్యేన కాకుత్స్థ
శ్రోతవ్యమ్ ఇదముత్తమమ్
పరమం ఋషిణా వీర
త్వయైవ రఘునందన. 22

ఏతావదుక్త్వా వచనం
బ్రహ్మా త్రిభువనేశ్వరః
జగామ త్రిదివం దేవో
దేవైః సహ సబాంధవైః. 23

యే చ తత్ర మహాత్మాన
ఋషయో బ్రహ్మలౌకికాః
బ్రహ్మణా సమనుజ్ఞాతా
న్యవర్తంత మహౌజసః
ఉత్తరం శ్రోతుమనసో
భవిష్యం యచ్చ రాఘవే. 24

తతో రామః శుభాం వాణీం
దేవదేవేన భాషితామ్
శ్రుత్వా పరమతేజస్వీ
వాల్మీకిమ్ ఇదమబ్రవీత్. 25

భగవన్ శ్రోతుమనస
ఋషయో బ్రహ్మలౌకికాః
భవిష్యదుత్తరం యన్మే
శ్వోభూతే సంప్రవర్తతామ్. 26

ఏవం వినిశ్చయం కృత్వా
సంప్రగృహ్య కుశీలవౌ
తం జనౌఘం విసృజ్యాఽథ
పర్ణశాలామ్ ఉపాగమత్
తామేవ శోచతః సీతాం
సా వ్యతీయాయ శర్వరీ. 27

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టనవతితమస్సర్గః (98)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోనశతతమస్సర్గః (99)

శ్రీరాముని రాజ్యపాలనము

రజాన్యాం తు ప్రభాతాయాం
సమానీయ మహామునీన్
గీయతామ్ అవిశంకాభ్యాం
రామః పుత్రావువాచ హ. 1

తతః సముపవిష్టేషు
బ్రహ్మర్షిషు మహాత్మసు
భవిష్యదుత్తరం కావ్యం
జగతుస్తౌ కుశీలవౌ. 2

ప్రవిష్టాయాం తు సీతాయాం
భూతలం సత్యసంపదా
తస్యాఽవసానే యజ్ఞస్య
రామః పరమదుర్మనాః. 3

అపశ్యమానో వైదేహీం
మేనే శూన్యమిదం జగత్
శోకేన పరమాయత్తో
న శాంతిం మనసాఽగమత్. 4

విసృజ్య పార్థివాన్ సర్వాన్
ఋక్షవానరరాక్షసాన్
జనౌఘం విప్రముఖ్యానాం
విత్తపూర్వం విసృజ్య చ. 5

ఏవం సమాప్య యజ్ఞం తు
విధివత్ స తు రాఘవః
తతో విసృజ్య తాన్ సర్వాన్
రామో రాజీవలోచనః. 6

హృది కృత్వా తదా సీతామ్
అయోధ్యాం ప్రవివేశ
హ ఇష్టయజ్ఞో నరపతిః
పుత్రద్వయసమన్వితః. 7

న సీతాయాః పరాం భార్యాం
వవ్రే స రఘునందనః
యజ్ఞే యజ్ఞే చ పత్న్యర్థం
జానకీ కాంచనీ భవత్. 8

దశవర్షసహస్రాణి
వాజిమేధాన్ అథాఽకరోత్
వాజపేయాన్ దశగుణాన్
తథా బహుసువర్ణకాన్. 9

అగ్నిష్టోమాతిరాత్రాభ్యాం
గోసవైశ్చ మహాధనైః
ఈజే క్రతుభిరన్యైశ్చ
స శ్రీమాన్ ఆప్తదక్షిణైః. 10

ఏవం స కాలః సుమహాన్
రాజ్యస్థస్య మహాత్మనః
ధర్మే ప్రయతమానస్య
వ్యతీయాద్రాఘవస్య తు. 11

అనురంజంతి రాజానమ్
అహన్యహని రాఘవమ్
ఋక్షవానరరక్షాంసి
స్థితా రామస్య శాసనే. 12

కాలే వర్షతి పర్జన్యః
సుభిక్షం విమలా దిశః
హృష్టపుష్టజనాఽఽకీర్ణం
పురం జనపదస్తథా. 13

నాఽకాలే మ్రియతే కశ్చి
న్న వ్యాధిః ప్రాణినాం తథా
నాఽనర్థో విద్యతే కశ్చిత్
రామే రాజ్యం ప్రశాసతి. 14

అథ దీర్ఘస్య కాలస్య
రామమాతా యశస్వినీ
పుత్రపౌత్రైః పరివృతా
కాలధర్మమ్ ఉపాగమత్. 15

అన్వియాయ సుమిత్రా చ
కైకేయీ చ యశస్వినీ
ధర్మం కృత్వా బహువిధం
త్రిదివే పర్యవస్థితా. 16

సర్వాః ప్రముదితాః స్వర్గే
రాజ్ఞా దశరథేన చ
సమాగతా మహాభాగాః
సర్వధర్మం చ లేభిరే. 17

తాసాం రామో మహాదానం
కాలే కాలే ప్రయచ్ఛతి
మాతౄణామ్ అవిశేషేణ
బ్రాహ్మణేషు తపస్విషు. 18

పిత్ర్యాణి బహురత్నాని
యజ్ఞాన్ పరమదుస్తరాన్
చకార రామో ధర్మాత్మా
పితౄన్ దేవాన్ వివర్ధయన్. 19

ఏవం వర్షసహస్రాణి
బహూన్యథ యయుః సుఖమ్
యజ్ఞైర్బహువిధం ధర్మం
వర్ధయానస్య సర్వదా. 20

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోనశతతమస్సర్గః (99)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - శతతమస్సర్గః (100)

గంధర్వదేశమును ఆక్రమించుమని భరతునికి శ్రీరాముని ఆదేశము

కస్యచిత్త్వథ కాలస్య
యుధాజిత్ కేకయో నృపః
స్వగురుం ప్రేషయామాస
రాఘవాయ మహాత్మనే
గార్గ్యమ్ అంగిరసః పుత్రం
బ్రహ్మర్షిమ్ అమితప్రభమ్. 1

దశ చాఽశ్వసహస్రాణి
ప్రీతిదానమ్ అనుత్తమమ్. 2

కంబళాని చ రత్నాని
చిత్రవస్త్రమ్ అథోత్తమమ్
రామాయ ప్రదదౌ రాజా
శుభాన్యాభరణాని చ. 3

శ్రుత్వా తు రాఘవో ధీమాన్
బ్రహ్మర్షిం గార్గ్యమాగతమ్
మాతులస్యాఽశ్వపతినః
ప్రహితం తన్మహద్ధనమ్. 4

ప్రత్యుద్గమ్య చ కాకుత్స్థః
క్రోశమాత్రం సహాఽనుజః
గార్గ్యం సంపూజయామాస
యథా శక్రో బృహస్పితమ్. 5

తథా సంపూజ్య తమృషిం
తద్ధనం ప్రతిగృహ్యా చ
పృష్ట్వా ప్రతిపదం సర్వం
కుశలం మాతులస్య చ
ఉపవిష్టం మహాభాగం
రామః ప్రష్టుం ప్రచక్రమే. 6

కిమాహ మాతులో వాక్యం
యదర్థం భగవన్నిహ
ప్రాప్తో వాక్యవిదాం శ్రేష్ఠః
సాక్షాదివ బృహస్పతిః. 7

రామస్య భాషితం శ్రుత్వా
మహర్షిః కార్యవిస్తరమ్
వక్తుమ్ అద్భుతసంకాశం
రాఘవాయోపచక్రమే. 8

మాతులస్తే మహాబాహో
వాక్యమాహ నరర్షభ
యుధాజిత్ ప్రీతిసంయుక్తం
శ్రూయతాం యది రోచతే. 9

అయం గంధర్వవిషయః
ఫలమూలోపశోభితః

సింధోరుభయతః పార్శ్వే
దేశః పరమశోభనః. 10

తం చ రక్షంతి గంధర్వాః
సాయుధా యుద్ధకోవిదాః
శైలూషస్య సుతా వీర
త్రికోట్యో వై మహాబలాః. 11

తాన్ వినిర్జిత్య కాకుత్స్థ
గంధర్వనగరం శుభమ్
నివేశయ మహాబాహో
స్వపురే సుసమాహితః. 12

అన్యస్య న గతిస్తత్ర
దేశః పరమశోభనః
రోచతాం తే మహాబాహో
నాఽహంత్వామ్ అహితంవదే. 13

తచ్ఛ్రుత్వా రాఘవః ప్రీతో
మహర్షేర్మాతులస్య చ
ఉవాచ బాఢమిత్యేవ
భరతం చాఽన్వవైక్షత. 14

సోఽబ్రవీద్రాఘవః ప్రీతః
సాంజలిప్రగ్రహో ద్విజమ్
ఇమౌ కుమారౌ తం దేశం
బ్రహ్మర్షే విజరిష్యతః. 15

భరతస్యాఽఽత్మజౌ వీరౌ
తక్షః పుష్కల ఏవ చ
మాతులేన సుగుప్తౌ తు
ధర్మేణ సుసమాహితౌ. 16

భరతం చాఽగ్రతః కృత్వా
కుమారౌ సబలానుగౌ
నిహత్య గంధర్వసుతాన్
ద్వే పురే విభజిష్యతః. 17

నివేశ్య తే పురవరే
ఆత్మజౌ సన్నివేశ్య చ
ఆగమిష్యతి మే భూయః
సకాశమ్ అతిధార్మికః. 18

బ్రహ్మర్షిమ్ ఏవముక్త్వా తు
భరతం సబలానుగమ్
ఆజ్ఞాపయామాస తదా
కుమారౌ చాఽభ్యషేచయత్. 19

నక్షత్రేణ చ సౌమ్యేన
పురస్కృత్యాంగిరః సుతమ్
భరతః సహ సైన్యేన
కుమారాభ్యాం వినిర్యయౌ. 20

సా సేనా శక్రయుక్తేవ
నరగాన్నిర్యయావథ
రాఘవానుగతా దూరం
దురాధర్షా సురైరపి. 21

మాంసాదాని చ సత్త్వాని
రక్షాంసి సుమహాంతి చ

అనుజగ్ముర్హి భరతం
రుధిరస్య పిపాసయా. 22

భూతగ్రామాశ్చ బహవో
మాంసభక్షాః సుదారుణాః
గంధర్వపుత్రమాంసాని
భోక్తుకామాః సహస్రశః. 23

సింహవ్యాఘ్రవరాహాణాం
ఖేచరాణాం చ పక్షిణామ్
బహూని వై సహస్రాణి
సేనాయా యయురగ్రతః. 24

అధ్యర్ధమాసమ్ ఉషితా
పథి సేనా నిరామయా
హృష్టపుష్టజనాకీర్ణా
కేకయం సముపాగమత్. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే శతతమస్సర్గః (100)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకోత్తరశతతమస్సర్గః (101)

గంధర్వులను వధించిన భరతుడు

శ్రుత్వా సేనాపతిం ప్రాప్తం
భరతం కేకయాధిపః
యుధాజిద్గార్గ్యసహితం
పరాం ప్రీతిమ్ ఉపాగమత్. 1

స నిర్యయౌ జనౌఘేన
మహతా కేకయాధిపః
త్వరమాణోఽభిచక్రామ
గంధర్వాన్ కామరూపిణః. 2

భరతశ్చ యుధాజిచ్చ
సమేతౌ లఘువిక్రమైః
గంధర్వనగరం ప్రాప్తౌ
సబలౌ సపదానుగౌ. 3

శ్రుత్వా తు భరతం ప్రాప్తం
గంధర్వాస్తే సమాగతాః
యోద్ధుకామా మహావీర్యా
వ్యనదన్ వై సమంతతః. 4

తతః సమభవద్యుద్ధం
తుములం రోమహర్షణమ్
సప్తరాత్రం మహాభీమం
న చాఽన్యతరయోర్జయః. 5

ఖడ్గశక్తిధనుర్గ్రాహా
నద్యః శోణితసంస్రవాః
నృకళేబరవాహిన్యః
ప్రవృత్తాః సర్వతో దిశమ్. 6

తతో రామానుజః క్రుద్ధః
కాలస్యాస్త్రం సుదారుణమ్
సంవర్తం నామ భరతో
గంధర్వేష్వభ్యచోదయత్. 7

తే బద్ధాః కాలపాశేన
సంవర్తేన విదారితాః
క్షణేనాఽభిహతాస్తేన
తిస్రః కోట్యో మహాత్మనామ్. 8

తం ఘాతం ఘోరసంకాశం
న స్మరంతి దివౌకసః
నిమేషాంతరమాత్రేణ
తాదృశానాం మహాత్మనామ్. 9

హతేషు తేషు సర్వేషు
భరతః కైకయీసుతః
నివేశయామాస తదా
సమృద్ధే ద్వే పురోత్తమే. 10

తక్షం తక్షశిలాయాం తు
పుష్కలం పుష్కలావతే
గంధర్వదేశో రుచిరో
గాంధారవిషయే చ సః. 11

ధనరత్నౌఘసంపూర్ణే
కాననైః ఉపశోభితే
అన్యోన్యసంఘర్షకృతే
స్పర్ధయా గుణవిస్తరైః. 12

ఉభే సురుచిరప్రఖ్యే
వ్యవహారైః అకిల్బిషైః
ఉద్యానయానసంపూర్ణే
సువిభక్తాంతరాపణే. 13

ఉభే పురవరే రమ్యే
విస్తరైః ఉపశోభితే
గృహముఖ్యైః సురుచిరై
విమానసమవర్ణిభిః. 14

శోభితే శోభనీయైశ్చ
దేవాయతనవిస్తరైః
తాలైస్తమాలైస్తిలకైః
వకుళైః ఉపశోభితే. 15

నివేశ్య పంచభిర్వర్షైః
భరతో రాఘవానుజః
పునరాయాన్మహాబాహుః
అయోధ్యాం కైకయీసుతః. 16

సోఽభివాద్య మహాత్మానం
సాక్షాద్ధర్మమివాపరమ్
రాఘవం భరతః శ్రీమాన్
బ్రహ్మాణమివ వాసవః. 17

శశంస చ యథావృత్తం
గంధర్వవధముత్తమమ్
నివేశనం చ దేశస్య
శ్రుత్వా ప్రీతోఽస్య రాఘవః. 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ఏకోత్తరశతతమస్సర్గః (101)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ద్వ్యుత్తరశతతమస్సర్గః (102)

కారుపథదేశమున వేర్వేరు రాజ్యములకు లక్ష్మణకుమారులను పట్టాభిషిక్తులను గావించుట

తచ్ఛ్రుత్వా హర్షమాపేదే
రాఘవో భ్రాతృభిః సహ
వాక్యం చాఽద్భుతసంకాశం
తదా ప్రోవాచ లక్ష్మణమ్. 1

ఇమౌ కుమారౌ సౌమిత్రే
తవ ధర్మవిశారదౌ
అంగదశ్చంద్రకేతుశ్చ
రాజ్యార్థే దృఢవిక్రమౌ. 2

ఇమౌ రాజ్యేఽభిషేక్ష్యామి
దేశః సాధు విధీయతామ్
రమణీయో హ్యసంబాధో
రమేతాం యత్ర ధన్వినౌ. 3

న రాజ్ఞో యత్ర పీడా స్యాత్
నాఽఽశ్రమాణాం వినాశనమ్
స దేశో దృశ్యతాం సౌమ్య
నాఽపరాధ్యామహే యథా. 4

తథోక్తవతి రామే తు
భరతః ప్రత్యువాచ హ
అయం కారుపథో దేశో
రమణీయో నిరామయః. 5

నివేశ్యతాం తత్ర పురమ్
అంగదస్య మహాత్మనః
చంద్రకేతోః సురుచిరం
చంద్రకాంతం నిరామయమ్. 6

తద్వాక్యం భరతేనోక్తం
ప్రతిజగ్రాహ రాఘవః
తం చ కృత్వా వశే దేశమ్
అంగదస్య న్యవేశయత్. 7

అంగదీయా పురీ రమ్యా
హ్యంగదస్య నివేశితా
రమణీయా సుగుప్తా చ
రామేణాఽక్లిష్టకర్మణా. 8

చంద్రకేతోస్తు మల్లస్య
మల్లభూమ్యాం నివేశితా
చంద్రకాంతేతి విఖ్యాతా
దివ్యా స్వర్గపురీ యథా. 9

తతో రామః పరాం ప్రీతిం
లక్ష్మణో భరతస్తథా
యయుర్యుద్ధే దురాధర్షా
అభిషేకం చ చక్రిరే. 10

అభిషిచ్య కుమారౌ స
ప్రస్థాపయతి రాఘవః
అంగదం పశ్చిమాం భూమిం
చంద్రకేతుమ్ ఉదఙ్ముఖమ్. 11

అంగదం చాఽపి సౌమిత్రిః
లక్ష్మణోఽనుజగామ హ
చంద్రకేతోస్తు భరతః
పార్ష్ణి గ్రాహో బభూవ హ. 12

లక్ష్మణస్త్వంగదీయాయాం
సంవత్సరమథోషితః
పుత్రే స్థితే దురాధర్షే
అయోధ్యాం పునరాగమత్. 13

భరతోఽపి తథైవోష్య
సంవత్సరమతోఽధికమ్
అయోధ్యాం పునరాగమ్య
రామపాదౌ ఉపాస్త సః. 14

ఉభౌ సౌమిత్రిభరతౌ
రామపాదావనువ్రతౌ
కాలం గతమపి స్నేహాన్న
జిజ్ఞాతేఽతిధార్మికౌ. 15

ఏవం వర్షసహస్రాణి
దశ తేషాం యయుస్తదా
ధర్మే ప్రయతమానానాం
పౌరకార్యేషు నిత్యదా. 16

విహృత్య కాలం పరిపూర్ణమానసాః
శ్రియా వృతా ధర్మపురే సుసంస్థితాః
త్రయః సమిద్ధా ఇవ దీప్తతేజసో
మహాధ్వరే సాధు హుతాస్త్రయోఽగ్నయః
. 17

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే ద్వ్యుత్తరశతతమస్సర్గః (102)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - త్ర్యుత్తరశతతమస్సర్గః (103)

శ్రీరాముని వద్దకు కాలపురుషుని పంపిన బ్రహ్మదేవుడు

కస్యచిత్త్వథ కాలస్య
రామే ధర్మపథే స్థితే
కాలస్తాపసరూపేణ
రాజద్వారమ్ ఉపాగమత్. 1

సోఽబ్రవీ ల్లక్ష్మణం వాక్యం
ధృతిమంతం యశస్వినమ్
మాం నివేదయ రామాయ
సంప్రాప్తం కార్యగౌరవాత్. 2

దూతోఽస్మ్య తిబలస్యాఽహం
మహర్షేః అమితౌజసః
రామం దిదృక్షురాయాతః
కార్యేణ హి మహాబల. 3

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
సౌమిత్రిస్త్వరయాఽన్వితః
న్యవేదయత రామాయ
తాపసం తం సమాగతమ్. 4

జయస్వ రామధర్మేణ
ఉభౌ లోకౌ మహాద్యుతే
దూతస్త్వాం ద్రష్టుమాయాతః
తపసా భాస్కరప్రభః. 5

తద్వాక్యం లక్ష్మణేనోక్తం
శ్రుత్వా రామ ఉవాచ హ
ప్రవేశ్యతాం మునిస్తాత
మహౌజాః తస్య వాక్యధృత్. 6

సౌమిత్రిస్తు తథేత్యుక్త్వా
ప్రావేశయత తం మునిమ్
జ్వలంతమివ తేజోభిః
ప్రదహంతమివాంశుభిః. 7

సోఽభిగమ్య రఘుశ్రేష్ఠం
దీప్యమానం స్వతేజసా
ఋషిర్మధురయా వాచా
వర్ధస్వేత్యాహ రాఘవమ్. 8

తస్మై రామో మహాతేజాః
పూజామ్ అర్ఘ్యపురోగమామ్
దదౌ కుశలమవ్యగ్రం
ప్రష్టుమేవోపచక్రమే. 9

పృష్టశ్చ కుశలం తేన
రామేణ వదతాం వరః
ఆసనే కాంచనే దివ్యే
నిషసాద మహాయశాః. 10

తమువాచ తతో రామః
స్వాగతం తే మహామునే
ప్రాపయస్వ చ వాక్యాని
యతో దూతస్త్వమాగతః. 11

చోదితే రాజసింహేన
మునిర్వాక్యమ్ అభాషత
ద్వంద్వమేతత్ ప్రవక్తవ్యం
హితం వై యద్యపేక్ష్యసే. 12

యః శృణోతి నిరీక్షేద్వా
స వధ్యో భవితా తవ
భవేద్వై మునిముఖ్యస్య
వచనం యద్యపేక్షసే. 13

స తథేతి ప్రతిజ్ఞాయ
రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్
ద్వారి తిష్ఠ మహాబాహో
ప్రతిహారం విసర్జయ. 14

స మే వధ్యః ఖలు భవేత్
కథాద్వంద్వం సమీరితామ్
ఋషేర్మమ చ సౌమిత్రే
పశ్యేద్వా శృణుయాచ్చ యః. 15

తతో నిక్షిప్య కాకుత్స్థో
లక్ష్మణం ద్వారి సంగ్రహమ్
తమువాచ మునే వాక్యం
కథయస్వేతి రాఘవః. 16

యత్ తే మనీషితం వాక్యం
యేన వాఽసి సమాహితః
కథయస్వాఽవిశంకస్త్వం
మమాఽపి హృది వర్తతే. 17

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే త్ర్యుత్తరశతతమస్సర్గః (103)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - చతురుత్తరశతతమస్సర్గః (104)

అవతారప్రయోజనము నెరవేరినదని శ్రీరామునికి బ్రహ్మదేవుని సందేశమును తెలిపిన కాలపురుషుడు

శృణు రాజన్ మహాసత్త్వ
యదర్థమ్ అహమాగతః
పితామహేన దేవేన
ప్రేషితోఽస్మి మహాబల. 1

తవాఽహం పూర్వసద్భావే
పుత్రః పరపురంజయ
మాయాసంభావితో వీర
కాలః సర్వసమాహరః. 2

పితామహశ్చ భగవాన్
ఆహ లోకపతిః ప్రభుః
సమయస్తే కృతః సౌమ్య
లోకాన్ సంపరిరక్షితుమ్. 3

సంక్షిప్య చ పురా లోకాన్
మాయయా స్వయమేవ హి
మహార్ణవే శయానోఽప్సు
మాం త్వం పూర్వమ్ అజీజనః. 4

భోగవంతం తతో నాగమ్
అనంతమ్ ఉదకేశయమ్
మాయయా జనయిత్వా త్వం
ద్వౌ చ సత్త్వౌ మహాబలౌ. 5

మధుం చ కైటభం చైవ
యయోరస్థిచయైర్వృతా
ఇయం పర్వతసంబాధా
మేదినీ చాఽభవన్మహీ. 6

పద్మే దివ్యేఽర్కసంకాశే
నాభ్యామ్ ఉత్పాద్య మామపి
ప్రాజాపత్యం త్వయా కర్మ
మయి సర్వం నివేశితమ్. 7

సోఽహం సన్న్యస్తభారో హి
త్వామ్ ఉపాసే జగత్పతిమ్
రక్షాం విధత్స్వ భూతేషు
మమ తేజస్కరో భవాన్. 8

తతస్త్వమపి దుర్ధర్షాత్
తస్మాద్భావాత్ సనాతనాత్
రక్షార్థం సర్వభూతానాం
విష్ణుత్వమ్ ఉపజగ్మివాన్. 9

అదిత్యాం వీర్యవాన్ పుత్రో
భ్రాతౄణాం వీర్యవర్ధనః
సముత్పన్నేషు కృత్యేషు
తేషాం సాహ్యాయ కల్పసే. 10

స త్వం విత్రాస్యమానాసు
ప్రజాసు జగతాం వర
రావణస్య వధాకాంక్షీ
మానుషేషు మనోऽదధాః. 11

దశవర్షసహస్రాణి
దశవర్షశతాని చ
కృత్వా వాసస్య నియతిం
స్వయమేవాత్మనా పురా. 12

స త్వం మనోమయః పుత్రః
పూర్ణాయుర్మానుషేష్విహ
కాలోऽయం తే నరశ్రేష్ఠ
సమీపమ్ ఉపవర్తితుమ్. 13

యది భూయో మహారాజ
ప్రజా ఇచ్ఛస్యుపాసితుమ్
వస వా వీర భద్రం తే
ఏవమాహ పితామహః. 14

అథవా విజిగీషా తే
సురలోకాయ రాఘవ
సనాథా విష్ణునా దేవా
భవంతు విగతజ్వరాః. 15

శ్రుత్వా పితామహేనోక్తం
వాక్యం కాలసమీరితమ్
రాఘవః ప్రహసన్ వాక్యం
సర్వసంహారమబ్రవీత్. 16

శ్రుత్వా మే దేవదేవస్య
వాక్యం పరమమద్భుతమ్
ప్రీతిర్హి మహతీ జాతా
తవాऽऽగమనసంభవా. 17

త్రయాణామపి లోకానాం
కార్యార్థం మమ సంభవః
భద్రం తేऽస్తు గమిష్యామి
యత ఏవాహమాగతః. 18

హృద్గతో హ్యసి సంప్రాప్తో
న మే తత్ర విచారణా
మయా హి సర్వకృత్యేషు
దేవానాం వశవర్తినామ్
స్థాతవ్యం సర్వసంహార
యథాహ్యాహ పితామహః. 19

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతురుత్తరశతతమస్సర్గః (104)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - పంచోత్తరశతతమస్సర్గః (105)

దుర్వాసునికి భయపడి మునిరాకను గురించి శ్రీరామునికి తెలిపిన లక్ష్మణుడు

తథా తయోః సంవదతోః
దుర్వాసా భగవాన్ ఋషిః
రామస్య దర్శనాకాంక్షీ
రాజద్వారమ్ ఉపాగమత్. 1

సోఽభిగమ్య చ సౌమిత్రిమ్
ఉవాచ ఋషిసత్తమః
రామం దర్శయ మే శీఘ్రం
పురా మేఽర్థోఽతివర్తతే. 2

మునేస్తు భాషితం శ్రుత్వా
లక్ష్మణః పరవీరహా
అభివాద్య మహాత్మానం
వాక్యమేతదువాచ హ. 3

కిం కార్యం బ్రూహి భగవన్
కో వాఽర్థః కిం కరోమ్యహమ్
వ్యగ్రో హి రాఘవో బ్రహ్మన్
ముహూర్తం ప్రతిపాల్యతామ్. 4

తచ్ఛ్రుత్వా ఋషిశార్దూలః
క్రోధేన కలుషీకృతః
ఉవాచ లక్ష్మణం వాక్యం
నిర్దహన్నివ చక్షుషా. 5

అస్మిన్ క్షణే మాం సౌమిత్రే
రామాయ ప్రతివేదయ
అస్మిన్ క్షణే మాం సౌమిత్రే
న నివేదయసే యది. 6

విషయం త్వాం పురం చైవ
శపిష్యే రాఘవం తథా
భరతం చైవ సౌమిత్రే
యుష్మాకం యా చ సంతతిః
న హి శక్ష్యామ్యహం భూయో
మన్యుం ధారయితుం హృది. 7

తచ్ఛ్రుత్వా ఘోరసంకాశం
వాక్యం తస్య మహాత్మనః
చింతయామాస మనసా
తస్య వాక్యస్య నిశ్చయమ్. 8

ఏకస్య మరణం మేఽస్తు
మా భూత్ సర్వవినాశనమ్
ఇతి బుద్ధ్వా వినిశ్చిత్య
రాఘవాయ న్యవేదయత్. 9

లక్ష్మణస్య వచః శ్రుత్వా
రామః కాలం విసృజ్య చ

నిసృత్య త్వరితం రాజా
అత్రేః పుత్రం దదర్శ హ. 10

సోఽభివాద్య మహాత్మానం
జ్వలంతమివ తేజసా
కిం కార్యమితి కాకుత్స్థః
కృతాంజలిరభాషత. 11

తద్వాక్యం రాఘవేణోక్తం
శ్రుత్వా మునివరః ప్రభుమ్
ప్రత్యాహ రామం దుర్వాసాః
శ్రూయతాం ధర్మవత్సల. 12

అద్య వర్షసహస్రస్య
సమాప్తిస్తపసో మమ
సోఽహం భోజనమిచ్ఛామి
యథా సిద్ధం తవాఽనఘ. 13

తచ్ఛ్రుత్వా వచనం రాజా
రాఘవః ప్రీతమానసః
భోజనం మునిముఖ్యాయ
యథాసిద్ధమ్ ఉపాహరత్. 14

స తు భుక్త్వా మునిశ్రేష్ఠః
తదన్నమ్ అమృతోపమమ్
సాధు రామేతి సంభాష్య
స్వమాశ్రమముపాగమత్. 15

తస్మిన్ గతే మునివరే
స్వాశ్రమం లక్ష్మణాగ్రజః
సంస్మృత్య కాలవాక్యాని
తతో దుఃఖమ్ ఉపాగమత్. 16

దుఃఖేన చ సుసంతప్తః
స్మృత్వా తద్ఘోరదర్శనమ్
అవాఙ్ముఖో దీనమనా
వ్యాహర్తుం న శశాక హ. 17

తతో బుద్ధ్యా వినిశ్చిత్య
కాలవాక్యాని రాఘవః
నైతదస్తీతి నిశ్చిత్య
తూష్ణీమ్ ఆసీన్మహాయశాః. 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే పంచోత్తరశతతమస్సర్గః (105)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - షడుత్తరశతతమస్సర్గః (106)

వసిష్ఠుని సూచనపై లక్ష్మణుని పరిత్యజించిన శ్రీరాముడు. సశరీరముగా స్వర్గమునకు చేరుకున్న లక్ష్మణుడు

అవాఙ్ముఖమథో దీనం
దృష్ట్వా సోమమివాప్లుతమ్
రాఘవం లక్ష్మణో వాక్యం
హృష్టో మధురమబ్రవీత్. 1

న సంతాపం మహాబాహో
మదర్థం కర్తుమర్హసి
పూర్వనిర్మాణబద్ధా హి
కాలస్య గతిరీదృశీ. 2

జహి మాం సౌమ్య విస్రబ్ధం
ప్రతిజ్ఞాం పరిపాలయ
హీనప్రతిజ్ఞాః కాకుత్స్థ
ప్రయాంతి నరకం నరాః. 3

యది ప్రీతిర్మహారాజ
యద్యనుగ్రాహ్యతా మయి
జహి మాం నిర్విశంకస్త్వం
ధర్మం వర్ధయ రాఘవ. 4

లక్ష్మణేన తథోక్తస్తు
రామః ప్రచలితేంద్రియః
మంత్రిణః సముపానీయ
తథైవ చ పురోధసమ్. 5

అబ్రవీచ్చ తదా వృత్తం
తేషాం మధ్యే స రాఘవః
దుర్వాసోభిగమం చైవ
ప్రతిజ్ఞాం తాపసస్య చ. 6

తచ్ఛ్రుత్వా మంత్రిణః సర్వే
సోపాధ్యాయాః సమాసత
వసిష్ఠస్తు మహాతేజా
వాక్యమేతదువాచ హ. 7

దృష్టమేతన్మహాబాహో
క్షయం తే రోమహర్షణమ్
లక్ష్మణేన వియోగశ్చ
తవ రామ మహాయశః. 8

త్యజైనం బలవాన్ కాలో
మా ప్రతిజ్ఞాం వృథా కృథాః
వినష్టాయాం ప్రతిజ్ఞాయాం
ధర్మోఽపి చ లయం వ్రజేత్. 9

తతో ధర్మే వినష్టే తు
త్రైలోక్యం సచరాచరమ్
సదేవర్షిగణం సర్వం
వినశ్యేత్తు న సంశయః. 10

స త్వం పురుషశార్దూల
త్రైలోక్యస్యాభిపాలనాత్
లక్ష్మణేన వినా చాఽద్య
జగత్ స్వస్థం కురుష్వ హ. 11

తేషాం తత్ సమవేతానాం
వాక్యం ధర్మార్థసంహితమ్
శ్రుత్వా పరిషదో మధ్యే
రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్. 12

విసర్జయే త్వాం సౌమిత్రే
మాభూద్ధర్మవిపర్యయః
త్యాగో వధో వా విహితః
సాధూనాంతూభయంసమమ్. 13

రామేణ భాషితే వాక్యే
బాష్పవ్యాకులితేంద్రియః
లక్ష్మణస్త్వరితం ప్రాయాత్
స్వగృహం న వివేశ హ. 14

స గత్వా సరయూతీరమ్
ఉపస్పృశ్య కృతాంజలిః
నిగృహ్య సర్వస్రోతాంసి
నిశ్వాసం న ముమోచ హ. 15

అనిశ్వసంతం యుక్తం తం
సశక్రాః సాఽప్సరోగణాః
దేవాః సర్షిగణాః సర్వే
పుష్పైరభ్యకిరంస్తదా. 16

అదృశ్యం సర్వమనుజైః
సశరీరం మహాబలమ్
ప్రగృహ్య లక్ష్మణం శక్రః
త్రిదివం సంవివేశ హ. 17

తతో విష్ణోః చతుర్భాగమ్
ఆగతం సురసత్తమాః
దృష్ట్వా ప్రముదితాః సర్వేఽ
పూజయన్ సమహర్షయః. 18

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే షడుత్తరశతతమస్సర్గః (106)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - సప్తోత్తరశతతమస్సర్గః (107)

పౌరులతో సహా పరమపదమును చేరుటకు శ్రీరాముని నిశ్చయము
కుశలవులకు పట్టాభిషేకము

విసృజ్య లక్ష్మణం రామో
దుఃఖశోకసమన్వితః
పురోధసం మంత్రిణశ్చ
నైగమాంశ్చేదమబ్రవీత్. 1

అద్య రాజ్యేఽభిషేక్ష్యామి
భరతం ధర్మవత్సలమ్
అయోధ్యాయాః పతిం వీరం
తతో యాస్యామ్యహం వనమ్. 2

ప్రవేశయత సంభారాన్
మాభూత్ కాలాస్య పర్యయః
అద్యైవాఽహం గమిష్యామి
లక్ష్మణేన గతాం గతిమ్. 3

తచ్ఛ్రుత్వా రాఘవేణోక్తం
సర్వాః ప్రకృతయో భృశమ్
మూర్ధభిః ప్రణతా భూమౌ
గతసత్త్వా ఇవాభవన్. 4

భరతశ్చ విసంజ్ఞోఽభూత్
శ్రుత్వా రామస్య భాషితమ్
రాజ్యం విగర్హయామాస
రాఘవం చేదమబ్రవీత్. 5

సత్యేనాఽహం శపే రాజన్
స్వర్గలోకే న చైవ హి
న కామయే యథా రాజ్యం
త్వాం వినా రఘునందన. 6

ఇమౌ కుశీలవౌ రాజన్
అభిషించ నరాధిప
కోసలేషు కుశం వీరమ్
ఉత్తరేషు తథా లవమ్. 7

శత్రుఘ్నస్య తు గచ్ఛంతు
దూతాస్త్వరితవిక్రమాః
ఇదం గమనమస్మాకం
స్వర్గాయాఖ్యాంతు మా చిరమ్. 8

తచ్ఛ్రుత్వా భరతేనోక్తం
దృష్ట్వా చాఽపి హ్యధోముఖాన్
పౌరాన్ దుఃఖేన సంతప్తాన్
వసిష్ఠో వాక్యమబ్రవీత్. 9

వత్స రామ ఇమాః పశ్య
ధరణీం ప్రకృతీర్గతాః
జ్ఞాత్వైషామ్ ఈప్సితం కార్యం
మా చైషాం విప్రియం కృథాః. 10

వసిష్ఠస్య తు వాక్యేన
ఉత్థాప్య ప్రకృతీజనమ్
కిం కరోమీతి కాకుత్స్థః
సర్వా వచనమబ్రవీత్. 11

తతః సర్వాః ప్రకృతయో
రామం వచనమబ్రువన్
గచ్ఛంతమ్ అనుగచ్ఛామో
యత్ర రామ గమిష్యసి. 12

పౌరేషు యది తే ప్రీతిః
యది స్నేహో హ్యనుత్తమః
సపుత్రదారాః కాకుత్స్థ
సమాగచ్ఛామ సత్పథమ్. 13

తపోవనం వా దుర్గం వా
నదీమ్ అంభోనిధిం తథా
వయం తే యది న త్యాజ్యాః
సర్వాన్ నో నయ ఈశ్వర. 14

ఏషా నః పరమా ప్రీతిః
ఏష నః పరమో వరః
హృద్గతా నః సదా ప్రీతిః
తవాఽనుగమనే నృపః. 15

పౌరాణాం దృఢభక్తిం చ
బాఢమిత్యేవ సోఽబ్రవీత్
సకృతాంతం చాఽన్వవేక్ష్య
తస్మిన్నహని రాఘవః. 16

కోసలేషు కుశం వీరమ్
ఉత్తరేషు తథా లవమ్
అభిషిచ్య మహాత్మానౌ
ఉభౌ రామః కుశీలవౌ. 17

అభిషిక్తౌ సుతావంకే
ప్రతిష్ఠాప్య పురే తతః
పరిష్వజ్య మహాబాహుః
మూర్ధ్న్యుపాఘ్రాయ చాఽసకృత్. 18

రథానాం తు సహస్రాణి
నాగానామ్ అయుతాని చ
దశాఽయుతాని చాఽశ్వానామ్
ఏకైకస్య ధనం దదౌ. 19

బహురత్నౌ బహుధనౌ
హృష్టపుష్టజనావృతౌ
స్వే పురే ప్రేషయామాస
భ్రాతరౌ తు కుశీలవౌ. 20

అభిషిచ్య సుతౌ వీరౌ
ప్రతిష్ఠాప్య పురే తదా
దూతాన్ సంప్రేషయామాస
శత్రుఘ్నాయ మహాత్మనే. 21

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే సప్తోత్తరశతతమస్సర్గః (107)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - అష్టోత్తరశతతమస్సర్గః (108)

సోదరులు, సుగ్రీవాది వానరులతో పరంధామమునకు వెళ్లాలని శ్రీరామచంద్రుని నిర్ణయం

తే దూతా రామవాక్యేన
చోదితా లఘువిక్రమాః
ప్రజగ్ముర్మధురాం శీఘ్రం
చక్రుర్వాసం చ నాఽధ్వని. 1

తే తు త్రిభిరహోరాత్రైః
సంప్రాప్య మధురామథ
శత్రుఘ్నాయ యథాతత్త్వమ్
ఆచఖ్యుః సర్వమేవ తత్. 2

లక్ష్మణస్య పరిత్యాగం
ప్రతిజ్ఞాం రాఘవస్య చ
పుత్రయోరభిషేకం చ
పౌరాఽనుగమనం తథా. 3

కుశస్య నగరీ రమ్యా
వింధ్యపర్వతరోధసి
కుశావతీతి నామ్నా సా
కృతా రామేణ ధీమతా
శ్రావస్తీతి పురీ రమ్యా
శ్రావితా చ లవస్య చ. 4

అయోధ్యాం విజనాం కృత్వా
రాఘవో భరతస్తథా
స్వర్గస్య గమనోద్యోగం
కృతవంతౌ మహారథౌ. 5

ఏవం సర్వం నివేద్యాశు
శత్రుఘ్నాయ మహాత్మనే
విరేముస్తే తతో దూతాః
త్వర రాజేత్ చాఽబ్రువన్. 6

తచ్ఛ్రుత్వా ఘోరసంకాశం
కులక్షయముపస్థితమ్
ప్రకృతీస్తు సమానీయ
కాంచనం చ పురోధసమ్. 7

తేషాం సర్వం యథావృత్తమ్
అబ్రవీద్రఘునందనః
ఆత్మనశ్చ విపర్యాసం
భవిష్యం భ్రాతృభిః సహ. 8

తతః పుత్రద్వయం వీరః
సోఽభ్యషించన్ నరాధిపః
సుబాహుర్మధురాం లేభే
శత్రుఘాతీ చ వైదిశమ్. 9

ద్విధా కృత్వా తు తాం సేనాం
మాధురీం పుత్రయోర్ద్వయోః

ధనం చ యుక్తం కృత్వా వై
స్థాపయామాస పార్థివః. 10

సుబాహుం మధురాయాం చ
వైదిశే శత్రుఘాతినమ్
యయౌ స్థాప్య తదాఽయోధ్యాం
రథేనైకేన రాఘవః. 11

సదదర్శ మహాత్మానం
జ్వలంతమివ పావకమ్
సూక్ష్మక్షౌమాంబరధరం
మునిభిః సార్ధమక్షయైః. 12

సోఽభివాద్య తతో రామం
ప్రాంజలిః ప్రయతేంద్రియః
ఉవాచ వాక్యం ధర్మజ్ఞం
ధర్మమేవాఽనుచింతయన్. 13

కృత్వాభిషేకం సుతయోః
యుక్తం రాఘవనందన
తవాఽనుగమనే రాజన్
విద్ధి మాం కృతనిశ్చయమ్. 14

న చాఽన్యదపా వక్తవ్యమ్
అతో వీర న శాసనమ్
విలోక్యమానమిచ్ఛామి
త్వద్విధేన విశేషతః. 15

తస్య తాం బుద్ధిమక్లీబాం
విజ్ఞాయ రఘునందనః
బాఢమిత్యేవ శత్రుఘ్నం
రామో వాక్యమువాచ హ. 16

తస్య వాక్యస్య వాక్యాంతే
వానరాః కామరూపిణః
ఋక్షరాక్షససంఘాశ్చ
సమాపేతురనేకశః. 17

సుగ్రీవం తే పురస్కృత్య
సర్వ ఏవ సమాగతాః
తే రామం ద్రష్టుమనసః
స్వర్గాయాఽభిముఖం స్థితమ్. 18

దేవపుత్రా ఋషిసుతా
గంధర్వాణాం సుతాస్తథా
రామక్షయం విదిత్వా తే
సర్వ ఏవ సమాగతాః. 19

తే రామమ్ అభివాద్యోచుః
సర్వే వానరరాక్షసాః
తవాఽనుగమనే రాజన్
సంప్రాప్తాః కృతనిశ్చయాః. 20

యది రామ వినాఽస్మాభిః
గచ్ఛేస్త్వం పురుషోత్తమ
యమదండమివోద్యమ్య
త్వయా స్మ వినిపాతితాః. 21

తైరేవముక్తః కాకుత్స్థో
బాఢమ్ ఇత్యబ్రవీత్ స్మయన్. 22

ఏతస్మిన్నంతరే రామం
సుగ్రీవోఽపి మహాబలః
ప్రణమ్య విధివద్వీరం
విజ్ఞాపయితుముద్యతః. 23

అభిషిచ్యాఽంగదం వీరమ్
ఆగతోఽస్మి నరేశ్వర
తవాఽనుగమనే రాజన్
విద్ధి మాం కృతనిశ్చయమ్. 24

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా
రామో రమయతాం వరః
వానరేంద్రమథోవాచ
మైత్రం తస్యాఽనుచింతయన్. 25

సఖే శృణుష్వ సుగ్రీవ
న త్వయాఽహం వినా కృతః
గచ్ఛేయం దేవలోకం వా
పరమం వా పదం మహత్. 26

విభీషణమథోవాచ
రాక్షసేంద్రం మహాయశాః
యావత్ ప్రజా ధరిష్యంతి
తావత్ త్వం వై విభీషణ
రాక్షసేంద్ర మహావీర్య
లంకాస్థస్త్వం ధరిష్యసి. 27

యావచ్చంద్రశ్చ సూర్యశ్చ
యావత్ తిష్ఠతి మేదినీ
యావచ్చ మత్కథా లోకే
తావద్రాజ్యం తవాఽస్త్విహ. 28

శాసితస్త్వం సఖిత్వేన
కార్యం తే మమ శాసనమ్
ప్రజాః సంరక్ష ధర్మేణ
నోత్తరం వక్తుమర్హసి. 29

కిం చాఽన్యద్వక్తు మిచ్ఛామి
రాక్షసేంద్ర మహామతే. 30

ఆరాధయ జగన్నాథమ్
ఇక్ష్వాకుకులదైవతమ్
ఆరాధనీయమ్ అనిశం
సర్వైర్దేవైః సవాసవైః. 31

తథేతి ప్రతిజగ్రాహ్య
రామవాక్యం విభీషణః
రాజా రాక్షసముఖ్యానాం
రాఘవాజ్ఞామ్ అనుస్మరన్. 32

తమేవముక్త్వా కాకుత్స్థో
హనూమంతమ్ అథాఽబ్రవీత్
జీవితే కృతబుద్ధిస్త్వం
మా ప్రతిజ్ఞాం విలోపయ. 33

మత్కథాః ప్రచరిష్యంతి
యావల్లోకే హరీశ్వర
తావత్రమస్వ సుప్రీతో
మద్వాక్యమ్ అనుపాలయన్. 34

ఏవముక్తస్తు హనుమాన్
రాఘవేణ మహాత్మనా
వాక్యం విజ్ఞాపయామాస
పరం హర్షమవాప్య చ. 35

యావత్ తవ కథా లోకే
విచరిష్యతి పావనీ
తావత్ స్థాస్యామి మేదిన్యాం
తవాఽఽజ్ఞామ్ అనుపాలయన్.
36

జాంబవంతం తథోక్త్వా తు
వృద్ధం బ్రహ్మసుతం తథాః
మైందం చ ద్వివిదం చైవ
పంచ జాంబవతా సహ
యావత్ కలిశ్చ సంప్రాప్తః
తావజ్జీవిత సర్వదా. 37

తానేవముక్త్వా కాకుత్స్థః
సర్వాంస్తాన్ ఋక్షవానరాన్
ఉవాచ బాఢం గచ్ఛధ్వం
మయా సార్ధం యథేప్సితమ్. 38

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే అష్టోత్తరశతతమస్సర్గః (108)

శ్రీరామ నామం
మరువాం
మరువాం

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - నవోత్తరశతతమస్సర్గః (109)

శ్రీరామచంద్రప్రభువు మహాప్రస్థానము

ప్రభాతాయాం తు శర్వర్యాం
పృథువక్షా మహాయశాః
రామః కమలపత్రాక్షః
పురోధసమథాఽబ్రవీత్. 1

అగ్నిహోత్రం వ్రజత్వగ్రే
దీప్యమానం సహ ద్విజైః
వాజపేయాతపత్రం చ
శోభమానం మహాపథే. 2

తతో వసిష్ఠస్తేజస్వీ
సర్వం నిరవశేషతః
చకార విధివద్ధర్మం
మహాప్రాస్థానికం విధిమ్. 3

తతః సూక్ష్మాంబరధరో
బ్రహ్మమ్ ఆవర్తయన్ స్వయమ్
కుశాన్ గృహీత్వా పాణిభ్యాం
పసజ్య ప్రయయావథ. 4

అవ్యాహరన్ క్వచిత్ కించి
న్నిశ్చేష్టో నిస్సుఖః పథి
నిర్జగామ గృహాత్ తస్మాత్
దీప్యమాన ఇవాంశుమాన్. 5

రామస్య దక్షిణే పార్శ్వే
సపద్మా శ్రీరుపాశ్రితా
సవే తు హ్రీర్మహాదేవీ
వ్యవసాయస్తథాఽగ్రతః. 6

శరా నానావిధాశ్చాపి
ధనురాయతముత్తమమ్
తథాఽఽయుధాని తే సర్వే
యయుః పురుషవిగ్రహాః. 7

వేదా బ్రాహ్మణరూపేణ
గాయత్రీ సర్వరక్షిణీ
ఓంకారోఽథ వషట్కారః
సర్వే రామమ్ అనువ్రతాః. 8

ఋషయశ్చ మహాత్మానః
సర్వ ఏవ మహీసురాః
అన్వగచ్ఛన్మహాత్మానం
స్వర్గద్వారమ్ అపావృతమ్. 9

తం యాంతమ్ అనుగచ్ఛంతి
హ్యంతఃపురచరాః స్త్రియః
సవృద్ధబాలదాసీకాః
సవర్షవరకింకరాః. 10

సాంతఃపురశ్చ భరతః
శత్రుఘ్నసహితో యయౌ
రామం గతిముపాగమ్య
సాఽగ్నిహోత్రమ్ అనువ్రతః. 11

తే చ సర్వే మహాత్మానః
సాఽగ్నిహోత్రాః సమాగతాః
సపుత్రదారాః కాకుత్స్థమ్
అనుజగుర్మహామతిమ్. 12

మంత్రిణో భృత్యవర్గాశ్చ
సపుత్రాః సహబాంధవాః
సర్వే సహానుగా రామమ్
అన్వగచ్ఛన్ ప్రహృష్టవత్. 13

తతః సర్వాః ప్రకృతయో
హృష్టపుష్ట జనావృతాః
గచ్ఛంతమ్ అన్వగచ్ఛంస్తం
రాఘవం గుణరంజితాః. 14

తతః సస్త్రీపుమాంసస్తే
సపక్షిపశువాహనాః
రాఘవస్యాఽనుగాః సర్వే
హృష్టా విగతకల్మషాః. 15

స్నాతా ప్రముదితా సర్వే
హృష్టాః పుష్టాశ్చ వానరాః
దృఢం కిలకిలాశబ్దైః
సర్వం రామమనువ్రతమ్. 16

న తత్ర కశ్చిద్దీనో వా
వ్రీడితో వాఽపి దుఃఖితః
హృష్టం ప్రముదితం సర్వం
బభూవ పరమాద్భుతమ్. 17

ద్రష్టుకామోఽథ నిర్యాంతం
రామం జానపదో జనః
యః ప్రాప్తః సోఽపి దృష్ట్వైవ
స్వర్గాయాఽనుగతో ముదా. 18

ఋక్షవానరరక్షాంసి
జనాశ్చ పురవాసినః
ఆగచ్ఛన్ పరయా భక్త్యా
పృష్ఠతః సుసమాహితాః. 19

యాని భూతాని నగరేఽ
ప్యంతర్ధానగతాని చ
రాఘవం తాన్యనుయయుః
స్వర్గాయ సముపస్థితమ్. 20

యాని పశ్యంతి కాకుత్స్థం
స్థావరాణి చరాణి చ
సర్వాణి రామగమనే
హ్యనుజగ్ముర్హి తాన్యపి. 21

నోచ్ఛ్వసత్ తదయోధ్యాయాం
సుసూక్ష్మమపి దృశ్యతే
తిర్యగ్యోనిగతాశ్చాపి
సర్వే రామమనువ్రతాః. 22

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే నవోత్తరశతతమస్సర్గః (109)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - దశోత్తరశతతమస్సర్గః (110)

శ్రీమహావిష్ణురూపమును దాల్చిన శ్రీరాముడు.

అధ్యర్ధయోజనం గత్వా
నదీం పశ్చాన్ముఖాశ్రితామ్
సరయూం పుణ్యసలిలాం
దదర్శ రఘునందనః. 1

తాం నదీమ్ ఆకులావర్తాం
సర్వత్రానుసరన్ నృపః
ఆగతః సప్రజో రామః
తం దేశం రఘునందనః. 2

అథ తస్మిన్ ముహూర్తే తు
బ్రహ్మా లోకపితామహః
సర్వైః పరివృతో దేవైః
ఋషిభిశ్చ మహాత్మభిః. 3

ఆయయౌ యత్ర కాకుత్స్థ
స్వర్గాయ సముపస్థితః
విమానశతకోటీభిః
దివ్యాభిరభిసంవృతః. 4

దివ్యతేజోవృతం వ్యోమ
జ్యోతిర్భూతమ్ అనుత్తమమ్
స్వయంప్రభైః స్వతేజోభిః
స్వర్గిభిః పుణ్యకర్మభిః. 5

పుణ్యా వాతా వవుశ్చైవ
గంధవంతః సుఖప్రదాః
పపాత పుష్పవృష్టిశ్చ
దేవైర్ముక్తా మహౌఘవత్. 6

తస్మింస్తూర్యశతైః కీర్ణే
గంధర్వాఽప్సరసంకులే
సరయూసలిలం రామః
పద్భ్యాం సముపచక్రమే. 7

తతః పితామహో వాణీమ్
అంతరిక్షాదభాషత
ఆగచ్ఛ విష్ణో భద్రం తే
దిష్ట్యా ప్రాప్తోఽసి రాఘవ. 8

భ్రాతృభిః సహ దేవాఽఽభైః
ప్రవిశస్వ స్వికాం తనుమ్
యామిచ్ఛసి మహాబాహో
తాం తనుం ప్రవిశ స్వికామ్
వైష్ణవీం తాం మహాతేజః
తద్వాకాశం సనాతనమ్. 9

త్వం హి లోకగతిర్దేవ
న త్వాం కేచిత్ ప్రజానతే

ఋతే మాయాం విశాలాక్షీం
తవ పూర్వపరిగ్రహామ్
త్వామచింత్యం మహద్భూతమ్
అక్షయం సర్వసంగ్రహమ్. 10

యామిచ్ఛసి మహాతేజః
తాం తనుం ప్రవిశ స్వయమ్. 11

పితామహవచః శ్రుత్వా
వినిశ్చిత్య మహామతిః
వివేశ వైష్ణవం తేజః
సశరీరః సహానుజః. 12

తతో విష్ణుమయం దేవం
పూజయంతి స్మ దేవతాః
సాధ్యా మరుద్గణాశ్చైవ
సేంద్రాః సాగ్నిపురోగమాః. 13

యే చ దివ్యా ఋషిగణా
గంధర్వాఽప్సరసశ్చ యాః
సుపర్ణనాగయక్షాశ్చ
దైత్యదానవరాక్షసాః. 14

సర్వం పుష్టం ప్రముదితం
సుసంపూర్ణమనోరథమ్
సాధు సాధ్వితి తైర్దేవైః
త్రిదివం గతకల్మషమ్. 15

అథ విష్ణుర్మహాతేజాః
పితామహమువాచ హ
ఏషాం లోకం జనౌఘానాం
దాతుమ్ అర్హసి సువ్రత. 16

ఇమే హి సర్వే స్నేహాన్మామ్
అనుయాతా మనస్వినః
భక్తా హి భజితవ్యాశ్చ
త్యక్తాత్మానశ్చ మత్కృతే. 17

తచ్ఛ్రుత్వా విష్ణువచనం
బ్రహ్మా లోకగురుః ప్రభుః
లోకాన్ సాంతానికాన్ నామ
యాస్యంతీమే సమాగతాః. 18

యచ్చ తిర్యగ్గతం కించిత్
త్వామేవమనుచింతయత్
ప్రాణాంస్త్యక్ష్యతి భక్త్యా వై
తత్సంతానే నివత్స్యతి. 19

సర్వైర్బ్రహ్మగుణైర్యుక్తే
బ్రహ్మలోకాదనంతరే. 20

వానరాశ్చ స్వికాం యోనిమ్
ఋక్షాశ్చైవ తథా యయుః
యేభ్యో వినిసృతాః సర్వే
సురేభ్యః సురసంభవాః. 21

తేషు ప్రవివిశే చైవ
సుగ్రీవః సూర్యమండలమ్
పశ్యతాం సర్వదేవానాం
స్వాన్ పితౄన్ ప్రతిపేదిరే. 22

తథోక్తవతి దేవేశే
గోప్రతారమ్ ఉపాగతాః
భేజిరే సరయూం సర్వే
హర్షపూర్ణాశ్రువిక్లబాః. 23

అవగాహ్య జలం యో యః
ప్రాణీ హ్యాసీత్ ప్రహృష్టవత్
మానుషం దేహముత్సృజ్య
విమానం సోఽధ్యరోహత. 24

తిర్యగ్యోనిగతానాం చ
శతాని సరయూజలమ్
సంప్రాప్య త్రిదివం జగ్ముః
ప్రభాసురవపూంషి తు
దివ్యా దివ్యేన వపుషా
దేవా దీప్తా ఇవాభవన్. 25

గత్వా తు సరయూతోయం
స్థావరాణి చరాణి చ
ప్రాప్య తత్తోయవిక్లేదం
దేవలోకమ్ ఉపాగమన్. 26

తస్మిన్నేపి సమాపన్నా
ఋక్షవానరరాక్షసాః
తేఽపి స్వర్గం ప్రవివిశుః
దేహాన్నిక్షిప్య చాఽంభసి. 27

తతః సమాగతాన్ సర్వాన్
స్థాప్య లోకగురుర్దివి
జగామ త్రిదశైః సార్ధం
సదాహృష్టైర్దివం మహత్. 28

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే దశోత్తరశతతమస్సర్గః (110)

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ

ఉత్తరకాండ - ఏకాదశోత్తరశతతమస్సర్గః (111)

శ్రీమద్రామాయణ మహాకావ్యము యొక్క ఉపసంహారము, మహత్త్వము

ఏతావదేతదాఖ్యానం
సోత్తరం బ్రహ్మపూజితమ్
రామాయణమితి ఖ్యాతం
ముఖ్యం వాల్మీకినా కృతమ్. 1

తతః ప్రతిష్ఠితో విష్ణుః
స్వర్గలోకే యథాపురమ్
యేన వ్యాప్తమిదం సర్వం
త్రైలోక్యం సచరాచరమ్. 2

తతో దేవాః సగంధర్వాః
సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః
నిత్యం శృణ్వంతి సంతుష్టా
దివ్యం రామాయణం దివి. 3

ఇదమాఖ్యానమాయుష్యం
సౌభాగ్యం పాపనాశనమ్
రామాయణం వేదసమం
శ్రాద్ధేషు శ్రావయేద్బుధః. 4

అపుత్రో లభతే పుత్రమ్
అధనో లభతే ధనమ్
సర్వపాపైః ప్రముచ్యేత
పాదమప్యస్య యః పఠేత్. 5

పాపాన్యపి చ యః కుర్యాత్
అహన్యహని మానవః
పఠత్యేకమపి శ్లోకం
పాపాత్ స పరిముచ్యతే. 6

వాచకాయ చ దాతవ్యం
వస్త్రం ధేనుం హిరణ్యకమ్
వాచకే పరితుష్టే తు
తుష్టాః స్యుః సర్వదేవతాః. 7

ఏతదాఖ్యాన మాయుష్యం
పఠన్ రామాయణం నరః
సపుత్రపౌత్రో లోకేఽస్మిన్
ప్రేత్య చేహ మహీయతే. 8

అయోధ్యాఽపి పురీ రమ్యా
శూన్యా వర్షగణాన్ బహూన్
ఋషభం ప్రాప్య రాజానం
నివాసమ్ ఉపయాస్యతి. 9

ఏతదాఖ్యానమాయుష్యం
సభవిష్యం సహోత్తరమ్
కృతవాన్ ప్రచేతసః పుత్రః
తద్బ్రహ్మాఽప్యన్వమన్యత. 10

అశ్వమేధసహస్రస్య
వాజపేయాఽయుతస్య చ
లభతే శ్రవణాదేవ
సర్గస్యైకస్య మానవః. 11

ప్రయాగాదీని తీర్థాని
గంగాద్యాః సరితస్తథా
నైమిశాదీన్యరణ్యాని
కురుక్షేత్రాదికాన్యపి
గతాని తేన లోకేఽస్మిన్
యేన రామాయణం శ్రుతమ్. 12

హేమభారం కురుక్షేత్రే
గ్రస్తే భానౌ ప్రయచ్ఛతి
యశ్చ రామాయణం లోకే
శృణోతి సదృశావుభౌ. 13

సమ్యక్ఛ్రద్ధాసమాయుక్తః
శృణుతే రాఘవీం కథామ్
సర్వపాపాత్ ప్రముచ్యేత
విష్ణులోకం స గచ్ఛతి. 14

ఆదికావ్యమిదం త్వార్షం
పురా వాల్మీకినా కృతమ్
యః శృణోతి సదా భక్త్యా
స గచ్ఛేద్వైష్ణవీం తనుమ్. 15

పుత్రదారాశ్చ వర్ధంతే
సంపదః సంతతిస్తథా
సత్యమేతద్విదిత్వా తు
శ్రోతవ్యం నియతాఽఽత్మభిః. 16

గాయత్ర్యాశ్చ స్వరూపం తత్
రామాయణమనుత్తమమ్. 17

అపుత్రో లభతే పుత్రమ్
అధనో లభతే ధనమ్
సర్వపాపైః ప్రముచ్యేత
పదమప్యస్య యః పఠేత్. 18

యః పఠేచ్ఛృణుయాన్నిత్యం
చరితం రాఘవస్య హ
భక్త్యా నిష్కల్మషో భూత్వా
దీర్ఘమాయురవాప్నుయాత్. 19

చింతయేద్రాఘవం నిత్యం
శ్రేయః ప్రాప్తుం య ఇచ్ఛతి
శ్రావయేదిదమాఖ్యానం
బ్రాహ్మణేభ్యో దినే దినే. 20

యస్త్విదం రఘునాథస్య
చరితం సకలం పఠేత్
సోఽసుక్షయే విష్ణులోకం
గచ్ఛత్యేవ న సంశయః. 21

పితా పితామహస్తస్య
తథైవ ప్రపితామహః
తత్పితా తత్పితా చైవ
విష్ణుం యాంతి న సంశయః. 22

చతుర్వర్గప్రదం నిత్యం
చరితం రాఘవస్య తు
తస్మాద్యత్నవతా నిత్యం
శ్రోతవ్యం పరమం సదా. 23

శృణ్వన్ రామాయణం భక్త్యా
యః పాదం పదమేవ వా
స యాతి బ్రహ్మణః స్థానం
బ్రహ్మణా పూజ్యతే సదా. 24

ఏవమేతత్ పురావృత్తమ్
ఆఖ్యానం భద్రమస్తు వః
ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం
బలం విష్ణోః ప్రవర్ధతామ్. 25

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
*ఉత్తరకాండే ఏకాదశోత్తరశతతమస్సర్గః **(111)***

శ్రీమద్రామాయణము సంపూర్ణము

మంగళం మహత్

సర్వేజనాః సుఖినో భవంతు

జై గురుదేవ జై గురుదేవ

సంకలనకర్త పరిచయం

ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభ శర్మ

తలిదండ్రులు : శ్రీమతి కొవ్వలి అన్నపూర్ణ,
శ్రీకొవ్వలి వేంకటరాజగోపాలకృష్ణ
గోదావరీతీరంలో జననం.రమ్యగౌతమీ జలాల
సాక్షిగా విద్యాభ్యాసం.

జన్మనిచ్చిన తల్లిరుణమే కాదు.భరతమాత ఋణం కూడా తీర్చుకోవాలనే లక్ష్యంతో భారతీయ వాయుసేనలో సేవ.హైదరాబాదులోని ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో కమ్యూనికేషన్ మరియు జర్నలిజంలోను,తెలుగులోను ఉన్నత విద్యాభ్యాసం. స్వర్ణపతాక విజేత.ప్రస్తుతం హైదరాబాదు లోని ఒక కార్పొరేటు కంపెనీలో అడ్మినిస్ట్రేషనులో ఉద్యోగం.జన్మపరంపరానుగత సుకృతంతో ప్రాప్తించిన గురువుల సేవనం,వారి ముఖతః అనేక మంచి విషయములను తెలుసుకుని అధ్యయనం, పరిశోధన, రచన, వీరి ప్రవృత్తి. వీరు ప్రత్యక్షంగా సేవచేసుకున్న వారిలో....

గోదావరీ తీరాన ఊనగట్ల గ్రామంలో శ్రీగాయత్రీ పీఠాధిపతులు,
పరమపూజ్య గురుదేవులు శ్రీశ్రీశ్రీ డా.బాదంపూడి వెంకయ్యగారు,
బృందావనమందు శ్రీరాధాఉపాసకులు బ్రహ్మశ్రీ రాళ్లబండి వీరభద్రరావుగారు (నాన్న).
తెనాలి పట్టణమందుండే శ్రీసుబ్రహ్మణ్యస్వామి ఉపాసకులు,మహాతపస్వి
శ్రీశ్రీశ్రీ వెంపటి సత్యనారాయణమూర్తిగారు,
హైదరాబాదు విద్యానగరులోని శ్రీకామేశ్వరీ పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ అయలసోమయాజుల శ్రీరామచంద్రమూర్తిగారు, బోయినపల్లిలోని శ్రీకామేశ్వరసాయి పీఠాధిపతులు బ్రహ్మశ్రీ కొండూరి కామేశ్వరరావుగారు,కుర్తాళ ప్రస్తుత పీఠాధిపతి పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య జగద్గురు శ్రీసిద్ధేశ్వరానంద భారతీ స్వామివారు, శృంగేరీ పీఠాధిపతులు జగద్గురు భారతీతీర్థ మహా స్వామివారు, కూకట్‌పల్లి శ్రీదత్తపీఠాధిపతులు భట్లపెనుమర్తి నారాయణమూర్తి గారు, మహాతపస్వి,గురుచరిత్ర వంటి అద్భుతగ్రంథరాజముతో పాటుగా ఎన్నో గ్రంథములను తెలుగువారికి అందించిన మహనీయులు శ్రీమదునూరి రామశర్మగారు, మహామహోపాధ్యాయ దేశికోత్తమ సద్గురు డా.కందుకూరి శివానందమూర్తిగారు ముఖ్యులు.

అయోధ్యారాముడు వచ్చిన వేళ తెలుగువారందరికీ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణం ఏడు కాండలనూ అందిస్తున్న మహత్కార్యమిది. అనేక స్తోత్రసంకలనములతో పాటుగా, అప్పయ్యదీక్షిత విరచిత శ్రీశివకర్ణామృతము వీరు ప్రచురించారు. ప్రస్తుతము గంగాలహరి (గంగామాత విశేషములు, స్తోత్రములు) శ్రీరాధే!రాధే!, తులసీదాస్ హనుమాన్‌చాలీసా మధురవ్యాఖ్యలు అముద్రితములు.

తెలుగుభాషయన్నా, తెలుగు సంస్కృతియన్నా ఎనలేని మక్కువ గలిగిన
ఆచార్య కొవ్వలి పద్మనాభ శర్మగారు అందిస్తున్న సంపూర్ణ శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణం
ఆస్తికులకు ఆనందదాయిని. శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ !